

**DE HEILIGE GEEST ALS LEERMEESTER
EN LEIDSMAN**

DOOR

Ds. C. KRAMP

10 predicaties

En

Levensoverzicht

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD

Levensschets Cornelis KRAMP, 1888-1947

1. De geroepen prediker. Intreepredicatie te Enkhuizen

Mij, den allerminste van al de heiligen, is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie te verkondigen den onnaspeurlijken rijkdom van Christus (Eféze 3:8).

2. Het stervend en vruchtdragend tarwegraan. Predicatie te Enkhuizen

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, zo blijft hetzelfde alleen; maar indien het sterft, zo brengt het veel vrucht voort. Johannes 12:24

3. Des Heeren Kerk in de Leerschool Godes. Predicatie te Enkhuizen

Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, dien u gaan zult; Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn. Psalm 32:8

4. 's Heeren Woord. Afscheidspredicatie van de gemeente Enkhuizen

Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid. En dit is het Woord, dat onder u verkondigd is (1 Petrus 1:25).

5. Der gelovigen zaligheid. Intreepredicatie in de gemeente Grafhorst

Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben (1 Timotheüs 1:15).

6. Sions Pelgrims in donkere tijden (1).

Zij gaan van kracht tot kracht (Psalm 84:8a).

7. Sions Pelgrims in donkere tijden (2).

Een iegelijk van hen zal voor God verschijnen in Sion (Psalm 84:8b).

8. Der gelovigen Bevrijder.

En er zal een Verlosser tot Sion komen (Jesaja 59:20a).

9. Der gelovigen levenswandel (1)

Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere: Wandelt als kinderen des lichts. (Eféze 5:8).

10. Der gelovigen levenswandel (2)

Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere: Wandelt als kinderen des lichts. (Eféze 5:8).

Levensschets Cornelis KRAMP, (1888-1947)

Cornelis Kramp werd op 26 oktober 1888 in Velsen geboren. Hij was de zoon van Jan Kramp en Krijntje de Wit.

Kramp huwde in IJsselmuiden met Elisabeth van der Plas. Hij was werkzaam in de vishandel; een tijdlang heeft hij een eigen visbedrijf gehad.

Rond 1931 werd Kramp voorganger van een evangelisatie in Lekkerkerk. In 1933 vertrok hij naar Borne, waar hij ook enige jaren het Woord bediend heeft.

In 1936 werd Kramp toegelaten tot de Federatie van Oud Gereformeerde Gemeenten. Op voorstel van ds. C. de Jonge werd hij lid van de gemeente te Doetinchem. Een half jaar later werd hem verlof gegeven om als oefenaar alle gemeenten te dienen, nadat hij een preekvoorstel gehouden had over Mattheüs 5:6.

In februari 1937 werd hij beroepbaar gesteld en beroepen door de Gereformeerde Gemeente onder het kruis te Enkhuizen, een gemeente die bij de Federatiegemeenten aangesloten was. Met J. van 't Hoog had hij op het tweetal gestaan. Kramp nam het beroep aan en op woensdagavond 12 mei 1937 werd hij door **ds. C. de Jonge** van Kampen bevestigd met de tekst Openbaring 2:10b. Op donderdagavond 13 mei deed hij zijn intrede met een preek over Eféze 3:8. In het geheel gevulde kerkgebouw waren ook afgevaardigden uit Dordrecht, Utrecht, Doetinchem, Scheveningen en Den Helder aanwezig. Van deze laatste gemeente is ds. Kramp consulent geweest, totdat een ruzie over censuurgevallen eind 1938 een breuk veroorzaakte.

Volgens de notulen van de gemeente te Enkhuizen hield ds. Kramp Bijbellezingen over het boek Ruth en herdacht hij in 1939 dat 70 jaar daarvoor in Enkhuizen een kruisgemeente was ontstaan. Hetzelfde jaar werd ds. C. Kramp beroepen door de gemeente te Grafhorst, die sinds de dood van ds. J. de Vries in 1922 vacant was.

Hij nam het beroep aan en preekte op 18 juni 1938 afscheid van de gemeente te **Enkhuizen**. De preek die hij bij deze gelegenheid hield, werd in gestencilde vorm uitgegeven. Over zijn eigen prediking zei hij daarin: "De prediker moet dus Gods Woord prediken. Vele predikers lezen hun predicatie de gemeente voor, doch wij geloven, dat dit niet bedoeld is. Wanneer God Zijn knechten roept, zal Hij toch ook de gaven niet onthouden, om Zijn Woord te prediken! Al willen wij niemand hierin oordelen, maar gij weet het, gemeente van Enkhuizen, het was onze gewoonte niet. Hoewel in zwakheid, hebben wij u nimmer voorgelezen, maar mochten u het Woord des Heeren prediken. En wat was de inhoud onzer prediking: Wet en Evangelie; vloek en zegen! Maar toch altijd hebben wij in elke predicatie u gewezen op de mogelijkheid, om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen. Onze prediking was christocentrisch. Ja, nog meer, wij mogen dit met vrijmoedigheid getuigen, ook theocentrisch. Nimmer hebben wij begeerd antropocentrisch te prediken."

Een tijdlang nog zou ds. Kramp om de drie weken in Enkhuizen komen. Op 28 juni 1938 bevestigde ds. J. van 't Hoog ds. Kramp als predikant van **Grafhorst** met de tekst Jesaja 62:6-7. Donderdag 29 juni deed de nieuwe predikant intrede met 1 Timotheüs 1:15. In Grafhorst nam ds. Kramp volgens de Vriend der Waarheid, die in de oorlogsjaren verscheen, een kerkorgel in gebruik. Na de oorlog heeft hij eens een herdenkingsdienst gehouden voor de bemanning van een Engels vliegtuig dat in de oorlogsjaren bij Grafhorst neergestort was.

In het kerkverband van de Federatie trad hij steeds meer op de voorgrond. Zo werd op voorstel van de kerkenraad van Grafhorst in september 1939 het zogenaamde proefpreken van de kandidaten niet meer in de gemeenten maar voor een commissie van onderzoek gedaan.

Ook door zijn schrijven viel ds. Kramp op. Als predikant te Enkhuizen had hij al enige preken uitgegeven. Toen het Gereformeerd Maandblad verscheen, een blad onder redactie van ds. B. Hennephof, sprak Kramp de hoop uit daardoor meer "band onder ons volk te krijgen." Een tijdlang leverde hij meditaties voor het blad.

De relatie tussen ds. Kramp en enige andere Federatiepredikanten aan de ene kant en ds. Hennephof aan de andere kant, was echter niet bepaald goed te noemen. Het leidde ertoe dat in 1939 ds. Kramp ds. Hennephof zou opvolgen als redacteur van het Gereformeerd Maandblad. Ds. Hennephof startte daarop een eigen periodiek, genaamd *Tot de Wet en de getuigenis*. De classis verzocht nu beiden om het redacteurschap neer te leggen. Ds. Kramp voldeed hieraan, ds. Hennephof niet. Kramp en de meeste andere Federatiepredikanten werkten daarna niet meer mee aan *Tot de Wet en de getuigenis*. Wel verschenen van zijn hand meditaties in *De Vriend der Waarheid* en in het *Algemeen Protestantsch Dagblad*, dat in de oorlogsjaren verscheen.

Ds. Kramp was een voorstander van vereniging van de Federatie van Oud Gereformeerde Gemeenten met de Oud Gereformeerde Gemeenten.¹ In het voorjaar van 1946 nam hij daarover contact op met ds. W. H. Blaak. Op 30 april werd besloten dat "de leraars van weerszijden in elkaars gemeenten zouden voorgaan." Op 9 oktober 1946 leek de vereniging echter toch te gaan mislukken. Pas in 1948 kwam zij tot stand.

Ds. Kramp heeft haar niet meer meegemaakt. Na een reis werd hij ernstig ziek en kreeg hij longontsteking. Na een ziekte van tien dagen overleed hij op 17 oktober 1947 in Grafhorst. Op zijn sterfbed mocht hij een rijk getuigenis geven. Ds. Joh. van der Poel schreef: "Op een keer werd ik geroepen bij ds. Kramp te Grafhorst. Hij was ernstig ziek. Hij zeide: "Ik ga sterven om de zonden van land en volk", waaronder hij veel verteerde. Hij vroeg mij of ik hem wilde begraven. Hij was de enige man, die ik begraven heb, zoals ik nooit, maar dan ook nooit een ander heb begraven. Daarvan getuigen nu nog zijn werken. Ik heb hem begraven uit Hooglied 2:10, 11, 12 en 13. Ik weet niet of ik ooit iemand onder zo'n open hemel begraven heb. Bij ogenblikken dacht ik, dat ik ook ging naar de plaats waar hij was."

Geschriften

Intredepredicatie ds. C. Kramp te Enkhuizen op donderdagavond 13 mei 1937 over Eféze 3 vers 8.

Het stervend en vruchtdragend tarwegraan. Predicatie over Johannes 12:24, Oud-Beijerland 1938.

's Heeren Kerk in de leerschool Godes. Predicatie over Psalm 32, Oud-Beijerland 1938.

Afscheidspredicatie van ds. C. Kramp, van de Gereformeerde Gemeente onder het Kruis te Enkhuizen op zondag 18 juni 1939, z.p., z.j.

Sions Pelgrims in donkere tijden. Een tweetal predicatiën over Psalm 84:8a en 8b, Oud-Beijerland 1939.

Sions bevrijder en bevrijding. Drietal predicatiën, Oud-Beijerland 1947.

Zie ook: H. Hille, Tweestromenland. Geschiedenis van de Oud-Gereformeerden in de eerste helft van de 20^e eeuw

Bibliotheek Kleine Kerkgeschiedenis. Den Hertog, Houten. H. Florijn.

¹ Ds. Kramp heeft ook geprobeerd om contact te leggen met enkele predikanten van de Ger. Gemeente, maar men stootte hem af.

De voorganger van ds. Kramp was ds. Cornelis de Jonge, van wie hier een kort overzicht geboden wordt.

Cornelis de Jonge, geboren te Tholen op 30 december 1854 en overleden te Kampen op 14 september 1945. Van beroep eerst stucadoor en later Dominee te Kampen. Gehuwd te St. Philipsland op 22 september 1875 met Lena Bakker, geboren te Zierikzee op 23 december 1848 en overleden te Kampen op 14 december 1924. Dochter van Cornelis Bakker en Cornelia Gerritje Engelse.

Uit dit huwelijk zijn 9 kinderen geboren:

1. Cornelia Catharina de Jonge, geboren te St. Philipsland op 10 juli 1875 en overleden te Apeldoorn op 13 februari 1960. Erkend bij het huwelijk van ouders op 22 september 1875. Gehuwd te Den Haag op 23 mei 1906 met Jan Jacob Otte, geboren te Colijnsplaat op 16 maart 1869 en overleden te Rotterdam op 3 maart 1923. Zoon van Jacob Otte en Helena van Boven. Van beroep Dominee.
2. Jacoba Cornelia de Jonge, geboren te St. Philipsland op 7 oktober 1877 en overleden te Gehuwd te Den Haag op 2 december 1896 met Paulus Borgmeijer, geboren te Den Haag op 24 september 1876 en overleden te Den Haag op 25 februari 1932.
3. 4. Cornelis de Jonge, geboren te St. Philipsland op 29 juli 1879 en overleden op 29 juli 1879 (1 dag oud) Tweeling. Marina, overleden na 2 dagen
5. Clementina de Jonge, geboren te Den Haag op 30 december 1880 en overleden te Den Haag op 26 december 1883.
6. Cornelis de Jonge, geboren te Den Haag op 13 juli 1883 en overleden te Den Haag op 20 november 1884.
7. Clementina de Jonge, geboren te Den Haag op 26 oktober 1885 en overleden te Kampen op 9 augustus 1976 op 90-jarige leeftijd. Zij werd begraven op het kerkhof van Kampen te IJsselmuiden op 13 augustus 1976.
8. Een levenloos kind te Den Haag op 21 maart 1888.
9. Lena de Jonge, geboren te Den Haag op 3 juni 1890 en overleden te Den Haag op 24 januari 1892.

Cornelis de Jonge is pas op latere leeftijd voor Dominee gaan studeren. Hij werd geboren in een van de middelste huisjes van een reeks van twaalf arbeiderswoningen, dragende in de volksmond de naam van "12 apostelen", in de buurt het "Achterom" in Tholen. Het milieu was eenvoudig en arm en toen hij 8 jaar was, moest hij van school om mee te helpen de kost te verdienen. Wel was hij er intussen in geslaagd om lezen te leren, zodat zijn vader hem opdroeg om na de maaltijden in de Bijbel te lezen. Hierdoor kreeg Cornelis wel enige indrukken, maar toch- zo schreef hij veel later in zijn autobiografie- 'overwon altijd de begeerlijkheid der jonkheid om in ijdelheid en zonde mijn leven door te brengen'.

Op 22 september 1875 trad hij in het huwelijk in de gemeente St. Philipsland, waar hij ook enige jaren bleef wonen. Hij is in zijn woonplaats in de gelegenheid geweest om ds. P. van Dijke te beluisteren; of hij dat ook gedaan heeft is niet bekend: hij had zich in die tijd geheel afgekeerd van de kerk.

Toen hij 28 jaar oud was, verhuisde hij met zijn gezin naar Den Haag, waar hij werk kreeg bij een stucadoorsbaas. Twintig jaar zou hij daar werkzaam zijn.

Uit de tijd dat De Jonge nog stukadoor was, is nog een merkwaardige anekdote bekend, die hij wel eens verteld heeft.

De Jonge was eens bij een welgestelde familie waar hij een karweitje op moest knappen. Daar werd een feest gegeven. Een violist was gehuurd die er speelde. Een van de aanwezigen verzocht deze violist een bepaald lied te spelen maar dat opgegeven lied beviel de muzikant niet. Hij nam zijn viool en speelde toen terwijl hij erbij zong: Psalm 73:12: *'k Zal dan gedurig bij U zijn.* Aan het einde van de Psalm overleed de violist. Het voorval maakte diepe indruk op de aanwezigen.

Het duurde hier niet lang of een begrafenisstoet zette hem aan het denken. Terwijl hij

daar langs liep, zei hij: 'Daar gaat er weer een', en zo schrijft hij in zijn autobiografie: 'Op datzelfde ogenblik kwam de vraag tot mij: Wat zal uw einde zijn?' Hij kon het niet van zich af zetten en drie weken daarna kwam de vraag weer met zoveel kracht in zijn hart dat hij midden op straat stil bleef staan. Hij vervolgt: 'Daar werd mijn vijandschap verbroken en mijn ogen geopend voor den gevaarvollen staat waarin ik leefde. Ik kreeg in te zien dat ik voor een eeuwigheid stond en dat ik zou wegzinken in een eeuwig verderf, en mijn ziel riep uit: "O God, dat is met Korach, Dathan en Abiram voor eeuwig naar de hel!" Nu was voor mij het uur geslagen van treuren, klagen en met vreeze des doods bezet zijn.' Hij begon de Bijbel weer te lezen en naar de kerk te gaan. Eerst de Hervormde Kerk, maar daar vond hij niet wat hij zocht, en later naar de christelijke gereformeerden waar hij de waarheid vond 'met een groot gemis.' Tenslotte kreeg hij het advies eens naar ds. N. Wedemeijer te gaan, maar zo schrijft hij: 'Deze leraar was in groote verachting bij andere kerken en naar dien z.g. "sigarenkerk" wilde ik niet naar toe.' Toch bezocht hij een keer de prediking van 'die oude Godszalige leeraar.' Deze sprak over de waarachtige bekering, en De Jonge schrijft: 'Ik heb verbaasd gezeten hoe laag die man den mensch in zichzelf wegzette en hoe hij verklaarde wat God in den waarachtige bekeering uit genade werkt in een blinden zondaar.'

Kort hierop bezocht De Jonge ds. Wedemeijer en deelde hij mee lid te willen worden van diens gemeente. Een paar jaar voor het sterven van Wedemeijer, werd De Jonge als diaken gekozen. Negen jaar lang is hij dat geweest. De band die hij met Wedemeijer had, bleef bestaan en toen Wedemeijer ernstig ziek werd, kreeg De Jonge de tekst: 'Zie, de dagen komen dat men zal zeggen, zie hij is niet meer.' Toen hij zich daarna afvroeg wat er dan met de gemeente moest gebeuren, kwam hem met kracht de waarheid voor: 'Trek gij op met dit volk.' De Jonge bezocht daarop Wedemeijer en deelde hem mee dat hij sterven zou. Deze verklaarde toen eveneens een boodschap voor De Jonge te hebben en zei: 'De Heere zal u over dit volk stellen en trek gij op met dit volk.' Enkele dagen later overleed Wedemeijer.

Na ds. Wedemeijer werd de gemeente gediend door ds. G. Maliepaard. Onder zijn ambtsdiening werd De Jonge op 18 januari 1894 gekozen als ouderling. Niet lang daarna wist hij zich geroepen tot het predikambt met de waarheid: 'Zeg den rechtvaardige, dat het hem wel zal gaan, doch wee den goddelooze, het zal hem kwalijk gaan.' Al spoedig gingen er stemmen op om hem voor te laten gaan. De Jonge verklaarde hierop aan een van zijn mede-ouderlingen wat hij gehoord had. Doordat de ander zich versprak besloot de ds. Beversluis om hem een preek te laten doen in een besloten manslidmatenvergadering. Hij voegde eraan toe: 'Broeder De Jonge, heb niet het hart om het te weigeren', waarop deze antwoordde: 'U denkt zeker pompen of verdrinken.' Op 17 mei 1904 sprak hij een stichtelijk woord op de ledenvergadering; op 27 mei werd hem door de kerkeraad toegestaan om ermee door te gaan. Met ds. Boone werd hij voorganger van de gemeenten. De Jonge is dat tot 1912 gebleven. Toen een aantal maanden later de Vrije Oud Gereformeerde Gemeente in Kampen - de gemeente die destijds ook door ds. G. Maliepaard gediend was - hem beriep, nam hij het aan op 13 mei 1912. Op 10 juli werd hij bevestigd door ds. C. de Groot uit Waddinxveen met de tekst Genesis 3:12. Een dag later deed hij zijn intrede met de woorden uit 1 Thessalonicenzen 5:25. "Broeders, bidt voor ons". Ruim dertig jaar zou hij de gemeente dienen. Hij kreeg een lovende attestatie mee, waarin ds. Boone nog verklaarde dat het hem speet De Jonge te moeten missen. Helemaal verbroken is de band toch niet, want De Jonge ging nog wel eens voor in de gemeenten van ds. Boone. Cornelis de Jonge kreeg een vergoeding van 900 gulden per jaar en vrije woning.

De attestatie die hij mee kreeg is als volgt:

Geachte Broeders Kerkeraad der (Oud) Gereformeerde Gemeente te Kampen.

Wij ondergeteekenden verklaren:

Dat broeder C. de Jonge, leerend ouderling in Den Haag verscheidene jaren mij bekend in leer, leven en wandel, zich onberispelijk heeft gedragen en in leer Gereformeerd is, daar hij veele jaren verschijdenen gemeentens bediend heeft die dit allen zullen getuigen, hoewel het mij spijt hem te moeten missen. Gevende hem een heerlijk ontslag en een goede getuigenisse, hopende u hem als zoodanig zult ontvangen als een herder en leeraar.

Na hartelijke groeten,

Ds. L. Boone

Ouderling M. Schraven

Ouderling J.J. van Delden

Zo had de gemeente Kampen dus weer een predikant en wel een die de zaken energiek aanpakte. De Jonge kon voortvarend optreden; dat gaf wel eens problemen want hij was daarbij vastberaden maar dat heeft het respect van de Kampenaren voor hem nooit verminderd: men wist dat De Jonge toch voor alles het welzijn van de gemeente zocht.

Iets van overwicht van de nieuwe dominee bleek al spoedig op de catechisaties. De gemeente was vacant geweest en in die tijd had ds. C. de Groot gecathechiseerd. Maar de jeugd was nog wel eens luidruchtig. Zo ook tijdens de eerste catechisatie van ds. De Jonge. Deze bleef stil staan kijken, totdat tenslotte iedereen zweeg. Daarna zei hij: Als jullie uitgepraat zijn, kan ik beginnen. Dit had een goede invloed. Hij had de wind eronder. Aan vakanties deed hij niet. Als ze er om vroegen, antwoordde hij: God geeft geen vakanties. Hij kon trouwens erg kortaf zijn. Toen eens een meisje aan hem vroeg of ze belijdenis mocht doen, voegde ze eraan toe dat ze wel weg zou gaan als ze getrouwd was. Hij antwoordde: Ga dan meteen maar weg. Ook vanaf de kansel kon hij stevig te keer gaan, en de hoorders zeiden dan wel dat de spaanders er die morgen weer vanaf gevlogen waren. Aan de andere kant als hij dan 's avonds weer sprak was hij als een lam.

Hij was milddadig en als hij wist dat er ergens gebrek was, kwam hij steeds te hulp. Eerlijk was hij ook. Met een lid, Jan van Utrecht, had hij eens een meningsverschil gehad over de rechtvaardigmaking. De dominee had tegen Jan gezegd dat hij maar naar huis moest gaan, dat hij ondanks alles er toch nog niet was. Jan ging naar huis en werd er 's nachts om vier uur bij bepaald dat de dominee eerlijk met hem gehandeld had. Daarop had hij rust nog duur en ging hij direct naar de predikant toe. Deze zat op hem te wachten.

Ds. De Jonge werd in vele gemeenten gevraagd om te preken. Zo is hij regelmatig in Genemuiden geweest. In augustus 1916 werd het tractement van ds. De Jonge in verband met de dure tijd met 100 gulden verhoogd. In hetzelfde jaar overleed ouderling B. van Limburg, in wiens plaats M.W. Harmsen als ouderling gekozen werd.

De notulen van de kerkeraad uit deze jaren zijn verder erg kort. Vele gegevens krijgen we er dan ook niet uit. Misschien was er niet zoveel te melden; grote problemen zijn er waarschijnlijk niet geweest. Het een en ander zal wel in verband gestaan hebben met de vrije strakke leiding die ds. De Jonge gaf. Hem werd verzocht om op 1 en 2 maart 1922 in Rotterdam te zijn ten einde zijn schoonzoon Jan Jacob Otte te

bevestigen. Deze oefenaar Otte was met De Jonge's oudste dochter Cornelia Catharina getrouwd. Otte is trouwens niet lang predikant geweest: ongeveer een jaar na de bevestiging overleed hij op 3 maart 1923. Zijn schoonvader heeft naar alle waarschijnlijkheid ook de begrafenis geleid.

Met het klimmen der jaren was de gezondheid van ds. De Jonge afgenomen. In 1936 was hij al eens ernstig ziek geweest maar hij genas weer en kon zijn ambtswerkzaamheden weer op zich nemen. Op de kerkeradsvergadering van 5 juli 1938 echter wenste hij "het gevoelen der kerkeraad inzake zijn ambtelijke bediening in verband met zijn hoge leeftijd" te vernemen. Een bespreking volgde en men kwam tot het besluit om "eenige aan te schrijven om ons een zondag te dienen in het Woord".

In de kerkeradsvergadering van 9 april 1940 tenslotte deelde de voorzitter, ds. De Jonge, mee dat hij van voornemen was "zoo God wil" zijn herderlijke bediening neer te leggen. Uiterlijk juli zou dit moeten plaatsvinden. Nadat hier door de kerkeraad over gesproken was, besloot men hierover een extra vergadering te beleggen. Op 17 april vond een extra vergadering plaats. Enige beslissingen ten aanzien van de oude dominee werden hierop genomen. Bij zijn ambtsneerlegging zou hij nog een maand zijn volle tractement krijgen. Als hij op een zondagmorgen zou voorgaan, ontving hij tien gulden. En hij mocht vrij blijven wonen in de pastorie of op een andere plaats. Nog dezelfde maand, op Paaszondag 1940 deelde ds. De Jonge het aan de gemeente mee en werd het in het landelijk kerkblad gepubliceerd. Op zondag 9 oktober 1940 nam ds. De Jonge afscheid van de gemeente die hij ruim 27 jaar gediend had. Gezien de persoonlijkheid van ds. De Jonge zal het wel duidelijk zijn dat hij niet op zijn lauweren ging rusten.

Wanneer hij kon, preekte hij en ook de cathechisaties werden nog steeds door hem geleid. De laatste maal dat hij voorging, was op 15 maart 1942. Hij was toen al zo verzwakt dat hij de kansel afgedragen moest worden.

In oorlogstijd kwamen eens drie Duitsers en een N.S.B-er bij hem. Of hij ook wapens in huis had? Hij antwoordde van ja. Kom maar mee, voegde hij eraan toe. Ze liepen met hem mee naar binnen. Daar wees hij op zijn drie Bijbels. Zijn dat jullie wapens? vroeg hij daarop. Dit zijn mijn wapens. Toen ze vertrokken gaf hij de soldaten ieder een sigaar. De N.S.B-er kreeg niets. Want, zo zei ds. De Jonge: Jullie moeten je plicht doen, maar jij - tot de N.S.B.-er - bent een landverrader.

De emeritus- predikant werd verder natuurlijk niet vergeten door de gemeente: voortaan zou een keer per maand voor hem worden gecollecteerd, terwijl hij verder nog maandelijks werd ondersteund met 100 gulden.

Op vrijdag, 14 september 1945 overleed ds. Cornelis de Jonge. Hij had het einde van de oorlog nog beleefd. Hij overleed plotseling ten gevolge van een hartverlamming. Hij stierf in de armen van ouderling J. de Vries. Woensdag 19 september 1945 vond de begrafenis plaats.

1. De geroepen prediker

Intreepredicatie te Enkhuizen

Mij, den allerminste van al de heiligen, is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie te verkondigen den onnaspeurlijken rijkdom van Christus (Eféze 3:8).

Psalm 25: 6

Eféze 3

Psalm 77: 8.

Psalm 68: 10.

Psalm 51 : 8 en 9

Psalm 132: 6

Geliefde gemeente,

Het was gisteren voor u, maar niet minder voor mij een onvergetelijke ure. Immers, gij mocht uw roeping zien aangenomen en wij mochten gisteren het zeer grote voorrecht genieten om door onze grijze nestor ds. de Jonge uit Kampen, in het ambt van Dienaar des Woords te worden bevestigd.

Het was mij wonder te moede, toen ik daar geknield lag, terwijl de beide ouderlingen de opengeslagen Bijbel boven mijn hoofd hielden en de bevestiger mij toesprak en liet toezingen.

Ja, ook de gemeente was hiervan onder de indruk. Maar bovenal, de Heere bond mij, nietig Adamskind, in die ogenblikken op mijn ziel: mijn onwaardigheid, geringheid en onbekwaamheid, en ik mocht in die ogenblikken de weg doorleven, die de Heere met mij had believe te houden. Hoe was alles nu ten goede uitgelopen; en wat mij duizenden malen was bestreden, dat was toch werkelijkheid geworden. O, geliefde gemeente, ik was verbaasd en kon het maar niet verklaren, dat de Heere mij, nietig schepsel, gebruiken wilde in Zijn wijngaard.

Maar, als ik dan ingeleid werd, wat de Heere reeds voor mij was geweest, en hoe Hij mij nu voorkwam als de Alfa en de Omega; zie, toen viel ik er buiten en was alles voor Zijn rekening. En nu ik thans voor u sta als uw wettige herder en leraar, hoe word ik gewaar, dat ik nooit een goede herder en leraar zal kunnen zijn, dan door 's Heeren genade, en dan is mijn bede, dat gij mij gedurig zult opdragen, met al mijn zwakheden en gebreken, aan den Troon der Genade en der Gerechtigheid. Want het is mij immers gisteren met alle ernst voorgehouden door de grijze bevestiger: Zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens (Openb. 2: 10b).

O, ik wens van ganser, harte, dat ik getrouwmakende genade mag ontvangen om mijzelf gedurig als een onkundige, onwaardige en ellendige dienstknecht voor Hem neer te werpen, opdat ik nimmer eigen eer mag beogen, maar het mij vergund zal mogen worden als slijk in 's Heeren alvermogende hand dienstbaar te mogen zijn tot opening der blinde zielsogen van zondaren. Dan ontvangt de Heere er alleen de eer van!

Maar ook, om u nimmer naar de mond te spreken, maar het Evangelie des kruises te prediken, hetwelk de Apostel Paulus noemt, geen Evangelie naar de mens, maar voor de mens. Getrouw ook in het voorstellen van de enige weg des behouds voor verslagen, gewonde en verbrijzelde zielen, die door Gods Geest zijn bearbeid en door Gods Wet zijn verbrijzeld, om ook door Gods Middelaar met God verzoend te worden.

En dan moeten wij getrouw aan de gemeente zijn! O, welk een taak! Wie is tot deze dingen bekwaam?

O, gemeente, bidt voor ons, opdat de Heere ons in Zijn gunst en kracht doe arbeiden, door Zijn genade, tot glorie van Zijn Naam en tot behoudenis van uw zielen. Mochten wij allen die genade ontvangen, om ons leven uit alles te verliezen, wat geen grond voor die grote eeuwigheid is, om als levende behouwen stenen een plaats te ontvangen in dat wondere Godsgebouw, wat genoemd wordt Zijne geestelijke Tempel. Als het slechts de geringste plaats is, dan nog is het een wonder van Gods ontfermende genade.

Voor mij is dit een ondoorgrondelijk mysterie, dat God van eeuwigheid gedachten des vredes gehad heeft, om met behoud van Zijn Goddelijk recht en de verheerlijking Zijner deugden, ook mij te willen behouwen en een plaats te willen geven in deze Heilige Tempel.

O, als ik dan terugdenk aan Zijn opzoekende liefde, die mij in mijn jeugd reeds diepe indrukken gaf van dood en eeuwigheid, dat ik menigmaal niet durfde gaan slapen, gelovende, dat ik dan zo slapende zou sterven en verloren zou zijn. En toch! O, hoe goddeloos heb ik gehandeld! Jaren heb ik mij verzet tegen de kloppingen des Heiligen Geestes. Ondanks mijn gedurige beloften aan den Heere om de zonde en de werelddienst te verlaten, ging ik door op het pad der zonde en ik wandelde op de brede weg des verderfs.

Totdat ik op ongeveer zestienjarige leeftijd zo werd aangegrepen onder de prediking van de voorganger Br. te Y., welke sprak over Openbaringen 20:12; en dit maakte zulk een indruk op mij, dat ik mij enkele dagen opsloot met een Bijbel en een Psalmboekje, terwijl ik ijverig las en bad, en zo meende ik, dat de Heere mij nu wel genadig zou zijn. Maar ten einde van deze dagen was ik het moede.

Ik had mij gekromd en verlangde nu het loon, en nu God het mij niet gaf, betoonde ik zulk een vijandschap, dat ik den Bijbel en het Psalmboek in den hoek wierp en mij voornam mij nimmermeer met godsdienst te bemoeien.

Ik stip dit alles maar even aan, want de tijd zou mij ontbreken om het hier uitvoerig te verhalen. O, hoe verschrikkelijk diep is de mens gezonken! Wanneer het den Heere niet behaagd had mij weer op te zoeken, ik zou het nooit gedaan hebben. Ik zal de jaren voorbijgaan, waarin ik de zonden met een geopende consciëntie diende. Tot op zekere tijd bij de familie van mijn vrouw een bruiloft gehouden zou worden. Toen behaagde het de Heere mij een "tot hiertoe en niet verder" toe te roepen. Er was geen ontkomen aan. De oordeelsdag was - meende ik - gekomen, om mij voor eeuwig in de rampzaligheid te werpen. En dat, had ik rechtvaardig verdiend! Dit bleef mij bij; het moest anders. Ik werd van goddeloos vroom: stipt in alles, wat godsdienst was. Ik verliet de wereld- en zondedienst, enz. Ik was toen ongeveer twee en twintig jaar.

Ik zocht het in alle kerken en bij vele godsdienstige mensen, maar werd door weinigen verstaan. Ik werd zulk een ellendig schepsel, als er geen tweede op de aardbodem bestond. Om kort te gaan en u niet te lang op te houden, ik ben toen getrouwd met het vaste voornemen om de tekst, waarmede ik in het huwelijk werd bevestigd: Maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen, zeker te betrachten.

Maar och arme! De Heere leerde mij zulke wonderlijke zaken, die ik eerder nooit geweten had. Ik was een overtreders van al Gods geboden; had de band met God moedwillig verbroken; de ellende was eigen schuld; mijn ongeluk, mijn toekomstige straf was rechtvaardig verdiend. Ik heb vijf maanden lang zulk een nameloos wee in mijn ziel doormaakt, dat het niet te beschrijven is.

Het behaagde den Heere door te werken en al mijn vertroosting en weg te nemen, zodat ik niets anders zag dan gerechtigheid en gericht; tot op de avond van 12 augustus 1913 de Heere doortrok en mij voor de Vierschaar daagde. O, welk een stonde!

Ik wilde vluchten, maar kon nergens heen. Hier heb ik den Heere recht en gerechtigheid toegekend en mijn eigen vonnis ondertekend. Ik ben nu niet bij machte u alles zo te verklaren. Ik hoop, zo het de Heere behaagt, mijn weg nog eens te mogen optekenen. Maar dit moet ik u zeggen: Ik bad niet meer om genade, maar had God lief in al Zijn deugden, ook de deugd der rechtvaardigheid. In de dadelijkheid werd mij de Borg geopenbaard in zulk een heerlijkheid met deze waarheid: *Ik leef, en gij zult leven!*

O, ik had Hem voorheen wel eens gezien in Zijn vernedering en toen was Hij mij ook soms zo dierbaar, maar ik kon toen niet anders dan mij verwonderen over Zijne diepe vernedering, verlangende, en bij ogenblikken gelovende, dat dit ook voor mij was. Doch dit werd later weer bestreden, zó, dat ik mij weer veel ongelukkiger gevoelde dan voorheen.

Maar nu! De heerlijkheid Gods omscheen mij! Ik had van 's middags vier uur tot ongeveer 's nachts twaalf uur over de grond gekropen, of het nog mogelijk was de welverdiende straf te ontgaan, maar ik moest vallen en er was geen ontkomen aan! Doch, nu ik mijn vonnis had aanvaard en ook niet anders verwachtte, dan om eeuwig te worden weggeworpen in de eeuwige rampzaligheid, werd het geheel anders. Hemels licht om- scheen mij! Hemelse blijdschap vervulde mij. Het was alsof ik werd opgenomen in heerlijkheid en al mijn zonden werden weggenomen. In één ogenblik was ik rein en was ver boven het stof verheven. Ik werd zó zalig gesteld, want mijn ogen zagen Hem, Die mijn ziele liefhad; en mijn oren hoorden Hem liefelijke namen tegen mij spreken.

Hij ontsloot mij het Paradijs, waar ik in mijn Bondshoofd Adam alles verloren had. O, dit had ik voorheen ook al doorleefd, doch toen was het mij tot schuld geworden; toen lag ik dood en verdoemelijk in Adam en hoe zou ik ervan verlost worden? Doch nu was het toch anders!

Want mij werd getoond een andere hof, de hof van Gethsémané, het kruis van Golgótha en de opstanding. Ja, het klonk in mijn ziele: "Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij gestorven." Toen dat nieuwe Paradijs voor mij ontsloten was, werd ik als het ware aan de hand geleid in die hemelse gelukzaligheid, die nu nooit meer verloren kon gaan, maar vast lag in de Borg.

O, die ambtelijke bediening, waarin ik ingeleid werd. Welk een vreugde genoot mijn ziele. Ik was zes maanden onbekwaam voor wereldse dingen en heb met mijn vrouw en kind al die tijd uit 's Heeren hand mogen leven.

Maar ik meende klaar te zijn. En dit was niet zo. Dat leerde ik later! In die nacht was het, dat de Heere er mij bij bepaalde, dat ik een uitverkoren vat was, ook om Zijn Naam te dragen! Ik zou u nog veel meer kunnen zeggen. Hoe ik later weer een missend mens werd, enz. Laat ik u dit nog zeggen: Een Borg voor de schuld is nog geen kennen van het kinschap en de Heere heeft mij die zaken mogen leren om statelijk over te gaan in den Borg; door Hem gebracht tot de Vader, en van den Vader aan de Zoon gegeven en verzegeld met de Heiligen Geest der belofte.

Laat ik tenslotte dit nog even mogen aanhalen. De wegen, die toen met mij werden gehouden, waren nog raadselachtiger dan voorheen. Verbergingen en verdrukkingen! Tegenspoeden waren menigmaal mijn deel. En was ik eerst vol om prediker te

worden, toen er vijftien jaren voorbij waren, was ik niet meer bekwaam, ja, hoewel ik het nooit kwijt kon, was ik er niet meer geschikt voor. Zelfs weigerde ik om in die weg te gehoorzamen. Maar toen riep God mij in een weg van zulke tegenspoeden, dat ik bijna wanhoopte, of er nog ooit iets van mij terecht zou komen.

De vijanden juichten, dat mij alles tegen was. Vele vrienden trokken zich terug en lieten mij alleen staan! Doch Gode zij dank, de Heere heeft mij bijgestaan.

En precies vijftien jaar later op 15 augustus 1928 mocht ik voor het eerst in R. Gods Woord brengen. Wat hierop is afgekomen? O, zoveel! Velen vonden mij zeer brutaal, om te gaan prediken. Anderen zeiden: Och, dat duurt niet lang of het is uit!

Maar geliefde gemeente, het heeft Gode behaagd mij sindsdien Zijn Woord te laten verkondigen, en nu, wat zal ik zeggen?

Vier en een half jaar mocht ik in L. (Lekkerkerk) zijn; drie en een half jaar in B., (Borne) als voorganger. En nu mag ik de wens mijns harten ontvangen, een Bedenaar des Evangeliums te mogen zijn.

Geloof mij, mijn geliefde gemeente, wat ik u mededeelde is maar een klein stukje van de weg, die den Heere met mij gehouden heeft, want ik hoor mijn vrouw al zeggen: Ge hebt er veel tussenuit gelaten! Nu, dat is waar en zo de Heere mij spaart en er vrijmoedigheid, licht en genade voor schenkt, hoop ik mijn gehele weg eens te mogen uitschrijven.

En nu is mijn voornemen om u in dit avonduur Gods Woord te brengen en wel dat gedeelte, hetwelk u opgetekend vindt in het u voorgelezen Schriftgedeelte, Eféze 3:8:

Mij, den allerminste van al de heiligen, is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie te verkondigen den onnaspeurlijke rijkdom van Christus.

Doch vooraf bidden wij om des Heeren onmisbare zegen.

Gebed.

Zingen Ps. 68: 10.

Geliefden,

Welk een voorrecht was ook Paulus te beurt gevallen. Hij, die eerst een vervolger der Gemeente was, werd door soevereine genade een Apostel en medegetuige. Ja, hij mocht aan het einde van den loopbaan getuigen, dat hij overvloediger gearbeid had dan alle andere Apostelen, doch dan laat hij er ootmoedig op volgen: Doch niet ik, maar de genade Gods, die mij gegeven is.

Als gevangene om het dierbaar geloof in Jezus Christus kan hij de Gemeente niet vergeten en is hij vol zorg over de Gemeenten. Vandaar dat hij van tijd tot tijd door brieven hen op tracht te wekken standvastig te blijven in het geloof.

Maar ook zijn eigen zielstoestand mag hij wel eens noemen, wat hij nu ook doet, want om de verkondiging des Evangelies aan de heidenen is hij gevangen genomen. Gode zij dank echter, ook in de gevangenis verlaat de Heere hem niet. En dan mag hij met vrijmoedigheid roemen, dat Gods genade in hem is verheerlijkt en dat hij bovendien ook is geroepen tot prediker. Laat ons dit met elkaar mogen beluisteren!

Schrijven wij boven onze tekst:

DE GEROEPEN PREDIKER,

waarbij wij uw aandacht wensen te bepalen bij:

- ten 1e zijn belijdenis;
- ten 2e zijn roeping;
- ten 3e zijn opdracht;
- ten 4e zijn taak.

Ten 1e zijn belijdenis

De belijdenis van de Apostel Paulus, ja van elke geroepen prediker, moet zijn een oprechte belijdenis, die waar en zeker is. Hoevelen zijn er, die nimmer eerlijk en oprecht hun zonde en schuld voor God hebben beleden, maar voor een prediker is dit wel een absolute noodzakelijkheid. Hoe zal men anderen prediken de vergiffenis in het bloed des kruises, als men zelf hiervan het zalige niet geleerd heeft?

Een oprecht belijdenis is dus: voor God en mensen belijden, dat men door Gods genade de wereld heeft verlaten, de zondedienst heeft opgezegd en dat er een lust en een begeerte is om met vreugde niet naar één, maar naar alle de geboden Gods te leven. Ja, de geroepen prediker moet zijn belijdenis sieren met een ootmoedige wandel. O, wat een sieraad, als met de oprechtheid ootmoed gepaard gaat, dat wil zeggen, met alle genade en gaven zich niet verheffen, maar de Gever en Weldoener erin eren.

Ootmoed is geen vrucht van 's mensen akker, maar alleen vrucht van het genadewerk Gods. De nabij-Christenen, zoals Agrippa en anderen, kennen dat niet, maar de ware gelovige en inzonderheid de prediker is bevoorrecht, als hij gestorven is als prediker, voordat hij prediker wordt, opdat hij zich niet iets aanmatige, maar bedenke, wat de Apostel Paulus getuigt: Wat hebt ge, dat ge niet ontvangen hebt?

O, hoe menig prediker of eenvoudig gelovige is in plaats van ootmoedig hoogmoedig, menende boven anderen uit te blinken in kennis, of in meerdere of diepere ervaringen. Gelukkig is hij of zij echter, zo de Heere komt om deze hoogmoed te fnuiken om er ootmoed voor in de plaats te geven, dat is: dan anderen uitnemender achten als zichzelf!

Want Paulus' belijdenis was niet alleen oprecht en ootmoedig, maar ook doorleefd. Het was maar niet een belijdenis met de lippen, maar zij kwam voort uit het hart. De belijdenis, welke van een prediker mag, ja moet beluisterd worden, moet doorleefd zijn. En hiervan kon de Apostel Paulus ten allen tijde betuigen. Had de Heere hem niet staande gehouden op de weg naar Damascus?

O neen, hij had den Heere nooit gezocht, maar was juist op weg met de brieven van de Hogepriester, om de Gemeente des Heeren te vervolgen. En nu klonk het, terwijl een hemels licht hem

omscheen: Saul! Saul! wat vervolgt gij Mij? En ter aarde gevallen zijnde, riep hij: Wie zijt Gij, Heere? waarop het antwoord volgde: Ik ben Jezus, Dien gij vervolgt; het is u hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan. En Paulus bevende en zeer verbaasd zijnde, zeide: *Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?* (Hand. 9:3-6).

En was het toen niet gebeurd dat hij, als een blinde naar Damascus geleid, straks drie dagen niet at of dronk? En had de Heere hem niet wonderlijke genade bewezen? O, het was zuivere, bevindelijke genade, welke hij mocht doorleven. Waren er niet als schellen van zijn ogen gevallen? En mocht hij straks het voorrecht niet smaken om ook afgezonderd te worden tot het werk der bediening? En was hij daartoe niet geroepen door de Heiligen Geest?

En nu zal niet één van de door God geroepen predikers zich vergelijken met de grote heiden-apostel Paulus. Ook wij niet! Maar toch mogen wij niet ontkennen een weinig

hiervan doorleefd te hebben. O, hoe zullen ook wij hier voor u durven verschijnen, wanneer er niet een weinig kennis, ja doorleving was van deze zaken? Hoe arm is de prediker, die alleen met het verstand Gods Woord brengt; maar ook hoe zwaar zal de verantwoordelijkheid zijn, zo men is gaan prediken zonder ooit geroepen te zijn; zo men zielen meent te kunnen onderwijzen in de heilgeheimen der Godzaligheid, terwijl men zelf totaal een vreemdeling is van deze zaken.

Paulus en alle ware geroepen predikers worden van de Heere geleerd. O, dit wonder is oneindig hoog, onpeilbaar diep, onschatbaar breed, onmeetbaar lang! Wie het vatten wil, wat het is: Gods genade te doorleven, diens verstand staat vol eerbied stil.

Want wie dit wonder mag doorleven ontvangt in de allereerste plaats levenslicht in zijn verduisterde ziel, om door genade des lichts te zien, dat duisternis van rondom is. Dan wordt door ontdekkende genade de ernst geboren, de wezenlijke innerlijke ernst, welke gepaard gaat met de smart over ons verbroken leven; hoe wij God moedwillig hebben verlaten en hoe nu deze scheiding onze eigen schuld is. Maar ook, hoe door de verbreking der gemeenschap met God een nameloze ellende over ons is gekomen, die met geen woorden is uit te spreken. Doch dit laat zulk een ziel niet ledig. Nee, dit gemis, dit jammerlijke ervaren: van een overtreden van niet enkele, maar alle de geboden Gods doet de ziel met droefheid zulks belijden voor de Heere.

Ja, wanneer de ziel al eens bemoedigd en verkwikt wordt bij ogenblikken, het kan haar ledigheid niet vervullen. Omdat ze door Gods Geest ontdekt wordt, dat de vrede met God, die alle verstand te boven gaat, juist door haar gemist wordt. En dan wordt alles aangewend om in het verbroken werkverbond die vrede weer terug te verdienen, al belijden we ook honderden malen: *Gena, o God, gena, hoor mijn gebed!*

Het wordt er - wanneer we zo arbeiden - niet beter op. Dieper wordt de ziel ontdekt aan haar vijandschap en afkeer van vrije genade en aan haar verlorenheid. Wij gaan niet, maar zijn of liggen verloren! Als dit in waarheid doorleefd mag worden en we Gode recht en gerechtigheid mogen toekennen, dan zal de vreugde des Heils worden gemaakt in het heerlijke doorleven van dat dierbare Borgwerk des Middelaars. Hoe zal Hij dan dierbaar, gepast en onmisbaar zijn voor de ziel. Hetzij standelijk in de liefde, of statelijk onder het recht. Dit moet wel onderscheiden worden. Want het standelijke leven is behouden in de belofte, maar het statelijke is behouden in de vervulling. In het standelijke werkt de ziel met gebed en tranen; in het statelijke werkt de Heere met een afgesneden schepsel.

O gelukkig, die de schuldvergevende genade mag doorleven onder het recht, en die dierbare Christus mag kennen, beide in Zijn vernedering en verhoging; die het doorleven mag: een Vader, Die trekt; de Zoon, Die vrijmaakt; en de Heilige Geest, Die dit in onze harten verzegelt.

Op zulk een belijdenis ziet de Heere met welgevallen neer. Ons aller belijdenis zij een oprechte, ootmoedige en doorleefde belijdenis. Ja, dan zal ze ook een Gode welbehaaglijke belijdenis zijn. Want zulk een belijdenis is immers vrucht van Gods eigen werk! En hoe zou de Heere Zich dan niet verlustigen in Zijn eigen werk? Gewis, de Heere HEERE zal ons rijkelijk zegenen met alles, wat voor tijd en eeuwigheid nodig is. De Heere gruwet van de belijdenissen met de mond gedaan, maar als met het hart wordt geloofd, en met de mond beleden, dan bekroont de Heere zulk een belijdenis met Zijn goedkeuring.

Moet dus een prediker een goede belijdenis hebben doorleefd, niet minder moet hij geroepen zijn. Laat ons dit zien in de tweede gedachte:

Ten 2e zijn roeping

Niet ieder, die de Heere brengt uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, wordt

geroepen om prediker te worden. Hoe gaarne men dit ook zou wensen, toch blijkt het later duidelijk dat een begeerte geen roeping is. Lees hiervan maar eens, wat vader Brakel van de Roeping tot het Leraarsambt schrijft in zijn boek, *De Redelijke Godsdienst*.

De roeping van de geroepen prediker is een Goddelijke roeping. God Zelf komt het hart van de begenadigde zondaar te bearbeiten, om een dienstknecht in Zijn wijngaard te worden. Zodra nu de Heere gaat roepen, dat wil zeggen, innerlijk gaat wijzen op het heerlijke werk der bediening, dan is het juist een welgevallige roeping. Immers, wie zou dat niet willen: zijn medemensen bekend maken met het heil, waarvan hijzelf zoveel ontvangen heeft? Gerust, de Heere kan op hem rekenen!

Maar, weet ge, wat het onderscheid is tussen een Goddelijke en een menselijke roeping of begeerte, welke geen ware roeping is? Bij een zogenaamde menselijke begeerte ziet men op de vooraanstaande plaats welke de prediker inneemt, op de eer, die men ook wenst te ontvangen, en op de gaven. Men wil ook wel boven anderen uitblinken, en om kort te gaan, het is hoogmoed, die de mens, ja zelfs Gods kind na ontvangen genade, nog aankleeft. Gelukkig, wanneer de Heere hen hiervan komt te verlossen.

Bij de roeping tot het ambt gaat het wel iets anders dan men ervan denkt. Ook hij, die straks prediker mag worden moet het eerlijk bekennen: het gaat zijn begrip te boven, want eerst was men zeer gewillig om dit werk te willen doen, ja men was zich ook wel enigermate bewust enige gave te bezitten. Ja, Wanneer men de zaak nog eens ernstig overdacht, dan moest het wel niet anders en men vond zichzelf juist wel de geschiktste persoon. Soms gaat men nog verder en acht zich uitnemender boven zijn medeschepselen, ook al hebben zij meer genade en gaven.

Toch, zolang zulke gedachten in het hart zijn - kunnen we wel zeggen - is de zaak niet in orde. O, nee, zie het maar aan Mozes, toen hij zichzelf zeer geschikt achtte, ging het niet en moest hij nog veertig jaar de schapen van zijn schoonvader Jethro weiden. Hij moest zijn ongeschiktheid leren kennen. Dan pas kon de Heere hem gebruiken. Hij wilde Israël verlossen door God. Het moest juist andersom! God wilde Mozes gebruiken om Israël te verlossen. God door Mozes!

En zo moet de geroepen prediker innerlijk worden bearbeid en bekend gemaakt met zijn onbekwaamheid, nietigheid, onwaardigheid. Ja hij, die eerst zo gewillig was en het zo best kon, moet later getuigen, dat er geen ongeschikter en onkundiger mens is als hij en langzamerhand is hij overtuigd, dat wie er ook bekwaam voor is, hij niet!

En nu, geliefde gemeente, ook mij is dit een weinig geleerd. Toen ik een korte poos op 's Heeren weg gewandeld had, was er geen geschikter man als ik voor dit gewichtige werk, maar vijftien jaar later had de Heere mij wat anders geleerd. Het was voor mij niet meer mogelijk, want ik miste in mijn waarneming alle eigenschappen van een geroepen prediker. En wat er nu in die vijftien jaar geleerd is? O, mijn hoorders, dat is zo maar niet te zeggen. Maar iets ervan wil ik u meedelen, namelijk: dat de Heere alleen onbekwamen en onwaardigen in zichzelf roept, en bekwaamheid, ja alles komt te schenken, opdat: *Wie roemt, die roeme alleen in de Heere*.

Heeft de geroepen prediker dus een Goddelijke roeping, niet minder is het een gewichtige roeping. Immers, de prediker is een boodschapper van de Koning der Koningen. Het is oneindig groot ambassadeur van het Hof des Hemels te mogen zijn, maar de verantwoordelijkheid is er niet te minder om. De boodschap moet goed overgebracht worden. Zijn roeping is de goddeloze aan te zeggen: Indien gij u niet bekeerd, gij zult zeker vergaan, en de rechtvaardige: Strijd de goede strijd des geloofs en aan het eind van de baan wacht u de kroon des eeuwigen levens.

O, de roeping is zeer gewichtig! Ook voor u, gemeente van Enkhuizen, want wij

zullen u moeten aanzeggen het wel en het wee. Zo gij niet luistert naar des Heeren Woord, moeten wij u het oordeel verkondigen, maar alle ware bekommerden mogen wij van harte toeroepen: Houd moed! Hij, Die het goede werk in U begonnen is, zal het ook voleindigen op de dag van Jezus Christus. O, dat gewicht mocht door mij maar gedurig beseft worden, ja ook door de gemeente, opdat wij elkaar in den gebede bij de Heere mochten ontmoeten.

De roeping is zo gewichtig omdat de boodschap Gods Woord is en daarom geve de Heere mij en alle geroepen leraars de hulp van Zijn Geest, om in diepe afhankelijkheid van Hem, telkens niets anders te brengen dan wat Hij in Zijn Woord gebiedt. Is dus de roeping een Goddelijke en een gewichtige roeping, niet minder is het een verantwoordelijke! Want het zijn zielen voor de eeuwigheid geschapen, die geroepen, geleerd, geleid en geweid moeten worden in die grazige weiden van 's Heeren Woord.

Elke prediker, maar ook elke hoorder, ja allen die het hebben kunnen horen, moeten straks rekenschap geven van het gesprokene of het gehoorde, of van de weigering om het te willen horen.

En dit mocht mij, maar ook u met diepe ernst vervullen, om toch 's Heeren hulp in de bediening te mogen ervaren. Wat hebben wij allen nodig de hulp van 's Heeren Geest! Want, indien wij u niet de volle Raad Gods verkondigen, zal de Heere uw zielen van onze hand eisen. En wanneer wij u met loze kalk zouden pleisteren, zou Gods gramschap ons zeker treffen.

O, Wij wensen u alleen, hoe gebrekkig als mens ook, toch niet anders te brengen dan Gods Woord, onder biddend opzien tot de Heere. Wij wensen u slechts te verkondigen, hoe een Drie-enig God Zich verheerlijkt in het zaligen van de uitverkoren zondaar.

U zult dan wel niet anders horen dan hoe God de mens eerst ontkleedt en daarna pas bekleedt; eerst ontledigt en dan vervult. Ja, ge zult dan alleen beluisteren, dat God Zich verzoent in Christus Jezus door de Heilige Geest, in een zich zelf veroordelend zondaar, opdat Gode alleen de eer der verlossing zal ontvangen. Is onze roeping dus mede een verantwoordelijke, dan is zij dat ook voor de gemeente. Ge hebt naarstig te komen tot 's Heeren Huis; niet éénmaal, maar beide keren op de rustdag; ja zo dikwijls 's Heeren Woord bediend wordt, behoort ge uw plaats te bezetten, met de bede dat de Heere de prediker, maar ook de prediking voor de gemeente mocht zegenen.

Het gebed voor de leraar, het zij de gemeente een behoefte, om hare voorganger gedurig bij de Heere voor te brengen, opdat hij alles mocht ontvangen, wat tot zijn gewichtige arbeid nodig is. Maar de Heere geve ons ook telkens de hartelijke bede, om van Hem hulp en bijstand te vragen, opdat wij bekwaamd mogen worden in Zijn dienst.

De verantwoordelijkheid is dus wel groot, maar wanneer de Heere ons verkoren heeft, niet alleen om Zijn genade deelachtig te mogen zijn, maar bovendien om Zijn knecht te mogen zijn, zie dan is het ook weer zulk een bevoorrechte roeping, dat wij ons in het stof voor de Heere buigen en uitroepen: Hoe heeft het Hem behaagd, om zulk een diepgezonden zondaar tot dit heerlijke werk te roepen. En wanneer de Heere ons dan ook belooft, dat Hij, die u roept, getrouw is, Die het ook doen zal, O, dan krijgt Hij de eer en ligt alles voor Zijn rekening. En wanneer we dan mogen geloven ook eerst uit de bediening te zijn gezet, om er daarna van Godswege toe genoodzaakt te zijn, zie, dan ligt alles in Zijn hand.

Ik wil dit even toelichten. Wij voor ons geloven dat, zolang een geroepen prediker gaarne wil prediken, de zaak nog niet zuiver ligt. Maar, wanneer hij, evenals de gelovige na de rechtvaardigmaking, een uitgezet mens wordt en hij prediker-af wordt,

echt leraar-af en dus weer als de onderwezen leerling zegt: Wat de Heere doet is goed!, zie, wanneer we in eigen oog geen bekwaamheid, gaven of iets meer ervoor hebben, zie, zo bedoelen wij, moet elk geroepen leraar uit de bediening gezet worden, voor hij werkelijk van Godswege in de bediening geplaatst kan worden.

Opdat men niet hoogmoedig, maar nederig zal zijn en het ook in de verkondiging des Woords zal ervaren: Wat hebt ge, dat ge niet ontvangen hebt? En dat het dus loutere genade is!

Moet de prediker dus de genade des geloofs kennen en roeping tot het ambt hebben, ook wordt hem van 's Heeren wege een opdracht gegeven. Laat ons daarbij dan in de derde plaats uw aandacht bepalen.

Ten 3e zijn opdracht

Elk gezant vertegenwoordigt zijn heer en gebieder en ontvangt de opdracht, voor hij naar zijn standplaats vertrekt. Aan dat bevel moet hij zich houden en dan is nog een gedurige verbinding nodig om de opdracht te wijzigen of aan te vullen. Zie, zo geeft de Heere Zijn dienaren ook een opdracht en houden zij ook een gedurige verbinding met hun Zender, maar nimmer om hun opdracht te wijzigen.

Nee, het blijft één en dezelfde boodschap, die hun is opgedragen. Deze blijde boodschap is een beschreven opdracht. Het dierbare Woord des Heeren en niets anders is hun gegeven, om daaruit den volke het wel en het wee voor te houden. Welk een vreugde moet het hart van de leraar vervullen, wanneer dat beschreven Woord hem geschonken wordt om in de Naam des Heeren medeschepselen te verkondigen, dat er voor de grootste der zondaren genade is te verkrijgen.

Wij zeggen geschonken, want hoevelen zullen Gods Woord nemen en met eigen kennis of zogenaamde wijsheid dit Woord naar eigener mening verklaren. Maar, wie het geschonken is, heeft geleerd, dat de ogen, de zielsogen geopend, de zielsoren doorboord en het hart vernieuwd moeten worden. En waar dit geleerd is, daar wordt men door 's Heeren Geest uit dit Woord bediend, om ook anderen te kunnen dienen.

Dit Goddelijke Woord is ook beschreven in de harten van alle ware door God geroepen knechten. Ja, zij hebben dit veelzijdige Woord in Zijn kracht leren kennen. Het heeft hen als een hamer en moker verbrijzeld, want Gods Geest gebruikt het Woord om hen neer te vellen, om hen als een schuldenaar voor en onder God te doen vallen, om niet alleen Gods gerechtigheid te doen billijken, maar ook lief te hebben, ja liever dan hun eigen leven.

Maar het heeft hen ook lieflijk getroost. Rijke, heerlijke genade der vertroosting, der verkwikking, ja der vergeving is hun deel geworden. Immers, hoe zouden de van God geroepen leraars de weg der zaligheid kunnen voorstellen, zo de Heere hun die niet persoonlijk had doen ervaren? Hoe zou Christus kunnen voorgesteld worden, zo Hij hen Zelf niet omhelsd en geëigend had? Ja, hoe zullen zij de trekking des Vaders, de Borgtocht des Zoons en de onderscheidene gangen van 's Heeren Geest verklaren, zo Die Zelf niet hun Leermeester was geweest?

En toch mogen zij nimmer hun eigen bekering als maatstaf nemen om hun medereizigers daarnaar te meten. Ook hier moet weer geleerd worden eigen zin en mening te verliezen, om alleen het volle, rijke Woord van God te brengen. Zij zijn predikers van 's Heeren Woord. Deze opdracht, welke hun gegeven is, is tevens een duidelijke opdracht, want al is het waar, dat Gods Woord voor de natuurlijke mens een gesloten Boek is - Gods kind wordt het nog menigmaal geleerd: *Na dezen zult Gij het verstaan!* En zelfs de verst gevorderde zal het met ootmoedigheid erkennen: Wij kennen ten dele! - toch zal 's Heeren Woord aan 's Heeren knechten geopenbaard worden, om het den volke te kunnen verkondigen, om de noodzakelijkheid der

waarachtige bekering voor te houden.

Niet dat Gods Knechten alles verstaan! Nee, ook zij moeten hier gedurig uitroepen: Leer mij, en leidt mij in Uwe waarheid! Hoe meer zij hun onkunde en dwaasheid leren kennen en belijden, des te meer zullen zij van de Heere geleerd worden. Om het duidelijk en klaar te verkondigen: *Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid en alle dingen zullen u worden toegeworpen.*

Want, dat de mens Gods Woord niet verstaat, ligt niet aan dat Woord, maar aan de mens zelf, omdat hij een gevallen schepsel is geworden. Gods Woord is duidelijk en klaar, maar de mens heeft nodig wederbarende genade en dus verlichte ogen, om dat lieve Woord weer te kunnen lezen en te kunnen verstaan. Vandaar ook, dat de Almachtige ook belooft met hen te zullen zijn en hen niet te begeven en te verlaten. En nu belooft de Heere Zijn knechten om gedurig Zijne Geest tot een Leidsman te schenken, welke hen in de Waarheid zal leiden, opdat, hoewel hun opdracht zeer duidelijk is, zij toch nooit zullen menen iets aan de zaligheid van de uitverkoren zondaar te hebben toegegaan.

Hun opdracht is mede, om zeer welmenend het aanbod van genade te doen. Hun grote Zender drukt hen op het hart, om niet alleen nodigend, maar ook waarschuwend te prediken, en vooral om in leer en leven het goede voorbeeld te geven. En dan den volke de grote rijkdom van Christus voor te stellen. Natuurlijk mag de Wetprediking niet nagelaten worden. Nee, hoe zou dat kunnen! Zou er ooit een welmenend aanbod van genade kunnen geschieden, zo er ook niet verkondigd werd dat de zaligheid alleen is voor door Gods Wet verbrijzelde zielen? Wet en Evangelie, het moet beide met alle ernst verkondigd worden, en gewis, het is hun ook met alle ernst, maar ook dringend geboden nooit een andere grondslag te verkondigen. De volle, rijke inhoud van Gods Woord, niets meer, maar ook niets minder. De Wet is immers een tuchtmeester tot Christus! Dit moeten zij brengen, altijd, nimmer doen aan inlegkunde of vergeestelijking, doch naarstig Gods Woord onderzoeken en onder diep besef van eigen onbekwaamheid de Heere benodigen, en dit geve biddend te arbeiden, om uit de schat des harten de gemeente oude en nieuwe dingen voort te brengen. Want ontvangt de geroepen prediker de opdracht om leraar te zijn bij de gratie Gods, tevens wordt hij gesteld tot Herder, om het aangezicht zijner schapen te kennen en dit is niet één der gemakkelijkste zaken. Want het grootste gedeelte der hoorders is veelmaal wel voor de Waarheid en zij zijn ook wel toestemmers van de Waarheid, bovendien zijn zij ook wel ingenomen met de Waarheid, doch tot op zekere hoogte. Zolang men luistert voor anderen gaat het nog wel, maar indien de leraar als herder in persoonlijk contact komt met de gemeente, o, hoevelen zijn dan met de grootste welsprekendheid niet te bewegen, om één woord te zeggen, en zo zij al een woord, een enkel woord loslaten, het blijkt veelal duidelijk, men is vervreemd van het leven Gods. En dan is de leraar gehouden om in alle liefde en eenvoud te vermanen en, de zegen des Heeren af te smeken tot waarachtige bekering.

Ook op de Catechisatie is hij gebonden aan zijn opdracht. Ook hier niets anders dan het volle Woord Gods. En ik wil het wel bekennen, om het zaad der gemeente te onderwijzen, voorwaar, het is geen geringe zaak. Waren het allen gehoorzame en lieve Godvrezende kinderen, het zou wel te doen zijn, maar het is juist andersom: zij zijn mede met alle schepselen van nature kinderen des toorns. En nu hebben wij de medewerking van de ouders en het gebed mede nodig - tenminste, wanneer ge bidden geleerd hebt!

Ontzettende tijden beleven wij! Er is een tijd voor alle wereldse dingen, ook bij de kerkelijke jeugd! Maar, waar is de lust, om de opgegeven lessen te leren? En welke ouder is niet schuldig aan de verzaking van zijn belofte bij de doop gedaan? O ouders,

helpt ons mede uw zaad te onderwijzen in de leer, die naar de Godzaligheid is, want ook u hebt een opdracht ontvangen. Ja, ik ga verder! U hebt toch een belijdenis? Of niet? Zo ja, dan hebt u ook een roeping en mede een opdracht gekregen, alsook met de leraar een taak, al is deze natuurlijk niet zo als van de prediker. Maar God gaf u uw zaad en een zware verantwoordelijkheid rust ook op u.

Komt helpt ons en steunt ons ook in die arbeid!

Zendt uw kinderen getrouw ter catechisatie! Geeft acht op het leren en geeft uw kinderen in leer en leven een goed voorbeeld! Want: *Leringen wekken, maar voorbeelden trekken* (tot navolging!). En waar de opdracht van zo veelzeggende inhoud is, niet minder gewichtig is de taak, welke de leraar te vervullen heeft, waarbij wij dan in de laatste plaats uw aandacht wensen te bepalen.

Zingen wij echter vooraf uit Psalm 51:8 en 9.

Ten 4e zijn taak

Wij mochten uw aandacht achtereenvolgens reeds bepalen bij de Belijdenis, Roeping en Opdracht van de Prediker, en nu rest ons nog te schetsen, welke Taak mij in uw midden wacht.

Het is wel een aangename taak, geliefde gemeente, welke de Heere op mijn schouders kwam te leggen. Is er heerlijker arbeid, dan om zondaren de weg des heils voor te stellen? Ja, om de grootste der zondaren aan te zeggen, dat er zeker en gewis nog genade te bekomen is. En ja, ik stem dit geredelijk toe, maar weet u, waar juist hier de moeilijkheid zit? Dat wij allen van nature wel zondaren zijn, en dat dit door alle kerkelijke mensen ook wel volmondig wordt toegestemd, en toch, hoe weinigen zijn er, die het zondaar zijn hebben doorleefd of er althans kennis aan hebben.

En zo moeten wij u ook verkondigen, tenzij u in waarheid zondaar voor God in beleving wordt, dan heeft de boodschap des heils voor u niet de minste waarde. En daarom heeft de Heere Zijn knechten beloofd, om met de prediking des Woords de bediening des Geestes te paren.

En nu is het onze taak in de eerste plaats u voor te houden uw drievoudige doodsstaat in uw bondshoofd Adam. Het merendeel der belijders van de Waarheid heeft liever, dat zonder de Wet het Evangelie gebracht wordt. Doch dit is voor de van God geroepen prediker onmogelijk.

Hoe zou hij de volke voorstellen de dierbaarheid van de Tweede Persoon in het Goddelijk Wezen, de Tweede Adam, zo niet vooraf geleerd is de ellende in de eerste Adam?

En daarom heeft de prediker niet te vragen, wat deze of gene hoorder verlangt, maar hij heeft alleen de volle raad Gods te brengen. Dat dit met veel gebrek zal geschieden, daar zijn wij zeker van overtuigd, maar dit zal ons - zo wij biddend verwachten - toch niet terughouden, om wat God in Zijn Woord ons verklaart, van de van God vervreemde zondaar, u dan toch met 's Heeren hulp voor te houden. En dan zullen er wel zijn, die zich stoten aan zulk een prediking, want geloof mij, wanneer zelfs door Woord en Geest des mensen hart wordt blootgelegd en we beluisteren dan onze naam, dan willen we dat niet gaarne horen!

Maar o wonder van genade, zo het de Heere zal believeen mee te werken, of zo er onder ons zijn, die er een weinig van geleerd hebben, zie, zij willen het wel erkennen, dat zulk een prediking onmisbaar is tot zaligheid. Maar de natuurlijke mens - al is hij of zij godsdienstig - staat als een vijand hier tegenover, hij stoot zich aan een ontdekkende, ontblotende en ontgrondende prediking, omdat zij liever bekleed, dan

ontkleed willen worden. En wanneer nu alleen gepredikt wordt, dat wij moed- en vrijwillig in ons bondshoofd Adam God verlaten hebben en men bracht dan het Evangelie der verlossing, menigeen zou dit gaarne wensen! Maar ook dit moet u niet van ons verwachten! Omdat dit een misleidende leer zou zijn! Want zo het de Heere behaagt om de uitverkoren zondaar op te zoeken en te overreden, om met een innerlijk berouw en een hartelijke droefheid zijn zonden te belijden, zo komt de Heere zulk een schepsel het zalige van 's Heeren dienst voor te stellen, en met alle beschikbare krachten zullen zij doen, wat de Heere van hen komt te eisen, om alzo door doen, Gode te behagen!

En wat zullen wij nu tot dezulken prediken? Zullen wij hen nu reeds wijzen op de gezegende Verlosser? U denkt misschien: Natuurlijk! Ja, want de Zaligmaker is toch voor zondaren gekomen!

Daar het echter de tijd niet is voor de Middelaar, zullen wij dit niet doen. Nee, zulke ontdekte, bedroefde en verlegen zondaren zullen wij wijzen op hun schuld; op hun erf- en dadelijke schuld en op Gods gerechtigheid! Zeker, we erkennen het, dit is pijnlijk, maar evenzeer noodzakelijk! Want de levend gemaakte zondaar moet alle gronden verliezen. De tranen, het berouw, de keuze, de vertroosting en verkwikking, hoe kostelijk zij op zichzelf ook mogen zijn. De grond onzer zaligheid mogen of kunnen zij nooit worden. Sommigen zullen deze prediking hard vinden, doch dit is dan uw onkunde in de wegen des Heeren met de Zijnen.

Die Goddelijke Wet, ingedrukt in het hart van de levend gemaakte zondaar, doet hem of haar dieper in zichzelf zien, maar ook wordt het Goddelijke Wezen in zijn deugden dan een weinig ontdekt. Inzonderheid Gods alwetendheid, alomtegenwoordigheid, heiligheid en rechtvaardigheid. Deze deugden een weinig ingedrukt doen onze verdoemelijkheid voor God instemmen. Schuldig, ja niet alleen aan één, maar aan al de geboden des Heeren.

En nu kunnen wij in deze onze intrepredicatie slechts een weinig van deze gangen zeggen. Maar, ik hoop u toch niet anders te prediken, dan wat Gods volk in de praktijk mag leren. En nu mogen we de levend gemaakte en schuldige zondaren nog niet brengen bij de Verlosser! Nog één zaak dient voorgehouden te worden! En wel deze! Kunt u al Gods geboden houden? Hebt u God lief boven alles? Uw naaste als uzelf?

Wanneer dan met onuitsprekelijke droefheid beleden wordt door beleving: Nee ik, maar ik ben van nature geneigd God en mijn naasten te haten, zie, dan is er plek en plaats voor het heerlijke Evangelie der Verlossing in Christus Jezus.

Want dan zullen zulke zielen, die iets geleerd hebben van het: Niet ik ga, maar ik ben verloren, door ons gewezen worden op Christus Jezus, de Zaligmaker. Dit zijn dezulken, waarvan de gezegende Zaligmaker getuigt in Lukas 19:10: *Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was.* O, zulke hoorders hongeren en dorsten naar een weg ter ontkoming. Nu, aan dezulken hopen wij te verkondigen: *Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven!*

Wij zullen dan met de hulpe des Heeren voor u trachten open te leggen het onderscheid in de ontsluitende weg en de schenkende daad. Hoe in de ontsloten weg Christus begeerd wordt, vanwege Zijn liefde, dierbaarheid, gepastheid, beminne- waardigheid en Zijn plaatsbekledend werk. En hoe hier het schepsel zich wringt in duizend bochten op de grond der liefde, en wel het meest, dat er in zijn hart zulk een liefde tot de Heere Jezus is. Maar, hoe vele malen zulk een ziel zich aanbiedt, nimmer wordt men op grond der liefde overgenomen. De vereniging geschiedt alleen op grond van het recht Gods! En dit zal voor zulk een uitverkoren zondaar tot de onmogelijkheid in zichzelf leiden en tot de mogelijkheid in God Drie- enig.

En dan wensen wij u te prediken, dat in de schenkende daad de mens totaal uitgewerkt is. Aafgesneden onder Gods recht, Gods deugden liever krijgen dan zijn leven! Bezwijkend onder het recht wordt hij door ditzelfde recht, roemend in Gods recht, voor eeuwig vrijgesproken van schuld en straf en hem of haar het eeuwige leven geschonken.

Hier ligt de mens onder Gods rechtvaardig vonnis en zo God Zelf niet van eeuwigheid een weg uitgedacht had, het zou voor het schepsel voor eeuwig een wegzinken zijn in de eeuwige rampzaligheid.

Hier wordt Christus niet begeerd, want er is vereniging met Gods recht, doch in die vereniging wordt de gekruiste en opgestane Christus geschonken. Als een vrije, soevereine gift uit het soevereine welbehagen! Dit hopen wij u te verkondigen en dat zulk een verlost zondaar, wiens zonden hier vergeven zijn, wiens schuld is betaald en wiens vijandschap aan het kruis is genageld, en die als een verlorene behouden is geworden, zie, dat moeten wij u nog voorhouden, die wordt door God, als al Zijn volk, ambtelijk zalig gemaakt.

De Profetische, Priesterlijke en Koninklijke bediening zal de ziel zekerlijk kennen, om meer en meer in de Waarheid ingeleid te worden, dat er nogal wat aan mankeert. Want het is niet genoeg de Borg te kennen! Nee!

Hoe groot of het ook is en hoe gelukkig men zich er langer of korter in bevinden mag. De Heere heeft nog meer!

De hemelse Rechter, die de zondaar voor de Vierschaar daagde, hem zijn eigen vonnis liet ondertekenen, en hem toen eerst Zijn lieve Zoon schonk tot een dierbare Middelaar, wil u ook tot Vader zijn en de Heilige Geest, die heeft op Zich genomen om u te bearbeiten tot de zaligheid.

Zie, ook dit stellen wij u voor en zullen u aanzeggen, dat u een Borg, ja uw Borg, onuitsprekelijk kunt liefhebben en toch is Hij het eindpunt niet. Hij is de Middelaar.

O, dan door Hem gebracht tot de Vader, als gans rein in Hem, zonder vlek of rimpel, aangenomen tot Zijn kind en erfgenaam. Ja, dit te mogen ervaren, dat de Heilige Geest eens voor u was de Geest Gods, en later de Geest van Christus, dan de Geest des Vaders en nu in u wonende als de Geest des Heeren.

Ook zullen wij u brengen op grond van Gods Woord, dat het staatsleven zich verliest in het Wezen Gods, in de Drie-enige God, de Verbonds-Jehovah. En dat Christus uw Bruidegom en Oudste Broeder, uw dankende en biddende Hogepriester is; uw Onderpand is Hij en Zijn Geest is hier op aarde uw Tegenpand.

En nu als vrucht van de vereniging in het statelijke leven met het Wezen Gods het standleven over te houden, hetwelk ons klein en nederig doet zijn, waarbij het gedurig weer nodig is: *Genade en vrede worde u vermenigvuldigd!*

En wanneer wij u deze zaken nu een weinig hebben uiteengezet, zo wil dit niet zeggen, dat wij u alles hebben verkondigd. O nee, het was maar een klein stipje. Maar de Heere geve ons om onder u te mogen arbeiden met liefde en vrede. En het is onze wens en bede, dat de Heere de prediking mocht doen zijn tot bekering, vertroosting en behoudenis van onsterfelijke zielen. En ontvangt ons dan met ons gezin in uw midden als één, die dient.

De Heere legge een band tussen gemeente en leraar en dan zulk een, die zal blijven tot over dood en graf, een band, die de dood zelfs niet verbreken kan. Want alles is hier tijdelijk en eenmaal moeten wij rekenschap voor God afleggen, ook van onze prediking, maar u ook van uw komen in het Huis des Gebeds, of van uw niet komen. Nimmer worde uw plaats ledig gevonden, dan alleen bij wettige verhindering. Zoekt geen vonden! Want God zal u oordelen! Komt niet voor anderen, maar komt biddend

en verlangend voor uzelf en wees eerbiedig, en God, de Almachtige, wone en werke in ons midden tot roem Zijns heerlijke Naams en kon het zijn tot zaligheid uwer zielen. AMEN.

Slotzang: Psalm 132: 6

Verklaringen ds. C. Kramp

Verschillende toespraken tot bevestiger, afgevaardigden, burgemeester en wethouders, enz., laten wij achterwege, zijnde hier overbodig. Alleen noemen wij u het hartelijke welkomstwoord, gesproken door ouderling Brouwer, die ons 's Heeren hulp toebad bij onze zo zware arbeid, waarbij hij de gemeente verzocht ons toe te zingen uit Psalm 20, het eerste vers.

Tenslotte, deze intrepredicatie is geen woordelijke weergave der uitgesproken predicatie bij onze intrede in de gemeente van Enkhuizen. Zij is enige tijd na ons vertrek uit Enkhuizen door ons opgetekend. Wat de geest en hoofdzaak betreft is zij een getrouwe weergave der uitgesproken leerrede. Aangezocht om haar in druk te doen verschijnen, hebben we aan dit verzoek voldaan en een beperkt aantal laten afdrukken. Geve de Heere ook hierover Zijn onmisbare zegen.

Dat is de wens van de Schrijver.

September 1939.

2. Het stervend en vruchtdragend tarwegraan

Predicatie te Enkhuizen

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, zo blijft hetzelfde alleen; maar indien het sterft, zo brengt het veel vrucht voort.
Johannes 12:24

Psalm 25:7

Johannes 12:12-33

Gebed

Psalm 126:3

Psalm 97:6, 7

Psalm 138:4

Voorafsprak

Vele rijke beelden biedt ons de Heilige schrift, om ons daarin telkens de oneindige waardij van de gezegende Christus voor ogen te stellen. U leest, dat Christus is: *de Weg, de Waarheid en het Leven*; ons nodigende om toch die brede weg des verderfs te verlaten en de smalle weg des behouds te kiezen.

Dan tekent Hij Zichzelf als de ware Wijnstok en Zijn Gemeente zijn dan de vruchtdragende ranken, opdat wij ons maar nauw mochten onderzoeken of wij wel ranken zijn, die vrucht voortbrengen; ons voor ogen houdende, dat ranken, die geen vrucht dragen, weggenomen worden.

Elders noemt de Heilige schrift de Christus Gods ook het Voorwerp van Gods welbehagen.

Het is waar, de Heere heeft Zich op de zevende dag verlustigd in Zijn scheppingswerk en dus ook in zijn schepsel. Maar... dat schepsel heeft Zijn Maker en Formeerder de rug toegekeerd; is door zijn val onder de macht van de drievoudige dood gekomen.

En, hoewel de Heere het ganse menselijke geslacht rechtvaardig aan het oordeel had kunnen overgeven, zo heeft het Hem tóch nog behaagd om in Zijn Zoon Jezus Christus een deur der behoudenis voor zondaren te openen.

Het Goddelijk wezen verlustigt Zich in Zichzelf!

O, dat de Heere van eeuwigheid nog gedachten des vredes gehad heeft over een gevallen mensengeslacht en dat met behoud van Zijn recht en verheerlijking Zijner Goddelijke deugden, en Hij uit dat geslacht de Zijnen verkoren heeft, verlost en behoudt.

Zie! dat maakt de vreugde van de ganse verlostte Kerk uit; want er waren gen redenen bij het schepsel, waardoor de Heere bewogen kon worden.

O, nee! Het was Zijn soeverein welbehagen alléén, die hen verkoos, verlost en behouden deed worden.

Al Gods kinderen roepen met de apostel Paulus uit: O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem wedervergouden worden? Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen (Rom. 11:33-36).

Er moest dus aan Gods recht voldaan. Gods heerlijke deugden, zo snood beledigd, zij moesten verheerlijkt.

Geen engel, ja zelfs alle engelen niet; geen schepsel, ja zelfs alle schepselen niet, konden voldoen aan de rechtvaardige eis Gods. Maar Hij, Die in de schoot des Vaders was, kon zeggen: Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands. Ik boodschap de gerechtigheid in de grote gemeente; zie, mijn lippen bedwing ik niet; HEERE! u weet het. Uw gerechtigheid bedek ik niet in het midden mijns harten; Uw waarheid en Uw heil spreek ik uit; Uw weldadigheid en Uw trouw verheel ik niet in de grote gemeente (Ps. 40:8-10).

En om nu die heerlijke taak te volbrengen kwam Hij op aarde; werd ons in alles gelijk, uitgenomen de zonde, om in plaats van Zijn volk te lijden en te sterven, maar óók, om uit het graf te verrijzen, opdat de Zijnen eeuwig delen zouden in Zijn verdiensten.

Nu, bij dat lijden, bij dat sterven, maar ook bij die heerlijkheid van Christus, alles ten nutte voor de Zijnen, wensen wij u in deze ure te bepalen en onze tekstwoorden kunt u opgetekend vinden in het u voorgelezen Schriftgedeelte, Johannes 12:24, waar geschreven staat:

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, zo blijft hetzelfde alleen; maar indien het sterft, zo brengt het veel vrucht voort.

Voor wij met de hulpe des Heeren tot de verklaring van dit Schriftgedeelte overgaan, smeken wij om Zijn onmisbare zegen over dit ons samenzijn.

Gebed.

Zingen: Psalm 126:3.

Inleiding

Zo is dan de Messias toch eenmaal door Zijn volk gehuldigd als hun Koning, hetwelk wij zojuist beluisterd hebben.

Het was immers voorzien door de profeet Zacharia, hoe Hij in diepe vernedering zou komen, rijdende op een ezel, als Sions Koning (zie Zach. 9:9).

En Jesaja zegt het even schoon: Zegt der dochter Sions: Zie, uw Heil komt; zie, Zijn loon is met Hem en Zijn arbeidsloon is voor Zijn aangezicht (Jes. 62:11b).

Ja, niet alleen de Koning Israëls, maar ook der heidenen. Wij lezen immers, hoe er ook Grieken getuigen waren van 's Heeren intocht in Jeruzalem. Ook zij wensten Hem te zien. Het was niet hun verlangen om Hem uitwendig te zien, want dat hadden ze reeds, maar ze wilden met Hem spreken, en uit Zijn gezegende mond de woorden des eeuwige levens beluisteren. Vandaar dat er geschreven staat: Wij wilden Jezus wel zien.

O, mochten ook wij in deze ure zulk een behoefte hebben naar die enige Naam onder de hemel gegeven, gelijk deze Grieken, dan zouden ook wij van Zijn gezegende lippen horen: De ure is gekomen, dat de Zoon des mensen zal verheerlijkt worden. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Indien het tarwegraan in de aarde niet valt en sterft, zo blijft het alleen; maar indien het sterft, zo brengt het véél vrucht voort.

Staan wij achtereenvolgens stil bij de navolgende gedachten:

HET TARWEGRAAN

ten 1e een stervend tarwegraan;

ten 2e een levend tarwegraan;

ten 3e een wassend tarwegraan;

ten 4e een vruchtdragend tarwegraan.

Wij wensen dit viertal gedachten voor uw gewijde aandacht open te leggen, in de eerste plaats natuurlijk, daarna symbolisch, op Christus, en vervolgens haar geestelijke betekenis te ontvouwen, terwijl wij dan straks met een toepasselijk woord zullen besluiten.

Ten 1e een stervend tarwegraan

In haar natuurlijke verklaring is het zo, dat, wanneer een korrel graan onder een glazen stolp bewaard wordt, kan het de eeuwen verduren. Er zal dan niet snel verderf intreden; maar ... het brengt geen vrucht voort. Het blijft alleen, hoe duurzaam het ook zijn mag.

Vandáar dan ook, dat de mond des Heeren zegt: dat de korrel graan in de aarde moet vallen en sterven.

Dan pas is er sprake van véél vrucht.

Die korrel graan moet tot ontbinding overgaan, ja moet geheel vernietigd, opdat uit dit stervend tarwegraan de levenskiem tevoorschijn zal komen van een geheel nieuw leven.

Wat dus de Heere Jezus uitspreekt als een natuurwet van het tarwegraan, past Hij op Zichzelf toe.

Voorwaar, voorwaar, zo spreekt Hij, en dit is de symbolische verklaring.

Hijzelf vergelijkt Zich bij het tarwegraan.

Wanneer Hij niet was gekomen op aarde, Zichzelf niet had gegeven voor de Zijnen; Hij was eeuwig Dezelfde gebleven, gelijk aan het tarwegraan, dat afgezonderd de eeuwen verduurt.

Bij Hem is immers de volle heerlijkheid. Ja Hij is de eeuwig Levende Zelf. Doch dit heeft Hij niet gewild. Geheel vrijwillig, uit enkel liefde, gaf Hij Zich en kwam op de aarde, om gelijk het tarwegraan dat in de aarde valt, zich geheel met ons geslacht te verenigen; om in de donkerheid van onze diepe val in te gaan; om in de plaats van schuldigen door lijden hun een Oorzaak van eeuwige zaligheid te worden.

Het tarwegraan ontdoet zich van zijn omhulsel en langzamerhand verteert deze korrel. Is het ook niet zo met Christus Jezus? Heeft ook Hij Zich niet ontdaan van Zijn heerlijkheid?

Heeft Hij niet geleden van het begin Zijner komst op de aarde? En is dat lijden niet telkens verzwaard? Is het niet geworden: een bittere, smadelijke kruisdood, welke van God vervloekt was?

Ja, Hij werd een vloek voor de Zijnen, opdat hun de vrede en de zaligheid verzekerd zouden zijn. Het tarwegraan wordt alzo onder de aarde geheel vernietigd; er blijft niets van de oorspronkelijke korrel over.

Alzo ook Christus. Hij heeft Zichzelf vernietigd. Hoe schoon zegt Paulus ons dit in Filippenzen 2:6-11: Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn; maar heeft Zichzelven vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is de mensen gelijk geworden; en in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja, de dood des kruises. Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd, en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is; opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn. En alle tong zou belijden, dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods des Vaders.

En toch is het daarmee niet geëindigd, want uit dat in de aarde gevallen tarwegraan, dat in de donkerheid geheel vergaat, daaruit komt een nieuw levensbeginsel voort; de

kiem ontspruit, van wat eens een schonen stengel zal worden, onder de verkwikking van de regen en de koestering van de zon, die straks onder Gods zegen voortbrengt 30-, 60- en 100-voudige vrucht.

Christus is afgebeeld in een tarwegraan.

Wie zou dat beeld durven gebruiken? Maar nu Hij dit Zelf doet, o, laat ons dit dan ook doen, met diepe eerbied voor Zijn heerlijke Persoon.

Christus een stervend tarwegraan! Ziedaar het beeld.

En tóch, juist door in te komen in onze plaats en voor de Zijnen verdienstelijk te willen en te kunnen sterven, verwierf Hij voor Zijn Gemeente het eeuwige leven.

Een nieuw leven verwerft Hij. Een nieuw geslacht ontstaat. Allen hebben gezondigd, allen moeten sterven; máár, die in Hem zijn gerekend, die straks waarlijk in Hem geloven; zij behoren tot die levende Gemeente, gekocht met Zijn dierbaar bloed en gegraveerd in Zijn beide handpalmen.

Tot die levende Gemeente te behoren, o welk een onuitsprekelijk voorrecht is dat.

Moet Christus sterven, óók Zijn Kerk moet sterven, wat duidelijk blijkt uit vers 25: Die zijn leven liefheeft, zal hetzelfde verliezen; en die zijn leven haat in deze wereld, zal hetzelfde bewaren tot het eeuwige leven.

Het tarwegraan sterft om te leven.

Christus' sterven verwerft eeuwig leven, en in de toepassing des heils sterft Christus' Kerk, evenals het tarwegraan.

Dat sterven wordt geleerd, zodra de Kerk de toepassing ervaart van Christus' komst op aarde, namelijk ter verheerlijking Gods en tot zaligheid van Zijn volk.

In de wederbarende werking des Heiligen Geestes worden zij gelijk aan een stervende graankorrel. Zij leren zichzelf kennen als schepselen die zwaar en menigmaal gezondigd hebben; die in en door hun diepe val in Adam buiten Gods zalige gemeenschap verkeren. Zij worden geleid in de duisternis en in de donkerheid van de vijandschap van hun verdorven hart. Hun verdorvenheid wordt hen tot grote droefheid en bovendien zien zij duidelijk, dat dit sterven, waaraan zij onderworpen zijn, een vruchtgevolg van de zonde is.

Wanneer de mens gebleven was in die heerlijke rechtstaat, er zou geen sterven kunnen zijn. Ons aller stamouders was immers duidelijk gezegd: ten dage als u daarvan eet, namelijk van de boom der kennis des goeds en des kwaads, zult u de dood sterven!. En nu zij ongehoorzaam zijn geworden en wij dagelijks betonen, dat de appel niet ver van de boom valt, nu is immers ons vonnis uitgesproken. Christus heeft onder dat vonnis plaatsvervangend gebukt en dat bukken leert de Kerk door genade in de weg van overtuiging van zonde, gerechtigheid en oordeel. Hun harten worden door de Heilige Geest overgebogen, om de Heere recht en gerechtigheid toe te kennen.

Dat dit sterven noodzakelijk is, wordt door hen geleerd. Sterven aan de zonde - hoe moeilijk!

Zeker, vele zonden worden gelaten, maar... sommige nog bemind, totdat ook aan deze zonden, door de onderwijzing des Heiligen Geestes, onvoorwaardelijk een scheidbrief wordt gegeven.

Sterven aan de wereld. Natuurlijk wordt de wereld met haar begeerlijkheden verlaten. Hoe zou de Kerk daar langer in kunnen verkeren!

Zijn er niet velen van Gods kinderen, die tot hun grote droefheid moeten getuigen: eertijds diende ik de wereld en de zonde en leefde ver van God en Zijn dienst.

Anderen mogen niet zo zwaar gezondigd hebben, maar toch: sterven moeten wij aan de zonde, wereld en duiveldienst. Welk een harde meester is de duivel. Zolang wij gewillig zijn en de zonde en werelddienst gaarne doen, dan laat hij ons het verderf

tegemoet gaan, zonder ons iets in de weg te leggen. Doch zodra Gods genade ons leert om de brede weg des verderfs te verlaten, gebruikt hij al zijn listen om ons van de weg des behouds terug te houden. Nu eens, door u wijs te maken dat het u toch niet baat, dat ge te veel en te lang gezondigd hebt, dat ge een huichelachtig hart hebt, dat ge niet oprecht zijt. Dan weer, door u er op te wijzen, dat ge het nooit meer goed kunt maken bij God. Of ook, door te trachten u gerust neer te zetten op valse gronden van eigengerechtigheid, zeggende: u hebt nu al zoveel gebeden, zoveel goed gedaan, altijd trouw in 's Heeren dienst geweest, nu moet ge het maar afwachten.

Mocht dit alles echter niet helpen, dan toont hij zich in zijn ware gedaante. Zijn masker afwerpend, begint hij met ijselijke vloeken en vreselijke Godslasteringen, komt met vuile dromen, gezichten en begeerten.

O, hoe vreselijk zal het zijn zulk een tiran eeuwig te moeten dienen. Welk een wonder! De Kerk wordt wel in meerdere of mindere mate in de kennis van deze zaken ingeleid, maar... om er eeuwig van verlost te worden.

Want sterven moeten zij aan alles en sterven zegt hen ook, dat zij voor God moeten verschijnen om rekenschap te geven van hun gedachten, woorden en werken.

En wie zal voor God bestaan?

O, eeuwig aanbiddelijk wonder! Christus Jezus, Gods Zoon, is op aarde gekomen en heeft voor hen de dood overwonnen. In het sterven aan zichzelf leert men Hem kennen, Die het leven en de onsterfelijkheid aan het licht heeft gebracht. Dan wordt het nieuwe leven geproefd en gesmaakt en is er maar één getuigenis: De Heere is goed en recht. Behoren wij tot die stervende kerk? Dat is het laatste niet, O, nee.

Laat ons dat bezien in onze 2e gedachte:

Ten 2e een levend tarwegraan

Sterven en leven. Dat wondere geheim leert God Zijn volk niet op één dag, zoals onze vaders terecht zeiden. Al blijft het waar, dat de Heere vrij blijft het de een spoediger te leren dan de ander, maar... 't wordt ordelijk geleerd. Het heeft tijd nodig om de wortel in de aarde vast te zetten.

Wáár is, dat uit het stervend tarwegraan een nieuw leven komt. Hoe? Wie zal dat verklaren? Het geschiedt immers in het verborgen en wanneer de levenskiem van het tarwegraan zich baan breekt, dan staat zij dadelijk niet boven de grond. Nee. Een ontwikkeling van de plant heeft plaats benedenwaarts, maar ook opwaarts. Toch wordt van dit alles nog niets gezien. Ook Christus heeft Zich een lange tijd verborgen gehouden. Pas op 30-jarige leeftijd trad Hij in het openbaar op. In die 30 jaar werd Hij bekwaamd voor Zijn gewichtig werk. En gelijk het tarwegraan in het verborgen leeft en zich ontwikkelt, om later boven de grond te komen, en stormen en regens, ja zelfs hagelbuien te doorstaan en verkwikt door de regen en verwarmd door de zon zich daarna te openbaren, zo heeft ook Christus, het ware Tarwegraan, Zich daarna geopenbaard.

Lange tijd mocht Hij verborgen blijven, toch kwam eens de tijd, dat Hij Zich vertoonde als de lijdende en stervende Heiland, maar ook als die heerlijke Overwinnaar van dood en graf. Hoe menigmaal sprak Hij tot zijn discipelen, dat Hij moest heengaan naar Jeruzalem en veel lijden van de ouderlingen en overpriesters en schriftgeleerden, en gedood worden en ten derde dage opgewekt worden. Wat weinig werd dit alles begrepen. Hoe is Hij in al Zijn lijden verkwikt; vooral in de nachten waarin Hij Zijn ziel uitstortte voor Zijn Vader, maar soms ook zichtbaar voor Zijn jongeren of de schare, als er een stem uit de hemel kwam en zei: *Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb, hoort Hem!* Hoe heeft de Vader Hem gekoesterd als Zijn Zoon, Zijn enig geliefde Zoon.

In dit alles is Christus Jezus duidelijk onderscheiden als het ware stervende en toch levende Tarwegraan. Ook Zijn Gemeente, die één is met haar Hoofd Jezus Christus, moet deze zaken bevindelijk leren kennen.

Is 't verborgen leven, dat ontsproten is uit die stervende graankorrel, ook niet haar beeld?

Het nieuwe leven brak zich baan, maar nog in 't verborgen. Nee, de ontdekte, ontblote en schuldige zondaar kan nog niet openbaren wat er in 't binnenste van zijn ziel plaats grijpt. Hoe zou hij het kunnen? Is dat dan het levend tarwegraan, dat zich in zijn ziel ontwikkeld? zo vraagt hij zichzelf menigmaal af. Had hij zich niet voorgesteld een geheel nieuw leven, een wandelen in 's Heeren inzettingen, onberispelijk, in één woord: een Godverheerlijkend leven? En hoe neemt hij zich in werkelijkheid waar?

O, droefheid en smart heeft hij over zijn diepe verdorvenheid. Innig leed doet het hun, dat ze zó ellendig zijn geworden door de zonde. Hoe menigmaal werpen zij zich in het verborgen voor de Heere op de knieën, hartelijk hare zonden belijdende... en belovende, ja dat hebben ze al dikwijls gedaan, beloofd, om nooit meer te zondigen, om de Heere gehoorzaam te zijn, om op Hem alleen te vertrouwen, om nooit meer boos te zijn, om hun tong in toorn te houden, hun ogen van de ijdelheden der wereld af te wenden. Maar wat is van al dat beloven gekomen? Telkens zijn zij gestruikeld en het wordt geleerd: zij kunnen in eigen kracht de Heere niet dienen, maar Christus Jezus is gekomen en zal Zich op Zijn tijd ook aan hun ziel verklaren als Degene Die gekomen is, niet om gediend te worden, maar om te dienen en Zichzelf te geven tot een rantsoen, een betaling voor al hun zonden.

En toch, het bevredigt de ziel niet, dat ze zo verborgen moet blijven. O, kon ze maar eens uitkomen.

Nu, gelijk het tarwegraan, nadat het wortel geschoten heeft zich boven de aarde vertoont, zo komt er ook een tijd, dat dit nieuwe leven zich gaat openbaren. Eerst een weinig - later meer. Welk een klein groen plantje vertoont zich boven de grond, langzamerhand groeien er bladeren omheen, zodat het wel een boom in het klein lijkt. Doch de landman weet het wel; straks bij het opwassen vallen al die bladeren weer af, dan wordt het een naakte lange stengel, die zijn vrucht zal geven op zijn tijd.

O, wat doet de Kerk voorzichtig als ze pas openbaar komt. Ze is gelijk aan de ontluikende graanplant, die zojuist boven de grond komt. Doch langzamerhand wordt zij vrijmoediger; ze mag toch getuigenis geven van wat in haar ziel heeft plaats gegrepen, bovendien vindt zij aansluiting in de harten van 's Heeren volk. Zij gaat dus voort met spreken, getuigen, zingen en heeft onder al deze werkzaamheden een blijmoedige gestalte. Zij is thans in haar element.

Maar... zoals we reeds zeiden, om die ontluikende plant groeien bladeren, die de plant bijna geheel verbergen. En nu ziet de zich openbarende Kerk het gevaar niet dat haar bedreigt. Ze ziet al die bladeren aan voor vruchten, vandaar haar blijdschap en gemakkelijkerheid. Dat nauwe verborgen leven wordt gaandeweg minder. Uiterlijke godsdienst wordt nog wel betracht, maar ze heeft al minder behoefte om zich af te zonderen en 's Heeren hulp en bijstand af te smeken. Ze meent nu, dat het er veel beter bijstaat en heel vroom zegt ze nog: De Heere kan het immers alleen doen!

Totdat ineens die bladeren verwelken en verdorren. Een enkele windvlaag ontdoet de plant van al haar bladeren. Daar staat ze nu geheel kaal, aan weer en wind blootgesteld. Ditzelfde gebeurt ook bij de levende Kerk.

Welk een gewaarwording! Gemeend te hebben reeds vele vruchten te dragen en nu te zien, dat, wat ze voor vruchten hield, niet anders waren dan... bladeren.

Het gebeurt ook menigmaal, dat een met bladeren versierde plant doorschiet. Men noemt dit een loze plant, die wel veel scheen te beloven, maar toen de bladeren

afvielen, na korte tijd geheel verdord was. En wat dus gebeurt met zulk een plant, zie dat is dan een pijnlijke gewaarwording; want het heeft er alle schijn van, dat de ziel, welke zich thans als naakt en bloot leert kennen, ook zo'n loze plant is.

Ai mij, zegt de Kerk, ik heb mij bedrogen, ik ben geen oprechte zoeker, bidder, getuige geweest. Het zal met mij nog gaan als met die loze plant; eerst sterven - dan een weinig leven - en dan nog eeuwig mis. Hoe ontroert de ziel in zulke bestrijdingen. Maar Nee, mijn toehoorders, zo is het met de levende Kerk niet. Zo is het met dezulken die ook wel enigermate sterven, namelijk aan enkele zonden, terwijl ze een godsdienstig leven hebben, maar de ware godsvrucht missen. De wortels waren ziek van zulk een loze plant. Ze kan de zon niet verdragen. Gans anders is het echter met 's Heeren volk. Nu zit u wel teleurgesteld terneder, omdat ge een weinig verder sprak dan uw ervaring was, maar zie eens terug, is dan alles wat uw ziel doorgemaakt heeft niet waar geweest? Beantwoordt dit nu eens tussen God en uw ziel.

Zeker, zegt ge, dat moet ik getuigen, dat alles heeft mijn ziel doorleefd, maar... Nu, wat bedoelt ge?... ik kan er nu niet meer op rusten. Juist! Dat was nu nodig, opdat dit eerlijk, uit vrucht van beleving, door u erkend werd. En als dat nu bij u de naakte waarheid is, dan komt er immers plaats voor meerdere wasdom. O, dan verlangt u om, verkwikt door de regen des Heiligen Geestes en gekoesterd door de Zon der gerechtigheid, op te wassen tot eer van God. En natuurlijk worden u de stormen en regenvlagen, ja zelfs de hagelbuien niet gespaard.

De plant moet nu leren, ondanks koude nachten en warme dagen, ja weer en wind, steeds te groeien.

En dit alles leert de Heere nu Zijn volk. Hun geloofsleven wordt meer aangebonden, hun gebedsleven verdiept, hun afhankelijkheid meer geleerd. Zie, dit alles doet de Kerk met ootmoed belijden: Heere, leid mij, leer mij, zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden, en dit wordt ons weer nader getoond in onze derde gedachte.

Ten 3e een groeiend tarwegraan

Langzamerhand groeit de stengel op, steeds wordt hij krachtiger, maar hoe buigt hij zich al menigmaal naar der aarde. O, was hij niet buigzaam, hij lag al lang gebroken ter aarde. Langzaam groeit hij en hoe groter de stengel wordt, hoe meer hij van de wind heen en weer bewogen wordt, terwijl ook het onkruid zich beijvert om zo mogelijk de groei van de plant te belemmeren, zo niet geheel onmogelijk te maken. Doch de landman ziet toe en verwijdert - in zoverre nog mogelijk voor de oogst - het onkruid, opdat de plant zich verder zal ontwikkelen. En waar de plant zich nu meer en meer openbaart als een echte plant, zo mag de landman ook verwachten dat de vruchten zich op zijn tijd zullen vertonen.

Hoe duidelijk blijkt ook hier weer het beeld van Christus. Hij heeft Zich geopenbaard gelijk de wassende graanplant. Geheel en volmaakt heeft Hij Zich vertoond als Degene Die in alles 's Vaders heerlijkheid bedoelde. Niets anders begerende dan de eer Zijns Vaders en de zaligheid Zijner uitverkorenen. En heeft Hij de verwachting beschaamd? Immers nee!

Rijke en heerlijke vruchten heeft Hij beloofd, maar ook werkelijk geschonken. Ook Zijn Kerk komt hierin duidelijk openbaar. Ook zij moet leren, te midden van stormen, regenvlagen en hagelbuien, op te wassen, om heerlijke vruchten te dragen. Al wat schadelijk is, de Heere ontdekt Zijn Kerk eraan, maar neemt het ook weg. Een wassend graan draagt de vrucht in zich, eerst verborgen, om die pas later tevoorschijn te laten komen. Wanneer ge de groeiende stengel beschouwt, dan zegt ge: Zal daar nu veel vrucht uit voortkomen? En zó neemt de levende Kerk zich ook waar. Een naakte stengel, in een ontluikende plant.

Nee, dan bij de aanvang, toen er zoveel bladeren om de zich pas boven de grond vertonende stengel groeiden. Toen geloofden ze vast, dat zou een rijke vrucht geven. Maar hier is immers nog geen vrucht te zien. Ja, veel meer gevaren omringen hen als in het begin. Toen kon de storm hen niet zo treffen; maar thans, menigmaal meent de Kerk, wanneer ze in veel verdrukking en in tegenspoeden verkeren: daar komen we nooit door! En toch groeit de Kerk en ze zal ook veel vrucht dragen, maar de ontwikkeling der vrucht geschiedt in het verborgen en de openbaring op Gods tijd. Welk een wonderwerk is dit, dat de Kerk door vele verdrukkingen in het Koninkrijk Gods zal ingaan.

Ondanks al de moeite, druk en strijd, ja zelfs ondanks de bestrijding des Satans, zal de Kerk verlost worden en ze belooft ook rijke vruchten. Onvruchtbaar in zichzelf, dat leert ze en zo werkt de hemelse Landman aan haar en ze leert: *uw vrucht is uit Mij gevonden!* (Hos. 4:10). Al de wasdom is van de Heere, zegt de Heilige Schrift ons duidelijk: Paulus kan planten, Apollos nat maken, maar God alleen geeft de wasdom. En die Goddelijke wasdom, daarin wordt God verheerlijkt. Dat moet de stervende, maar toch levende en opwassende Kerk nu maar telkens leren. Hij was het Die levend maakte, haar Goddelijk onderwijs gaf in hemelse zaken, belangende haar onsterfelijke ziel. Telkens en telkens weer haar onderwijzend, maar niet minder genade schenkende, zodat ze gedurig bepaald werd bij dat heerlijke genadewonder. En dat ze nu alleen zalig kan worden en opwassen tot Zijn eer, als ze maar meer en meer overtuigd wordt van haar eigen onvruchtbaarheid. Wie zou dat ooit hebben willen aannemen?

De Heere komt Zijn Kerk al deze zaken te leren, opdat ze in de kennisneming van haar onvruchtbaarheid de gezegende Zaligmaker zouden benodigen, Die in alles haar gebrek kan vervullen, omdat Hijzelf als een tarwegraan is gestorven en door Zijn dood het eeuwige, zalige leven voor de Zijnen verworven heeft. Dit bij bevinding te mogen leren is noodzakelijk en nooit zou Zijn duurgekochte Gemeente Hem benodigen, indien de Heilige Geest geen plaats maakte in hun harten. Maar waar dit ook gebeurt en Christus in de uitgangen des levens de hoogste plaats inneemt, daar kan het ook niet anders of zij zullen in Hem rijke vruchten dragen. Eerst verborgen, onzichtbaar, langzaam groeiend, totdat ze zich eindelijk in haar volle schoonheid ontplooien. De verborgen vruchten worden langzamerhand zichtbaar in de levende aar. Eerst 'n weinig, later meer, totdat ze zich duidelijk als vrucht aftekenen.

Zo is het ook bij de Kerk.

Heerlijke vruchten van nederigheid, kleinheid en ootmoed worden in het verborgen beoefend. En langzamerhand wordt de Kerk duidelijker in haar openbaring, om Gode alleen te bedoelen. Immers, de vrucht is voor de landman. Zo moet ook hun vrucht alleen voor de hemelse Landman zijn. Het moet bij hen praktijk worden: *Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen!*

Zijn lof gezongen! Zijn eer bedoeld! Zijn Naam verheerlijkt! Zie, dat moet hun enigste wens zijn en dan zal straks zich ook de vrucht openbaren, als een Gode verheerlijkende vrucht. Dat bezien we nader in onze vierde gedachte.

Ten 4e een vrucht dragend tarwegraan

Dit is het doel, waartoe het tarwegraan in de aarde werd geworpen. Het heeft lang geduurd, eer de vruchten zichtbaar werden. Nee, het ging niet als bij Jona's wonderboom, die spoedig opgroeide, maar ook zo weer verging. De vruchten zijn nu duidelijk zichtbaar. Zie eens wat een dikke knoppen. Nog enkele dagen en dit schone bloeisel ontsluit zich.

Hoe blijkt ook hier weer Gods wondere scheppingsmacht. Welk een schoon bloeisel,

straks gevolgd door de heerlijke vruchten. Steeds groter wordt de Schepper en u voelt u minder worden bij het aanschouwen van de ontwikkeling van deze vrucht. Nog een weinig en 30-, 60- of 100-voudige vrucht wordt duidelijk zichtbaar. Zie, de stengel buigt zich nederwaarts, als om de landman zijn vrucht aan te bieden.

Schoon is het beeld dezer rijke vrucht, doch veel schoner en heerlijker is de Persoon van Christus, Die bedoelt wordt. Is Hij niet de Christus Gods, de Immanuël, God met ons?

Rijk, veel en bewonderenswaardig is de vrucht van het gestorven tarwegraan, doch veel rijker en bewonderenswaardiger is Jezus Christus in sterven, leven, wassen en vrucht dragen. Sterven - een pijnlijke werkelijkheid voor elk mens, en als vruchtgevolg van de zonde, klinkt het elk schepsel tegen: Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel! Maar Christus Jezus kwam geheel vrijwillig in de plaats Zijner schuldige Gemeente, om eerst veel te lijden en daarna te sterven, opdat door Zijn dood de Zijnen met God verzoend zouden worden (Rom. 5:10).

Leven - welk een schoon gezichtsveld opent dit voor de mens, ... het natuurlijk leven wordt toch eenmaal afgesneden. Leven, eeuwig leven verwierf Christus Jezus. Het is waar, Hij stierf voor onze zonden, namelijk voor de zonden van Zijn Gemeente, doch ook - luister hoe schoon is dit woord - Hij is opgewekt tot onze rechtvaardigmaking. Dat eeuwig leven schenkt Hij hen en volgens Rom. 5:10 *zullen zij, die door Zijn dood met God verzoend zijn, behouden worden door Zijn leven.*

Behouden, voor eeuwig behouden.

Hij kan zeggen tot Johannes, die als dood aan Zijn voeten viel: *Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste; en Die leef en Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend tot in eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods.*

Hij is gestorven, opgewekt, maar ook opgewassen.

Op die heerlijke Paasmorgen stond Hij op in een verheerlijkt lichaam en 40 dagen lang heeft Hij Zich vertoond als die verhoogde Middelaar.

Nog hoger wast Hij; straks vaart Hij ten hemel op vol eer en ontvangt daar het loon op Zijn arbeid. Daar draagt Hij de uitverkorenen op borst en schouder en véél vrucht brengt Hij voort. Geen 30-, 60- of 100-voud. O nee! Ontelbare schepselen zal Hij vergaderen, door Zijn Geest, uit oost en West en Noord en Zuid, totdat Zijn huis vol worde. Vergaderen de Filistijn, de Tyriër en de Moor, opdat het één kudde zij, onder één Herder. O, die Kerk, het is Zijn duurgekochte Gemeente, die Hij uit de duisternis roept tot Zijn wonderbaar licht, die Hij gekocht heeft met de dure prijs van Zijn eigen bloed.

Zij zullen gemeenschap hebben aan Zijn lijden en dood, maar ook aan Zijn heerlijk opstandingsleven.

Lijden - O, hoe gaat de Kerk menigmaal gebukt onder haar kruis. Hoe gebogen is soms haar gestalte. Zij verkeren immers hier nog in het Mesech der ellende, in het tranendal. En toch, dat lijden is ook een schakel in dat eeuwige raadsplan Gods met Zijn Kerk.

Door lijden geheiligd. Ook dat lijden moet meewerken ten goede. *Nee, als het tegenwoordig is, dan is het geen zaak van vreugde, hoe zou het ook, maar daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid, dengene, die door dezelve geoefend zijn* (Hebr. 12:11).

Hierdoor bindt God Zijn Kerk aan de genadetroon en worden zij bewaard voor wereldgelijkvormigheid.

Lijden - kruis - tegenspoed - het is alles smartelijk, doch hierop volgt de dood. Sterven, evenals Christus de dood inging om daarna als een Overwinnaar uit de dood op te staan, zo moet ook de Kerk tot profijt voor haarzelf sterven.

Met Hem lijden, maar ook in de dood. Ja, verloochend worden aan alles wat buiten God en Christus is, maar ook leven, dat wil zeggen: Uit Hem bediend, door Hem en voor Hem te leven. Zalig die het leren mag: Door Hem leven en bewegen wij ons. Door Hem ook alleen eeuwig leven voor Zijn Kerk, maar tevens een opwassen in Zijn kracht, als onvruchtbaar in zichzelf, als naakt en krachteloos, menigmaal van de wind heen en weer bewogen, maar door Zijn kracht blijven zij leven, om heerlijke vruchten van ootmoed, kleinheid, nederigheid en dankbaarheid voort te brengen.

Door Zijn kracht. Het was Zijn leven, Zijn wasdom maar ook Zijn vrucht.

Hij heeft alles wel gemaakt!

Zie eens dat schone bloeisel van oprechtheid der kerk. Beschouw eens wat nader die wondere bloesem van haar wederliefde en dan eindelijk die rijke vrucht van ootmoedige dankbaarheid.

Is alles niet schoon gemaakt op Zijn tijd?

Nog een weinig wachten en de Landman maait de korenhalmen af. Het moet nog eenmaal sterven. Nog een wijle vertoeven op het land, in schoven opgezet en dan... naar de schuur om gedorst en gezuiverd, bewonderd te worden in haar wonderbare schoonheid.

Niet altijd blijft de Kerk hier op aarde.

Nee, eenmaal komt de tijd dat ze ingezameld wordt. Gelijk de maaier de rijpe korenhelmen afmaait en in schoven bindt, zo moet ook zij op Gods tijd afgemaaid en in schoven gebonden worden. Ja, nog eenmaal moet ze sterven; niet als betaling voor haar zonden, maar om het eeuwige leven deelachtig te worden in haar volkomenheid.

Nog enkele dagen met haar lichaam in de schoot der aarde, terwijl haar ziel reeds dadelijk ingezameld wordt. En dan, op die grote dag zullen ze als rijkbelovende korenschoven staan voor Gods aangezicht.

En dan ingezameld in die hemelse korenschuur. Al het kaf verbrand, maar het koren eeuwig binnen, en dat alleen door Gods eeuwige zondaarsliefde, Christus dierbare borgtocht en de zalige inwoning des Heiligen Geestes.

Zingen: Psalm 97:6, 7.

Toepassing

Hebben wij nu allen kennis aan hetgeen u uit deze Goddelijke waarheid is ontvouwd? Moeten wij niet vrezen, dat velen uwer vreemdeling van deze zaken zijn? En toch! Hoe nodig is het voor ieder onzer om iets daarvan te leren.

O, u die nog nooit gelijk het tarwegraan gestorven zijt aan uw boze lusten, begeerten, ijdele wereldgelijkvormigheid, bedenk: de Heere laat nog aan u arbeiden.

Ook in deze ure roept de Heere u nog toe, om tot Hem te komen, u voor Hem neer te werpen en uw Rechter om genade te smeken, want blijft u in deze staat, weet dan, uw einde zal ontzettend zijn.

U moet wederomgeboren worden. Een nieuw leven moet in uw binnenste geopenbaard worden, want komt u met oprecht berouw tot de Heere, geenszins zal Hij u uitwerpen. En gij, die op twee gedachten hinkt, die wel gaarne de hemel zoudt willen binnengaan, maar tegelijk de zonde, wereld en duivel wilt dienen. Dat is immers niet mogelijk! u kunt niet God en de Mammon dienen. God en de wereld kunnen niet samengaan. O, kiest toch nog heden, wat tot uw vrede is dienende. Bedenkt, dat Satan, wereld en zonde u het leven en een heerlijk geluk beloven, maar de ontgoocheling zal vreselijk zijn; het einde is... de eeuwige dood.

Doch de Heere zegt u de waarheid. U moet eerst sterven, daarna leven, opwassen en heerlijke vruchten dragen om dan altijd bij de Heere te zijn.

Is het echter niet alle eeuwen door zo geweest? Wij willen de waarheid niet. De leugens van Satan, wereld en zonde geloven wij. De eeuwige waarachtige God der waarheid willen wij niet geloven en gehoorzamen.

O, wij bidden u van Christus wege, alsof God door ons bade, laat u toch met God verzoenen! *Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheids Gods in Hem.* Dit is de belijdenis van hen, die daar door Gods genade geen vreemdeling meer van zijn.

Ja, eertijds, o, dat moeten zij met schaamte bekennen; vroeger toen waren zij duisternis, dat hebben zij bevindelijk geleerd. Door ontdekkende genade zagen zij hun diepe ellende. Toen hebben zij ervaren wenend, zuchtend, maar ook biddend te sterven. O, wanneer ze daar nog eens in worden teruggeleid. Dat sterven, het was hun menigmaal onmogelijk. Dan was het immers verloren! Doch genade, onderwijzende, ja, overredende genade leerde hen: niet, ik gá verloren, maar, ik bèn verloren. Ik ben door éigen schuld, door érf- en dádelijke schuld verloren.

O, toen dat erkennen, toestemmen, eerlijk voor God belijden... totdat zij Gods deugden, majesteit en eer liever kregen dan hun eigen zaligheid, en door de dood van Christus het eeuwige leven deelachtig werden. Of, zo de Heere u wel uw verlorenheid deed inleven, zodat ge doorleefde, dat het bij u verloren was, maar u nog niet gedagvaard werd en gebukt onder uw hemelhoge schuld voor God verschijnen moest; zie, dan werd u in uw verlorenheid de Christus wel geopenbaard in Zijn beminnelijkheid en alles overtreffende schoonheid, maar u ontving Hem nog niet uit de hand des Vaders.

U kent wel een toestemmen, dat God een rechtvaardig Wezen is, maar u mist nog de omhelzing in het verlies van uzelf. Wat God doet is welgedaan. Hij doe met mij wat rechtvaardig is, dat durfde u nog niet zeggen. Maar ook dát zal de Heere u leren! De Heere is zo vrij, maar ook zo goed. Hij, Die in de zielen Zijner gunstgenoten het goede werk begonnen heeft, zal het ook voleindigen op de dag van Jezus Christus.

Toch gebeurt het menigmaal, dat de ontsluiting en mogelijkheid van zalig worden in Christus Jezus wordt gehouden voor de verlossing en vrijspraak der ziel. Dit komt, omdat ook in die tijd de ziel Goddelijke blijdschap smaakt in de kennisneming van Christus Jezus' innige liefde tot haar. Doch vroeger of later krijgt de ziel haar gemis wel weer in te leven, en hoe pijnlijk ook, straks belijdt ze uit vrucht van beleving, evenals de Kerk, die dit reeds geleerd hebben: *Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig.*

Komt, zegt mij eens, mijn toehoorders, hebben wij uw zielstoestand juist getekend: Moest u niet zeggen, in hartelijke toestemming: Ja, zo is het!

Dan hebt u het immers geleerd in de openbaring van het leven, dat u geschonken was, dat een stervend tarwegraan uw beeld was, maar niet minder een levend tarwegraan. Zeker, eerst verborgen, maar later vertoonde het zich ook. Het voorrecht van degenen, die leren mogen om te sterven, maar ook te leven, is niet uit te spreken. De eeuwige dood verdiend en dan uit genade het eeuwige leven ontvangen. En dat op grond van recht! Anders zou het immers niet mogelijk zijn! Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen? Maar, zult ge zeggen: Is God dan geen liefde?

Zeker, maar gegrond op het heilig recht. O, rechtvaardig wordt het vonnis over de zondaar in de vierschaar der consciëntie uitgesproken en niets - nee, geen één woord wil de schuldige zondaar van dat vonnis veranderd hebben. Hier komt als het ware de schuldige zondaar met zichzelf - tegen zichzelf, aan Gods zijde te staan, en is het eens met God in het rechtvaardig straffen der zonde.

Doch hoor! Het vonnis is uitgesproken en als rechtvaardig aanvaard en wat gebeurt

er? O, wonder van Goddelijke ontferming: De straf, die ons de vrede aanbrengt was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden.

Christus Jezus wordt van de Vader geschonken. Het vonnis was rechtvaardig, maar Hij heeft alles, ja alles reeds voldaan.

Welk een liefde! Welk een zaligheid. Welk een verbond! O, zalige toepassing des Heiligen Geestes. Door Zijn betaling vrij. Heerlijk vrij en eeuwig vrij van de toorn, de wet en de verdoemenis. Ja, eeuwig gelukkig, omdat Hij de hoogste Profeet en Leraar, de enige Hogepriester en de eeuwige Koning - uw, ja uw Profeet, Priester en Koning is geworden en zal blijven. Een Drie-enig, Volzalig Wezen te mogen kennen in de toenadering. O, door 's Vaders trekking gekomen tot Christus; ja, ook door Hem tot de Vader in de gemeenschap des Heiligen Geestes. *Abba, lieve Vader*, dat wordt gestameld. Nu dit alles wordt geleerd door Goddelijke genade.

Hoe hebben zij voorheen met schuchterheid gewandeld; zichzelf menigmaal gewantrouwd. Hoe hebben ze toen niet dikwijls de bladeren voor vruchten aangezien. Welk een strijd ontstond in haar ziel, toen hun geleerd werd: hun onvruchtbaarheid, onbekwaamheid en afhankelijkheid. Hoe menigmaal hebben ze niet tegen zichzelf gezegd: dat beginsel in mij, zou dat wel waar zijn?

En wanneer er nu in ons midden zijn, die zeggen: Zo is 't ook dikwijls bij mij. Ik word telkens zo aangevallen, of de juiste kenmerken wel bij mij zijn!

Kom, luister eens, u door onweder voortgedreven, u aangevochten en bestreden ziel.

Hebben wij u niet al duidelijk getoond, dat u eerst sterven moet? u doet uw uiterste best om in het leven te blijven! u wilt uzelf met uw godsdienst, uw goede werken, uw tranen, uw gebeden en al uw ondervindingen aangenaam voor de Heere maken.

Doch luister nu naar het Woord des Heeren. U moet komen zoals u in werkelijkheid zijt, maar waar ge u niet voor over hebt. Kom maar met al uw strijd, moeite en druk.

Ja maar, zegt weer een ander, ik ben zo vaak bevreesd dat ik op een loze tarweplant gelijk. Die openbaart zich ook boven de grond, maar straks verdorren de bladeren en sterft hij. O, als ik daaraan denk, hoe bang wordt het mij dan.

Zeker, dat is ontzettend! En er zullen er ook zijn, die wel aan enige zonden sterven en een godsdienstig leven hebben, waarop ze het gebouw hunner zaligheid gronden. Ze houden de bladeren voor vruchten.

De ontwaking van zulke mensen zal zijn in eeuwige smart. Maar zo zijt u immers niet! Dat bewijst reeds uw vrees voor zulk een bedrieglijke grondslag. U wilt vruchten, u wilt leven voor de Heere en het is juist uw grootste smart, dat u uzelf zo tegenvalt. Nu, houdt moed, al hebt u ook wel eens bladeren voor vruchten gehouden, de Heere zal u met al Zijn volk leren sterven, maar ook leven, ja ook opwassen in Hem.

O, zegt een verslagen ziel, juist in Hem! Daar richt ik mijn oog op. Hij alleen kan mij helpen.

Opwassen wil zeggen: minder worden in uzelf. Het bedoelt: zelfverloochening, uw kruis geduldig achter Hem aan dragen en straks, al gaat het door storm en hagel en vele verdrukkingen, door koude en hitte, ook vruchten dragen. Uw bloeisel van oprechtheid en uw bloesem van wederliefde en uw ootmoedige vrucht van dankbaarheid zullen dan niet gemist worden. En wat zal Gods volk straks ervaren? Nog eenmaal sterven. Nog moet de laatste vijand overwonnen, maar geen nood; gelijk de bij zonder angel niet meer gevaarlijk is, zo heeft de dood haar prikkel voor 's Heeren gunstgenoten verloren. Losgemaakt van de aarde, verzameld worden, dát is het doel van de hemelse Landman.

Niet één zal er gemist worden! Hij kent de Zijnen en wordt van de Zijnen gekend. Nog een weinig geduld en dan zal de Heere Zijn Kerk thuishalen. Elke dag roept Hij

er, die 30- 60- of 100-voud vrucht dragen, totdat eenmaal op die grote dag, allen voor Hem zullen staan.

Het kaf verbrand, maar het koren zal thuisgebracht worden. O, daar is het leed geleden, de strijd gestreden, de loop geëindigd, het geloof behouden, het einddoel bereikt. Ja, dan zullen alle tranen worden afgewist en zal eeuwige blijdschap hun deel zijn. AMEN.

Slotzang: Psalm 138:4.

3. Des Heeren Kerk in de Leerschool Godes

Predicatie te Enkhuizen

Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, dien u gaan zult; Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn. Psalm 32:8

Psalm 119:69

Psalm 32

Psalm 25:4

Gebed

Voorafsprak

Mijne hoorders, het is een onomstotelijke waarheid, dat wij diepgevallen schepselen zijn. Evenmin mag geloochend, dat er niemand van nature is, die hier iets van beseft. Ja, is het niet ontzettend, dat er niemand is die naar God Zijnen Schepper vraagt en zoekt?

O, als de Heere de eerste en de laatste niet was in het werk der verlossing van zondaren, er zou er niet één tot God wederkeren. De Heere heeft echter van eeuwigheid gedachten des vredes gehad. Heerlijke gedachten. Zo onuitsprekelijk heerlijk, dat de ganse Kerk des Heeren in aanbidding neerknielt, als zij iets van deze gedachten in haar ziel mag ondervinden.

Zulke heerlijke gedachten, om met behoud van het recht en de verheerlijking Zijner Deugden, Zijn uitverkoren Kerk zalig te maken. Om elk persoonlijk te trekken uit de duisternis, waarin zij zichzelf moed- en vrijwillig gestort hebben, en hen te brengen tot Zijn wonderbaar Licht.

De Drie-enige Verbonds-Jehovah nam op Zich, om dat eenzijdige werk der zaligheid in de harten van zondaren te verklaren. En wel op zulk een wijze, die de bewondering van engelen en verkorenen zou opwekken. Immers, de engelen hebben gezongen in Efratha's velden: Ere zij God in de hoogste hemelen, voor het uitdenken en schenken van zulk een zaligheid. Vrede op aarde, in de zending van Gods Eniggeboren Zoon in ons vlees, Zich vernederende tot in de dood, ja, de dood des kruises, opdat Hij, voor de Zijnen, de vrede met een Drie-enig God zou verwerven.

In de mensen een welbehagen, dus ook in de bearbeiding van de uitverkoren zondaar. De engelen hebben er zich over verwonderd, dat de Drie-enige God op zo een wonderbare wijze mensen zou zalig maken. Doch ook de Gemeente des Heeren moet hier op aarde reeds uitroepen: *O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem wedervergouden worden? Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.* Rom. 11:33-36.

En wat zal het dan zijn, zo zij straks uit alle nood en dood verlost zijn, om eeuwig de Heere groot te maken voor die genade aan hun, onwaardigen bewezen. Daar is onze tong niet bekwaam voor, om er iets van te bespreken en geen pen kan het beschrijven, wat 's Heeren kinderen zullen genieten in de hemelse gelukzaligheid. Dat heeft geen oog gezien en geen oor gehoord, en het is nog nimmer in 's mensen hart opgekomen. Die heerlijkheid wordt bewaard voor de eeuwigheid.

Wie er echter toe verwaardigd wordt, om eeuwig God groot te maken, die zal hier op aarde Goddelijk onderwijs ontvangen, om als een dwaze, blinde en onwetende zondaar geleid te worden, zoals de dichter van Psalm 25 het beschrijft, in het recht.

Wij worden liever in de liefde geleid en verlangen naar genade, maar de Heere keurt het nodig, dat Zijn uitverkorenen geleid worden in het recht. Dat leerde Hij ook Zijn knecht David. Daartoe bracht Hij hem op de leerschool, wat wij noemen de Hoogste School, waar al 's Heeren volk op onderwezen wordt.

Nu, bij die Hoogste School wensen wij u te bepalen, terwijl u onze tekstwoorden opgetekend vindt in de u voorgelezen Psalm 32, waar in het 8e vers geschreven staat:

Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, dien u gaan zult; Ik zal raad geven; Mijn oog zal op u zijn.

Aler wij tot de verklaring van genoemde tekstwoorden overgaan, laat ons eerst 's Heeren Heilige Naam aanroepen om Zijn onmisbare zegen.

Gebed.

Zingen: Psalm 119:32.

Inleiding

Psalm 32 is nauw verbonden aan Psalm 51. In de 51e Psalm komt David tot de ootmoedige schuldbelijdenis voor de Heere van zijn verschrikkelijke zonden.

Hoe bang is het hem geweest. Hij heeft gebruld - zo schrijft hij - van smart. Hij kón maar niet vallen. En toch moest dit gebeuren. Nu, de Heere zendt Zijn profeet en met de gelijkenis van het éne oilam krijgt David de slag naar binnen.

Hij aanvaardt zijn zonde en ook de straf. Dat hebben wij allen nodig, om schuldenaar onder God te worden.

David's bekering - David's koningschap - het moest vallen, ja, David-zelf werd niet meer waardig, om ooit iets van de Heere te ontvangen. En wanneer wij nu iets mogen kennen van die oprechte schuldbelijdenis, gewis, dan zal Psalm 32 geen vreemde Psalm voor ons zijn. Immers, daarin verklaart de dichter die heerlijke schuldvergeving.

De schuld bedekken, o, dat doen wij gaarne. Om zo mogelijk vrij te komen van de straf, die op de overtreding gesteld is.

De schuld belijden, dat werkt Gods Geest bij de aanvang, maar ook gedurig bij de voortgang, zo wij in zonden vallen. Het is 's Heeren Geest, Die niet rust, tot wij in oprechtheid al onze zonden bekennen en erkennen, dat God, de Heere, rechtvaardig is en ons geen onrecht doet, indien wij om onze zonden door Hem gestraft worden.

Hierin is echter nog wel onderscheid.

Toestemmen, dat God het naar recht doen mag en kan, het is genade. Of, dit recht Gods liefhebben, omhelzen, ja, om uit te roepen: *Uw doen is rein; Uw vonnis gans rechtvaardig.* Dit is groter genade.

Het is het leiden van de Geest Gods in het Recht. En daarom kan ook David straks getuigen, op grond van recht, in Psalm 32:1 en 2: *Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.*

Hier roemt David - al is hij een Oud-Testamentische gelovige - dat Sion door recht verlost wordt. Een andere weg was er toen niet en ook nu niet.

Zagen al de offeranden niet op de komende Christus? Hij zou immers het ware Offerlam zijn.

In die volkomen aangebrachte gerechtigheid van Jezus Christus is ook Davids zonde - Davids schuld - geheel vergeven. Onuitsprekelijke blijdschap vervult zijn ziel. Welk een onderscheid - voorheen en thans. Voorheen - benauwd en bestreden, ja, diep ongelukkig, de ongelukkigste mens op de wereld.

En nu - o, hoe zal hij het toch uitroepen, wat er in zijn ziel doormaakt wordt. Hoe verheugt mag hij nu zijn. Het is een wonder. Hoe het werkelijk is, is hem onmogelijk uit te spreken. Maar, hij zal er van uitroepen, wat hij kan. Hij zal ons zeggen, hoe hij schuldenaar geworden is onder God; hoe al zijn zonden hem zijn vergeven, om Christus' wil, Die voor hem Borg is geworden.

En wat is de vrucht van deze heerlijke weldaad? Dankbaarheid. Wat zal hij de Heere vergelden? Nee, dat kan hij niet, dat kan geen schepsel. Maar, de Heere zal zijn ziel vervullen met die lage gestalte, die Hem alléén doet bedoelen. De ere Gods en het heil van Sion.

De Heere was alles voor hem geweest en nu kan het niet anders, of wederliefde vervult zijn hart. En in heilige verwondering beluistert hij 's Heeren Woord, als Deze hem aanspreekt met:

Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, dien u gaan zult; Ik zal raad geven; Mijn oog zal op u zijn.

Staan wij achtereenvolgens stil bij de navolgende gedachte:

DE HOOGSTE SCHOOL MET DE BIJBEL

En bezien daarbij nader de volgende onderwerpen:

- ten 1e de Allerhoogste Leraar;
 - ten 2e de allervreemdste leerlingen;
 - ten 3e de allervolmaaktste onderwijzing;
 - ten 4e de allerwonderlijkste opleiding;
 - ten 5e de allerheerlijkste verklaring;
 - ten 6e de allergetrouwste bewaring.
- Om met een woord van toepassing te eindigen.

Ten 1e de Allerhoogste Leraar

Ik zal u onderwijzen.

Zou dit David zijn, die hier spreekt?

Sommige uitleggers menen van wél, andere van niet. Zeker, David is vol, van hetgeen de Heere aan hem geschonken heeft en hij kan er niet van zwijgen, maar zou David dát kunnen: onderwijzen - leren - raad geven, en zou zijn oog overal kunnen zien?

Immers nee.

Wij geloven met de andere uitleggers, dat de Heere tot David spreekt en de man naar Gods hart het mag ervaren, dat de Heere hem zal onderwijzen, leren en raad geven, en dat Gods oog op hem zal zijn. En dit grote voorrecht valt de ganse Kerk te beurt.

Hier spreekt dus de Almachtige - de Alomtegenwoordige - ja, de Allerhoogste Leraar; dus de Drie-enige God.

De Onveranderlijke eeuwige IK, die de hemel en de aarde gemaakt heeft en deze nog onderhoudt door Zijn Voorzienigheid, die van eeuwigheid en tot in eeuwigheid Dezelfde is. Die niemand van node heeft, maar het volmaakte, heerlijke, Goddelijke wezen is in Zichzelf, voor Wie de heilige engelen hun aangezichten bedekken en Zijn

heiligheid en heerlijkheid uitroepen.

IK, Die Mijn eigen Zoon niet gespaard heb, maar heb Hem overgegeven tot een Plaatsbekleder voor schuldige zondaren, om zulke ellendige schepselen weer in de gemeenschap met Mij terug te brengen.

IK, Die Mijn Geest uitzendt, om dode zondaren levend te maken, opdat ze zouden wederkeren en met schaamte hun afwijkingen voor Mij zouden belijden.

IK, Die u Mijn liefde betoon als een onveranderlijke, eeuwige zondaarsliefde, om u tot Mij te trekken met koorden van goedertierenheid.

IK, Die Mijn grimmigheid, welke Ik tegen u had, heb afgelegd, omdat Mijn geliefde Zoon volkomen voor u voldaan heeft.

IK, de Rechter van hemel en aarde, die de schuldige geenszins onschuldig houdt, die gewis alle onboetvaardige, ongehoorzame en goddeloze schepselen zal straffen. Maar ook:

IK, de Vader aller barmhartigheid voor Mijn kinderen. Die hun alle lichamelijke en geestelijke nooddrift schenk en hen leid door dit aardse tranendal; Die hen bewaar en hen verzorg en alle kwaad van hen weer, of dat voor hen ten beste keer.

IK, de Zoon, die van eeuwigheid en tot in eeuwigheid God ben, die op de eis des Vaders intrad, om Borg voor de uitverkorenen te worden. Ik ben daartoe van de Vader gezalft tot Profeet, Priester en Koning.

IK ben ook in de volheid des tijds gekomen; God, Mijn Vader heeft Mij uitgezonden en Ik ben vrijwillig gekomen; geworden uit een vrouw, geworden onder de wet; opdat IK degenen, die onder de wet waren verlossen zou, en opdat zij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden. Gal. 4:4b, 5.

IK, de tweede Persoon in het aanbiddelijke Goddelijke Wezen, ben mens geworden, hen in alles gelijk geworden zijnde, uitgenomen de zonde. Gekomen als Profeet, om Mijn volk, Mijn duurgekochte Gemeente, te onderwijzen, dat er geen zaligheid is, dan alleen door Mij. Om hun bekend te maken alles, wat tot Gods eer strekt en hun zaligheid beoog.

Dat onderwijs van de Hoogste Profeet is onderscheiden van het onderwijs van alle profeten des Ouden Testaments, ja, zelfs van het onderwijs van Johannes de Doper. Zij moesten al hun profetieën, waarschuwingen en vertroosting en verzoeningen voor het volk aanvangen met: *Zo zegt de Heere!*

Het werd hun eerst van de Heere bekend gemaakt op onderscheiden wijze. Daarom konden ze ook alleen spreken in de Naam des Heeren, als Zijn gezanten, die het hun opgedragen woord moesten spreken.

Doch de eeuwige Zone Gods, Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn, zie, Hij kon zeggen:

IK, de Goddelijke IK, ben gekomen, om u te verkondigen, wat Ik van de Vader gehoord en gezien heb. En wat was deze boodschap?

Hij kwam als Gezant des Vaders, om tot Zijn volk te zeggen: *Ik ben de Weg, en de Waarheid en het Leven*. En wat was het antwoord?

Lees het Evangelie van Johannes, het eerste hoofdstuk van vers elf tot en met dertien: *Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven; Welke niet uit de bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn.*

Maar niet alleen kwam Hij als Profeet, om door woord en daad, door prediking en het doen van wonderen, te betonen, dat Hij waarlijk de Messias was; Hij kwam ook als

Priester.

Niet één priester van het oude Verbond kon de zonden des volks verzoenen. Zij waren wel bezig in de dienst des Tempels om voor het volk verzoening te verkrijgen. Doch de gehele schaduwdienst - van de Voorhof tot het Heilige - van het Heilige tot het Heilige der Heilige - van offer tot priester - van priester tot hogepriester, het wees alles op de komende Enige Hogepriester.

En nu kon Hij alleen zeggen in Ps. 40:8-10: *Zie Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands. Ik boodschap de gerechtigheid in de grote gemeente; zie, mijn lippen bedwing ik niet; HEERE! Gij weet het.*

Ja, Hij alleen heeft met één offerande in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden. Hebr. 10:14. *Waarom Hij ook volkomen kan zalig maken degenen, die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden. Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hoger dan de hemelen geworden; Dien het niet allen dag nodig was, gelijk de hogepriesters, eerst voor zijn eigen zonden slachtofferen op te offeren, daarna, voor de zonden des volks; want dat heeft Hij eenmaal gedaan, als Hij Zichzelven opgeofferd heeft.* Hebr. 7:25-27.

Als Profeet, ja, de Hoogste Profeet, zo mag Hij zeggen, ben Ik de Goddelijke IK.

Als Priester, ja de Enige Hogepriester, zo mag Hij getuigen, ben Ik, de Goddelijke IK.

Doch tevens als Koning is Hij de Almachtige, Die de pers alleen getreden heeft.

Aardse koningen zenden hun legers om voor hen te strijden, en zo mogelijk voor hen de overwinning te behalen. Doch deze Koning is de Koning der koningen. Hij heeft de strijd alléén aangebonden met Satan, onze wederpartijder; en op een wonderlijke wijze heeft Hij de overwinning behaald.

Door Zijn dood, ja de dood des kruises, heeft Hij de overheden en de machten uitgetogen, en heeft die in het openbaar tentoongesteld en heeft door hetzelfde over hen getriomfeerd, Koll. 2:15.

Ja, mede door Zijn heerlijke opstanding heeft Hij die overwinning behaald. En dat alleen voor de Zijnen.

Overwonnen de geestelijke dood.

Overwonnen de tijdelijke dood.

Overwonnen de eeuwige dood.

Door Hem, de Overwinnaar van dood en graf. Voor de Zijnen, uit enkel genade, het eeuwige leven.

De Vader is de Goddelijke IK. De Zoon heeft de Goddelijke Gelijkheid.

De Heilige Geest bezit eveneens de Goddelijke Wezenseenheid.

Is Hij niet de Geest Gods, de Geest des Zoons, de Geest des Vaders, de Geest des Heeren HEEREN?

De Allerhoogste Leraar op deze Hoogste School is de Drieenige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

Hoe zou de heilige Geest gemist kunnen worden? Hij gaat toch uit van de Vader en de Zoon. Is Hij niet de Adem des Almachtige? Om de dode zondaar levend te maken. Zou er ooit zaligheid zijn, zonder Zijn onwederstandelijke werking in het hart des zondaars?

Immers nee! Zou de schepping onderhouden kunnen worden zonder Hem? Staat er niet geschreven in Psalm 104:30: *Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks?*

O, die dierbare Heilige Geest, Die in het hart van Gods volk komt, om de verworven

zaligheid toe te passen.

O, wat bedroeven wij Hem toch menigmaal, wanneer wij niet ontkleed, maar overkleed willen worden. Gelukkig, ondanks tegenstand van ons, gaat Hij door, opdat wij onszelf als verbrijzelden en doemschuldigen zullen leren kennen en werkelijk die heerlijke, soevereine genade Gods zullen doorleven. Nu, deze Drie-enige God is de Allerhoogste Leraar op de School der Vrije Genade. En hoe wonderlijk dat Volzalige Wezen werkt in de harten van de leerlingen dezer school, laten wij dat bezien in onze tweede gedachte.

Ten 2e de aller-vreemdste leerlingen

Op elke aardse hogeschool moet men een zekere leeftijd bereikt hebben en ook aan de gestelde vereisten voldoen, van hetgeen op zo'n school als regel gevraagd wordt, eer dat de naam van de leerling wordt ingeschreven.

Op de Hoogste School van hemelse oorsprong zijn de leerlingen daarentegen al opgeschreven vóór hun geboorte. Van eeuwigheid heeft de Allerhoogste Leraar hun namen reeds opgetekend.

Hij weet, wie er op die School zullen komen, en niet één van deze opgetekenden zal op een andere school onderwezen worden, tot zaligheid hunner zielen.

De Heere kent de Zijnen. Welk een wonder, dat Raadsplan Gods, tot de gelukzaligheid van Zijn volk van eeuwigheid uitgedacht, tot in de kleinste bijzonderheden. Nooit kan de Heere iets teleurstellen. Hij weet alle dingen. Hier ligt de vastigheid voor Gods Kerk.

Elke uitverkorene zal door Goddelijke trekking op die School gebracht worden. Al zullen het onderscheiden wegen zijn, waarlangs zij zullen komen, op die ene School zal hun allen geleerd worden, welke kennis nodig is, om in het Koninkrijk der hemelen te kunnen ingaan. In Zijn omwandeling op aarde heeft de Heere Jezus er van gezegd: Voorwaar zeg Ik u: *Indien u u niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens, zo zult u in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.* Matth. 18:3.

Opgeschreven als leerling van die Hoogste School en daarom ook opgezocht. Dit gebeurt niet op de hogeschool dezer wereld, al stelt ge uw gedachten ook op de scholen waar de Theologie (Godgeleerdheid) onderwezen wordt. Immers, daar komt men zichzelf melden, of de ouders of verzorgers doen dit. In elk geval, niet één der leraren gaat zoeken naar leerlingen. Dat zou de goede naam der school immers schaden.

En hoe vernederend zou dit voor de leraar zelf zijn, om leerlingen voor zijn school te gaan opzoeken. Nee! Dat is niet mogelijk. En bovendien, welk soort van leerlingen zou men dan wel moeten vragen? Het gevaar zou groot worden, dat men onkundige en slechte leerlingen ter school bracht.

Op de Hoogste School, de Goddelijke Universiteit, heeft echter nog nooit één leerling zichzelf aangemeld. En ook zouden er nimmer leerlingen zijn, zo de Allerhoogste Leraar niet Zelf persoonlijk Zijn hand tot hen uitstreckte; en door Zijn Woord en Geest hen liet nodigen en overreden.

Door de prediking van 's Heeren Woord wordt men genodigd, en door 's Heeren Geest overreed, om te luisteren en gevolg te geven aan 's Heeren roepstem. Opgezocht soms uit het midden der wereld, zich vermakende in de zonde; doch u wordt wakker geschud uit uw doodsslaap.

Onrustig, ja heilig onrustig, gaat u vragen: *Wat moet ik doen?* Welk een wonder, als de Heere ons komt opzoeken. O, nee. Hij vindt het niet beneden Zijn waardigheid, om leerlingen voor Zijn school op te zoeken. Het is Hem een grote blijdschap, om de diep ellendige en schuldige zondaar tot Zich weer te brengen.

Hij vindt al degenen, die Hij wil trekken uit de duisternis, in de macht van zonde, wereld en duivel. Het zijn diep ellendige schepselen, die moed- en vrijwillig van Hem zijn afgeweken, maar nimmer uit en van zichzelf tot God zouden wederkeren. Het zijn opgetekende, opgezochte, maar ook weerbarstige leerlingen. Ze hebben er geen zin in om op 's Hemels leerschool te komen. Maar het is Gods Geest, Die hen komt te overreden, zich te laten onderwijzen. Hij komt hun weerstand te breken, zodat ze het straks een wonder vinden, een leerling op 's Heeren school te mogen zijn.

Het is een vreemdsoortig schouwspel; deze leerlingen vergaderd uit alle windstreken der aarde. Er zijn wel meer hogescholen, waar verschillende volken vertegenwoordigd zijn, maar op deze School is het in buitengewone mate het geval. Uit alle talen, natiën en volken zijn ze hier samengebracht; en wat wel het wonderlijkst is, bij hun verschil in lichamelijke kleuren, zijn ze één in de geestelijke zwarteheid. Ook spreken ze één taal: de taal Kanaäns. Allen worden door één en Dezelfde Geest bearbeid!

Want het is het werk van Gods Geest, om in de Naam des Heeren, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, de leerlingen te brengen tot deze éénheid van belijdenis: *Wij hebben gezondigd en gedaan wat kwaad was in de ogen des Heeren.*

Het zijn niet de besten, die geroepen worden. Denk eens aan Manasse. Hoe vreselijk zijn zonden ook waren en hoe rechtvaardig de Heere hem had kunnen voorbij gaan; omdat zijn naam geschreven was in het Boek des Levens, nu wilde de Heere hem uit genade zalig maken. Zelfs deze verschrikkelijke zonden staan de Heere niet in de weg, alhoewel eenieder en dus ook zulk een zondaar zal weten, tegen Wie hij gezondigd heeft, daar het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonde.

Niet alleen Manasse, die uitbrak in goddeloosheid, maar ook een Paulus, die onberispelijk was in de vaderlijke inzetten, wordt op deze School leerling. Was Manasse een afgodendienaar en nog veel meer; Paulus, of wilt ge, Saulus van Tarsen, was uitermate godsdienstig. Ja, zó godsdienstig, dat hij meende door zijn godsdienst zalig te worden.

Welk een onderscheid, en toch... beiden van nature onbekeerd. Hier zien wij twee uitersten; de één in verschrikkelijke zonden en de ánder in eigenwillige godsdienst.

Zo ze echter niet waren opgezocht; ze zouden beide voor eeuwig omgekomen zijn. We namen deze voorbeelden uit de Heilige Schrift, om... Nee, niet om u te zeggen, dat alle mensen, die bekeerd worden, precies zijn als Manasse of als Paulus, ... maar, om het vrije, soevereine van Gods welbehagen te laten schitteren in het zaligen van zondaren.

En tevens, om de zuivere Schriftuurlijke, bevindelijke handelingen des Heeren te laten zien, wanneer Hij een zondaar komt te nodigen zich tot Hem te bekeren.

Want - of ge door Goddelijke liefde uit de wereld getrokken wordt of dat uw blinde ogen geopend worden voor uw godsdienst zonder God, of uw christen-zijn zonder Christus - bij beide wordt ge zondaar voor God, en roept ge om 's Heeren hulp en bijstand tot uw bekering.

Ge wordt ontdekt, dat u onbekeerd zijt en dit hebben alle leerlingen gemeen. Ze hebben allen duizenden gebreken en ze lijden aan één en dezelfde kwaal: geestelijke blindheid en daardoor onkunde van God en Goddelijke zaken.

Onkundig, ja, dat zijn ze. Op de aardse hogeschool moogt ge niet onkundig zijn. U moet een voorbereidend examen afleggen, waaruit blijken moet, of ge de kennis bezit, die nodig is, om de lessen te kunnen volgen.

Op de hemelse Hogeschool worden echter alleen onkundige leerlingen toegelaten. Bovendien, wat ge nog meent aan kunde te hebben, wanneer ge op die school zijt, dit moet u alles als dwaasheid afgeven.

Zij missen dus in hun persoon alle eigenschappen om een goed leerling te zijn, doch nu komt ook het eenzijdige werk Gods geheel tot zijn recht. Hadden zij nog iets, dat aanpaste aan deze lessen, die de Heere hun zal geven, dan zou er nog iets van 't schepsel bij zijn. Het is nu echter het vrije werk Gods. De Heere alleen zal de eer en de lof en de aanbidding ontvangen, wanneer zij straks van de School der Vrije Genade zullen overgaan in de eeuwige heerlijkheid.

Alles, zelfs de bekwaamheid, om te kunnen leren, het is de Heere, Die ook dat komt te schenken. Hij heeft ze opgeschreven, opgezocht, overreed, een plaats gegeven, want ieder heeft niet dezelfde plaats. De Heere geeft elk een plaats, die eenieder past. Hij vergist Zich nooit.

En moet er op de aardse hogeschool betaald worden, niet alleen als men de lessen aanvangt, maar ook nog zolang men de school blijft bezoeken; hier hebt u het wondere der Hoogste School: niemand der leerlingen behoeft te betalen. Hier is het: *O, alle u dorstigen! Komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk! Jes. 55:1.*

O, ze zouden ook niet kunnen betalen, want ze hebben er alles geestelijk doorgebracht. Ze kunnen nimmer één penning meebrengen om te betalen.

Wat hun natuur betreft willen ze veel liever betalen, want afhankelijk zijn, dat is niet aangenaam voor het vlees. Het geld, dat men echter meebrengt, is in het Koninkrijk Gods geen gangbare munt.

Zijn niet al onze gerechtigheden een wegwerpelijk kleet? Vandaar, dat ze door Goddelijke onderwijzing een walging aan zichzelf krijgen. En zo worden ze ook ingewonnen, om het als een wonder van Gods goedheid te erkennen, dat ze zonder iets te moeten meebrengen een leerling mogen zijn op deze wondere School.

En nu is dit niet bij één of enkele leerlingen zo, nee, allen zijn zij diep overtuigd, dat het enkel genade was, die hen opzocht en overreedde en op deze School bracht.

Zij zijn dit allen met elkander eens. 't Was loutere genade! Vindt u dit dan geen allervreemdste leerlingen?

Gelukkig, als wij door 's Heeren opzoekende liefde er ook één van mogen zijn. Nu, deze leerlingen zullen onderwezen worden. Beluisteren wij dat in onze derde gedachte.

Ten 3e de aller-volmaaktste onderwijzing

Onderwijs is voor hen noodzakelijk. Goddelijk onderwijs zullen zij ontvangen, en zoals wij in onze vorige gedachte reeds opmerkten is de Allerhoogste Leraar de Drie-enige God; maar dan toch zó, dat, met diepe eerbied gezegd, elk der Personen Zich trapsgewijze in dit onderwijs openbaren zal.

Bij de aanvang geschiedt het onderwijs door de verborgen werking des Heiligen Geestes. Deze Geest, Die uitgaat van de Vader en de Zoon, bearbeit, zonder onderscheid, alle leerlingen en leidt hen ook op de Hoogste School.

Aan Hem is opgedragen in de harten der leerlingen de eerste grondbeginselen te leggen, opdat daarop het onderwijs verder gebouwd kan worden. Nu is dit het wonderlijke! Het is Gods Geest, Die in het hart werkt, maar Zijn Persoon wordt niet geopenbaard.

De eerste grondslag die in het hart gelegd wordt is, dat wij in rekening staan met de Allerhoogste Leraar, dat is de liefdevolle God, Die ons op deze School heeft willen nemen. Dit verbaast dan de leerling in zulk een mate, dat hij zich weg schaamt, dat de Heere aan zó één Zijn liefde hierin wil betonen. Maar soms ook, dat wij aan de Allerhoogste Leraar, als een rechtvaardig God verschuldigd zijn, om Hem lief te hebben en te vrezen; en, waar dit niet bij ons gevonden wordt, zo beklemmt ons de

vrees, dat wij niet recht zijn.

Liefde en recht. De Geest leert er ons iets van. Soms eerst een weinig van Gods liefde, daarna iets van Gods rechtvaardigheid. Of, eerst het rechtvaardige en dan de liefde. Hoe het zij; Gods Geest zal u op deze School onderwijzen en leren de weg, dien u gaan zult.

Ik zal u onderwijzen. De zuivere grondslag moet gelegd, opdat wij leren mogen, dat wij gedaan hebben, wat kwaad was in Gods ogen en dat wij Zijn gramschap dubbel waardig zijn.

De Heilige Geest bepaalt ons bij het Leermiddel, dat op deze Allerhoogste School gebruikt zal worden. Het is het onfeilbare Woord des Heeren. Gods Geest zal dit Woord als een zwaard gebruiken, wanneer Hij ons de heilige Wet Gods uiteen zal zetten. Maar Hij zal dat Woord als een balsem uitgieten, wanneer Hij het heerlijke Evangelie der Zaligheid ontsluit voor verslagen en gewonde zielen.

De norm, de vastgestelde regel, zal nimmer verlaten worden. Het is Gods Heilige Wet, de Wet der Tien Geboden, en het Dierbaar Evangelie.

Ja, het onvergankelijke en eeuwig blijvend Woord Gods, dat zal alleen op deze School tot onderwijzing dienen. Doch volkomen waar is het, dat Gods Geest ons onderwijst.

Wat werkt Hij nu echter in de leerlingen?

Een diep ontzag voor de Majesteit Gods. En niet minder voor Gods Heiligheid, Alwetendheid, Rechtvaardigheid en Almacht. Ja, dat Hij ook Alomtegenwoordig is.

Vandaar, dat niemand weet, dat de werking in zijn hart van Gods Geest is. Hij gelooft, dat God het is, Die hem zo met zichzelf en de Heere bekend maakt. Wij krijgen dus met God te doen en deze diepe indrukken van het Wezen Gods, gepaard gaande met verootmoediging van ons hart voor de Heere, ze zijn de middelen en wegen Gods om al de leerlingen Zijner School te doen uitroepen: O, wat moet ik al doen, om zalig te worden?

Doch aan allen moet Gods Wet verklaard worden, als kenbron hunner ellende.

Hoor, hoe het onderwijs aanvangt: Waaruit kent u uw ellende?

En éénparig zullen ze antwoorden: *Uit de Wet Gods.*

Waarom?

Wel, dit prent, ja drukt Gods Geest in hun hart.

En nu: *Wat eist de Wet Gods van ons?*

Ook dit wordt geleerd: *Dat leert ons Christus in één hoofdsom, in Matth. 22:37-40: En Jezus zeide tot hem: u zult liefhebben de Heere, uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede aan dit gelijk, is: u zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten.* Deut. 6:5; Lev. 19:18; Mark. 12:30, 31; Luk. 10:27.

Het ganse onderwijs zal dus rusten op de stelregel: *Wet en Evangelie.*

Aan aardse hogescholen zijn verschillende leraars, om te onderwijzen in onderscheiden bekwaamheden. Doch op 's Heeren Hoogste School is de Heere alléén Leraar, met zulke onuitsprekelijke begaafdheden, om Zijn leerlingen alles bekend te maken, wat ze nodig hebben, te weten, op hun reis door dit aardse tranendal.

Klaagt men wel eens op aardse hogescholen over deze of gene leraar, vanwege vermeende of ware onhebbelijkheid; op de Hoogste school is de Allerhoogste Leraar zeer innemend. Vriendelijk spreekt Hij met de leerlingen en Hij heeft geduld met hun zwakheden.

Het is waar, wanneer Hij met Zijn leerlingen spreekt, dan verlangt Hij ook de volle

aandacht; maar wanneer die er ook is, dan spreekt Hij zo eenvoudig en ernstig, en zo duidelijk, dat ze allen overreed worden van de waarheid Zijner woorden. En welke lessen ontvangen zij dan wel?

- De eerste les gaat over de kennis der zonde.
- De tweede les ontdekt het gemis van God.
- De derde les spoort aan tot het zoeken naar God.
- De vierde les toont hun de teleurstelling met zichzelf.

(1) Het is niet de bedoeling van de Goddelijke Leraar, om de kennis der zonde te leren, door de zonde te gaan doen. Verre zij de Almachtige van goddeloosheid.

Nee, maar om de zonde te ontdekken, om elke leerling tot zichzelf te doen inkeren. Wie dat mag leren, zal met schaamte de ogen terneer slaan.

We zien de zonde nu als een Godonterend kwaad; wat hebben de zonden ons diep ongelukkig gemaakt. Welk een droeve gevolgen gaven zij in ons leven. U ziet ze voor u; de zonden uwer jeugd. De verborgene, maar ook de openbare zonden. O, als we konden - onder tranen beloven wij het - wij zouden ze ongedaan maken. Doch... dat is onmogelijk!

Dagelijks zien wij ze voor onze ogen. Ja, hier zijn wij bekommerd vanwege onze zonden. Welke pogingen ook aangewend worden, om aan de eis van heiligheid te voldoen; het is niet mogelijk. Zelfs moeten wij met droefheid belijden: In mij is geen kracht tegen die menigte van zonden.

Hebben wij een korte of lange tijd met de gevolgen der zonde kennis gemaakt; we moeten dieper ontdekt worden. Wij worden gebracht bij de oorzaak der zonde. Juist dit is nodig, om te leren, hoe het toch komt, dat wij de zonde met onze goede voornemens niet overwinnen kunnen, ja zelfs niet met onze daden.

Daar, in het Paradijs, daar ligt de schuld.

Menigeen, die belijdt gezondigd te hebben tegen de Heere, gaat tot de gekruiste Christus, en spreekt van vergeving van zonden, en eeuwig geluk. Doch, dat is niet anders dan zelfmisleiding. Hier bedriegt men zich met een aangenomen zaligmaker, die men nooit als een geschenk des Vaders ontvangen heeft; en in werkelijkheid ook niet kent en dus ook niet bezit.

Zó onderwijst de Allerhoogste Leraar niet!

Elke zondaar, die geroepen wordt uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht, wordt zó bearbeid in de weg van ontdekking en onderwijzing, dat hij eerst gebracht wordt bij de breuk in de eerste Adam, voor en aler hij de noodzakelijkheid leert kennen van de tweede Adam, de Heere Jezus Christus. Wij zien dus de verslagen en verbrijzelde zondaar zich diep buigen voor God, terwijl hij zich schuldig weet aan de overtreding van al Gods geboden.

(2) Hier wordt, in de tweede plaats, het gemis gekend en beweend. En toch is dit nog niet het Godsgemis. Wij missen, ja, dat is waar, wij missen het geluk, want wij ontwaren de zonde, ja de macht der zonde in ons.

En juist hierdoor zijn wij zo diep ongelukkig. Al onze pogingen, om die ledigheid in ons vervuld te krijgen, ze falen. Wij zijn in die weg niet alleen diep ongelukkig, maar ook ellendig. Zó ellendig, dat het niet uit te drukken is, noch met de mond, noch met de pen. Wij bewenen eigenlijk ons ongeluk, wij bedroeven ons over onze diepe ellende, maar de diepere oorzaak kennen we nog niet. Ze zal echter geleerd worden, en wel door de Goddelijke Leraar. Hij brengt ons tot de kennis, wat wij missen.

Hij leidt ons in de oorzaak van ons gemis, namelijk, dat wij missen:

- De Heerlijkheid Gods.
- De Gemeenschap Gods.
- Het Licht Gods.
- De Vreugde Gods.
- Het Huis Gods.

Hier wordt geleerd, dat de band met God door ons verbroken is. De band met de Hemel eveneens, en de band met de aarde is er ook niet meer.

Nu moeten wij dit niet zo verstaan, alsof er geen band meer is, die het schepsel bindt aan Zijn Schepper. Al zijn wij allen moed- en vrijwillig van God afgevallen; wij zullen toch allen eens rekenschap geven voor de rechterstoel van Christus, en een iegelijk zal daar ontvangen het eeuwige leven of de eeuwige rampzaligheid.

Het bedoelt dit! Hier neemt de ontdekte zondaar waar, in de bevindelijke kennis, niet alleen wat hij mist, maar ook Wie hij mist.

O, dat gemis:

Ten 1e van de Heerlijkheid Gods. Dat beeld Gods kwijt. Geen kennis Gods. Geen gerechtigheid Gods. Geen heiligheid Gods. Ook het Paradijs toegesloten.

Niet minder drukt het gemis: Ten 2^e van de Gemeenschap Gods. Het leven met God wordt gemist. Met God omgaan kan niet meer. Het is alles verloren.

En dan drukt het gemis: Ten 3^e van het Licht Gods. Wij zien God niet meer. Wij wandelen niet meer met Hem. En hoe zullen wij dan vertrouwelijk met Hem spreken?

Ook bezwaart het gemis: Ten 4^e van de Vreugde Gods. Hoe heerlijk was ze in de Staat der rechtheid. Hem gehoorzaam zijn, dat was de vreugde. Zijn Getrouwheid te bewonderen, ja, zich erin te verlustigen, dat was onuitsprekelijk genot. En dan, Hem lief te hebben, voor Hem te leven. Zich geheel aan Hem toe te wijden. 't Is alles voorbij. Eindelijk is er nog het gemis:

Ten 5e van het Huis Gods. De hemel niet voor ons, onheilige schepselen. Het Vaderhuis, het is voor Zijn kinderen. In onze waarneming zijn wij dat juist niet. Voor Gods volk straks zelfs een nieuwe hemel en nieuwe aarde. En voor ons? O, dit gemis is zó groot!

Wanneer nu 's Heeren leerlingen dit grote gemis leren kennen; laat dit hun dan ledig? Hoe zou dat kunnen!

Er is zeer veel praatgemis. Men kan dan op een rechtzinnige wijze het Godsgemis bespreken, doch de beleving ervan missen.

Praten over pijn, of zelf pijn hebben, vanwege diep geslagen wonden, dat is zeer onderscheiden.

Mochten wij toch dezulken niet gelijk zijn, die met het spreken over Godsgemis menen, er wel te zullen komen. Waar? Wel, in de hemel; want dat is het doel; om als hemelzoekers een plaats in het Vaderhuis te ontvangen.

Nee! Zó komt Gods volk niet tot de Heere. Zij zijn leerlingen der Hoogste School, terwijl al de praatchristenen op een andere school zijn, die nooit door God gesticht is.

Het is de leerlingen der Hoogste School voorgehouden in de onderwijzing, dat er geen praatgemis, ook niet een verstandelijk gemis van God, maar een bevindelijk gemis van God gekend en beweend moet worden.

(3) Zodoende wordt het ernst bij hen in het zoeken naar God. Dat is de derde les, die geleerd wordt.

Dacht ge soms, dat zulk een onderwezen leerling der Hoogste School in lijdelijkheid gaat afwachten, of de Heere het nu doen zal?

Hoe velen bespreken op vrome manier, dat wij allen verdoemelijk voor God liggen en dat wij er niets aan kunnen doen, en dus, we moeten wachten, tot de Heere het doet.

Vraag eens, wat er omgaat in het hart der leerlingen van deze Hoogste School. Weet ge, wat zij zeggen zullen: *Mijn ziel dorst naar God. Of: Mijn ziel druipt weg van treurigheid en klagen.* En waarom dan?

Wel, zij bewenen hun gemis, hun diepe ellende buiten God.

O, die Heerlijkheid Gods.

Wat al nachten liggen ze wakker, om toch een middel of middelen te vinden, waardoor zij die Heerlijkheid Gods weer deelachtig kunnen worden.

O, die Gemeenschap Gods.

Konden zij die afstand, die er is tussen hen en de Heere toch maar wegnemen. Wat al gebeden, worstelingen, ja smekingen hebben er plaats. Wat al arbeid wordt er verricht, om tot Hem te komen. En, o, ze vorderen niets.

O, dat Licht Gods.

Zend Heere Uw licht en waarheid, zo kermen ze. Licht, leven en zaligheid. Hoe, ja hoe, zullen ze dat toch weer ontvangen. Donkerheid, soms zelfs een dikke duisternis is binnen in hen.

O, die Vreugde Gods.

Droefheid, o, dat is hun deel. Een droefheid naar God. Het is hen om God te doen. Daar wordt in hun hart een strijd gestreden, zó geweldig; zij kunnen het niet uitspreken, maar zij zijn zich hierin een raadsel. Zij zijn gebonden; daarom verlangen zij zo naar vrijheid. Zij zijn bedroefd, en meest om eigen schuld. Zij zijn zelf de oorzaak hunner ellende. Dit leren naamchristenen nooit! Maar zó leert elke leerling der Hoogste School het. Niet de Heere, maar wij hebben zelf ons zo ongelukkig gemaakt in ons bondshoofd Adam en onze dagelijkse zonden maken de schuld steeds groter.

O, dat Huis Gods.

Hoe heerlijk is het, wanneer buiten de storm loeit, of de regen neerstroomt, een tehuis te hebben, waar men veilig is voor weer en wind. Dit te missen is een groot verdriet. Zo leren de onderwezen leerlingen, dat zij hun tehuis niet meer hebben. Als ballingen zwerven zij buiten Gods Heerlijkheid - Gemeenschap - Licht en Vreugde. Ook hebben zij geen Thuis.

Al deze zaken worden nu bevindelijk gekend; en hoe naarstig men ook werkt om het verloren terrein terug te verkrijgen, het is niet mogelijk.

O, welk een gewaarwording. Zou de Heere ons dan niet horen, wanneer wij roepen? Zou Hij ons dan niet zien in ons ongeluk? Zou Hij niet weten van onze ellende?

Gewis. Hij kent en weet ons zitten en ons staan; van verre weet Hij onze gedachten.

Dit is Zijn bedoeling met deze onderwijzing.

Uw zondekennis moet gepaard gaan met schuldaanvaarding. Uw Godsgemis moet u uitdrijven tot het zoeken naar God en dan wordt het u een weinig opgeklaard: Doch dengene die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid. Rom. 4:5

Dus al ons werken baat niet; al wat wij verricht hebben, het is te kort? Maar, zegt de ziel, zou dan alles tevergeefs zijn? Tevergeefs mijn berouw, mijn belijdenis van zonde

en schuld, mijn tranen, gebeden, verzuchtingen, mijn verlangen, uitzien, hopen enz. enz.? Zou het dan niet waar zijn, dat de Heere mij in deze weg van onderwijzing zo menigmaal getroost, bemoedigd, verkwikt heeft; ja, mij kwam te beloven, dat Hij mij nooit zou begeven en het voor mij nog tot een goed einde zou brengen?

O, nee, dit alles is niet tevergeefs doorleefd. Maar het verschil zit hier. De ziel meent, dat het zal gaan, zoals het voorgesteld wordt in zijn begeerten. Doch het gaat precies zoals de Heere

het in Zijn Woord heeft laten beschrijven, en van eeuwigheid heeft uitgedacht.

Er moet plaats komen voor de enige Naam, Dewelke tot zaligheid voor zondaren, ja voor goddelozen, gekomen is.

(4) Het moet dus met ons op een teleurstelling uitlopen. Ziedaar de vierde les. Teleurgesteld met onszelf.

Eerst menen wij, dat de Heere ons niet recht behandelde, omdat wij op al onze tranen, gebeden, verzuchtingen geen bevredigend antwoord ontvingen.

Zeker, de Heere kwam ons met Zijn goedheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid menigmaal voor en gaf dikwijls verruimingen; doch het is in plaats van beter, erger geworden met de leerlingen der School.

Zij zullen zó nooit in een hogere klas komen, en hoe hadden zij dit gehoopt!

Hebben zij hun zonde niet openhartig beleden; hun schuld niet eerlijk bekend? Hebben zij hun gemis voor God niet uitgeweend; en hun tranen waren ze hun niet menigmaal tot spijs, dag en nacht? Hebben zij hun slaapstede niet dikwijls doornat met tranen en waren hun gebeden niet ernstig? Hebben zij niet naarstig de Heere gezocht?

O, zeker ziel, dat alles hebt ge gedaan, maar uw fout was: u eiste strengelijk loon op uw arbeid om zalig te worden.

U verwachtte nu ook, dat de Heere u nu, om al die zaken, zeker zou helpen. Hoe zou het dan toch enkel genade zijn? De vraag is: Hóe beled ge uw zonden en hóe bekende ge uw schuld en hóe openbaarde ge uw gemis?

En hóe weende, bad en zuchtte gij?

Ga het nog eens rustig na. Bedoelde u de ere Gods of uzelf? Deed u niet alles om de Heere te bewegen, om te doen, wat u van Hem vroeg?

O, dan zult ge tot de ootmoedige schuldbelijdenis komen: Niet teleurgesteld met de Heere, maar met *mijzelf*.

De Grote Leraar onderwees u, om u een klas lager te doen bezetten; en u werkt om een klas hoger te komen.

Verstaat u er nu iets van? u moest met uzelf teleurgesteld uitkomen, opdat de Heere u in de lagere klas, de klas der Opleiding zou doen neerzitten. Laat ons dit thans beschouwen in de vierde gedachte.

Ten 4e de aller wonderlijkste opleiding

Welk een wondere Leraar!

Welk een wondere School!

Welk een wondere Onderwijzing!

Maar... welk een aller-wonderlijkste Opleiding!

Zij was de leerlingen vreemd, toen zij bij aanvang op deze School kwamen. Toen hadden zij nog wel enige gedachten, hoe dit onderwijs zou zijn. Zij hadden immers wel eens van de School gehoord. Ook wel eens leerlingen gesproken, die hun zo het een en ander van de lessen vertelden (al is het waar, dat er ook leerlingen op deze school zijn, die nooit van zulk een School gehoord hebben, ja zelfs niet eens wisten

van de Bijbel, het enige boek, als norm voor de lessen).

Nu zij echter zelf leerling zijn geworden, is hun wijsheid - dwaasheid geworden. Hun kunde - onkunde.

Wat hebben zij in die Onderwijsklas geweest, gebeden; maar ook geluisterd naar die Grote Leraar en nu zij hier in de Opleidingsklas mogen zijn; nu wordt het al wonderlijker. Zij moeten bij elke les uitroepen: Wij zijn van gisteren en weten niets. Het is zo geheel anders in deze Opleidingsklas.

Zeker, het is dezelfde norm: Wet en Evangelie.

Het is en blijft het eeuwig blijvend Woord Gods, waaruit onderwezen wordt; maar de leerlingen hebben zulke wonderlijke gewaarwordingen.

Was hun voornemen, toen zij in de Onderwijsklas kwamen, om door godsdienstig en ernstig te leven in 't leren een hogere klas te bereiken; nu hebben zij een weinig geleerd, dat op deze School nooit geen verhoging plaats grijpt; wél verlaging!

En dat nu juist die verlaging zo nuttig is, om opgeleid te worden in het heilgeheim der verlossing.

Natuurlijk is er geestelijke vooruitgang, maar geheel anders als in het natuurlijke leven.

Zeker oudvader zegt zo treffend: Achteruit-vooruit!

Dit is een verborgenheid, die de Heere Zijn kinderen komt te leren. De leerlingen ontvangen hier ook weer kostelijke lessen, namelijk:

de les van ziende-blind;

de les van bezittend-missend;

de les van gelovend-ongelovig, en

de les van hopen-twijfelend.

De eerste les in deze klas gaat dus over: ziende-blind.

Wat zien ze dan nu? Wel, dat ze blind zijn in de wegen der gelukzaligheid.

Dat is nu de vrucht van de bearbeiding van Gods Geest. Hun zielsogen worden gericht op henzelf. Hoe dwaas waren ze toch, om te denken, dat zij het wel wisten, hoe het met hen moest.

Wat is nu de vrucht van het onderwijs in de vorige klas? Dat zij hun blindheid voor de Heere belijden. Zij zien nu in meerdere of mindere mate, naar gelang van 's Heeren verlichting, dat zij nooit in eigen kracht de zonde kunnen overwinnen; dat zij hun ontzaglijk hoge schuld nimmer aan de Heere kunnen betalen. Dat de scheiding van God hun eigen schuld is. Bovendien, dat al hun trachten om met God verzoend te geraken, nooit zal gelukken, omreden dat God de Heere eist: een volkomen heilige wandel, en verheerlijking Zijner deugden en de volbrenging Zijner heilige Wet.

En nu gewaar te worden, dat dit aan 's mensen zijde onmogelijk is, dit brengt tot diepe smart. Wij zeiden: ziende-blind. Deze leerlingen zien en zijn tóch blind.

Hebben wij hen bij aanvang niet genoemd: aller-vreemdste leerlingen? Moeten wij niet zeggen: Het is zo!

Is er ooit een school geweest; ja, neem de school, waar het beste onderwijs wordt gegeven; waar ge ooit van gehoord of gelezen hebt, dat de leerlingen ziende-blind waren?

Op blinden-instituten zijn wel blinden, die men bezig houdt en leert met Brailleschrift, maar ziende-blind, dat wordt ook daar niet verstaan.

Nee, deze wondere onderwijzing wordt nergens geleerd, dan alleen op de Hoogste School. De School met de Allerhoogste Leraar en de Bijbel. Hieraan kunt ge weten, of ge op deze School zijt en in deze klas onderwezen wordt. Zien uw onmogelijkheid om zalig te worden en blind voor de mogelijkheid.

Het is zo gemakkelijk uit te spreken: Onmogelijk bij de mensen, maar mogelijk bij God. Dan, als het bij spreken blijft, gaat het nog wel, maar al de leerlingen dezer School leren het wel anders: Zien, dat het onmogelijk is, om zalig te worden en blind voor de mogelijkheid in Christus Jezus, om zalig te worden gemaakt.

O, wisten ze maar, hoe het nu moet. Het kán niet, en... ja, dan, als het niet kan, wat dan? In deze tijd doen zij alles, om een weg te vinden, waarlangs ze dan wél zalig kunnen worden.

Maar hoe? Ja, wisten ze dat toch maar. Hoe wordt ik ooit tot God bekeerd? Dat wordt menigmaal uitgeroepen.

En gaan de leerlingen nu naar de Leraar, om Hem te vragen, of Hij dan een weg weet ter ontkoming? Nee, geestelijke hoogmoed houdt hen hiervan nog terug. De Heere weet echter wel, dat ze eerder alles op zullen zoeken, om toch maar iets te kunnen meebrengen, dan dat ze als verlorenen zullen komen.

Hij weet een andere weg, want komen zullen ze.

Zij worden onderwezen, dat zij zijn:

Bezittend-missend.

Alweer zulk een wonderlijke samenvoeging. Hoe kan een mens nu toch een bezitter en tóch een misser zijn?

Komt, laten we luisteren naar de Allerhoogste Leraar. U bezit, zo spreekt de Leraar, u bezit veel. Laten we het maar eens gaan bezien.

U hebt uw kennis der zonde en ze is u van harte leed. U hebt uw belijdenis van schuld en u zoudt hier graag van verlost worden. U bezit uw ervaringen, omtrent uw gemis. Ja, u kunt het voor ieder betuigen: Het is u om de Heere te doen, om zalig te worden.

En ook hebt ge in die tijd veel bemoeienissen des Heeren gehad. En bovendien hebt u menigmaal vertroosting ontvangen en zijt dikwijls uit- en doorgeholpen uit vele tijdelijke, lichamelijke en geestelijke noden. Zo hebt ge dus veel, dat uw bezit is.

Maar hoor, hoe de leraar spreekt en vraagt: Kunt gijlieden hiermee:

Uw zonden verzoenen? Uw schuld betalen? Uw gemeenschap met God herstellen?

Niet één der leerlingen antwoordt, want deze woorden gaan door tot in hun ziel. Het is bij hen thans, gelijk geschreven staat in Hebr. 4:12: *Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherp- snijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel, en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten.*

Dit bezit zal worden hun gemis. Wie had ooit zulks kunnen denken. Ze moeten het eerlijk zeggen: In deze klas worden zij al minder in henzelf en het wordt hen steeds raadselachtiger. En nu de onderwijzing in hun gemis. Ook hier wordt hun duidelijk uiteengezet, dat hun gemis gróter is dan hun bezit.

Zij missen vergeving der zonden.

Zij missen een Borg voor hun schuld.

Zij missen een God voor hun hart.

Maar, hoe komen zij dan toch aan deze heerlijke zaken? Ook hierin zullen zij onderwezen worden

Die vergeving der zonde, welke zij onmogelijk kunnen missen, is verworven door de Heere Jezus Christus. Hij heeft Zich van eeuwigheid hiertoe gegeven, om in de tijd al de zonden der Zijnen aan het vloekhout des kruises te laten nagelen, in Zijn lichaam.

En deze vergeving der zonden is niet te verdienen; die wordt uit vrije genade geschonken aan dezulken, welke gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed.

Wanneer zij in deze Opleidingsklas enigermate verstaan hebben, wat de Leraar hun heeft voorgehouden, dan komt er in hun hart een sterke begeerte openbaar, om die

schuldvergeving deelachtig te worden.

Hoe ernstig spreekt die Grote Leraar tot hen, dat hun gemis van vergeving der zonden alleen vervuld kan worden, door gelovig te aanvaarden de heerlijke verdiensten van de Heere Jezus Christus.

Zo moet er ook voor de hemelhoge schuld een Borg zijn; en wel zulk één, Die waarachtig en rechtvaardig mens is en nochtans sterker dan alle schepselen, dat is, Die ook tegelijk waarachtig God is. Heid. Cat. Z. 5, vr. 15.

Dit zijn allemaal nieuwe ontdekkingen en onderwijzingen voor de leerlingen, die hun zielen ganselijk beroeren. Immers, het gehele onderwijs is steeds hun verstand te boven gegaan. Ze hebben zich telkens eerbiedig moeten buigen voor de grote wijsheid, waarmee de Leraar hen onderrichtte.

Zo moet er dus tussen hen en de Heilige God een Middelaar zijn. Zij hebben altijd voor waar gehouden, dat ze wel zó tot de Heere konden gaan.

Een Middelaar, daar hebben ze nooit over nagedacht, Ja, ze ontkennen niet, menigmaal hun gebed te hebben besloten met om Jezus wil, of om Christus wil, maar ze willen het wel eerlijk bekennen; dit deden ze meer, omdat hun dit zo voorkwam; uit gewoonte. Die noodzakelijkheid van een Middelaar heeft hen nog nooit bezig gehouden. Doch hier wordt het een weinig duidelijk.

Die Middelaar moet dus wondere eigenschappen hebben, en Zelf God zijn, maar ook mens.

De vergeving der zonden heeft Hij dus verworven. Hun schuld kan Hij betalen. Wij zeiden: Het wordt hun een weinig duidelijk. Zo is het ook.

Een weinig verstaan zij ervan; maar om af te dalen in de diepte van het plan en de uitvoering der zaligheid, daar is nog meer onderwijzing voor nodig.

Zo kan Hij dus ook de verbroken gemeenschap tussen de zondaar en de heilige en rechtvaardige God herstellen.

Zij luisteren thans met gespannen aandacht, wanneer de Leraar met heilige ernst en krachtige overtuiging uiteen gaat zetten: de heerlijke eigenschappen van de Middelaar. Hij spreekt aldus: Het heilig recht van God gedoogde niet, dat de schuldige zondaar ongestraft zou blijven. Hij eiste, krachtens dat recht, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiedde. Daarom moeten wij aan haar, óf door onszelf, Of door een ander volkomenlijk betalen. Heid. Cat. Z. 5, vr. 12.

En nu is dit aan 's mensen zijde onmogelijk; want niemand kan de last des eeuwigen toorns Gods tegen de zonde dragen en anderen daarvan verlossen. En juist daarom moeten wij een Middelaar en Verlosser hebben, Die dit wél kan.

En nu spreekt Hij verder. Luister!

Deze Middelaar moet waarachtig en rechtvaardig mens zijn; omdat de rechtvaardigheid Gods vorderde, dat de menselijke natuur, die gezondigd had, voor de zonde betaalde, en dat de mens zelf zondaar zijnde, niet voor anderen betalen kon.

Tevens moet deze Middelaar waarachtig God zijn, opdat Hij uit kracht Zijner Godheid de last van de toorn Gods aan Zijn mensheid zou kunnen dragen en ons de gerechtigheid en het leven zou kunnen verwerven en wedergeven. Heid. Cat. Z. 6, Vr. 16, 17.

Als de leerlingen dit onderwijs ontvangen, wat zien ze dan? Dat hun bezit té kort en hun gemis zéér groot is. Hartelijk stemmen ze in, dat zij Gode de gerechtigheid niet terug kunnen geven en dat al hun ervaringen niet de minste grond tot zaligheid hebben.

O, hoe belijden zij het nogmaals: Wij zijn ziende-blind, en bezittend-missend, maar dan wel het gemis véél groter als het bezit. Ja, soms is hun gewaarwording, alsof al hun bezit hun zal ontvallen.

Dit is juist nodig, en hiertoe dient het onderwijs, om alleen in die Middelaar en Verlosser te geloven tot hun zaligheid.

Het onderwijs gaat nu weer voort en de leerlingen worden onderwezen, dat zij zijn:

Gelovig-ongelovig.

Ze zijn gelovig, en toch ook weer vol van ongelof. Daar is veel geloof, wat niet zaligmakend is. Spreekt de Zaligmaker niet van vierderlei zaad; Nee, van vierderlei bodem? Bij de weg - op steenachtige plaatsen - in de doornen - en in de goede aarde. Matth. 13.

Het wordt aldus onderscheiden: historisch geloof - tijdgeloof - wondergeloof - en het oprechte, zaligmakende geloof.

Nu is het de bedoeling van de Leraar hen ook hier wat dieper in te leiden.

Wat is nu het historisch geloof?

Het is het aannemen van de gehele Heilige Schrift als een ware historie; zoals ook eenmaal koning Agrippa deed. Hand. 26:27. Dit geloof zetelt in het verstand.

Het tijdgeloof gaat iets verder. Men neemt de waarheid aan met enig uiterlijk genoegen; doch maar voor een tijd, want, als verdrukking of vervolging komt, wordt men terstond geërgerd. Matth. 13:21. De zetel van dit geloof is verstand én gevoel.

Het wondergeloof gaat nog iets verder. Men heeft een sterke vaststelling, waardoor aangenomen wordt, dat óf door ons, óf aan ons een wonder zal geschieden.

Dóór ons - zoals bij de discipelen; en áán ons - zoals bij de zieken in de dagen van de omwandeling van de Heere Jezus op de aarde.

Het is niet zaligmakend. Lees 1 Kor. 13.

Wél kan het echter samengaan met het zaligmakend geloof. De zetel is het verstand én de wil.

En nu het zaligmakend geloof. Wat is dat? Zondag 7, vr. 21, van de Heidelberger Catechismus, zegt het ons:

Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennen, waardoor ik alles voor waarachtig houd, wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest, door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij, vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om de verdiensten van Christus wil.

Dit zaligmakend geloof zetelt in het hart. Hoe nauw komt het er toch op aan, of wij dit geloof mogen beoefenen. Daarom wordt op deze School met alle ernst gewezen op het zaligmakend geloof, als het enige middel om de weldaden der verlossing aan te nemen.

Geloven, ja, dat doen ze, en wel alles, wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft. De Bijbel, het Woord Gods, daaruit zijn zij onderwezen. Dat Woord is met kracht tot hen gekomen; het heeft hen aangegrepen.

De onbedrieglijke kennis en zekerheid hiervan, dit is het stellige weten des geloofs.

Het is hun duidelijk geworden: God is waarachtig en zij leugenachtig. De Heere is heilig; zij missen de heiligheid. Ja, de lessen uit dat Goddelijke Woord hebben hen overtuigd van hun vloek- en doemwaardigheid voor God.

Dus, zij houden ook voor waar en zeker, dat: Ten dage, als u daarvan eet - namelijk van de Boom der kennis des goeds en des kwaads - zult u de dood sterven. Gen. 2:17b; en: Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen. Gal. 3:10b.

Dit alles en veel meer bevinden zij in zich en het wordt hen steeds meer en meer duidelijk; het gaat met hen naar de pijnlijke onmogelijkheid.

Zij geloven dus, dat het met hen, volgens Gods Woord, niet goed staat voor de eeuwigheid. Al hun vorige bevindingen wegen niet op tegen hun tegenwoordige ervaringen. Bovendien worden ze gewaar, dat het onderwijs, dat hun gegeven wordt, maar al te waar is. Ze zijn gelovig-ongelovig.

Konden zij nu maar geloven, wat hun al zo vele malen is voorgehouden; dat die Middelaar en Verlosser ook voor hen gekomen is.

Te geloven, dat hun ganse leven een leven is geweest van één strijd tegen de Heere; en te geloven, dat, indien de Heere met hen zou doen naar hun verdiensten, het voor eeuwig verloren was; zie, dát stemmen zij toe.

Om echter te geloven in de door God van eeuwigheid uitgedachte weg, met afzien van zichzelf, het is hun onmogelijk. Voor anderen zou het nog kunnen en in hun geest zien zij er velen, die het volgens hun gedachten wel waardig zijn; maar zij... nee, zij zijn té zondig. Zij gevoelen zich zó arm, zó ongeschikt; ja, ze kunnen zó niet komen, zoals ze zijn. Zij waren liefst eerst bekeerd en dan zouden ze het wel durven wagen. Dit is het verschrikkelijke ongeloof, waar elke leerling aan ontdekt wordt. Hij wil niet komen, zoals hij fs. De vreze is in hen; als zij zó tot de Heere komen, dan neemt Hij hen niet aan.

Zij willen niet geloven, dat Gods beloften: Ja en Amen zijn; dat God even getrouw is in Zijn beloften, als in Zijn bedreigingen. Dit ongeloof is de grootste zonde, want het maakt God tot een leugenaar.

Hoe zwaar is hier de strijd. Zij zoeken hun leven te behouden en zij moeten het verliezen, om het eeuwige leven deelachtig te worden.

Toch ontvangen zij hier nog weer ondersteuning in de hoop; immers het onderwijs gaat ook over:

Hopend-twijfelend.

Er komen ogenblikken, dat er hoop in hun hart is, dat het toch nog eens gebeuren zal; dat ze verlost zullen worden uit deze benauwdheid; dat hun zonden vergeven en hun schuld betaald zal worden en hun ziel met God verzoend zal zijn.

O, als ze daar even in mogen blikken, dat de Heere ook hen nog zal aannemen; het is hun soms te groot, om het te mogen hopen.

Ze strekken hun handen uit naar de hemel en hun harten heffen ze op tot God, met de verzuchting: O, kon het eens waar zijn. Hun knieën worden gebogen; ja, soms liggen ze plat op de aarde, van aandoening, wanneer ze even adem mogen scheppen en verkwikt mogen worden.

Hoe tracht de Satan hen echter tot wanhoop te voeren. Zij leren het om hopend, maar ook twijfelend te zijn. Weet ge, wat hij in de harten der leerlingen zegt: Het baat u alles niets, want de zaligheid is alleen voor de uitverkorenen. En, wanneer u nagaat, wie gij zijt, dan blijkt duidelijk, dat u geen uitverkorene zijt.

Sommige leerlingen komt hij bovendien te verontrusten met de mededeling, dat ze gezondigd hebben tegen de Heilige Geest en die zonde wordt immers nooit vergeven.

Zo vreselijk wordt deze strijd tegen deze twijfel, dat ze met David uitroepen: Nu zal ik een dezer dagen door Sauls hand omkomen. 1 Sam. 27:1.

IK - de Drie-enige God - zal u onderwijzen, en u leren van de weg, dien u gaan zult; Ik zal raad geven; Mijn oog zal op u zijn. Zó hadden zij zich de weg nooit gedacht. Het zien van hun blindheid; het bezitten en toch missen; het geloven en toch ongelovig zijn en te hopen, maar eveneens vol twijfel te zijn; zie, dit zijn lessen, die hen zo sterk aangrepen en zo klein en nederig hebben gemaakt, dat er nu plaats is voor de vijfde gedachte.

Ten 5e de aller-heerlijkste verklaring

De leerlingen gaan nu weer een klas lager en komen in de Verklarings-klas. Zijn ze nu hier gezeten, wenende en zuchtende om hun droeve staat; is hun hart vol smart, omdat ze wel niet uitverkoren zullen zijn; en zijn ze pijnlijk aangedaan over de beschuldiging van gezondigd te hebben tegen de Heilige Geest; hier, in deze lagere klas is het onderwijs er juist op gericht om deze beletselen van ongeloof en twijfel weg te nemen. Hier horen ze met een wondere stem spreken: IK zal Raad geven.

Ze hebben onderwijs genoten in de Onderwijsklas en in de Opleidingsklas en nu zullen zij in de Verklaringsklas weer nieuwe zaken leren.

Veel zal hun hier uiteengezet worden, wat in de vorige klassen zo moeilijk te verstaan was.

Hier spreekt Christus, de Grote Raadsman, de Middelaar en Verlosser. Veel hebben zij van Hem gehoord, maar... zij kenden Hem niet. De Allerhoogste Leraar is de Drie-enige God.

Voor hun waarneming was het de Eerste Persoon van het Goddelijk Wezen. In werkelijkheid was het de Derde Persoon, Die uitgaat van de vader en de Zoon, Die hen onderwees en in hun harten arbeidde.

En het is nog Diezelfde Heilige Geest; doch, voor elke leerling is het, of Christus het is, in Zijn alles overtreffende schoonheid, wijsheid, macht en majesteit.

In beide vorige klassen was het dus de Heilige Geest, Die de verhouding openbaarde tussen Schepper en schepsel.

In deze klas zal de verhouding verklaard worden tussen de verloren zondaar en de van God geschonken Verlosser en Middelaar.

Ook door de Heilige Geest!

In de Onderwijs- en Opleidingsklas was Hij de Geest Gods; in de Verklaringsklas is Hij echter de Geest van Christus. 't Blijft nochtans dezelfde Heilige Geest.

De leerlingen, aldus bearbeid, zijn overreed en overtuigd, dat er aan hun zijde geen mogelijkheid meer is, om uit die ellendige staat, waarin zij zich bevinden, verlost te worden. Doch, daar er onderscheid is in deze gangen, zo is het nodig, dat die ook duidelijk verklaard worden.

Sommigen der leerlingen leren hun verlorenheid eerst standelijk en later statelijk kennen. Ook zijn er, die direct statelijk overgaan in de Christus Gods; ja, soms in de dadelijkheid een Drie-enig God leren kennen voor tijd en eeuwigheid.

Er zijn er ook, die het standelijk leren en dit voor statelijk houden. Zij hebben in al deze wegen nodig: het Goddelijke Licht en de Waarheid.

Laat ons nu eerst luisteren naar de *verklaring der standelijke verlorenheid*.

Zij worden ingeleid in hun diepe ellendestaat en roepen uit deze diepte der ellende tot de Heere. Ook is er benauwdheid en droefenis in hun hart en leven, vanwege deze drukweg. Doch, hoe ongelukkig ze ook zijn, ze houden toch altijd zichzelf over.

Wij hebben dit wel eens vergeleken met iemand, die vele bronnen van inkomsten had, en ze allen moest missen, op één na. Telkens wordt gezegd: Ik ben verloren, maar zolang die éne

bron er nog is, is men wel veel kwijt, maar toch nog niet alles. En zo is het nu ook met de standelijke verlorenheid. Wij missen veel, maar nog niet alles. In dit standelijk verlies wordt ons wel geleerd, dát er Recht is; ook, dat er recht gedáán zal worden, maar niet dat er Recht gedaan fs.

Welk een wonder van genade is het, als geópenbaard wordt: de Middelaar en Verlosser onzer ziel. Wij zeggen nog eens: geópenbaard, verder nog niet. Dit wil dus zeggen, dat wij buiten onszelf worden gewezen op de van God uitgedachte weg der

gelukzaligheid.

Hier is dus, zoals het onder Gods volk genoemd wordt: de Ontsluiting van de Weg der Verlossing.

Ontsloten wordt een weinig de deur der mogelijkheid om zalig te worden. Welk een blijdschap mogen hier de leerlingen smaken. Hoe lief worden zij onderwezen in die rijkdom van 's Heeren Profetische bediening.

Hun eigen dwaasheid, ook nu weer ontdekt, wordt beweend en Zijn wijsheid bewonderd. Hoe verbazen zij zich over Zijn grote zondaarsliefde om Zich voor zulke schuldige schepselen zo diep te vernederen.

Die staat der vernedering; zij mogen er met bewondering inblikken. Zijn nederige geboorte. Ons in alles gelijk; uitgenomen de zonde. O, welk een weg is dit voor Hem geweest. Hij, Die rijk was, werd arm.

Want u weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat u door Zijn armoede zoudt rijk worden (2 Kor. 8:9).

Niet alleen wordt hun Zijn nederige geboorte ontsloten, maar ook het lijden van die Middelaar en Verlosser wordt hun een weinig verklaard.

Met welk een tederheid worden de leerlingen ingeleid in deze verborgenheden. Met welk een aandacht luisteren zij, wanneer hun de verwerving der zaligheid zo duidelijk wordt uiteengezet. Dat het nu niet anders kón, om met behoud van Gods Recht en de verheerlijking van Zijn deugden de verloren zondaar weer terug te brengen tot God, dan alleen door de Zoon van God, Die aan alle eisen kón voldoen, maar ook voldaan hééft. O, hoe begeren zij door Hem toch verlost te worden.

Hij, die Hoogste Profeet, Die als de Enige Hogepriester met Zijn Zelfofferande in eeuwigheid alles volbracht heeft, voor al de Zijnen; mocht Hij het hun toch eens schenken.

Deze leerlingen zijn zeer begerig, om Hem als hun Middelaar en Verlosser te mogen leren kennen. Hun begeerten strekken zich naar hem uit.

Zeer sterk en krachtig kunnen de werkzaamheden zijn, om Hem toch te bewegen hen over te nemen. Zij geven zich in deze weg wel zeer vele malen over, maar de Heere neemt hen nog niet aan, omdat dit alleen geschiedt op grond van recht en dit verstaan zij nog niet. Wanneer het worden zal een statelijke verlossing, zal hun dit geleerd worden.

O, wat kan menig leerling hier aangenaam gesteld zijn; in dit begeren en aanbieden; ja, in het zien der noodzakelijkheid, gepastheid en beminnelijkheid van deze Middelaar en Verlosser. En daarom is hun innig verlangen, dat ze toch meer van Hem mochten kennen.

Nu, dit zal zeker gebeuren, maar niet zoals zij dachten. In een geheel andere weg.

Was hun in het standelijke leven een weinig van Jezus Christus geopenbaard; in het statelijke zal het hun worden geschonken; namelijk: de kennis van Christus Jezus.

En wanneer 's Heeren volk daartoe wordt gebracht, komen zij werkelijk in hun verlorenheid terecht. Hun laatste bron van inkomsten houdt hier op. Het wordt hier niet: *Ik ga, maar, Ik ben verloren!*

Door de krachtige werking des Geestes worden zij neergeveld, om de laatste wapenen in te leveren. Hier is geen ontkomen meer voor de ziel. Zij wilde wel vluchten, als die mogelijkheid maar bestond.

De ziel is hier gesteld, gelijk de dichter in Psalm 142 uitroept: *Ik zag uit ter rechterhand, en ziet, zo was er niemand, die mij kende; er was geen ontvlieden voor mij.*

Hier wordt nu waarlijk geleerd: Alles verbeurd en alles verzondigd. Als in één

ogenblik treedt voor hen: de gerechtigheid Gods en de wet Gods.

De gerechtigheid Gods; hoe blinkt ze uit in haar heerlijkheid. Alomtegenwoordig. Zo wordt God thans gekend. Overal is Hij. Nergens kan Hij buiten gesloten worden. Zijn alwetendheid wordt klaar in hun ziel ontdekt. O, niets is dus voor God verborgen. Hier komen al de zonden en de bergen van schuld, als een ondragelijke last terneerdrucken.

Zijn vlekkeloze heiligheid ontdekt de walgelijkheid hunner zielen. Hier wordt het bewaarheid: Ik zal maken, dat ze een walging aan zichzelf hebben.

Zijn Goddelijke rechtvaardigheid wordt al onkreukbaar tentoongespreid. Gewis zal de rechtvaardige God het recht handhaven. O, die Rechtvaardigheid Gods; niets kunnen zij daartegen inbrengen.

Zijn almacht. Alle middelen staan Hem ten dienste om Zijn rechtvaardige vonnis ook ten uitvoer te brengen.

Met diepe schaamte belijden alle leerlingen, dat ze niets hebben in te brengen tegen al de deugden Gods.

Hier komen zij, als beladen, belaste en verdoemelijke zondaren, wier mond gestopt is, voor God. Immers, Gods Heilige Wet getuigt mede tegen hen. Al de geboden Gods zijn door hen overtreden; niet één gebod is door hen gehouden. En... wie deze wet niet heeft volbracht, moet haar vloekvonnis dragen. En dan hun geweten; het is de medegetuige, die erkent, dat de Wet volkomen rechtvaardig en heilig is.

Ook de Satan schaart zich aan de zijde der beschuldigers, zeggende: u hebt mij gediend, en menigmaal gewillig naar mijn inblazingen geluisterd.

Zij kunnen niets meer inbrengen tegen al deze beschuldigingen. Zij buigen het hoofd en roepen eenparig uit met volle overgave: Uw doen is rein; Uw vonnis gans rechtvaardig.

Hier wordt niet meer gebeden of gezucht om genade; maar hier wordt het Goddelijk recht niet alleen toegestemd, maar ook ten volle aanvaard.

Hier bezwijken al de leerlingen onder het Goddelijk recht.

Hier heeft de Kerk al Gods deugden lief.

Hier is niet één gedachte: Hoe word ik zalig?; maar alleen: Hoe komt God aan Zijn eer?

Hier aanvaardden zij niet hun vonnis met voorwaarden. O, nee!

Hier wordt onvoorwaardelijk onder Gods recht gebogen en de volle straf in onderworpenheid aanvaard.

Hier is het: Eén ogenblik in Zijn toorn, en een leven in Zijn goedgunstigheid.

Het vonnis, aldus volkomen rechtvaardig toegestemd en aanvaard, is *de dood*.

En volkomen waar, in de waarneming hunner ziel, zijn zij allen bereid hun vonnis ook te dragen. Er wordt niet gedacht: Misschien krijgen wij nog gratie. Dit zou ook niet kunnen, maar wat wél kan: de vrijheid in Christus.

Hoor! De Rechter der ganse aarde spreekt: *Want zij hebben allen gezondigd, en derven de Heerlijkheid Gods.* Rom. 3:23.

Elk woord is een zaak. Volkomen wordt dit beaamd. Hoeveel zijn er, die menen, dat ze gerechtvaardigd zijn, maar die deze ontzaglijke stonde nooit hebben doorleefd.

Allen gezondigd! Ja, dat is een onomstotelijke waarheid. En derven de heerlijkheid Gods. Voor eeuwig onder Gods gramschap; om nimmer Zijn heerlijkheid te aanschouwen. Derven, wat zegt hun dit? Het verklaart hen rechtvaardig, voor eeuwig, buiten de heerlijkheid Gods. De Rechter wacht nu een ogenblik.

Maar, hoor! Hij spreekt nogmaals.

En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is; Welke God voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods; tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in deze tegenwoordige tijd; opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof in Jezus is. Rom. 3:24-26.

Hier is een ogenblik stilzwijgen.

O, welk een omkeer heeft er thans in hun ziel plaats. Onuitsprekelijke zaligheid doorstroomt hen.

Hebben zij het in waarheid beleden; de zaligheid verbeurd te hebben; zij wordt hun nu geschonken.

In het standelijke leven wordt ze begeerd. In het statelijke leven wordt ze geschonken en ook genoten.

Doch luister! Weer spreekt de Heere.

Ik zal raad geven!

Wie is het, Die hier spreekt? Het is de vernederde, maar ook verheerlijkte Middelaar en Verlosser. Het is hun Heere Jezus Christus, maar ook Christus Jezus.

Als Jezus, de Zaligmaker, en Christus, de Gezalfde, zagen zij Hem voorheen standelijk.

Als Christus, uw Gezalfde Profeet, Priester en Koning - Hij is Jezus, de Zaligmaker van al hun zonden - zo ontvangen zij Hem nu.

Ze hadden het vonnis des doods in hun zielen, maar ze ontvangen het eeuwige leven.

Hij is van de Vader geschonken om hun eeuwig geldende gerechtigheid te zijn.

Zij liggen daar voor Hem. Zie, Hij buigt Zich neder en omhelst hen, en, als in één ogenblik verandert alles.

Gods toorn is gestild; want Zijn gerechtigheid is geheel voldaan.

Hun zonden zijn vergeven op grond van recht in Christus Jezus.

Hun schuld is betaald; door Zijn volkomen Borggerechtigheid. De hel is voor eeuwig voor hen gesloten.

De wet is voldaan, ja geheel volbracht.

En, waar zijn de beschuldigers? Zij zijn er niet meer.

De band met de Heere is weer hersteld, alsmede met hemel en aarde.

In de val hunner bondsbreuk in Adam was de band met God verbroken; maar in de laatste Adam weer hersteld.

Ook de band met de hemel, die er niet meer was, is hersteld; terwijl de gemeenschap met de aarde weer genoten wordt; en straks, als er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zijn zal, volkomen.

De Christus Gods richt dus hier de uitverkoren zondaar op, en verklaart hem het wondere heilgeheim van Gods recht.

U zijt bezweken onder Gods recht, zo spreekt Hij, maar, o wonder van Gods Wijsheid, ook behouden door Gods recht, omdat Ik, uw gezegende Middelaar en Verlosser, alles voor u voldaan heb.

Vandaar, dat u nu ook moogt roemen in Gods recht.

De leerlingen worden nu onderwezen in het onderscheid tussen: *roemen in Goddelijke liefde en trouw, én roemen in het Goddelijke recht.*

In het standelijke leven, ziende op Jezus Christus, hebben zij menigmaal geroemd in die onuitsprekelijke liefde. En ook mochten zij wel eens roemen in die trouw Gods, om hun gedurig, na zoveel omzwervingen, weer op te zoeken en te onderwijzen. Doch hun roem thans, uitgejubeld in het recht, is dieper. Natuurlijk roemen zij nu óók in

Gods liefde en trouw, doch nu mogen zij meer verstaan van dat wonder hunner verlossing in Christus Jezus.

Toen zagen zij meer op de gaven, dan op de Gever. Hun roem ging toen meer over, wat ze mochten ontvangen, en niet over hun verlossing in Christus Jezus. Dat kende zij toen niet.

Welk een vreugde is er in hun harten over deze heerlijke weldaad, hun geschonken. Ze ontkennen niet, hoe begeerlijk Hij hun was, toen zij Hem mochten zien. O, wat is het hun nu duidelijk: zien was nog geen bezitten.

En nu: niets van hen; *alles van Hem*.

Zij waren naakt, d.w.z. hadden geen gerechtigheid voor God. Hij bekleedde hen met de mantel der gerechtigheid.

Zij waren zondig. Hij waste hen in Zijn bloed.

Zij waren schuldig. Hij betaalde hun schuld.

Zij waren vijanden. Hij verzoende vijanden door Zijn dood met God.

Zij waren verloren. Hij heeft hen behouden; en dat voor eeuwig. Hoe heerlijk worden Zijn Ambten verklaard. Hij zal niet slechts een enkele raad geven.

Nee. *Ik zal raad geven*, zo spreekt Hij. *Is Zijn Naam niet Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst?* Jes. 9:5b.

Hij zal verklaren Zijn wonderlijke ambten.

De grootste Profeet.

De hoogste Priester.

De eeuwige Koning.

Raad *geven*, dat is Zijn oogmerk; alles geven.

Is Hij niet de eeuwige Wijsheid?

Wonderlijk is Hij; want Hij is waarachtig God en waarachtig mens; en Hij sterft en Hij leeft.

En dan *Raad*. Hij biedt Zichzelf aan voor allen, die geen raad meer weten. Hij wist raad, toen er bij mens en engel geen raad meer was. Raad, om Zichzelf tot een rantsoen te geven voor Zijn schuldig volk.

Sterke God. De sterkgewapende heeft Hij aangevallen en zijn vaten ontroofd. In die geweldige strijd in Gethsémané en op Golgotha.

Vader der eeuwigheid. Hij is, even gelijk als de Vader en de Heilige Geest, van eeuwigheid God.

En dan Vredevorst. Ja, Zijn Vrederijk zal geen einde nemen en eeuwig bloeit de gloriekroon, op 't hoofd van Davids grote Zoon.

Wanneer hen daar iets van verklaard wordt, zijn zij onbekwaam voor tijdelijke dingen. Het is feest in hun zielen. En daar Israël mocht rusten van zijn arbeid, als er feesten waren; zo ook zij; ze vierten feest.

Het is hun *feest der Vrijlating*. Immers het jaar hunner verlossing is aangebroken.

O, dat kostelijk onderwijs, hun geschonken.

O, dat bewonderen Zijner Priester-offerande.

O, dat genieten Zijner heerlijke overwinning.

Het is niet weer te geven, wat in deze gangen gesmaakt wordt. En gewis, zij zouden niet verlangen naar een verandering in deze genietingen.

En toch, die iets meer geleerd mag hebben merkt het wel, er is hier nog een gemis.

Niet, dat de leerlingen dit gemis kennen. Nee, het wordt hun, na korter of langer tijd

ontdekt. Wat missen zij dan?

Zij zijn wél getrokken uit de duisternis, door 's Vaders trekkende liefde, en gebracht tot Christus. Zij zijn echter nog niet door Christus tot de Vader gebracht. Wat nu? Wanneer dit gemis gekend wordt, kunnen zij dan zelf tot de Vader gaan?

Nee! Ook hier is het 's Heeren onderwijzing, die niet gemist kan worden.

In de vorige lessen was reeds geleerd, dat sommige leerlingen in de dadelijkheid mochten ervaren, het eigendom van Christus te worden en ook met een Drie-enig God te worden bevredigd.

Toen is echter ook verklaard, dat dit geen regel was. Het merendeel van Gods volk leert dit geleidelijk. Vandaar, dat het ook in deze volgorde voor uw aandacht wordt uiteengezet. Dus, wanneer dit gemis ontdekt wordt, dan hebben de leerlingen kennis aan het rechterlijke Gods, aan het borgtochtelijke van Christus, maar missen het Vaderlijke.

Dit kan weer veel droefheid en arbeid geven bij de Heere. De vreugde is dus nu wat getemperd, bij het doorleven van dit gemis.

Zij kenden wél een lijdende, stervende en opgestane Zaligmaker, maar wisten niet van een verheerlijkte Middelaar, Die voor hen een biddende en dankende Hogepriester is. Hier wordt gemist: *het kindschap, dat wil zeggen de aanneming door de Vader, van het in Christus geheiligde en volmaakt gerekende kind.*

O, welk een oceaán van Goddelijke liefde wordt hier ontsloten. De verheerlijkte Middelaar is ten hemel gevaren, dragende al Zijn uitverkorenen op de borst en de schouder, beduidende Zijn innige verknochtheid aan de Zijnen en hunne zekere bescherming en bewaring door Hem.

't Is een aanbiddelijke les, om geleerd te worden.

Door Hem, Die hen liefgehad heeft met een eeuwige liefde, gebracht voor de Vader. Geheel gewassen, gereinigd. Ja, in Hem gerekend, volkomen bekwaam om te beantwoorden aan het doel hunner verlossing. Hij biedt ze Zijn Vader aan, zonder vlek en zonder rimpel, geheel volmaakt in Hem.

Het zijn degenen, die de Vader Hem gegeven heeft. Hij heeft ze gekocht en verlost. Het is Zijn volmaakte, Zijn duive, Zijn zuster, Zijn bruid.

Hij is haar Broeder, ja, haar Bruidegom. Hier worden zij aangenomen, Nee, overgenomen uit de hand des Middelaars; gedrukt aan het hart des Vaders. Dit is niet te beschrijven, maar alleen te doorleven.

Hier wordt een blik vergund in het eeuwig welbehagen.

Des Vaders liefde. *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.*

Des Zoons borgtocht. *U zijt duur gekocht; zo verheerlijkt dan God, beide in uw ziel en lichaam.*

Des Heiligen Geestes inwoning. *Ik zal u een anderen Trooster zenden; Die zal bij u blijven tot in der eeuwigheid.*

Hier, aan het hart des Vaders verklaart de Geest des Vaders, uw eeuwige verkiezing tot zaligheid; de fundamenten der gelukzaligheid en de arbeid des Heiligen Geestes, in werking, bediening en verzegeling.

In deze les zou geleerd worden: *de verhouding tussen de uitverkoren zondaar en de van God geschonken Middelaar.*

Ja, nog meer zal verklaard worden.

De verheerlijkte Middelaar brengt Zijn verlostte Kerk tot Zijn Vader. En als hun Vader verklaart Hij Zich aan Zijn kinderen; en als Zijn kinderen schenkt Hij ze aan Zijn Zoon.

Als de bruid van Christus worden ze dan gegeven aan de Heilige Geest, om hen,

zolang ze nog op de aarde moeten verkeren, te bewaren, en door dit aardse tranendal veilig te geleiden.

De Drie-enige God is hun eigendom en zij zijn het eigendom van de Drie-enige God. Ze worden nu door 's Heeren Geest geleid. Laat ons dat nader bezien in de laatste gedachte.

Ten 6e de aller-getrouwste bewaring

Zijn de leerlingen achtereenvolgens geweest in de Onderwijsklas; de Opleidingsklas; de Verklaringsklas. Nu komen zij in de Bewaringsklas.

Steeds een lagere klas, om op te wassen in de Heere.

In de Bewaringsklas? Is Gods volk dan geen vrij volk? Volkomen waar, maar... moeten zij dan niet bewaard worden?

Zeer zeker, doch deze bewaring bedoelt geen gevangenschap. Verre vandaar!

Nee, zij mogen genieten van de heerlijke vrijheid der kinderen Gods. Bewaard wil zeggen: beveiligd, verzorgd, geleid door 's Heeren Geest.

Het was de Geest Gods, Die hen levend maakte, en Die hen bewerkte tot de zaligheid in Christus Jezus.

De Geest van Christus, Die hun Christus openbaarde en verklaarde.

De Geest des Vaders, Die hen deed uitroepen: *Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn. En indien wij kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods en medeërfgenen van Christus; zo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worde* (Rom. 8:16, 17).

Deze Zelfde Geest blijft bij ons, ja, woont in de harten der leerlingen, als: de Geest des Heeren, en waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid: namelijk van het deksel der onwetendheid, van het juk der wet en de slavernij der zonde en des doods. (Kantt. St. Vert. 2 Kor. 3:17).

Ook in deze klas is er maar één Leerboek: Gods Onfeilbaar Woord.

Hier is het de klas der Heiligmaking; waar de Leraar tot de leerlingen spreekt: *Mijn oog zal op u zijn.*

- Gods zoekend oog naar Zijn kinderen - Goddelijke liefde.
- Gods ontdekkend oog in Zijn kinderen - Goddelijke eer.
- Gods bewarend oog óver Zijn kinderen - Goddelijke trouw.
- Gods Vaderlijk oog óp Zijn kinderen - Goddelijk welbehagen.
- Gods verlangend oog naar Zijn kinderen - Goddelijk doel.

Er is dus grote, onuitsprekelijke blijdschap, wanneer wij die *heerlijke vrijheid in Christus Jezus* mogen ervaren. De tong kan niet zwijgen en moet getuigen van dat grote heil, hun geschonken.

Menig leerling ervaart, dat zijn lichaam te zwak is, om dit geluk te kunnen dragen. Indien de Heere het lichaam niet ondersteunde; het zou bezwijken. Het is de behoefte der ziel, het ook

anderen aan te prijzen. O, dat zij toch ook dit geluk mochten ontvangen. Zij verhalen, hoe de Heere hen heeft opgezocht, dat het Zijn werk alleen was.

O, wanneer zij zo met vrijmoedigheid mogen spreken over die wonderlijke wegen van toeleiding, wenen zij van blijdschap. Dat wondere werk van Gods Geest, om hen maar te onderwijzen in hun dwaasheid, om het altijd maar beter te weten dan de Heere. Hoe hun gebeden waren: raadgevingen, hoe de Heere hen zalig moest maken.

Eerst later kwam dat hartelijke toestemmen, in Gods weg. Wat hebben ze vaak Gods

Geest bedroefd. En dan die lieve vertroosting en bemoedigingen in dagen van moedeloosheid. O, ze kunnen niet anders uitroepen, dan: De Heere heeft alles wel-gedaan!

Wat hebben zij geworsteld en gebeden, om maar niet ontkleed te worden; wat vreesden zij voor de Goddelijke rechtvaardigheid.

En... wat een verrassing juist, dat recht Gods werd het vertrouwen der gelovigen. Uw recht, waar z' op vertrouwen, zo zingen zij.

O, wat viel dat mee. De eeuwige dood verdiend en ze kregen het eeuwige leven. Welk een vreugde, toen die dierbare Christus hun niet alleen geopenbaard, maar later ook in eigendom geschonken werd.

O, ze mochten uit- en ingaan met Hem. Hij was hun spijs en drank.

Hij kusse mij met de kussen Zijnsmonds. Mijn Liefste draagt de banier boven tienduizend. Blank en rood is Hij. Zo jubelen zij.

O, de lieflijke namen, die zij Hem mochten geven, ze zijn zo vele. Maar ook Hijzelf, die lieve Borg, Hij spreekt zo innemend.

De ziel omhelzende, spreekt Hij: *Hoe schoon zijn uwe gangen, o prinsendochter. Des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig.* Ja, met veel meer andere woorden betuigt Hij: *gij zijt voor eeuwig de Mijne.*

Aanprijzen, Hem verkondigen, Hem loven en prijzen; ze kunnen niet anders. Hun huisgezinnen, maar ook anderen, zullen het weten.

God heeft hen geroepen uit de duisternis der vervreemding van God. Hij heeft ze ook verbrijzeld, maar ook in Christus Jezus de verzoening geschonken. Zij zijn overgebracht in het Koninkrijk van Zijn Zoon, Jezus Christus.

Nog meer; zij waren in hun bondshoofd Adam de gemeenschap met God kwijt; maar getrokken door de Vader tot en in Christus. Nu gebracht door hun geliefde Borg en Middelaar tot Zijn Vader, om de aanneming tot kinderen te verkrijgen. *Abba, lieve Vader, mijn Vader, zo stamelen zij.*

Hier bezwijken de leerlingen van sterk verlangen. Dit is niet mogelijk weer te geven. O, dat onuitsprekelijk zalige; ver boven het aardse verheven. Die zoete, innige, zalige gemeenschap met God, die laat zich nooit beschrijven.

Wanneer de leerlingen, die dit mochten doorleven, zouden trachten om het weer te geven, dan bezwijken zij echter telkens onder de aandoeningen. Hun lichamen kunnen het haast niet dragen. Hier is geen één leerling bekwaam, om voor korter of langer tijd zich met aardse dingen bezig te houden.

Ze mogen in die tijden ver boven het stof leven en zoveel genieten van de Heere, dat hun gedachte dikwijls is, dat ze zo zullen worden thuisgehaald, om altijd bij de Heere te zijn.

Nu gebeurt dit wel eens een enkele maal, dat de Heere Zijn volk in deze zoete en zalige liefdesgangen thuishaalt, maar doorgaans laat God hen nog wat op de aarde, om... ja, om te leren, dat ze nog dagelijks bekeerd moeten worden.

Hoe?

Zulke leerlingen, die de Onderwijsklas en de Opleidingsklas en de Verklaringsklas al achter de rug hebben? Dat kan toch niet? Dat zijn toch doorgeleide Christenen? Die zijn er toch? Die zijn immers klaar? Wat ontbreekt hier dan nog?

Luister slechts naar datgene, wat de Leraar in de *Bewaringsklas of de klas der Heiligmaking*, verklaren gaat:

Ten 1e Gods zoekend oog naar Zijn kinderen - Goddelijke liefde.

Hoe droevig het ook is, het is maar al te waar; deze zo groot bevoorrechte kinderen

keren terug in zichzelf. De aardse dingen gaan hen weer beïnvloeden.

Die ruimte, die gemakkelijkheid, die zoete, zalige vrede, Nee, ze is niet meer zo levendig in hun hart. En langzamerhand houden zij alleen nog de wetenschap over, van wat ze hebben mogen doormaken.

Nu dreigt er groot gevaar voor deze kinderen, dat ze de wetenschap gaan vasthouden, als hun leven.

Straks wordt het werkelijkheid. Ze missen de vrede en roepen met de bruid in het Hooglied (H. 3:1, 2): *Ik zocht des nachts op mijn leger Hem, Dien mijn ziel liefheeft; ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet; ik zeide: Ik zal nu opstaan en in de straten omgaan, in de wijken en in de straten; ik zal Hem zoeken, Dien mijn ziel liefheeft; ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet.*

Hier verklaart zich de liefde des Vaders, in de liefde des Zoons, door de liefde des Heiligen Geestes.

Hoe komt nu toch deze droeve toestand?

Wel, in de wetenschap hunner bekering waren zij niet meer ootmoedig; gaven zij de eer niet meer aan de Heere en spraken meer van zichzelf als van de Heere.

Als vanzelf trok de Heere Zich met Zijn zo dierbare invloeden terug, en nu leren zij ook in deze weg weer hun dwaasheid voor de Heere belijden en bewenen.

Welk een wonder is het dan ook nu weer, dat Gods zoekend oog hen vindt in zulk een geestelijke verlating en komt ze toe te roepen: *Waarom zijt u zo droevig? Betuig tegen Mij; ben Ik er de oorzaak van?*

En dan dat hartelijke belijden: *Nee, Heere; wij zijn zelf de oorzaak van deze zo ernstige afdwaling.*

Zie, hoe worden zij gewezen op die heerlijke waarheid: *Zonder Mij kunt u niets doen.* (Joh. 15:5b).

Ze hebben nodig en kunnen nimmer missen de heiligende invloeden van 's Heeren Geest, Die hen uit Christus' volheid bedient, als de heiligende Christus. Ook in deze weg is de Heere de Eerste, om naar hen te vragen en hen daar te brengen, waar weer ootmoedig voor de Heere gebogen wordt.

Hun diepe afhankelijkheid moet hun steeds onderwezen worden; dat zij zonder de Heere niet uit- noch in kunnen gaan, opdat ze 's Heeren hulp en bijstand dagelijks nodig zullen hebben.

En hun dagelijkse bekering in een hartelijke droefheid over hun zonden betonen; evenals volgens de Heid. Cat. Vr. en Antw. 90:

Wat is de opstanding des nieuwen mensen?

Het is een hartelijke vreugde in God door Christus, en een ernstige lust en liefde om naar de wille Gods in alle goede werken te leven.

Was het dus Gods zoekend liefdesoog, dat hen weer opzocht en terugbracht van hun dwaling; het is ook:

Ten 2e Gods ontdekkend oog in Zijn kinderen - Goddelijke eer; wat onze aandacht vraagt.

De Heere heeft hun zeer veel geschonken; hen Zijn liefde op ondubbelzinnige wijze betoond; maar nu verlangt Hij ook, dat ze, als Zijn kinderen Hem zullen eren, dienen en vrezen. Ook hier is weer ontdekking nodig.

Zijn zij geroepen, ja gerechtvaardigd; nimmer mogen zij rust zoeken in deze hun van God geschonken weldaden. Vandaar, dat de Heere hen hier komt te leiden in hun verkeerde gangen. Vooral de rechtvaardigmaking wordt door menig leerling verkeerd gebruikt.

De wetenschap der rechtvaardigmaking is dan telkens het uitgangspunt hunner

gesprekken en het wordt niet bemerkt, dat dit voor menigeen de grondslag is. Zijn hun medereizigers naar de grote eeuwigheid volgens hen niet gerechtvaardigd, men laat het andere besprokene, als niet ter zake dienende, maar rusten. Want hun rechtvaardigmaking is het middelpunt, waarop elke conclusie over de medemens getrokken wordt. Voldoet men dus niet aan deze eis, dan kan het onmogelijk waar werk zijn. Hier schuilt een grote fout in, waarvan afgebracht moet worden. Die het ondervonden hebben erkennen het volmondig, dat de leerling in die legering ver van zijn plaats is. Wat doet de Heere nu?

Hij wijst hen met klem en aandrang, volgens Zijn Goddelijk Woord, op David, de man naar Gods hart, die het ook heeft geleerd, en het zo duidelijk zegt in Psalm 62:7, 8: Hij is immers mijn Rotssteen en mijn Heil; mijn hoog Vertrek, ik zal niet wankelen. In God is mijn heil en mijn eer; de rotssteen mijner sterkte, mijn toevlucht is in God.

De Heere spreekt hier tot lering en ook de apostel Paulus leert ons: *Die roemt, roeme in de Heere.*

De grondslag der zaligheid ligt dus niet in roeping en rechtvaardigmaking, maar enkel en alleen in het Goddelijke wezen. En het is noodzakelijk dit Zijn volk te leren, door Zijn Goddelijk oog van ontdekking.

O, welk een les, om overal, zelfs uit de dierbaarste zaken, de grond te verliezen. Hoe nodig is dit voor alle leerlingen, die in deze Heiligmakingsklas mogen neerzitten.

Zo'n leerling, die alleen in God zijn heil en toevlucht mag weten, noemt men onder Gods volk een uitgezet gelovige. Natuurlijk moet dit niet worden misverstaan. 's Heeren volk verstaat dit wel en weet, dat er mee bedoelt wordt, dat men met al de weldaden een arm schepsel is en blijft in zichzelf. Menigmaal wordt dan ook krachtig ervaren:

Ten 3e Gods bewarend oog óver Zijn kinderen - Goddelijke trouw.

In deze klas wordt iets verstaan van datgene, wat de profeet Zefanja leert, in het 3e hoofdstuk, vers 12: *Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des HEEREN betrouwen.*

Het zilver wordt gelouterd, Psalm 66:10; en het goud wordt beproefd, 1 Petr. 1:7; zo ook 's Heeren kinderen.

Hier moet de echtheid hunner bekering blijken. Welk een beproevingen moest David doormaken. Is ook hij niet gelouterd, gelijk men het zilver loutert? Heeft de apostel Paulus niet uitgeroepen: *Ja, wij hadden al zelve in onszelven het vonnis des doods, opdat wij niet op onszelven vertrouwen zouden, maar op God, Die de doden verwekt; Die ons uit zo groten dood verlost heeft en nog verlost; op Welken wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal.*

O, vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de Heere. Zij kunnen lichamelijk, natuurlijk of geestelijk zijn.

Zeer duidelijk zegt ons 's Heeren Woord, dat de Heere Zich wel eens verborgen houdt voor Zijn volk - Jes. 45:15 - om Zich straks weer des te heerlijker te openbaren en te verklaren. Lichamelijke verdrukkingen. Menig leerling dezer school is naar het lichaam door 's Heeren hand aangeraakt. Soms heeft de Heere het willen gebruiken, om hen geestelijk behoeftig te maken naar het heil in God.

Menige traan heeft de leerling geschreid, om hier eenswillend mee gemaakt te mogen worden.

Niet, dat ze ontkennen, dat hun ooit iets ontbroken heeft. O, nee! Ze kunnen dikwijls gewagen van 's Heeren onwankelbare trouw. Maar, hoe zwaar kan hun strijd zijn, wanneer zij, zoals Asaf, bijna zijn uitgeweken.

Het is 's Heeren hand, die hen aangreep en bewaarde; anders waren zij hier

omgekomen. Vele natuurlijke tegenheden kunnen hier nog bij komen. Immers, ook de leerling, die de Heere de schat der gezondheid geschonken heeft, is niet zonder kruis. Welk een moeite en druk in het tijdelijke leven is het deel dezer leerlingen. Er zijn er onder, die soms de ganse dag in kommer en verdriet verkeren en hun brood met tranen eten. O, dezulken weten van bijzondere noden, maar ook... van wondere uitredingen. Tenslotte hebben zij nog hun donkere, dorre en dodige tijden. Hun bidden; ja, hoe zullen zij het noemen; hun opgaan onder het Woord; hun lezen van het Woord; het is, of er een floers over hen ligt. Zou de Heere het dan niet weten?

Zou zijn bewarend oog niet over hen zijn?

Hij komt op Zijn tijd weer, en zó verrassend, dat hun zielen weer ontvangen en genieten, wat Jesaja uitroept: Om de treurigen Sions te beschikken dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwden geest; opdat zij genaamd worden eikebomen der gerechtigheid, een planting des HEEREN, opdat Hij verheerlijkt worde. Jes. 61:3.

Nu zien wij:

Ten 4e Gods Vaderlijk oog óp Zijn kinderen - Goddelijk welbehagen.

Gods Vaderlijk oog rust ook óp deze leerlingen. Het zijn immers Zijn kinderen. Hij heeft een welbehagen in deze leerlingen, in Christus Jezus, Zijn Zoon.

Gods Vaderlijk oog. Welk een vriendelijk oog. 't Is een oog van welgevallen, maar ook van ontferming en medelijden, nu zij nog hier in dit aardse tranendal verkeren.

Een oog van welgevallen. Zij waren immers van nature kinderen des toorns, gelijk alle andere mensen; geheel dood in zonden en misdaden. Zoals de Vader, hun Vader, hen nu echter ziet, in die volkomen gerechtigheid van Zijn Zoon Jezus Christus, moet hier getuigd worden: In Hem is er geen zonde in Jakob en geen overtreding in Israël.

Een oog van ontferming. Hoe diep worden zij in deze klas ontdekt aan hun inklevende verdorvenheid, aan hun smet der zonde. Vandaar, dat zij vaak met de bruid uit moeten roepen: *Ik ben zwart, doch lieflijk (U dochteren van Jeruzalem), gelijk de tenten van Kedar, gelijk de gordijnen van Salomo. Ziet mij niet aan, dat ik zwartachtig ben, omdat mij de zon heeft beschenen; de kinderen mijner moeder waren tegen mij ontstoken, zij hebben mij gezet tot een hoedster der wijngaarden. Mijn wijngaard, dien ik heb, heb ik niet gehoed* (Hoogl. 1:5, 6).

Dit is voor bekommerde harten moeilijk te verstaan; dat de Kerk des Heeren, die zich het eigendom mag weten van een Drie-enig God, nog zó klaagt.

Maar hebt u dan nooit die wondere tegenstelling gelezen in Gods Woord? Komt, laten wij er u op mogen wijzen:

Door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht; als verleiders en nochtans waarachtig; als onbekend en nochtans bekend; als stervende en zie, wij leven; als getuchtigd en niet gedood; als droevig zijnde, doch altijd blijde; als arm, doch velen rijk makende; als niets hebbende en nochtans alles bezittende (2 Kor. 6:8-10).

En dan, als Paulus nog op een andere plaats uitroept: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik dank God, door Jezus Christus, onzen Heere* (Rom. 7:24, 25).

Hoor ook, hoe hij in vers 18 tot en met 21 spreekt: *Want ik weet, dat in mij, dat is, in mijn vlees, geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet. Want het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik. Indien ik hetgene doe, dat ik niet wil, zo doe ik nu hetzelfde niet meer, maar de zonde, die in mij woont. Zo vind ik dan deze wet in mij; als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt* (Rom. 7:18-21).

Dit alles, en nog veel meer, zijn geestelijke raadselen, die door de bekommerde

leerlingen niet worden verstaan.

Doch ook de leerlingen in deze Bewaarklas hebben gedurig onderwijs nodig, om er iets van te verstaan. Als een getrouw Vader laat Hij Zijn oog van ontferming en medelijden op hen rusten, terwijl Hij hen verzekert, dat hun verdrukking maar een bestemde tijd zal duren.

Ten 5e Gods verlangend oog náár Zijn kinderen - Goddelijk doel.

De Heere verlangt naar de voleinding, al is dit natuurlijk geen menselijk verlangen. Hij verlangt naar het ogenblik, dat al Zijn kinderen bij Hem zullen zijn.

Hij verlangt naar Zijn kinderen en wel, om ze over te brengen naar het Rijk Zijner eeuwige heerlijkheid.

Alles zal echter geschieden op Zijn tijd. Hij zoekt hen gedurig op en betoont hun zijn liefde. Hij ontdekt hen telkens aan elke eigenbedoeling, opdat ze alleen Zijn eer zullen beogen. Hij bewaart hen ook te midden van alle ellende, moeite en tegenheden; hoe ontrouw zij ook dikwijls zijn; *Hij blijft de Getrouwe*.

Terwijl Zijn Vaderlijke goedheid niet zal gedogen, dat hun iets zal wedervaren, wat niet nuttig en nodig is. Hij zal alle kwaad van hen weren, of ten beste keren.

Zijn verlangend oog is gericht op de Zijnen en daarom werkt Hij ook een kinderlijk verlangen in hen op. Hoe meer door 's Heeren Geest daarin geleid, des te sterker worden de begeerten.

Temidden van de tekenen der tijden roept de Heere de Zijnen door Zijn Geest toe: *Heft uwe hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is* (Luk. 21:28b).

Eenmaal gaan al de leerlingen van deze School naar die plaats, waar niemand zal zeggen: Ik ben ziek. De een wordt vroeger van zijn post afgelost, dan de ander; doch allen zullen eenmaal, altijd bij de Heere zijn. Tot zolang blijft deze School in stand en bewaard. Nimmer zal deze School gebrek hebben aan leerlingen.

Gedurig zal Hij ze opzoeken en overreden en plaatsen in de klas der Onderwijzing, om hen telkens door meerdere lessen te bekwamen voor de Opleidingsklas; en hoe lager zij voor de Heere leren bukken, hoe dieper hun schuldbesef wordt, des te spoediger komen zij in de Verklaringsklas; om dan ten laatste in de Bewaringsklas te leren: Zo wie het Koninkrijk Gods niet zal ontvangen als een kindeke, die zal geenszins in hetzelfde komen (Luk. 18:17).

Wat zijn zij groot en wijs in eigen oog, als zij pas op de School komen, maar, wanneer ge hen ontmoet in de Bewaringsklas, in de heiligmaking, dan zijn zij als een kindeke, wachtend op en uitziend naar de Heere. Zij verwachten het alleen van Hem. Zij wachten, tot Hij hen opneemt in de eeuwige heerlijkheid. En dan zullen zij het uitjubelen: *Door U, door u alleen, om het eeuwige welbehagen*.

Zingen: Psalm 32:3 en 4.

Toepassing

Wij leven nog onder het aanbod van genade; en tot ieder onzer komt nog de Goddelijke boodschap: *De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten; en hij bekere zich tot de HEERE, zo zal Hij Zich zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk* (Jes. 55:7).

Niemand onzer zal kunnen zeggen: Tot mij is de boodschap niet gezonden. Hoe lange jaren heeft de Heere al aan u laten arbeiden?

O, u ouden, wier hoofd reeds de grijzigheid siert. Hoe klopte Hij reeds in uw jeugd bij u aan; u biddende: *Mijn zoon of dochter, geef Mij uw hart?*

Hoe legde Hij u neer op het ziekbed; klopte bij u aan. U beloofde het, als u weer herstellen mocht, gewis, u zoudt Hem dienen.

O, wij vragen u, nu u oud geworden zijt, is de keus al gedaan? Of moet u met schaamte belijden: Ik leef nog, zo ik geboren ben? En gij, jongeling of jongedochter, die dit hoort of leest; wij bidden u: Luister toch naar 's Heeren stem. Hoe welmenend nodigt Hij ook u, om tot Hem te komen. Hij wil u zo gaarne gelukkig maken. Daartoe zond Hij Zijn Eniggeboren Zoon, opdat u in Hem zoudt geloven, als de Enige Naam tot Zaligheid.

Welke donkere tijden beleven wij. De ouden, die eens de steunsels der Kerk waren, zijn voor het merendeel al thuisgehaald. Er zijn nog enkele van die geoefende Christenen, die de breuk van Sion kennen, en ook nog wel eens mogen bewenen.

Dit zijn de bidders, de kurken, waar de Kerk op drijft, te midden der woelende baren.

Waar zijn echter de jongelingen en jongedochters, waar Gods vrees in woont?

O, mochten er nog toegebracht worden. O, Heere, kom toch! Doorwaai Uwen Hof, o Geest! Zeg tot het Noorden: Geef; en tot het Zuiden: Houd niet terug; breng Uw zonen van verre en uw dochters van het einde der aarde (Jes. 43:6).

De Heere mocht het nog eens doen, wat zou er een omkeer plaats grijpen. Het gewezen zou gehoord en de droefheid doorleefd worden; maar ook de blijdschap zou niet gemist worden. O, waren wij toch maar leerlingen van die Hoogste School met de Bijbel. Dit blijft voor ons allen de levensvraag.

Indien er maar één School was, namelijk de Hoogste School met de Bijbel, dan bestond er geen gevaar, dat men op de verkeerde school kon gaan; maar, omdat er meerdere scholen zijn, en nog wel zulke, die veel gelijkheid vertonen met de ware Hoogste School, daarom is nauw onderzoek geboden.

Allereerst hebt ge de School der godsdienst, zonder God; en de School der Christenen, zonder Christus.

Let wel: zo noemen zij zich zelf niet, maar zo noemen wij ze ter onderscheiding. Nee, zij noemen zich: School der Godsdienst en School der Christenen.

Er zijn er nog veel meer; vooral in de wereld, maar dit zijn wel de twee voornaamste Scholen.

(1) Wat de School der Godsdienst (zonder God) betreft, zij telt vele leerlingen. Het zijn voor het merendeel goedaardige mensen, die veel voor hun godsdienst en voor elkander doen en menigeen beschamen in hun ijver voor de godsdienst.

Maar... ze hebben onder meer één gebrek. Zij zijn vijanden van de Hoogste School. Zij haten de leerlingen van die School en kunnen hen niet uitstaan. Zij eisen dan ook voor hun Godsdienstschool het Privilége (voorrecht) op: Wij bezitten de ware Godsdienst!

(2) De School der Christenen (zonder Christus) is heel mooi ingericht. Het is een schoon gebouw. Het maakt van buiten een overweldigende indruk.

Ook de klassen zijn veel geriefelijker ingericht dan op de Hoogste School, terwijl de leerlingen hier steeds verhoogd worden. Uiterlijk zien de leerlingen er ook goed uit en hun kleding verraadt geen gebrek. Ook deze School beweert, dat zij alleen de ware School is, waar alleen goede Christenen gevormd worden.

Laten wij eens vragen, welke norm gebruikt wordt.

Op beide scholen antwoordt men: *De Bijbel*; en toch is hun antwoord niet volledig, want de Allerhoogste Leraar wordt er gemist. Eén School: De Hoogste School, bezit zulk een Leraar.

Hier op deze twee Scholen kunt ge uzelf aanmelden. Op voorwaarde van *te geloven* kunt u een plaats krijgen.

Zo gaat het echter niet op de Hoogste School.

O, vraagt u toch eens af, op welke school u bent?

Op de School der Godsdienst? Of op de School der Christenen? Welke klas bent u daar doorgekomen en hoe was het eindresultaat? Een niet en een nul? Zijt u steeds verhoogd? Of kwam u tenslotte in de Bewaringsklas terecht?

Op de Hoogste School komen alleen leerlingen, die gekenden zijn van eeuwigheid. Zij worden opgezocht door een almachtige en krachtige hand Gods.

Wie dat mag ervaren, wordt door Woord en Geest overtuigd van zonde en overgebogen voor de Heere en dan als aan de hand geleid en gebracht op die Hoogste School.

In de klas der Onderwijzing.

U hebt ze ontmoet, in die klas, die met u weenden, baden en ook wel eens zongen. Er was onderscheid. Ieder had zijn plaats; en toch, hoe menigmaal smolten uw harten ineen.

Zijt ge, medereiziger naar de eeuwigheid, op deze School, in deze klas? Hier behoeft ge geen lesgeld te betalen; ook niet iets mee te brengen. Hier is alles voor niets. Is dit niet groot? u moet bekennen, dat u uzelf nooit op deze School aangemeld zou hebben; om de eenvoudige reden, dat ge niet eens wist, waar die School was.

O, indien, wat wel eens gebeurt, een leerling getrokken wordt van de School der Godsdienst en hij onderwijs ontvangt in *dé* klas; wat belijdt hij dan met ootmoed, hoe hij voorheen alles in de godsdienst gezocht heeft. Hier roept hij uit: *O, mocht ik toch de Heere leren kennen.*

Er worden ook wel leerlingen van de School der Christenen geroepen; en door deze onwederstandelijke roeping komen zij op de Hoogste School. Ook zij getuigen het, hoe geheel verschillend het onderwijs is, hier, door de Allerhoogste Leraar gegeven, of op de Christenenschool.

Daar steeds maar vermaand tot alle maatschappelijke en Christelijke deugden, terwijl de vuile bron van zonden en ongerechtigheden niet ontdekt werd.

Kennen wij ons nu zó; als blinde, dwaze leerlingen, die telkens Goddelijk onderwijs nodig hebben. U kunt de Opleidingsklas dan niet voorbij.

Ook daar is uw plaats, om het met al de leerlingen te beamen, dat ook dit onderwijs zo leerzaam is.

Kent u dit onderwijs? Het wordt u gegeven, om als een arm, dood- en doemschuldig schepsel uw leven te verliezen en het uit 's Heeren hand weer terug te ontvangen. Hebt u het statelijk of standelijk geleerd?

Het is een aanbiddelijk wonder, indien u er iets van mag geleerd hebben.

Standelijk; ge moogt dan zien, wat u alleen gelukkig kan maken. Let wel, wij zeggen natuurlijk niet, dat dit niets is. O, nee!

Het is een lieve, Goddelijke weldaad, als uw gewonde ziel zien mag en geloven, dat er een mogelijkheid is, om weer zalig te worden.

Alleen, ... het is nog geen bezit. En straks, als ge daar weer aan ontdekt wordt in de ***Verklaringsklas***, dan wordt het voor u een wonder geheim. Ge gevoelt het zo pijnlijk. Hoe wordt ik toch die Goddelijke zekerheid deelachtig?

Hem te mogen bezitten is hun hartelijk begeerte.

Ach, waarom gaf Hij Zich toch niet, toen u u zo welmenend aanbod? Waarom nam Hij u toch niet aan? u had Hem toch zo lief. Hij alleen kon uw gemis vervullen.

Ja, Hij kon het maar alleen zijn.

Het is reeds gezegd, u wilt Hem op grond van liefde hebben. Hij wil u ook hebben, doch, op grond van recht.

O, verlies uw gerechtigheden. Verlies alles; verlies uw leven! Het zal u meevallen. Wanneer u de ere Gods als het hoogste aanvaardt, dan schenkt de eeuwige Vader u Zijn Zoon Christus Jezus als uw Leven, uw Zaligheid. Kent u het?

Weg wereld! Weg, schatten!

U kunt niet bevatten,

Hoe rijk ik wel ben.

'k Heb alles verloren,

Maar Jezus verkoren,

Wiens eigen ik ben.

Dit wil niet zeggen, dat hier de leerling de eerste was in het liefhebben. O, nee! Maar het is de wederliefde, die het hier niet langer kan uithouden. Zij moeten getuigen van hun liefde, tot Hem. Dat volbrachte borgwerk. Die volkomen bedekking. O, welk een Schuilplaats. Geen vloed kan hen bereiken. De storm mag hun Schuilplaats beuken, geen nood; Hij is de Rots der eeuwen. *Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen* (Psalm 91:1).

Niets, nee niets, kan hen scheiden van Hem. Zo is hun ziel in die tijd gesteld. *Maar Hij, Die het goede werk begonnen is, zal het ook voleindigen tot op de dag van Jezus Christus* (Filipp. 1:6).

U kunt nog meer leren. De God en Vader van de Heere Jezus Christus wordt ook uw Vader, in Hem, door de Heilige Geest en u Zijn kind. U mag het leren; Christus Jezus te kennen in Zijn opstanding en hemelvaart. Een lijdende Borg, maar ook een opgestane Christus, een verheerlijkte Middelaar. Een biddende en dankende Hogepriester.

De Heere brenge ons allen op zijn School.

In de klas der Onderwijzing.

In de klas der Opleiding.

In de klas der Openbaring.

In de klas der Bewaring of Heiligmaking.

O, daar leren zij al minder worden. Een uitgezet gelovige worden zij, die het alleen maar erkennen: Hij is de Alfa en de Omega; het begin en het einde.

Heiligmaking: sterven - leven. De Heere komt het Zijn leerlingen meer en meer te leren. O, dat leven uit Hem. Die lieve bediening des Heiligen Geestes. Van de Vader, uit de volle, rijke en heerlijke Christus, door die lieve Geest.

Zakken, zinken, bewonderen, zich verlustigen. Dit wonderbaarlijke der Goddelijke wegschenking. O, die dit ervaart, spreekt niet over het Vaderlijke, maar van hun kind-zijn.

Wij bedoelen dit er mee. Er zijn er altijd geweest; ook in vroeger dagen en zelfs nu nog, die een gedaante van Godzaligheid hebben, maar de kracht van hetzelfde verloochenen. Zij missen het wezen der zaak. Zulke mensen beginnen doorgaans met hoge zaken. Zij overbluffen daarmee 's Heeren kleine volk, die zich er zo buiten zien. Zij hebben het erover, dat God hun Vader is, Christus hun Borg en zijn al de stukken door. Ziet ge, dan weet ge het; ze staan ver boven u allen.

Nee, nee, zó is het niet!

Diegenen, die werkelijk het rechterlijke, Borgtochtelijk en ook het Vaderlijke mag

geleerd hebben, spreekt uit de beleving van het kind-zijn. Hoe klein, hoe eenvoudig, ongeunsteld, wordt dan gehandeld over die dierbare zaken. Dan beluistert ge een kindeke, zoals ge het lezen kunt in 1 Kron. 29:11: *Uwe, o HEERE, is de grootheid en de macht en de heerlijkheid en de overwinning en de majesteit; want alles, wat in de hemel en op de aarde is, is Uwe; Uwe, o HEERE! is het Koninkrijk, en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles.*

Daar is de Heere de Hoogste en David de minste.

Dan wordt begonnen bij de opzoekende daad en als ge zo'n leerling niet van nabij kent, dan houdt ge hem of haar voor een pas beginnende op de Hoogste School.

Als ge echter wat langer luisteren moogt, dan wordt ge een en al verbazing, bij het horen verklaren, op zulk een eenvoudige, onopgesmukte wijze, wat 's Heeren leerling op die School in de verschillende klassen zo al geleerd heeft.

Geen zweem van gemaaktheid. Ge hoort hier, wat God gedaan heeft. Dat al de leerlingen des Heeren maar veel met vrijmoedigheid en eenvoudigheid van die heerlijke, Goddelijke lessen getuigen mochten.

En gij, die niet vreemd zijt van de lessen der Onderwijsklas.

Op 's Heeren tijd gaat ge zeker over in de **Opleidingsklas**.

En die daar nog onderwijs mag ontvangen; ook u wordt niet vergeten. Blijf op de Heere wachten. Hij is een verrassend God.

Ook voor u, die in de Verklaringsklas zit, is de Heere de Getrouwe. Hij zal alles opklaren. Al de raadselen, die nu nog uw ziel benauwen, zal de meerdere Salomo eenmaal oplossen.

En dan gij, die in de **Bewaringsklas** zit. Iets kent ge ervan, dat zult ge niet ontkennen.

En dat iets, wat zal dat straks dan zijn? Want in deze klas blijft ge, tot ge geheel pasklaar zijt en beantwoordt aan het doel van uw Goddelijke Schepper.

Het doel, wanneer u Gods raad hebt uitgediend. Dan gaan al de leerlingen daarheen, naar het Koninkrijk der eeuwige heerlijkheid. Door de dood, de laatste vijand, naar hun eeuwige Thuis. Het Paradijs. Het nieuwe Jeruzalem. Altijd bij de Heere, om de Drie-enige God eeuwig te loven en te prijzen.

Daar, verlost van het lichaam der zonde en des doods. Nimmermeer droefheid; eeuwige blijdschap zal hun deel zijn. Vraagt u, of ze weten, wat ze daar gaan doen?

Luister dan naar Openbaringen 7:15-17: *Daarom zijn zij voor de troon van God, en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel; en Die op de troon zit, zal hen overschaduwen. Zij zullen niet meer hongeren, en zullen niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte. Want het Lam, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen. AMEN.*

Slotzang: Psalm 143:10

4. 's Heeren Woord

Afscheidspredicatie van de gemeente Enkhuizen

Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid. En dit is het Woord, dat onder u verkondigd is (1 Petrus 1:25).

Psalm 119:65

1 Thessalonicensen 2:1-16

Psalm 49:1

Gebed

Voorafpraak

Geliefde gemeente!

Alles heeft zijn bestemde tijd. Ook het komen en gaan van een prediker. Het is mij niet vergund een lange tijd in uw midden te verkeren. Ook hierin blijkt de waarheid van 's Heeren Woord: Uwe wegen zijn niet mijn wegen en uwe gedachten niet mijn gedachten.

Nauwelijks twee jaar mocht ik onder u arbeiden en nu is de tijd al weer aangebroken om van hier te vertrekken. Het was niet naar mijn wil, om hier te vertrekken. Het was niet naar mijn wil, om naar Grafhorst te gaan, want de gemeente van Enkhuizen was mij lief. Doch ik werd ertoe gedrongen en mijn bezwaren mochten niet baten. En toen ik dan ook geloven mocht, dat ik heen moest gaan, heb ik niet geaarzeld de op mij uitgebrachte roeping der gemeente van Grafhorst op te volgen.

Ik weet het, velen uwer smart het en droefheid vervult uw ziel, nu de gemeente weer herderloos zal worden. En waar banden gelegd zijn, is het moeilijk van elkander te moeten scheiden.

Doch laat ons hoger mogen zien. De Heere weet, wat wij van node hebben. En Hij blijft bij Zijn Kerk tot aan de voleinding der eeuwen.

Wij hebben nimmer op uw gemoed gepredikt en gaan ook nu niet het afscheid moeilijk maken. Wij hebben - u als gemeente en wij als leraar - ons alleen te buigen onder de wil van God.

En waar het mijn vaste overtuiging is, dat ik móest gaan, zo past het ons ook in deze ure elkander af te vragen: Wat hebt gij, prediker, in deze twee jaar in de gemeente gedaan en hoe hebt gij, gemeente, naar het gepredikte Woord geluisterd en ernaar gehandeld? Want in die grote dag moeten wij, maar ook gij, gemeente, rekenschap afleggen van deze tweejarige arbeid.

Laten wij u mogen betuigen, dat wij, hoewel altijd met veel gebrek, u het Woord Gods gebracht hebben. En wel: Wet en Evangelie! Wij hebben nimmer met loze kalk gepleisterd; u ook niet in de bloemhoven gezonden, maar u leven en dood verkondigd. Slechts éénmaal, op een weekavond, ben ik verhinderd geweest u het Woord te bedienen.

Soms was het mij, wegens het lichaam wel eens moeilijk, maar ik waagde het om op te gaan en de Heere gaf dan weer kracht naar kruis.

En gij, gemeente, zijt u altijd getrouw opgekomen? Hebt u nimmer vonden gezocht? Hebt u het gepredikte Woord aangenomen, niet als der mensen, maar als Gods Woord? O, in deze ure mocht ge eens terugzien en uzelf eens afvragen: wat hebben wij met Gods Woord gedaan?

Zijn wij het gehoorzaam geweest of zijn wij nog dezelfde weerbarstige schepselen?

Komt laat ons dit elkander - wij als leraar en u als gemeente - in dit afscheidsuur afvragen en wel naar aanleiding van dat gedeelte van Gods heilig Woord, hetwelk uwe aandacht vindt opgetekend in de eerste zendbrief van de apostel Petrus, en wel in 1 Petrus 1:25:

Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid. En dit is het Woord, dat onder u verkondigd is.

Doch vooraf zoeken wij het aangezicht des Heeren in het gebed.

Zingen: Psalm 56:5.

Wij schrijven boven onze tekst: 'S HEEREN WOORD
en bepalen uw aandacht achtereenvolgens bij:

- ten 1e een beschreven Woord;
- ten 2e een gepredikt Woord;
- ten 3e een beluisterd Woord;
- ten 4e een oordelend Woord;
- ten 5e een onvergankelijk Woord.

Inleiding

De apostel Petrus schrijft deze brief aan de verstrooiden, die om des geloofs wil moesten vluchten, die een zeer bange en moeilijke tijd moesten doormaken.

Deze verdrukten wijst hij op hun onuitsprekelijk voorrecht, dat zij door Gods genade zijn opgezocht en nu wel een kleine tijd lijden moesten, maar hoe hen straks wacht: de onverderfelijke, onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen voor hen bewaard wordt.

Hij wijst hen tevens op hun verheerlijkt Hoofd, de Overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand van de troon Gods (Hebr. 12:2).

Want niet door goud of zilver, maar door het dierbare bloed van Christus zijn zij verlost uit hun ijdele wandel. Bovendien wijst Petrus hen erop, dat zij hier geen blijvende stad hebben, maar, dat ze allen eens moeten sterven, doch, hoe gelukkig juist Gods volk is, want dan mogen zij immers zingen met de dichter van Psalm 138:4, oude rijm:

*Als ik door angst en tegenspoed
Ben in kleinmoed,
U mij verkwikket;
Ook tegen mijn wreedsten vijand
Uw rechterhand
Mij hulp toeschikket.
U zult mijn kruis eindigen hier;
Want goedertier
Zijt u gesta-dig;
Het werk Uwer handen zult u
Volvoeren vrij,
O Heer' genadig.*

Want niet altijd zullen zij verdrukt worden. Eens komt hun volkomen verlossing van zonde, duivel en wereld en dan wordt de laatste vijand, hetwelk is de dood, vernietigd. Maar, zolang zij nog hier in dit Mesech verkeren, moeten zij hun steun en toeverlaat vinden in 's Heeren onwankelbaar Woord.

Laat ons dat met 's Heeren hulp in deze ure trachten te overdenken, en bepalen uw aandacht bij:

Ten 1e een beschreven Woord

Het Woord des Heeren, de Bijbel, zoals u deze voor u ziet, is er niet altijd geweest. Er was, voordat Mozes de vijf boeken schreef, een mondelinge overlevering en van vader op zoon werd het Woord Gods bewaard.

Dat kon toen, de mensen leefden lang en de Heere zorgde, dat er niets werd vergeten. Maar op 's Heeren tijd moest het een beschreven Woord worden. En aan Mozes viel de grote eer te beurt om het eerste gedeelte van 's Heeren Woord te boek te stellen.

U zult misschien vragen: Wanneer is Gods Woord voor het eerst geschreven? De juiste dag kunnen wij u niet medelen, maar dat behoeft immers ook niet. Evenmin, als wij het "wanneer?" kunnen beantwoorden, is het voor ons anderzijds een wonder "waarom?" de Heere ons Zijn Woord gaf. Had de Heere het gevallen schepsel niet kunnen laten liggen in hun verschrikkelijke doodsstaat? Was de Heere iets verplicht aan de mens? Nee!

En toch liet God ons Zijn Woord toekomen, opdat wij door Zijn Woord bekend gemaakt zouden worden met Zijn verschrikkelijke toorn over de zonde, maar ook met Zijn grote, ondoorgrondelijke barmhartigheid.

Eeuwige liefde heeft God bewogen Zichzelf door middel van Zijn Woord en Geest bekend te maken, als die God, Die heilig en rechtvaardig is; maar, Die in Zijn Zoon Jezus Christus, de diepst gezonken zondaar weer kan aannemen tot Zijn kind. Die liefde van God tot Zijn schepselen vindt zijn oorzaak niet in die schepselen zelf, maar alleen in God Drie-enig.

Zonder enige waardigheid van het schepsel heeft God van eeuwigheid gedachten des vredes gehad, om Zich een Middelaar te verkiezen, die tussen de heilige, rechtvaardige God en tussen de dood- en doemschuldige zondaren zou kunnen staan. Ja, die aan Gods gerechtigheid volkomen zou kunnen voldoen. En deze Middelaar, niet zoals Mozes alleen van voorspraak, maar van verzoening en toewijding; Deze was God Zelf.

Er was niemand onder de engelen, noch onder de schepselen, die aan Gods eis kon voldoen. Toch heeft Hem Zijn machtige arm heil beschikt. De Zone Gods, van Wie in Psalm 2:6, 7 geschreven staat: *Ik toch heb Mijnen Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid. Ik zal van het besluit verhalen: De Heere heeft tot Mij gezegd: u zijt Mijn Zoon, heden heb Ik u gegeneerd.* Deze geliefde Zoon is vrijwillig Borg geworden, opdat dan ook de verkiezing kon plaats hebben van Gods gemeente. Want in soeverein welbehagen heeft de Drie-enige Verbonds-Jehovah Zijn volk verkoren. En dat welbehagen strekt zich uit door Christus' toegerekende gerechtigheid tot Zijn uitverkorenen. Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende; en heeft het woord der verzoening in ons gelegd (2 Kor. 5:19).

Dat heilige Woord Gods is beschreven op papier, opdat wij het mochten lezen, maar het is door genade, uit ondoorgrondelijke liefde ook beschreven in de harten van de levendgemaakte Kerk. Dan maakt de Heere hun Zijn wetten en inzettingen bekend. En door in hun harten Zijn vreze te leggen, is het hun een lust, om 's Heeren Woord te onderzoeken en te betrachten. Maar ook, om op alles, wat het hunne is de dood te

schrijven, opdat Christus door het geloof in hun harten wone en zij door Hem de Vader mochten leren kennen en de zalige toe-eigening des Heiligen Geestes.

Welk een onpeilbare liefde des Heeren, om ons Zijn Woord te schenken en dit Woord te laten beschrijven. En door wie? Door de heilige mannen Gods, Zijn profeten en Zijn apostelen. Want 's Heeren Woord is niet voortgebracht zoals andere boeken, maar door inspiratie van de Heilige Geest en wel in een drieërlei opzicht:

ten 1e in een aandrijving;

ten 2e in een verlichting;

ten 3e in een besturing.

De aandrijving was een werking Gods op de wil der heilige Godsmannen (2 Petr. 1:21). Zij moesten dus schrijven; ze werden er onweerstaanbaar toe gedrongen.

Zij werden echter niet alleen aangedreven tot hun werk, maar er ook toe verlicht. Een verlichting in de werking van Gods Geest op het verstand en het gemoed van de heilige Godsmannen, waardoor de zaken, die beschreven moesten worden, hun duidelijk voor de aandacht kwamen.

Maar ook was er de besturing op de hand des schrijvers, opdat nimmer iets zou geschreven worden, wat niet Gods Woord was. Zij werden dus door Gods Geest aangedreven, verlicht en bestuurd en daarom mogen wij zeggen: Wij hebben het profetisch woord, dat zeer vast is, maar ook het apostolisch woord, dus het Oude en het Nieuwe Testament, als het enige en onfeilbare Woord Gods, omdat er in de grond der zaak maar een schrijver is, en dat is God Zelf!

Tussen de eerste schrijver Mozes en de laatste schrijver Johannes liggen bijna 2000 jaren. In zulk een lange tijdsduur is er op de wereld natuurlijk veel veranderd. De mensen zijn veranderd; hun taal, hun gewoonten, ontwikkeling en inzichten zijn veranderd.

Maar één ding is nooit veranderd: de openbaring Gods door Zijn Woord! Want in die 20 eeuwen hebben verschillend gevormde Godsmannen de pen gehanteerd, om aan het beschreven Woord weer bladen toe te voegen, maar nimmer kwam de ene schrijver met de andere in conflict. Want tussen Mozes en Paulus - David en Markus - Jesaja en Petrus, is niet de minste tegenstrijdigheid te ontdekken.

De gehele Schrift van Genesis tot Openbaringen is als één monumentaal gebouw, waarvan elk Bijbelboek een deel is, passend geheel bij elkander.

Hebben wij uw aandacht nu voorgehouden: Wanneer? Waarom? en Waardoor? Gods Woord beschreven is. Laat ons nu nog even toelichten: Waartoe dit is geschied.

En dan is het antwoord hierop, dat de bedoeling van 's Heeren Woord is: *Zijn eer en der uitverkorenen zaligheid!*

Zijn eer! O, zeker, wij stemmen dit als belijders allen toe. Het moest altijd gaan om de ere Gods, maar in de praktijk dan rekenen we wel eens iets anders. Dan gaat het eerst om onszelf en dan kan alleen Goddelijk onderwijs ons dit bij bevinding leren. De ere Gods moest elk schepsel steeds voor ogen staan, maar is het niet juist andersom?

Sinds onze diepe val in ons bondshoofd Adam zoeken wij de dingen dezer wereld, zijn liefhebbers van onszelf, haters Gods en elkander hatende.

Al hebben we ons met het vernis der godsdienst wat glanzend gemaakt; dat is alleen de buitenkant. En zullen we ooit met Luther uitroepen: Hoe word ik zalig? en met Calvijn leren: Hoe komt God aan Zijn eer?, dan moet er een wonder aan, ja in de mens geschieden. Een Godsdaad der algehele vernieuwing!

Dit hebben wij in de twee jaren, die wij in uw midden mochten arbeiden, altijd gepredikt. U moest vernieuwd, een geheel nieuw schepsel worden. Wij hebben u voorgehouden: u moest van dood levend gemaakt worden, uit de duisternis worden

overgebracht tot Gods wonderbaar licht! En vraag uzelf nu eens af: Is Gods Woord beschreven in uw binnenste, ook aan u geschonken? u hebt het immers allen in huis! Is het uw grootste schat?

Hebt u het wel eens uit behoefte gelezen, ja, met uw tranen natgemaakt? Is dit Woord Gods al ingedrukt in uw harten? O, wat zouden wij verheugd zijn, zo het u was geworden: een kracht Gods tot zaligheid, door het zaligmakend geloof. Maar ik vrees, dat velen uwer nog dezelfde zijn. O, weer twee jaar aan uw ziel gearbeid, en in die twee jaar heeft de Heere u weer laten nodigen! Wat zal het straks zijn? Zal het dan tevergeefs zijn?

Zijn de dingen van de tijd u dan meer waard dan de verlossing uwer ziel? Och! dat u nog bekennen mocht, wat tot uw vrede is dienende. U mocht eens leren zoeken het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, dan zal het andere u worden toegeworpen.

De zaligheid uwer zielen, ze mocht u als een noodzakelijkheid opgebonden worden; niet kunnen rusten, voordat ge wist, dat ge geborgen waart in de zoen- en kruisverdienste van de gezegende Borg en Zaligmaker Jezus Christus. Dan kende u tot uw zaligheid het beschreven Woord. Dan zoudt ge eerst recht verlangen naar:

Ten 2e een gepredikt Woord

Het wordt ons duidelijk in de heilige Schrift beschreven, dat Gods Woord gepredikt moet worden. Heeft de Heere niet aan de prediking Zijns Woords Zijn zegen beloofd? Ja, vele plaatsen in Gods Woord zeggen ons, dat de Heere niet anders heeft verordineerd, dan dat dóór mensen áán mensen het Woord Gods moet verkondigd worden. Maar dan door mensen, die Hij Zelf roept en ervoor bekwaamt. Hoe zouden zij prediken, zo de Heere hen niet onderwees? Maar, hoe zouden er zondaren zalig kunnen worden, zo de Heere Zijn Woord niet liet

prediken? En zo hoog stelt God de prediking, dat Hij aan Cornelius wel een engel zendt met een boodschap des heils, maar Petrus de apostel moest het Woord van God brengen, en toen kwam de bediening des Geestes met de bediening des Woords en de gehele schare geloofde en zij werden gedoopt.

Of, om u nog een enkel voorbeeld te noemen; was God niet machtig, om de Moorman op de weg naar Gaza te bekeren zonder Filippus? O, zeker! Maar het heeft God behaagd knechten uit te stoten, om Zijn Woord te brengen en dan zal Hij het zegenen. Daarom moest Filippus aan de Moorman Jezus Christus verkondigen en de Heere wrocht mee tot het geloof.

En toch is de prediker in zichzelf niets! Noch Paulus, die plant, of Apollos, die nat maakt, krijgen de eer, maar God alleen, Die de wasdom geeft. De prediker moet dus Gods Woord prediken.

Vele predikers lezen hun predicatie de gemeente voor, doch wij geloven, dat dit niet bedoeld is. Wanneer God Zijn knechten roept, zal Hij toch ook de gaven niet onthouden, om Zijn Woord te prediken!

Al willen wij niemand hierin oordelen, maar u weet het, gemeente van Enkhuizen, het was onze gewoonte niet. Hoewel in zwakheid, hebben wij u nimmer voorgelezen, maar mochten u het Woord des Heeren prediken. En wat was de inhoud onzer prediking: Wet en Evangelie; vloek en zegen! Maar toch altijd hebben wij in elke predicatie u gewezen op de mogelijkheid, om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen.

Onze prediking was Christocentrisch. Ja, nog meer, wij mogen dit met vrijmoedigheid getuigen, ook Theocentrisch. Nimmer hebben wij echter begeerd antropocentrisch te prediken. Wat wil dat zeggen?

- Christocentrisch wil zeggen, dat wij u steeds met verwerping van enig ander middel hebben gewezen op Jezus Christus, de enige Middelaar, om met God verzoend te worden.
- Theocentrisch wil zeggen, dat wij u niet bij dat middel hebben gelaten, maar u in de prediking hebben opgeleid, dat alles uit God en door God en tot God is, dat wij dus door de Middelaar met God verzoend worden.
- Antropocentrisch wil zeggen, dat wij nimmer met pluimstrijkende woorden uw vriendschap gezocht hebben, ook nimmer de mens, met zijn gestalten hebben voorgesteld, als genoegzaam tot zaligheid.

Juist het tegendeel! Wij hebben gezegd: Waar u het leven in zocht, moet u de dood worden, opdat Christus u gepast en onmisbaar worde en wanneer u met Christus verenigd zijt, dan door Hem tot de Vader.

Ten tweede moet de prediking *nodigend zijn*.

Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat de waarschuwing achterwege moet blijven. Verre van dat, maar dat we in de nodiging ook gewaarschuwd moeten worden! Hoe verschrikkelijk het zal zijn, de nodiging des Heeren om zalig te worden, te hebben geweigerd.

Wij hebben u in opdracht van de Heere nu ruim twee jaar genodigd. Soms speelden we op de fluit, dat wil zeggen stelden wij u de heerlijkheid van de dienst Gods voor, en ook zongen wij wel eens klaagliederen, dat wil zeggen, wij wezen u op Gods toorn en de zonde, en het ontzettende, wanneer ge toch onder het aanbod van genade zoudt verloren gaan.

Wat is uw antwoord op deze vriendelijke, welmenende nodiging geweest? O, dat het mocht zijn (al waren het maar de eerste roerselen der waarachtige bekering): *Wat moet ik doen om zalig te worden?*

Deze nodiging, welke wij u herhaaldelijk in de Naam des Heeren mochten prediken, deden wij gepaard gaan met de belofte des Heiligen Geestes, u aanbiedende en verzekerende, bij het tonen van waar berouw over uw zonden, dat God de Almachtige genadig en barmhartig is en zeker u zou aannemen.

Doch ook hebben wij niet verzwegen, dat wie op zo grote zaligheid geen acht geeft, maar zich blijft verharderen, gewis Gods eeuwige toorn moet dragen in de buitenste duisternis, waar zal zijn weinig der ogen en knersing der tanden.

Wij hebben vervolgens ook aangedrongen met alle ernst, om de wereld en zondedienst te verlaten, maar het was onze bede, dat de prediking van 's Heeren Woord gepaard mocht gaan met de bediening des Heiligen Geestes. Want noch onze prediking, noch onze nodiging konden met vrucht versierd worden, zo daar niet mee gepaard ging de innerlijke overreding of roeping, die de Heilige Geest alleen in het hart kan werken.

En wat zou dit een wonder voor u zijn, zo ge in oprechtheid mocht getuigen, hier geen vreemdeling van te wezen. Indien wij immers het goede werk Gods in onze harten mogen ontvangen, dan zal het zeker voleindigd worden op de dag van Jezus Christus.

Niet, dat ge, zo ge er iets van hebt mogen leren, een bekeerd mens wordt, Nee, juist het tegenovergestelde wordt geleerd. Klagen, ja kermen zult ge: *Hoe word ik toch eens tot God bekeerd?*

Dan heeft Gods Woord en de prediking ervan, zeer hoge waarde. O, dan verstaat ge een weinig de nodiging en aandrang in de prediking, om toch de keus te doen, maar aan de andere zijde wordt ge ook gewaar, welk een macht de zonde, duivel- en werelddienst op u hebben, en u zo gebonden houden, dat zo er geen almachtige

verlossing zal plaats grijpen het u onmogelijk is, om naar het Woord Gods te leven! Dan zijt ge een gelukkig, ongelukkig mens; wel een wonderlijke benaming, maar toch volkomen waar.

Nu hebben wij niet alleen getracht zondaren te wijzen op de rijke genade Gods, opdat zij, kon het zijn onder 's Heeren zegen, de onberouwelijke keus mochten doen; wij mochten ook dezulken, die daar heengingen als verdrukten, door onweder voortgedrevenen, wijzen op de enige Middelaar Jezus Christus, opdat ze komen mochten als belasten en beladenen, om dan door de Heere van alle zonden bevrijd te worden.

O, het was ons dan een vreugde - en soms gebeurde het, dat we er zelf iets van genoten - om die dierbare Heere Jezus Christus, zulke verslagen harten voor te stellen als de algenoegzame Borg en Zijn schoonheid en heerlijke eigenschappen u ten voeten uit te tekenen.

Weer wat verder geleiden hebben we gewezen op het grote onderscheid tussen het zien en het begeren; het verliezen van ons leven en de vereniging met Gods recht; het ontvangen en toe-eigenen van deze opgestane Christus. Ja, wij hebben nimmer verzwegen en gedurig voorgesteld: de vereniging van het in zichzelf verloren schepsel met de Drie-enige God, in een weg van algehele ontgronding, om alleen uit soeverein welbehagen een thuis in het wezen Gods te mogen hebben.

Hebben wij u dus door de prediking genodigd en aangedrongen en gewezen op de noodzakelijke aandrang des Heiligen Geestes; wij mochten ook elke predicatie besluiten met een toepassing. Niet, dat wij het gepredikte woord konden toepassen!

Nee, maar we noemden dit een inkeren tot onszelf, met de vraag: Wat kennen wij persoonlijk van hetgeen ons in de prediking is gebracht?

Wij hebben u dan telkens gewezen op de noodzakelijkheid, van de bevindelijke kennis der gehoorde zaken. Hoe het niet genoeg was, dat ge het toestemde, maar hoe het er voor eenieder op aankwam om het heilgeheim der zaligheid zelf persoonlijk te doorleven. En zie, dan hebben we het niet achtergehouden, dat de toepassing in de ware zin des Woords niet ons werk, maar alleen van Hem was, Die gezegd heeft: Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde!

Want, wie waren wij? In onszelf gans onbekwaam, en toch wil de Heere Zich van onbekwame knechten bedienen, opdat Hij hun bekwaamheid zal schenken en de eer der verlossing van zondaren ook alleen aan de Drie-enige Verbonds-Jehovah zal worden toegerekend.

Hebben wij uw aandacht bepaald bij een beschreven en een gepredikt Woord, laat ons nu stilstaan bij:

Ten 3e een beluisterd Woord

Het Woord des Heeren moet dus ook beluisterd worden en als gemeente waart u verplicht, om u - volgens zondag 38, gegrond op Gods Woord - naarstig naar Gods Huis te begeven. Hebt ge dit altijd gedaan? Was uw plaats nimmer ledig, terwijl u geen wettige verhindering had? Het gaat nog wel om te

beloven, dat wij met de gemeente zullen meeleven en het goede voor haar zullen zoeken. En ook kunnen wij zo gemakkelijk nog meer beloven, maar hoe velen vergeten straks, hetgeen hun in die ure van openbare belijdenis is toegebeden, en door hen aanvaard.

O, de Heere geve dezulken, die hieraan schuldig zijn, oprecht berouw, en wederkeer van de verkeerde paden.

Dit beluisteren vereist in de eerste plaats: voorbereiding.

Onze vaders hebben reeds de zaterdagmiddag en -avond aanbevolen, om zich voor te bereiden op de aanstaande rustdag en velen hebben in zulk een overdenking rijke zegen des Heeren mogen ontvangen. Voor zover mij bekend is, is dat in onze tijd geheel niet meer de gewoonte!

Onze gejaagde samenleving, maar allereerst de wereldgelijkvormigheid der kerk, en het niet wonen van de vreze Gods in zo menig wel 'Christelijk gezin', is de oorzaak van deze verachtering in ons geestelijk leven. Want al zouden wij door drukke arbeid buiten of in het huisgezin weinig gelegenheid hebben tot voorbereiding, wanneer er genegenheid toe was, zou er wel enige tijd voor zijn, maar het missen daarvan is een zeer droevig verschijnsel.

En laten we nu eens de rustdag zelf beschouwen. Hebt ge u reeds vroeg op de knieën geworpen voor de Heere, gij, vaders en moeders, mannen en vrouwen, ja, u huisgezinnen? Was uw bede om begerig te mogen opgaan? Kunt u met de dichter van Psalm 84 getuigen: Mijn ziel hijgt naar 's Heeren Huis?

O, vaak is de ure voor de kerkgang een kibbelure over allerlei dingen. Het gezin moest tijdig om de dis geschaard zijn, maar in zo menig huisgezin wordt dit niet betracht. Daar wordt de zondagmorgen gebruikt om lang te slapen. Vooral de jongelieden lijden aan deze ziekte. Een voorrecht, waar het ouderlijk gezag nog zulk een invloed heeft, dat zulks niet wordt geduld. 's Heeren dag is niet onze dag, maar Zijn dag, ons geschonken, om deze in Zijn dienst te besteden. Vandaar dan ook, dat onze kerkgang stichtelijk moet zijn. Zijt ge altijd met bedaardheid, in stille overdenking, kerkwaarts gegaan? Waren uw gesprekken vanaf uw huis tot 's Heeren huis altijd gericht op 's Heeren dienst? Zou menigeen niet met schaamte moeten belijden, dat dit juist gemist werd?

Hoe vele ijdele gesprekken worden op weg naar het bedehuis gevoerd. Dan worden dikwijls besproken dingen, welke het tijdelijke leven betreffen, en die best achterwege konden worden gelaten. Maar het is waar, wat zeker spreekwoord zegt: Waar het hart vol van is, loopt de mond van over! Omdat het hart van menig kerkganger vol is van wereldse dingen, is er geen plaats voor de dingen van Gods Koninkrijk, maar waar de vreze Gods wordt gekend, zie, daar gaat men menigmaal overdenkend en verlangend van huis, met de bede in het hart, dat de Heere Zijn lieve Woord nog eens mocht openen en Zijn dienstknecht mocht aangorden met kracht uit de hoogte, tot eer Zijns Naams en heil van Sion. En wordt er dan nog met elkander gesproken, zie, dan gaat het niet over de tijdelijke, maar over de eeuwige dingen.

En wanneer ge dan uw plaats hebt ingenomen in 's Heeren Huis, dan behoorde uw aandacht alleen gericht te zijn naar Boven. O, met de aandacht heeft menigeen wel eens grote moeite. Er is wel aandacht, maar veel meer voor de uiterlijke dingen in de kerk: wie er niet is en wie er wel is, enz. enz. En nu mogen we u in deze ure wel vragen: Hebt ge altijd met aandacht geluisterd? Was uw ziel verlangend naar het brood en water des levens?

Voor zover wij het konden zien waart ge wel aandachtig luisterende en hebben wij over uw aandacht niet te klagen gehad, maar geliefde gemeente, u weet toch ook wel, dat dit alles niet voldoende is.

Wij prijzen het in u, dat ge getrouw opkwam onder de prediking en eerbiedig en aandachtig luisterde naar Gods Woord. Maar was er ook een innerlijke aandacht?

Had uw ziel behoefte aan voedsel; waren uw innerlijke genegenheden verbonden met de bediening van Gods Woord?

Zijt ge hier wel eens geweest, dat ge alles van de wereld vergat en uzelf geheel kwijt waart? Waren de geestelijke zaken, die u uit Gods Woord verkondigd werden, wel eens zo dierbaar, dat ge er geheel in opging en het u wonderlijk te moede werd, zodat

het u ongelooflijk voorkwam, als de leraar de dienst beëindigde? O, dan zoudt ge toch een groot voorrecht van de Heere hebben ontvangen!

Of zijn er hier wel onder de prediking geweest, die dikwijls met hun gedachten in 't geheel niet bij de verkondiging des Woords waren, maar waar s'

Heeren Geest hun gedachten gevangen nam en hen, ineens, door één woord der prediking trof, zodat ze het nimmer kwijt konden; en van die tijd af aan ook een ander leven kregen. Welk een wonder zou zulk een zaak zijn! Of hebt ge u deze twee jaren wel trouw onder Gods Woord begeven en moet ge nog klagen, dat ge zelden eens met aandacht geluisterd hebt; en aan wie lag dan de schuld? Hebt ge dit wel eens biddend en ernstig onderzocht? Want het is wel gemakkelijk en bijna altijd de gewoonte, om de leraar de schuld te geven.

Maar is dit wel juist?

Zeker, ook de leraar is altijd niet even levendig en heeft ook zijn gebreken. Maar... onthoudt dit: de bediening des Woords is niet van de leraar, maar de Drie-enige God gebruikt de leraar om Zijn Woord te verkondigen, met de heerlijke belofte, dat Hij voor de toepassing zal zorg dragen.

Want, bij een nauwkeurig bedoord onderzoek, zal eigen schuld wel als de oorzaak moeten worden beleden. Hoe kunt ge vertroost worden, terwijl bij u geen droefheid is? Hoe kunt ge onderwezen worden, terwijl ge nimmer weent over uw dwaasheid? De onmisbare zegen des Heeren wordt alleen beloofd aan alle ware boetvaardige zondaren. En zoudt u dan denken, dat Hij, Die de eeuwige Waarheid in Zichzelf is, liegen zou? Maar misschien ligt het missen van de zegen over de bediening van Gods Woord wel voor u verklaard in Jesaja 58! Lees dat eens met aandacht bij uw thuiskomst. Wie weet! Het mocht u eens door 's Heeren genade tot schuldertekenis brengen. Want, wie niet in waarheid voor God bukt en al zijn zonden belijdt, en de overtreding van al Gods geboden erkent, en daarna Gods rechtvaardig oordeel aanvaardt en er volkomen mee verenigd is, kan nimmer de zegen der schuldvergiftenis smaken.

Hoe zou de dierbare Christus zijn zonden kunnen gedragen hebben; zijn schuld betaald; Gods toorn gestild; de hel gesloten; de hemel geopend; wanneer deze zaken niet bij bevinding geleerd zijn geworden.

En daarom, ook al gaan wij u verlaten, u moet u, wanneer u u opmaakt, om naar 's Heeren Huis te gaan, telkens voorbereiden; acht geven, dat uw kerkgang betamelijk is, en wanneer u neerzit en uw bede opzendt tot de Heere in de hemel, vraag Hem om de zo onmisbare aandacht, dat ge met zulk een begeerte moogt luisteren, opdat ook Zijn onmisbare zegen over de prediking mag gegeven worden voor uw ziel.

En zie, straks gaat ge huiswaarts, o, wat zou het dan een weldaad zijn, wanneer ge onder diepe indrukken waart van 's Heeren wegen, dat Hij ons niet langer dan twee jaar hier liet arbeiden. Dit heeft u allen wat te zeggen, maar anderzijds blijft Hij de Getrouwe, Die gisteren en heden Dezelfde is tot in eeuwigheid. Hij, Die Zijn Gemeente niet zal begeven en verlaten, ja met haar zal zijn tot aan de voleinding der eeuwen.

Laat ons thans uw aandacht bepalen bij:

Ten 4e een oordelend Woord

Dit Goddelijk Woord, dat ook in deze gemeente al een 70-tal jaren verkondigd is door vele leraren en ook door mij, zal eenieder oordelen. En wel in de eerste plaats: de wereld, en dan bedoelen wij al de redelijke schepselen, die er reeds geweest zijn en nog geboren zullen worden.

Want ieder redelijk schepsel zal in de grote Dag der dagen rekenschap moeten afleggen van al zijn gedachten, woorden en werken. Dat zal een ontmoeting zijn!

De heilige, vlekkeloze Majesteit en daartegenover, de goddelozen. En dan door eigen schuld eeuwig buiten Gods gemeenschap! Immers, de Heere heeft geen lust in de dood des goddelozen, maar juist in hun behoud.

Alle redelijke schepselen, die geleefd hebben onder het aanbod van genade en geweigerd hebben zich door die Goddelijke, zaligmakende genade te laten bekeren, zullen Gods rechtvaardige toorn moeten dragen en dat voor eeuwig! En wat dit zal zijn is met geen woorden uit te drukken. O, die schrikkelijke toorn zal hen zó treffen, dat, terwijl ze in de eeuwige dood zijn, verlangen om 'dood' te zijn, dat wil zeggen om op te houden te bestaan.

O, wat vreselijk zal het zijn voor de wereldlingen hun kostelijke tijd in sport en spel besteed te hebben; het aardse genot zó ingedronken te hebben, dat ze zeiden: laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij! En dan dat eeuwig gekerm: Ik had gekund, ik had gelegenheid, maar... ik heb niet gewild! Eigen schuld! Eigen schuld! Te laat! Te laat!

En nu kunt ge bij uzelf gezegd hebben: Gelukkig dat ik geen wereldling ben, maar, dat ik behoort tot de belijders van het Christelijk geloof.

Maar dacht ge dan soms, dat deze buiten het oordeel zullen blijven? Of, dat deze met een andere maatstaf zullen gemeten worden? O, nee! Ook de kerkgangers zullen elk persoonlijk voor God moeten verschijnen en dan zal het onderscheid gezien worden tussen die God diende en die Hem niet diende! Dan zal onderzocht worden, wat ge gedaan hebt met het heerlijke aanbod van vrije genade. Want, als kerkgang op zichzelf iets verdienstelijks was, zou het in de Schrift niet worden aanbevolen, om zich nauw, ja zeer ernstig te onderzoeken, of het zuivere beginsel der genade in ons is!

Duidelijk wordt ons in de Schrift geleerd, en ook wij mochten u dit steeds voor ogen houden, dat het een zeer groot voorrecht is, wanneer ge gedurig mocht opgaan onder het geklank van het Goddelijk Woord. Maar ook nimmer hebben wij verheeld, dat dit mede een zware verantwoordelijkheid meebracht. Want wie gegeven is, van die zal ook veel geëist worden! O, dat rechtvaardig onderzoek zal zich uitstrekken over:

ten 1e uw voorrecht;

ten 2e uw kerkgang;

ten 3e uw handel;

ten 4e uw wandel;

ten 5e uw vruchten.

Dan zal uw voorrecht uitgestippeld worden tegenover de zulken, die niet leefden onder het aanbod van genade, tegenover de wereldling, die alles moedwillig verzaakte!

Dan zal ook uw kerkgang worden beoordeeld, hoe u u naar 's Heeren Huis begaf! Of ge luisterde, of zat te slapen, of ge onder de prediking aan het kopen of verkopen was; of dat ge soms goddeloze plannen beraamde in uw van nature arglistig hart. Dan wordt ook niet vergeten uw handel, dat wil zeggen uw handelwijze in uw huisgezin en met uw medemensen in de wereld.

Dan zal het echter ook gaan over uw wandel, in het midden der uwen, in het midden der gemeente, en in deze wereld.

En dan, tenslotte, zal het ook gaan over uw vruchten, welke u hebt voortgebracht. En waar zult gij, kerkgangers, dan blijven? Zijn uw vruchten 30- of 60- of 100-voud? Of moet ge niet bevende uitroepen: Wee mij! Wee mij! Dat ik mij niet bekeerd heb! Ik heb niet één vrucht voor God voortgebracht!

Of had uw kerkgang een diepere grond? Behoorde u tot dat volk, dat door God is geroepen uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht? Ook dat volk, Gods volk, zal geoordeeld worden en evenals de wereld en de kerkgangers naar het goddelijk recht!

En zeker, ook het voorrecht van Gods volk wordt hun in die grote Dag voorgehouden en zij zullen het met schaamte erkennen, dat, zo de Heere hen niet had opgezocht, zij nimmer zulk een voorrecht zouden deelachtig zijn geworden, om door wederbarende genade gebracht te worden tót, ... en fn die heerlijke heilsweldaden.

En ook hun kerkgang! O, de Heere mag het onderzoeken. Er was veel verkeerds en zondigs in, maar toch, ... hoe hebben ze menigmaal met begeerte mogen opgaan en met hartelijke instemming beluisterd dat onuitsprekelijk dierbare Woord des Heeren. En hun handel, Nee, zij zullen niet getuigen, dat ze nimmer gestruikeld zijn; ze willen het wel eerlijk belijden, dat er veel was, waarover zij zich moesten schamen en hun wandel was ook dikwijls met zeer veel gebrek.

En dan hun vruchten! Zij kunnen ze zelf niet vinden. En dus naar hun getuigenis zijn ze onwaardige en alles verbeurd hebbende schepselen, die nergens geen recht of aanspraak op hebben.

Maar Gods volk is reeds aangezien en zal dan ook aangezien worden in dat eeuwig welbehagen, zodat zij in de toegerekende Borggerechtigheid van hun Hoofd Jezus Christus zonder enig gebrek zijn voor Gods aangezicht en dan rekent de Heere Zijn volk alles toe, wat haar Zielsbruidegom Christus voor haar heeft verdiend.

O, wat zal het dan voor Gods volk meevallen. De eeuwige dood verdiend; ze krijgen het eeuwige leven!

Dat Goddelijk Woord, ook onder u verkondigd, zal vóór Gods volk zijn, omdat 's Heeren Geest hen overreed heeft, om dat heilig Woord lief te hebben. En dát Woord was hun hier een Lamp voor hun voet en een Licht op hun pad.

Hebben we uw aandacht nu achtereenvolgens mogen bepalen bij het feit, hoe Gods Woord een Kroongetuige zal zijn in die jongste Dag:

ten 1e tegen de wereld;

ten 2e tegen de godsdienstigen;

ten 3e voor Gods volk.

Laten we dan ten 4e u nog bepalen bij de gedachte, ***dat ook de prediker geoordeeld zal worden!***

Alle predikers, zonder onderscheid van kerkrichting zullen rekenschap moeten afleggen! Ook dit oordeel zal natuurlijk volkomen rechtvaardig zijn!

En wel, die predikers, die nimmer van Godswege zijn geroepen, maar zichzelf hebben opgeworpen en in de predikdienst hun beroep hebben gezocht. En wat zal hun vonnis zijn? Wel, evenals van alle mensen: eeuwig wel, of eeuwig wee! Maar zwaarder wee, zo zij zich de prediking hebben aangematigd! En heerlijker wel, wanneer zij echte dienstknechten van Jezus Christus zijn!

O, hoe zwaar zal het zijn voor de huurlingen in de grote Dag, want waarover zal het onderzoek gaan:

ten 1e over hun genadestaat;

ten 2e over hun roeping;

ten 3e over hun zending;

ten 4e over hun prediking;

ten 5e over hun vruchten.

Het zal hun voorgehouden worden: Hebt u kennis aan de Verordining - Roeping - Rechtvaardigmaking - Heiligmaking?

Wat zal het voor hen een ontgoocheling zijn uit de mond des Heeren te horen, nadat

de Heere gewacht heeft, of zij konden antwoorden op Zijn vragen: *Ik heb u nimmer verordineerd; ook zijt u nooit door Mij geroepen en gerechtvaardigd, en daarom kent u ook geen heiligmaking!*

O, dat onderzoek naar hun genadestaat zal hen dan openbaren, dat ze nooit een enkele genadegift hebben ontvangen.

En dan hun Roeping!

Ze zullen beschaamd worden, als de Heere hun zal verklaren, dat Hij ze nooit heeft geroepen, en dus ook niet heeft gezonden. Dat dus op hun indringen in het werk Gods ook zware straf zal volgen.

En dan hun prediking! De een zal het volgens zichzelf nog beter kunnen dan de ander, maar hoe nabij ze soms ook kunnen komen, zodat Gods volk soms wel eens in twijfel is, of ze wel met een dienstknecht des Heeren te doen hebben, de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn en dus ook Zijn knechten.

Hij zal ze zeker hun rechtvaardig vonnis niet onthouden! En tenslotte hun vruchten. O, die zijn vreselijk! Hoeveel zielen, voor de grote eeuwigheid geschapen, zijn door hen misleid; hoeveel door hun prediking gerustgesteld en hebben geleefd met de vaste overtuiging: Ik zal zeker behouden worden!

Bij hoeveel sterfbedden hebben zij met loze kalk gepleisterd en hoeveel zielen hebben zij een geloof aangepraat, dat absoluut niets met het zaligmakend geloof heeft uit te staan. En daarom zal hun vonnis zijn tot in de zwaarste trap: *Gaat weg van mij, u vervloekten, in de buitenste duisternis, waar zal zijn wening der ogen en knersing der tanden!*

Zal het einde der huurlingen dus ontzettend zijn; Gods knechten zullen blinken in heerlijkheid!

Zullen zij dan niet onderzocht worden? O, zeker, dat moet ook hun geschieden. Maar, hoe geheel anders is dan de uitkomst. Wanneer zij onderzocht worden naar hun genadestaat, o, dan kunnen zij niet anders getuigen: *Heere, het is Uw eigen werk, al, wat u in mij gewrocht hebt! Het zal juichen tot Uw eer!* Alles uit Uw Goddelijke Drie-eenheid en niets uit ons.

En in hun roeping tot het leraarsambt. Met welk een innerlijke overreding heeft de Heere hen gewillig gemaakt. Hoe hebben ze niet vaak gezegd: Daar zijn we onbekwaam toe! Hoe dikwijls was hun bede: *O, Heere, indien het niet Uw werk is, neem toch alle arbeid dan weg! Bewaar mij toch om zelf te gaan lopen, wanneer U mij niet roept!* Welk een dagen en nachten van onderzoek voor 's Heeren aangezicht hebben ze niet doorworsteld, eerdad ze geloven mochten, dat de Heere hen voor dit zo gewichtvolle werk riep. Soms waren het jaren, eerdad ze er zekerheid van hadden!

En dan hun zending! Hoe vaak was het hun tijd, maar nog niet 's Heeren tijd. O, dat wachten op Gods tijd! Dan dachten ze, dat de Heere het niet zou doen; soms weer in moedeloosheid alle werk in twijfel trekkend, totdat ook op 's Heeren tijd de zending kwam. Uitgestoten in 's Heeren wijngaard! O, welk een voorrecht!

Maar wat wordt dan eigen onbekwaamheid ervaren, en ook onwaardigheid geleerd. Soms zonken ze weg in bewondering, dat zij het doen mochten en dat de Heere zulke nietige wormen nog gebruiken wil in Zijn dienst.

En dan hun prediking!

Hebben ze zich gericht naar de hoorders? Een Evangelie gebracht naar de mens?

O, nee! Zij zeiden het de rechtvaardige aan: Het zal u welgaan! Maar verzwijgen konden ze ook niet: Het zal u kwalijk gaan, u goddelozen! Nee, en nogmaals Nee! Geen Evangelie náár, maar vóór de mens. God op het hoogst verheerlijkt en de zondaar op 't diepst vernederd! Aan zulk een prediking verbindt God Zijn zegen! En

dan de vruchten! O, daar zorgt de grote Zender Zelf voor. Hij zal Zijn knechten gebruiken als slijk van Zijn alvermogenheid tot opening van blinde zielsogen. Straks zullen Zijn knechten het vernemen, wat hun werk zijn zal.

O, dit onderzoek zal door de Alwetende geschieden. Hij heeft hen verordineerd, geroepen, gerechtvaardigd, geheiligd. Hij zal hen ook verheerlijken.

Hebben de huurlingen de zwaarste trappen in de rampzaligheid, de knechten Gods zullen om het eeuwig welbehagen blinken als de glans des uitspansels (Dan. 12:3).

De heerlijkste plaatsen in de gelukzaligheid zullen de van God geroepen leraars ontvangen. Dan is de strijd gestreden, de loop geëindigd. Voor ons allen zal het er op aankomen: Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden! Eeuwig bij de Heere. Daar zullen alle tranen van het aangezicht worden afgewist en eeuwige blijdschap zal het deel van Gods volk zijn.

Zingen we, voor we ons laatste punt afhandelen en met de waarheid tot onszelf inkeren, Psalm 138:2.

Ten 5e een onvergankelijk Woord, met toepassing

Het Goddelijk Woord heeft al eeuwen geklonken over de aarde. Steeds is het meer en meer verbreid onder de mensen. En toch heeft men gedurig getracht de loop van 's Heeren Woord te stuiten. Dit is nimmer kunnen gelukken. Juist, omdat het Gods Woord is en wij afgevallen schepselen zijn! Daarom poogt het diepgezonden schepsel 't Woord Gods aan te randen, maar elk, die het tracht aan de waarheid van het Goddelijk Woord te tornen, zal wel zichzelf, maar nimmer het Woord kunnen blameren!

En daarom, gemeente van Enkhuizen, houdt u bij dit Goddelijk Woord! Het mag bestreden worden en door velen niet geloofd worden, maar in dit Woord toch wordt u het wel en wee beschreven en ook het wel en wee verkondigd!

Lees er veel in! Onderzoek het biddend met eerbied en ontzag, dan zal het u, onder de zegen des Heeren, wijs maken tot zaligheid. En nu behoeven wij de bestrijders niet te gaan tekenen buiten de kerk. Nee, op het erf van 's Heeren kerk worden ze veel gevonden en die door genade een nieuw leven hebben ontvangen, zullen het terdege gewaarworden, dat een der vele bestrijders van Gods Woord hij of zij zelf is. Niet, dat het hun bedoeling is om het Woord Gods te ondermijnen, maar men kan het maar niet zover brengen, dat men zich gevangen geeft onder het Woord.

Onze hoge statuur, onze inbeelding, stelt zich boven Gods Woord. En nu komt 's Heeren Geest in de weg van ontdekkende, ontblotende en ontgrondende genade om onze boze vijandige natuur te ontdekken, dat wij tegen dat Woord zijn. Maar ook wordt Gods Woord verdedigd: tegen al onze bezwaren handhaaft Gods Geest de autoriteit van de Bijbel.

Velen mogen zich aanmatigen het Woord te bestrijden, maar God Zelf heeft ook mannen verwekt, bezielde met 's Heeren Geest, die dat Woord hebben verdedigd en met duidelijke bewijzen hebben aangetoond, dat de mens het recht niet heeft zich boven het Woord te stellen en dan is onze hartelijke bede, dat, wanneer wij hier niet meer zullen prediken, die mannen alleen hier zullen voorgaan, geroepen en bekwaamd door Gods Geest, om te verkondigen, dat de Heere recht is; die pal zullen staan voor de zuivere Schriftuurlijke, bevindelijke prediking, dat elk mens, op weg en reis naar de grote eeuwigheid, een hartvernieuwende genade moet ontvangen en gedurig onderwezen moet worden om door het geloof Jezus Christus en Zijn weldaden te worden ingelijfd.

Wij hebben u niet anders gebracht dan de waarheid en hebben niets achtergehouden,

wat tot uw zaligheid nodig was. En nu zullen wij eenmaal allen voor God verschijnen, hoorders en prediker! O, dit zal een gewichtige ure zijn; mocht dit ons, u en mij, tot nauw onderzoek brengen, want al mogen wij getuigen niets anders verkondigd te hebben dan Jezus Christus en Die gekruisigd, toch zou ons dit niet voor de Rechter van hemel en aarde kunnen doen bestaan. Maar wij mogen dit geloven, dat naar de rijkdom Zijner genade ons barmhartigheid geschied is, en onze arbeid niet ijdel zal zijn in de Heere! En nu wij dan hier niet meer als uw leraar Gods Woord zullen brengen en verdedigen, wij hopen toch, zolang de Heere ons spaart en de krachten geeft Zijn deugden te blijven verkondigen.

Het Woord Gods, dat onder u verkondigd is, is dus onvergankelijk, wat er zich ook tegen verzetten mocht. Het blijft tot in eeuwigheid!

De bewaring is gewaarborgd in de Goddelijke Almacht, omdat de Heere tot de voleinding der wereld Zijn Woord zal laten verkondigen. Hoe zou dan ook dat Woord op kunnen houden te bestaan? Dan zou er een ophouden moeten zijn van het Goddelijk Wezen. En daar dit onmogelijk is, zo blijft dan ook God en Zijn Woord eeuwig.

Zolang de laatste uitverkorenen nog niet zijn toegebracht, zal Zijn Woord verkondigd worden in Oost en West, in Zuid en Noord! Al zou de ganse hellemacht er zich tegen verzetten. Geen nood! De Heere blijft de Almachtige, en nimmer zullen de poorten der hel Zijn gemeente overweldigen.

De bewaring wil niet zeggen, dat dit zonder strijd zal gaan. Nee! Want Zijn Kerk, die Zijn Woord heeft gekregen, en het moet uitdragen in het midden van een krom en verdraaid geslacht, wordt wel terdege in de strijd gewikkeld. Doch juist in de grootste noden en in de zwaarste druk behaagt het de Heere Zijn Almacht te betonen. De Heere heeft het ons voorzegt: In de wereld zult u verdrukking hebben, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen!

Het gaat en zal blijven gaan om Gods Woord! O, konden de vijanden dit van de aardbodem verbannen, dan zouden ze het gewonnen hebben, maar dat is onmogelijk. Want we weten het uit de geschiedenis van ons vaderland, hoe onze vaders om God naar Zijn Woord te kunnen dienen, hun leven veil hadden. En dat, hoe meer men Gods volk vervolgde en zelfs op gruwelijke wijze martelde en doodde, er steeds nieuwe gelovigen toegebracht werden, zodat alom verklaard werd, dat het bloed der martelaren het zaad der Kerk was.

Nee, noch Gods Woord, noch Gods volk kunnen vernietigd worden. Het lichaam kan gedood worden, maar de ziel nimmer. En welke donkere tijden we ook tegemoet gaan, de Heere heeft het gezegd: Alle dingen zullen voor 's Heeren gunstgenoten meewerken ten goede. Want immers gaat het woord van de gezegende Zaligmaker in vervulling, opgetekend in Mattheüs 24: Wij zullen horen van oorlogen en geruchten van oorlogen en ontzettende tijden. Wie weet, wat ons nog te wachten staat.

De Heere bekere ons allen bij aanvang of bij de verdere voortgang, opdat wij een schuilplaats mogen hebben, wanneer de Heere met Zijn gerichten op de aarde komen zal.

Hebben wij u een weinig van de bestrijding, verdediging en bewaring gesproken; ons rest nu nog in de laatste plaats te handelen over de vervulling van Gods Woord. Gods Woord zal vervuld worden, dat wil zeggen al wat God gedreigd en beloofd heeft, zal zekerlijk geschieden.

En wat heeft God nu gedreigd? Wel, de Heere heeft alle overtreders Zijner geboden, alle ongehoorzamen, alle goddelozen mensen in Zijn Woord aangezegd: Zo zij zich niet bekeren, zal Hij hen eeuwig verdelgen! O, daar waarschuwen wij u nog ernstig voor! Voor de ontzettende gevolgen van de weigering, om naar 's Heeren Woord te

luisteren. Bedenk nu nog, gij, onbekeerden, en onboetvaardigen, wat het zal zijn te vallen in de handen van de levende God. Een goedertieren Wezen, Die u ook in deze 2 jaar heeft genodigd en toegeroepen: *Ik heb uw dodelijke dag niet begeerd!*

O, wat zult ge nu doen? Doorgaan in de ongehoorzaamheid? Zult u uw nek blijven verharderen? Wat dan? We willen het u nog éénmaal aanzeggen, dat God rechtvaardig is! Wanneer ge van week tot week, van maand tot maand, en van jaar tot jaar zijt geroepen en u niet gekomen zijt, maar, hetzij openbaar of heimelijk, de zonde zijt blijven dienen, zo zal straks uw vonnis onherroepelijk zijn, het zal luiden: *Gaat weg van Mij, u vervloekten in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is.* O, dan zult u jammeren en uitroepen: Te laat. Voor eeuwig te laat!

Maar, wie nog luisteren mag, en in oprecht berouw zijn zonde en schuld belijdt; wij verkondigen u heden nog: *Die zijn zonden belijdt en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.*

Gelukkig zijt gij, die door Gods genade overreed zijt geworden. O, die met innig verlangen, uitziet naar Gods beloften, ja, naar de vervulling ervan.

O, zeker, soms bekruipt u de vrees, of uw begin wel van God is, of uw geloof wel van zuiver gehalte is, ja, of ge u niet bedriegen zult voor zulk een grote eeuwigheid. Maar dit brengt u, u bekommerd hart, toch tot de Heere? Uw bede is toch met de dichter: *Zo er een schadelijke weg is, leidt mij op de eeuwige weg?*

Nu, als dit zo mag zijn, dan verkondigen wij u: Hij zal het goede werk, hetwelk Hij in u begonnen heeft, voleindigen op de dag van Jezus Christus! En welk een eeuwig geluk wacht u!

En gij, die door Gods genade wat meer hebt leren kennen, u hebt immers uw zaligheid niet gevonden in uzelf, maar buiten u in Christus Jezus uw Borg! En zo u door 's Heeren lieven Geest nog wat verder geleid zijt, moet ge dan niet betuigen, dat uw zaligheid alleen vastligt in God Drie-enig?

Nu, na de strijd volgt de overwinning. Na het wenen, de eeuwige vreugde. Na de vermoeienis, de eeuwige rust. En nu zien wij nog niet, dat Hem alle dingen onderworpen zijn, maar nog een weinig geduld; straks komt ge thuis! Moegestreden, moe- geworsteld en dan, dan worden alle tranen afgewist en dan zult u altijd bij de Heere wezen! Om eeuwig met de triomferende Kerk in te stemmen: *Door U, door u alleen, om het eeuwig welbehagen.* AMEN.

Slotzang: Psalm 132:6

Verklaring ds. C. Kramp

De toespraken tot B. en W. en anderen laten wij achterwege. Alleen vermelden wij, dat ouderling Buis ons hartelijk toesprak en hoewel het hem smartte, dat wij heengingen, zo hoopte hij, dat de Heere mocht blijven. Hij bad ons verder 's Heeren zegen toe en liet zingen Psalm 134:3.

5. Der gelovigen zaligheid

Intreepredicatie in de gemeente Grafhorst

Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben (1 Timotheüs 1:15).

Psalm 49:1

Jesaja 55

Psalm 68:10

Psalm 95:2

Psalm 89:7, 8

Psalm 72:11

Voorafsprak,

Geliefde gemeente, het was gisteravond voor u en mij een zeer gewichtige en bijzondere ure. Nadat de gemeente 18 jaar vacant is geweest mocht mijn ambtsbroeder **Ds. van 't Hoog**, van Utrecht, mij bevestigen als uw herder en leraar, in een ernstige predicatie, handelend over Jesaja 62:6, 7: *O Jeruzalem, Ik heb wachters op uw muren besteld, die geduriglijk al de dag en al de nacht niet zullen zwijgen. O gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen. En zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige en totdat Hij Jeruzalem stelle tot een lof op aarde.*

Daarbij heeft hij gewezen op het grote voorrecht voor u, maar ook onze wederzijdse verplichtingen uiteengezet. En nu is de ure aangebroken, dat wij als uw herder en leraar in uw midden 's Heeren Woord zullen bedienen.

Onze gedachten gaan nog terug naar onze vorige gemeente, welke wij nog zo kort geleden hebben verlaten. Het was mij

niet gemakkelijk haar te verlaten, maar even twee jaar heb ik haar mogen dienen en in dien tijd zijn er banden gelegd, welke niet zullen verbroken worden. Maar nu ik innerlijk overreed ben geworden om uw beroep aan te nemen, hoop ik ook hierin 's Heeren leiding te erkennen.

En wat zullen wij u nu brengen? Wel, alleen het eeuwig blijvend Woord van God.

En voor deze ure wensen wij uw aandacht te bepalen bij dat gedeelte van Gods heilig Woord, hetwelk u opgetekend vindt in 1 Thimotheüs 1:15:

Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben.

Doch vooraf bidden wij om 's Heeren onmisbare zegen!

Mijn hoorders, de zendbrieven hebben alle een bedoeling. Zo werden aan Timotheüs en Titus pastorale brieven geschreven, hen wijzend, hoe de gemeente zich tegenover hen en hoe zij zich tegenover de gemeente hebben te gedragen.

Zij moesten beiden alléén Gods Woord verkondigen en geen mensenbehagers zijn! Zo kunt ge ook lezen in de brief aan Timotheüs, wat een goed dienstknecht van Jezus Christus moet prediken. Niet de Wet alléén, ook niet het Evangelie zónder de Wet! Nee! Zij beiden zijn nodig gekend te worden tot zaligheid. En het ligt ook in ons voornemen u niet anders te verkondigen als het eeuwig blijvend Woord van God.

Wij schrijven boven onzen tekst:
DER GELOVIGEN ZALIGHEID

En vragen uw aandacht voor de navolgende gedachten:

- ten 1e een gewaarborgde zaligheid;
- ten 2e een verworven zaligheid;
- ten 3e een gepredikte zaligheid;
- ten 4e een geloofde zaligheid;
- ten 5e een verzekerde zaligheid.

Wij zullen dus tot u spreken over: *Der gelovigen zaligheid*.

Van nature zijn wij geen gelovigen, maar diepgevallen schepselen. En nimmer zullen wij uit en van onszelf tot onze Maker en Formeerder wederkeren.

En toch wilde de Drie-enige Verbonds-Jehovah zondaren zalig maken. Hoe dit dan mogelijk was? Wel, alleen door het eeuwig welbehagen. Niet om enig voorgezien geloof, maar alleen uit vrije genade. En waar dus niemand der gevallen schepselen wilde wederkeren zo behaagde het de Heere met koorden der eeuwige liefde zondaren te trekken uit de macht der duisternis om ze over te brengen in het Koninkrijk van Gods Licht. Vandaar, dat deze zaligheid is:

Ten 1e een gewaarborgde zaligheid

Wat wil dit wel zeggen: een gewaarborgde zaligheid? Wel, eenvoudig dit, dat ge er op aan kunt, dat al de beloften Gods aangaande de zondaar en zijn zaligheid volkomen vervuld worden. Deze beloften zijn volkomen betrouwbaar, omdat God geen mensenkind is en dus niet liegen kan.

De zaligheid der gelovigen ligt niet vast in de gestalten van die gelovigen. Ook kan de Kerk ze niet aan de gelovigen uitdelen. O, nee!

Ze is gewaarborgd in God Drie-enig, in dat Volzalige Wezen, Vader, Zoon en Heilige Geest. In God de vader, de Schepper des hemels en der aarde, Die alle dingen geschapen heeft en in Zijn voorzienigheid onderhoudt. Die van eeuwigheid tot in eeuwigheid, eeuwig en waarachtig God is. Die de hemel heeft tot Zijn troon en de aarde tot een voetbank Zijner voeten. Bij Wie geen verandering is, noch schaduw van omkering. Die met Zijn Zoon Jezus Christus en de Heilige Geest gedachten des vredes heeft gehad, om met behoud van Zijn Goddelijk recht een weg tot zaligheid uit te denken, waar de engelen van gezongen hebben in Efratha's velden, toen deze van eeuwigheid uitgedachte weg der gelukzaligheid in de tijd geopenbaard werd: *Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde en in de mensen een welbehagen*.

Deze zaligheid kan de uitverkoren zondaar nimmer ontgaan. Niet omdat zij er zelf naar zullen vragen, maar omdat de Heere haar aan al Zijn gekenden zal schenken.

Zij is ten andere mede gewaarborgd in de borgtocht van de Heere Jezus Christus. Want, indien de Zone Gods, Die Eens- wezens is met de Vader en de Heilige Geest, in de eeuwige Vrederaad niet bereidwillig was geweest om deze last van de eeuwige toorn Gods in Zijn straks aan te nemen mensheid te dragen, zo zou er niet één zondaar zalig hebben kunnen worden.

O, die volkomen betaling, welke de Zoon des mensen voor de Zijnen heeft gedaan. En dan niet door goud of zilver, maar door Zijn dierbaar bloed. Welk een waarborg is dit voor dat volk, dat geen penning kan meebrengen om zijn hemelhoge schuld te kunnen voldoen. Ja, dat het moet ervaren, zo Zijn eeuwig geldende gerechtigheid hen niet uit loutere genade was toegerekend, nimmer zouden zij met God verzoend kunnen worden.

Deze betaling is zo algenoegzaam, dat hoewel het voor al Gods volk - zowel voor hen, die van het begin der schepping reeds toegebracht zijn, als voor hen, die tot het einde der wereld nog behouden zullen worden - een aanbiddelijk wonder is en blijft, zij nimmer in waarde daalt, maar steeds hoger wordt gewaardeerd en dieper wordt bewonderd.

Deze borgtocht van de tweede Persoon in het Goddelijk Wezen is van zulk een oneindige waarde, dat de grootste der zondaren door deze gerechtigheid wordt vrijverklaard en een kinderlijk recht ontvangt op het eeuwige, zalige leven.

Zelfs de goddeloze Manasse en de moordenaar aan het kruis konden door deze Borg verlost worden van de eeuwige straffen, die zij zo rechtvaardig verdiend hadden.

Bovendien is deze Borg niet gelijk Mozes alleen een middelaar van voorspraak, maar van verzoening en recht, gegrond in de komende grote Profeet, Priester en Koning. Daar de gezegende Christus Zelf kon zeggen: Vader, Ik wil, krachtens Zijn eenswezensheid met de Vader en de Heilige Geest en de volkomen genoegdoening door Hem teweeggebracht voor al de Zijnen.

Zo is dus door alle eeuwen heen de mantel der gerechtigheid van Christus Jezus het enige kledingstuk, dat de gemeente van Christus voor God kan dragen.

Vandaar dat de ganse Heilige Schrift ons ook gedurig wijst op de ongenoegzaamheid van aller mensen gerechtigheden, maar daartegenover met de hoogste en de heerlijkste bedoelingen de verlegen zondaar heen wijzend naar de volmaakte en volkomen gerechtigheid van de Heere Jezus Christus, in Wiens borgtocht krachtens Zijn eeuwige volheid, de zaligheid aller gelovigen mede met de Vader en Heilige Geest gewaarborgd is.

Ja, ook in de Heilige Geest!

Want de derde Persoon in het aanbiddelijke wezen Gods heeft op Zich genomen om het wondere heilgeheim, dat door de Vader, de Zoon en de Heilige Geest is uitgedacht, in de tijd in de harten der uitverkorenen bekend te maken.

Dat dit een geweldige taak is, tekent ons Gods Woord! Een algehele vernieuwing moet in de zondaar gewerkt worden. En was de Heilige Geest niet, evenals de Vader en de Zoon, waarachtig en eeuwig God, het zou een onmogelijkheid zijn. Maar, aangezien dat heerlijke plan ter gelukzaligheid in de eeuwige Raad Gods is vastgelegd, zo kan dat plan ook nimmer verijdeld worden.

Elk der Goddelijke Personen - dit mag met de diepste eerbied uitgesproken worden - heeft in het zaligmaken der uitverkoren Kerk Zijn arbeid.

De Vader trekt met koorden van eeuwige liefde, door Zijn Zoon en de bearbeiding des Heiligen Geestes, de in zichzelf doemschuldige schepselen. En de Heilige Geest werkt met onweerstaanbare kracht, laat hun niet de Vader, maar de Goddelijke Rechter zien, Die opkomt tegenover de levend gemaakte zondaar voor de rechten der Drie Goddelijke Personen.

Alzo is het werk van de Heilige Geest nog meer, want wanneer het verslagen schepsel door Gods Geest zo bearbeid wordt - (Welke hij echter niet kent in Zijn Persoon - maar Wiens werkingen hij gewaar wordt in zich, hoewel hij ook al weer moet zeggen: wist ik maar Wie mij zo in beroering gebracht heeft -), dan komt er plaats voor de kennis van Gods heilige wet.

Dan plaatst 's Heeren Geest de reeds levende zondaar voor de eis: doe dat en gij zult leven!

De zondaar heeft reeds voor God, omdat hij Hem door zijn zonden vertoornd heeft en nu wordt het er niet beter op, maar de zaak wordt ernstiger.

Want hier is het de taak van de Heilige Geest om de levende zondaar verder te onderwijzen. En wel in zijn eenheid met zijn bondshoofd Adam. Deze onderwijzing

gaat gepaard met Goddelijke ondersteuning, maar evenwel wordt de zaak niet bemanteld, maar duidelijk en klaar ontdekt Gods Geest (wat dus niet geweten wordt) ons aan onze eenheid in de val van Adam.

En hoe bij Adam Gods wet was ingeschreven in zijn hart voor al de nakomelingen; en zo is dus de overtreding Adams ook onze schuld geworden. Daarbij komt nog, dat de wet Gods het hoogste eist: *Heb God lief boven alles en uw naaste als uzelf!*

En dat, hoe het ook met alle krachten wordt geprobeerd dit ideaal nimmer bereikt kan worden. Ja, tot diepe en onuitsprekelijke droefheid worden dezulken gebracht, omdat zij niet alleen niet een van Gods geboden Gods kunnen houden, maar bovendien geneigd zijn, in plaats van God en hun naasten lief te hebben, hen beide van nature te haten.

O, droevige toestand, waarin zij zichzelf dan bevinden. Nog dieper moet de Geest Gods ze inleiden in de ontzaggelijke breuk tussen Schepper en schepsel. Ze hebben niet één gerechtigheid, niet één deugd, niet één mogelijkheid om aan Gods eisen, die rechtvaardig zijn, te voldoen.

Wat dan? Zal de Heere ze hier laten omkomen? Nee, dit was nimmer Zijner Majesteits bedoeling. Hier wordt de Geest Gods de Geest van Christus, dat wil zeggen, de Heilige Geest, die de zondaar gebracht heeft onder Gods onkreukbare wet, en tot toestemming en aanvaarding van de rechtvaardig verdiende straffen en alzo God op 't hoogst verheerlijkt en hem of haar op 't diepst vernederd heeft, Die ontdekt nu, als de Geest van Christus, Christus' algenoegzaamheid, profetisch, priesterlijk en koninklijk. Hier wordt dan onder zeer grote vreugde in de ziel de weg ontsloten, waardoor de zeer diep gevallen zondaar weer een thuis komen kan verkrijgen bij God.

Maar nu is dit onderscheiden. Het kan zijn in de mogelijkheid, waarin de liefde - en vooral onze liefde - op de voorgrond treedt, dat wil zeggen bij de toestemming van Gods rechtvaardig verdiende straffen is er altijd nog hoop, zodra ons de mogelijkheid in Christus Jezus ontsloten wordt, dat wij in Hem weer behouden kunnen worden. En daarom doet men dan ook allerlei pogingen, om vanwege Zijn grote gepastheid, beminnelijkheid, dierbaarheid en noodzakelijkheid Hem te bewegen ons toch over te nemen.

Wij geven ons dan zeer vele malen over, maar worden nimmer overgenomen. Maar bij de onvoorwaardelijke aanvaarding van Gods rechtvaardige straffen gaat het wel wat anders. Zien wij in de mogelijkheid alleen de tweede Persoon en beminnen en begeren wij Hem met alle innerlijke aandrang, zodat wij hier terdege nog werkzaam zijn, zo is het in de aanvaarding niet, want hier worden wij gedaagd voor Gods rechterstoel in de vierschaar der consciëntie. De Rechter, de aanklagers: Gods wet, ons eigen leven, Satan, alles getuigt tegen ons. Hier geen genade, geen begeren, geen verlangen. Hier mét uzelf, tégen uzelf, vóór God, áán de zijde Gods.

Zie hier een uitgewerkte, veroordeelde en strafaanvaardende zondaar. Is hier echter de zondaar krachtens zijn val eeuwig buiten en wordt dit in dit éne punt des tijds geleerd, het werk Gods is hier niet ten einde. De Geest van Christus daalt weer in de in zijn waarneming voor eeuwig verloren zondaar, om hem te doen jubelen van soevereine genade op grond van recht. Ik stierf onder Gods recht. Ik werd behouden dóór Gods recht. Ik mag nu roemen in Gods recht!

Hoe schoon, hoe onuitsprekelijk dierbaar is thans Christus in Zijn heerlijkheid. O, welk een onderscheid! Mogelijkheid óf werkelijkheid. De Heilige Geest gaat nu al de ambtelijke gaven van Christus voor de Kerk openleggen en ze weer toepassen. Was het God de Vader, Die door Zijn Zoon Jezus Christus en de arbeid des Heiligen Geestes de uitverkoren zondaar trok, en werd de levend gemaakte zondaar onderwezen, dat hij in rekening stond met de rechtvaardige Rechter en kon er geen

verzoening plaats hebben, of Gods wet moest vervuld, en de breuk in het Paradijs geheeld, en was er noch engel, noch mens, die in de plaats van het diepgevalen schepsel Gods recht kon voldoen, zo werd dan Christus een volkomen Zaligmaker voor Gods Kerk. Zo is Gods Geest ook de Geest van Christus en mede de Geest des Vaders!

Christus als Borg te kennen, Hem te mogen kennen als onze schuldovernemende Borg, hoe wonderlijk is dat! Maar meer te kennen is nog heerlijker! Zoals door Hem te worden gebracht tot Zijn Vader en uw Vader. Niemand kan tot Hem komen, tenzij de Vader, Die Hem gezonden heeft hem trekke, maar ook kan niemand tot de Vader komen dan door Hem!

O, gelukkig volk, die er een weinig van mogen leren, want één kruimel ware genade is meer dan een huis vol met de rijkdommen der wereld. Welgelukzalig is hij, die in de gangen des levens geleid mag worden.

Door de opgestane en ten hemel gevaren Zaligmaker gebracht als een gereinigde en geheiligde uitverkoren zondaar voor God de Vader. Want in de rechtvaardiging spreekt God de Rechter de zondaar schuldig, maar ook vrij, en wel, om de straf te dragen. Want de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden. Maar hier is het de Vader, Die Zijn verloren zoon of dochter weer als kind aanneemt, omdat door Zijn geliefde Zoon Zijn deugden zijn verheerlijkt en aan Zijn recht volkomen is voldaan.

Hier wordt het kinschap meegedeeld door drie Goddelijke Personen. Geopenbaard een liefdevolle Vader, een dierbare oudste Broeder, een inwonende Heilige Geest en also als verslonden in Gods Wezen! Ja, van de Vader geschonken als één van de bruidsgemeente aan haar Zielsbruidegom, Jezus Christus.

Hier verliezen we onze staat, als grond, welke vast ligt in Gods Wezen, om standelijk in heiligmaking bediend te worden uit het wezen Gods.

Zie, geliefde gemeente van Grafhorst, in de Drie-enige God is de zaligheid gewaarborgd! En een andere prediking moet u van ons niet verwachten, want dit is noodzakelijk om door u allen geleerd te worden. En geve de Almachtige, dat er velen in delen mochten, om in die grote Dag der dagen te horen in aanbiddelijke verwondering: Komt, u gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld (Matth. 25:34).

Laat ons nu uw aandacht bepalen bij:

Ten 2e een verworven zaligheid

De gelukzaligheid, welke ons aller stamvader van God heeft ontvangen, heeft hij en al zijn nakomelingen door ongehoorzaamheid verloren. Ja, nog veel droeviger, hij heeft zich moed- en vrijwillig van zijn Schepper losgescheurd en zich van de gaven om de Heere te lieven en te loven beroofd.

O, welk een ontzaggelijke breuk is er geslagen door de eerste Adam. En was er niet een tweede Adam, hetwelk Christus is, gekomen om de breuk te helen, dan zou er van een gewaarborgde zaligheid geen sprake kunnen zijn, zo min als van een verworven zaligheid.

Deze verwerving was dus absoluut noodzakelijk. En wel hierom! Gods Raadsbesluit moest uitgevoerd worden, daarin was ook de verwerving opgenomen. En waar er nimmer een verandering bij God is, zo moest de Zoon Gods, Die deze verwerving op Zich genomen had, ook in de tijd komen, om de Hem opgedragen taak met vreugde te vervullen. Er was niemand anders op de ganse aardbodem, die aan de eis Gods kon voldoen.

Want deze eis, die bestond in het dragen van de straf en het volbrengen van Gods wet,

kon door niemand der schepselen ingewilligd worden. Om zelf voor zichzelf te betalen en daarna ook voor anderen, was ten enenmale onmogelijk.

Vandaar, dat de komst van Jezus Christus in het vlees alleen zulk een zaligheid mogelijk maakte, want Hij was bekwaam, krachtens Zijn waarachtige en rechtvaardige mensheid en Zijn eeuwige, waarachtige Godheid, om te zijn de Middelaar tussen de beledigde Schepper en het diepgezonken schepsel.

Krachtens Zijn Godheid kon Hij spreken met Zijn Vader en krachtens Zijn mensheid met de uitverkorenen, die toch evenals alle schepselen gevallen liggen in de drievoudige dood.

O, welk een wonder is het dan toch dat de Heere Jezus Christus Zich heeft gegeven voor zulke snode en ondankbare schepselen, om voor hen de straf te dragen, tot een rantsoen hunner zaligheid.

En dan in de tweede plaats, welk een gewilligheid heeft Hij betoond in Zijn diepe vernedering op aarde. Immers wilde Hij geboren worden uit de maagd Maria en dan geen plaats in de herberg, maar in een beestenstal. Hij, de Koning der koningen, liggende in de kribbe, in doeken gewonden, en wel, als een teken. O, welk een onderscheid! De schepping van de eerste Adam in de hof van Eden, geplaatst over al het geschapene, met zulk een hoge waardigheid bekleed en dan de geboorte van deze tweede Adam, die betuigen kon Gode evengelijk te zijn.

Ja, volkomen is het waar, wat de apostel getuigt: Hij heeft Zich vernietigd, toen Hij Zijn broederen in alles gelijk werd, uitgenomen de zonde.

Maar zó juist wordt ons hier, in de geboorte van Christus, getekend 's mensen diepen val en onzettende scheiding van God, want Hij kwam vanwege de heilige noodzaak, om de Zijnen te verlossen uit de macht van Satan, in blijmoedige gewilligheid, niet alleen in zulk een vernederende geboorte, maar ook om in de plaats van Zijn gekenden te lijden, ja om in volkomenheid de straf te dragen, welke zij rechtvaardig verdiend hadden. En dat deze gewilligheid uit enkel liefde was, dat heeft Hij getoond in Zijn ganse leven, op aarde doorgebracht, inzonderheid bij Zijn driejarige arbeid, om het dan te bezegelen in het laatste van Zijn leven. Toen heeft Hij de gehele last van Gods toorn tegen de zonde gedragen in Zijn lichaam, de Godsverlating in al zijn oneindige diepte moeten doorstaan. Ja, zo gewillig was Hij, om voor de Zijnen de dood, ja de dood des kruises te ondergaan, opdat Zijn volk voor eeuwig van de dood verlost zou worden.

Wij bepalen u verder bij Zijn betamelijkheid.

Het betaamde alle mensen, krachtens schepping, hun grote Schepper te loven en te prijzen. Doch dat is door de zonde niet meer mogelijk. In ons, mensenkinderen, is in 't geheel geen betamelijkheid meer voor God. Maar in de Heere Jezus Christus is alles, wat God van het schepsel komt te eisen. Welk een aanbiddelijk wonder is het, dat alles, wat door de eerste Adam is bedorven, door de tweede of laatste Adam weer in ere is hersteld.

Want, wat wil "betamelijk" zeggen? Het betekent: zoals het wezen moet! Nu, dit is bij de mens niet meer. In plaats van recht zijn we krom, in plaats van goed zijn we slecht, in plaats van deugdelijk zijn we ondeugdelijk, ja, we zijn duisternis en geen licht is in ons.

En nimmer zou de Schepper van hemel en aarde, onze Maker en Formeerder, ons weer tot Zich kunnen doen naderen zo daar geen nieuwe betamelijkheid in ons was.

En waar dit krachtens onze Godsverlating niet meer mogelijk is, zo heeft God Zijn eigen machtigen arm heil beschikt en deze zo noodzakelijke betamelijkheid Zichzelf geschonken in Zijn Zoon Jezus Christus. En waar deze betamelijkheid nu wordt

toegerekend in het hart van de uitverkoren zondaar, zo is het, alsof hij zelf de betamelijkheid weer betoond heeft.

En toch zal 's Heeren volk zich nooit kunnen verheffen, alsof zij zelf ook maar iets aan hun zaligheid hebben toegegaan. O Nee! Want de verwerving hunner zaligheid was noodzakelijk, maar niemand hunner was daartoe bij machte. Maar hun Hoofd, hun Borg en Middelaar, Hij is in gewilligheid gekomen op deze aarde, welke om ons vervloekt is, om door lijden en dood de zaligheid Zijns volks te verdienen.

Om zulk een betamelijkheid voor God, Zijn Vader, voor te brengen, dat er een volkomen verzoening teweeggebracht kon

worden tussen de heilige en rechtvaardige God en de diepgezonken zondaar.

Nee, wanneer er ook maar één nagelschrapsel bij moest van de mens, dan zou hij geen volkomen Zaligmaker zijn.

Maar, wat de Kerk wel bewondert, dat is de profijtelijkheid. Welk een rijke zegen en onuitsprekelijke weldaden heeft Christus verworven. Nooit kunnen deze heerlijke gaven door ons op de juiste waarde geschat worden.

Door Hem is het mogelijk geworden, dat al de eeuwen door verkondigd wordt: Vrede, ja, vrede door het bloed des Kruises! En niet alleen aan het oude Bondsvolk, maar aan alle volken op de gehele wereld zal verkondigd worden de blijde boodschap des heils, volkomen verzoening, volkomen herstelling, ja eeuwige gelukzaligheid wordt door Hem beloofd aan allen, die maar komen tot Hem.

Hij kan zo vriendelijk nodigen: *Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en u zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht en mijn last is licht.* (Matth. 11:28-30).

En wie dit bij ervaring kent, om als een beladene en belaste door Hem geholpen te worden, die kan geen woorden vinden om zijn dank uit te spreken.

Zij verstaan iets van wat de dichter van Psalm 116 uitroept: *Wat zal ik de Heere vergelden?* Nee, in Zijn Eigen werk wordt God verheerlijkt.

Wij kunnen de Heere alleen danken door de Heere. Die dit verstaat, heeft het geleerd!

Moest dus de zaligheid door de Heere Jezus Christus verworven worden, zij moet ook worden gepredikt. Laat ons dit vervolgens beschouwen in de derde gedachte:

Ten 3e een gepredikte zaligheid

De zaligheid, welke gewaarborgd en verworven is, moet ook gepredikt en wel door ... een onbekwame dienstknecht. God roept nimmer bekwame knechten, die het met eigen krachten wel zouden kunnen, maar juist dezulken, die onbekwaam in zichzelf de bekwaamheid in Hem hebben ontvangen. En zien wij nu op onszelf, dan zijn wij tot dit gewichtige werk onbekwaam, dan past ons beter de laagste plaats onder u, dan hier op de kansel, maar anderzijds, wanneer wij bekrachtigd mogen worden door de Heere, dan is het mogelijk door Zijn genade.

Wanneer wij dus zeggen, dat God een onbekwame dienstknecht roept, dan wil dat niet zeggen, dat wij u Gods Woord niet zullen brengen! Nee, want dan zegt Hij tegen in zichzelf onbekwame knechten: *Hij, Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal!*

En wat zullen wij u prediken? Zullen wij u voorhouden, dat ge netjes moet leven, ieder het zijne geven, trouw ter kerk komen, enz. en u daarop de zaligheid verzekeren? Natuurlijk zullen wij u dit ook prediken, want al kan het de grónd onzer zaligheid niet zijn, daarom is het evenwel nodig! Kunt ge u een waar Christen voorstellen, die niet netjes leeft, en ieder het zijne niet geeft, en niet trouw ter kerk komt en geen goede werken verricht en dus voor kerk en armen zijn gaven niet schenkt? Immers Nee!

Doch nimmer zullen wij u deze zaken als genoegzaam tot zaligheid verkondigen. Als

vruchten van het zaligmakend geloof zijn zij kostelijk.

Maar door de mens misbruikt als een brug om in de hemel te komen, zullen zij blijken te zijn, een bedrieglijke weg, die nimmer tot God kan brengen. De prediking moet zijn: Gods Woord, bevattende Wet én Evangelie! Niet de boodschap des heils alleen, maar ook Gods rechtvaardigheid, ook Gods heilige Wet.

Wij moeten u van Godswege brengen: Jezus Christus en Dien gekruist, het gezegende Wonder, waardoor ge alleen zalig kunt worden, zo ge u als een schuldenaar en overtreder van ál Gods geboden leert kennen.

Voor armen is rijkdom, voor ellendigen troost, voor bedroefden vreugde, voor dwazen wijsheid, voor ongelukkigen het geluk, ja voor rampzaligen is bij de Heere een eeuwige zaligheid.

A. Deze prediking moet ten eerste zijn: *eenvoudig*.

(1) 's Heeren Woord is duidelijk en klaar, maar wij kunnen dit Woord niet verstaan, tenzij onze blinde zielsogen worden geopend. Deze Bijbel zal dan voor u zijn, een Lamp voor de voet en een Licht op uw pad.

Wij zullen met de hulp des Heeren u zo eenvoudig mogelijk trachten te ontvouwen: ten eerste de verordining. Hoe de Heere van eeuwigheid de Zijnen reeds gekend en verordineerd heeft ten eeuwige leven. Dit is een vrijmachtige daad Gods, waar niemand in kan blikken. En toch kan zij niet gemist worden in het plan der gelukzaligheid.

Het is het fundament van dat Goddelijke gebouw! Want, was er geen verkiezing tot zaligheid, voorwaar nooit zou er een schepsel wederkeren tot God.

(2) Maar, nu God van eeuwigheid de Zijnen heeft gekend en ze heeft verordineerd tot het eeuwige leven, zo moet er ook op volgen: *de Roeping*.

En hier begint des predikers arbeid. Maar zij zal ijdel zijn, zo de bediening des Woords niet gepaard gaat met de toepassing des Heiligen Geestes.

Er is een uitwendige en een inwendige roeping. Wij hebben tot taak u de uitwendige roeping uiteen te zetten. Hoe God Zijn knechten gebiedt de deur wijd open te prediken, zo wijd, dat er een ingang kan zijn voor de grootste, berouwhebbende zondaar.

Maar in de prediking mag nimmer een kier zelfs van de genadedeur ontsloten worden voor onboetvaardige en goddeloze mensen.

En zie, dan smeken wij van de Heere, dat het onder ons ook mag gebeuren, dat velen uwer inwendig geroepen mochten worden. Want met de uitwendige roeping maakt God Zich vrij van een iegelijk onzer, maar zo wij innerlijk overreed worden om 's Heeren roepstem op te volgen, dan zullen we Gods eeuwige liefde voor zondaren bewonderen en vooral in onze persoonlijke roeping de Heere erkennen.

(3) Ten derde volgt dan de *Rechtvaardigmaking*.

Ook hierin wensen wij u te wijzen, dat God, de Heere, nimmer iemand rechtvaardigt op grond van eigen werken, maar alleen door de aangebrachte en toegerekende gerechtigheid van de Heere Jezus Christus.

Hoe het schepsel totaal ontledigd moet worden, wil er plaats zijn voor de algenoegzaamheid, de volheid van Jezus Christus. Hoe Christus de Middelaar is om de gescheiden zondaar weer tot God, ja in God thuis te brengen, om niet alleen een Borg voor uw schuld, maar ook een God (en Vader) voor uw hart te mogen hebben en weer Zijn kind te mogen zijn om 't eeuwig welbehagen.

(4) Ten vierde: *de Verheerlijking!*

Zonder heiligmaking, zegt de apostel, zal niemand de Heere zien. Dat zou ook niet kunnen! Wat hier in beginsel geleerd wordt, zal eens volmaakt zijn.

En dan zullen zij ook de Heere kunnen zien, als een gekende en verordineerde van eeuwigheid; in de tijd uitwendig en inwendig geroepen, zomede gerechtvaardigd, en in de weg van heiligmaking onderwezen, om straks verheerlijkt te worden.

O, ziet God nu in Zijn eeuwig Raadsbesluit de ganse verlostte schare voor Hem, als hadden ze nooit in hun bondshoofd Adam zo schrikkelijk gezondigd; als hadden ze nooit in hun leven enig kwaad bedreven. Wat zal dat een gejubel zijn; de verlostte Kerk en de heilige engelen Gode eer gevende. Onuitsprekelijke zaligheid! En dat alleen uit God!

B. Moet de prediking eenvoudig zijn, niet minder *ernstig*.

Met alle ernst hopen we u te wijzen op de kortstondigheid des levens; hoe er maar een schrede is tussen ons en de dood. Welk een korte tijd ons misschien gelaten is om nog te leven. En dan zullen we immers verschijnen moeten voor de Rechter der ganse aarde, om rekenschap af te leggen. Ernstig wil zeggen, dat wij zelf er mede van doordrongen zijn en uw zielenheil ons ook zeer ter harte gaat. Het wil mede zeggen, dat wij innig medelijden hebben met onbekeerde mensen en wij met de apostel mogen instemmen, die in 2 Kor. 5:11 uitroept: *Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof en zijn Gode openbaar geworden, doch ik hoop ook in uw consciënties geopenbaard te worden.*

Niet, alsof de apostel zelf de mensen kon bewegen, of dat wij ons dit zouden aanmatigen. Nee, maar dat wij zulk een ernstige roepstem tot u moeten doen uitgaan, omdat wij ook zelf iets van de schrik des Heeren ontmoet hebben. En daarom moet de prediking ook dringend zijn.

Met eenvoudigheid en ernst, maar ook met aandrang moet gewezen worden op het enige Middel des behouds; hoe het niet goed is te hinken op twee gedachten, maar, hoe het komen moet tot die onberouwelijke keuze, gelijk Ruth dit mocht doen, toen zei mocht belijden: *Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren, want waar u zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar u zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk en Uw God, mijn God. Waar u zult sterven, zal ik sterven en aldaar zal ik begraven worden; also doe mij de Heere en also doe Hij daartoe, zo niet de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en tussen u.* (Ruth 1:16, 17).

Het zal, wil het wel met u wezen, moeten komen tot deze keuze, want wie de wereld en de zonde niet zal verlaten, maar deze blijft dienen, al doet hij of zij dit onder de dekmantel der godsdienst, zal gewis niet ingaan in het Koninkrijk der hemelen.

Het zal ontzettend zijn voor zulke schepselen, die leven onder het aanbod van genade door het bloed des kruises, dit bloed onrein te hebben geacht, en er zich niet door te hebben willen laten reinigen.

C. En ten laatste moet de prediking ook zijn: *waarschuwend*.

O, dat u allen dit bedenken mocht, dat, wanneer God u een dienstknecht zendt, dan zal zijn woord net ledig wederkeren. Het zal voor velen zijn een reuke des doods ten dode en dan voor hoe velen een reuk des levens ten leven? De Heere weet het!

O, onze bede is: Neemt het toch ter harte! Eén van beide! Een tussenweg is niet mogelijk! u moet kiezen! Kiest toch de Heere!

Wanneer onze komst u ten oordeel zou zijn, hoe ontzettend! Dan zal het uw eigen schuld zijn. Maar, indien ge onder onze prediking de keus tot het eeuwige leven mocht

doen, welk een genadewonder zou dat zijn. Wij gunnen het u allen uit de diepste grond van ons hart.

Wij vermanen u met ernst en aandrang. Komt naarstig naar 's Heeren Huis, laat nimmer uw plaats leeg, zoekt geen vonden, maar komt gedurig met de bede om 's Heeren zegen voor leraar en gemeente.

Moet dus de gewaarborgde en verworven zaligheid gepredikt worden, ze moet ook geloofd worden, daarom bepalen wij u in de vierde plaats bij:

Ten 4e een geloofde zaligheid

Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Zo tekent de Hebreënbrief ons het geloof. Het geloof is een onmisbare schakel in de prediking. En dan bedoelen wij niet het historische, tijd- of wondergeloof, maar het oprecht zaligmakend geloof.

En nu is het schepsel onbekwaam om te geloven.

- Het is ten eerste: onmogelijk.

Dit klinkt wel vreemd, maar het is een onomstotelijke waarheid. Het is voor een natuurlijk mens onmogelijk, om te geloven in God, in Jezus Christus, in de Heilige Geest, in Gods eeuwig onfeilbaar Woord.

Ja maar, zult ge wellicht zeggen, ge moet onderscheid maken tussen de wereldse mensen en ons. Wij zijn Christelijke mensen, die al jaren hier of in een ander kerkgebouw onder de zuivere verkondiging van Gods Woord zijn geweest, en wij weten best, hoe een mens bekeerd moet worden!

Het kan waar zijn, wij stemmen dit toe, dat ge door jaren lang onder de zuivere prediking op te gaan het wel weet, hoe het moet, maar... daarom weet ge nog niet hoe het is. Juist dit: hoe het is, wordt alleen geleerd door het zaligmakend geloof. En het is onmogelijk, zo ge niet van dood levend gemaakt zijt, dat ge ook maar iets ervan kent. Het is absoluut onmogelijk krachtens de doodsstaat van de mens, om, zoals hij geboren is, te geloven, te kunnen geloven in een gewaarborgde zaligheid in God Drie-enig; in een verworven zaligheid door Christus Jezus; in een gepredikte zaligheid door Gods knechten en in een geloofde zaligheid door hemzelf, want niemand heeft het zaligmakend geloof krachtens natuurlijke geboorte, maar alleen krachtens algehele vernieuwing des harten en des levens. Wanneer de Heere ons opzoekt in Zijn liefde en innerlijk komt te overreden, zie, dan is het in de tweede plaats, mogelijk, om te geloven.

Dan wordt niet alleen geloofd, dat er een God is, maar, dat wij in rekening met God staan en dan wordt dat zaligmakend geloof werkzaam, om u te doen geloven, dat u genade mist. Juist de levendmakende daad Gods zet ons in het gemis.

De zondaar ontvangt licht, om zijn duisternis te bewenen. Hij ontvangt genade, om zijn gemis aan genade uit te schreien. De zondaar ontvangt geloof, om te geloven, dat, indien hij zo blijft, zoals hij of zij zich nu waarneemt, dat dan zijn einde vreselijk zal zijn. Zie zulke mensen komen naarstig naar 's Heeren Huis. Zulke mensen behoeft ge niet te wijzen op de waarheid des geloofs. Van harte stemmen ze in, dat er zaligmakend geloof gekend moet worden wil het wel met hen zijn. Deze ontdekte schepselen kunnen het niet doen met een aangepaat geloof, maar met het geloof, gewerkt door de heilige Geest.

Doch, en hierin bestaat voor hun de zaak waar het om gaat: Hoe kom ik aan zulk een geloof?

Omdat ze in hun waarneming buiten deze zaken staan, zo is hun hartelijke begeerte, om toch zulk een geloof te mogen oefenen, dat ze met blijdschap mochten aannemen, werkelijk met Goddelijk licht te zijn bestraald; en dat Goddelijke liefde hen heeft

levend gemaakt en Goddelijke genade hen heeft bearbeid. Nu, daar zorgt de Heere voor. Op Zijn tijd zal Hij Zijn gunstgenoten in deze heilgeheimen inleiden.

- O, wij wensen ook u, die niet geloven kunt en het toch zo gaarne zoudt willen, te wijzen op de enige Weg, om te komen tót en in het geloof ook van uw zaligheid. Want wat baat het ons en u of anderen kunnen of zullen zalig worden, zo het ons niet zal gebeuren?

Laat ons dan zulke verslagen zielen mogen wijzen op de onmogelijkheid, om door de werken der wet gerechtvaardigd te worden. Want ik weet, dat ge zeer ijverig zijt in allerlei werken, om zo mogelijk uw leven zo te beteren, dat de Heere u zal aannemen. Nee, dan spreekt de apostel tot u met alle ernst in Rom. 4:4, 5: Nu, dengene die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld. Doch dengene die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid.

- En wanneer ge een weinig van de mogelijkheid des geloofs geleerd hebt, dan blijft in de derde plaats ook de heerlijkheid niet uitgesloten.

Wat al wederwaardigheden moeten veelmaal doorleefd, wat al tegenspoeden moeten doorworsteld, wat al rouw en droefheid komt menigmaal onze woning binnen en hoeveel drukwegen keurt de Heere voor ons dikwijls nodig.

Ja, daar weet de gelovige wel iets van. Hoe aangenaam het is, als onze weg voorspoedig is, wanneer de Heere elke steen voor ons wegruimt, elk beletsel wegneemt, elk gebed verhoort, maar... wanneer het de Heere behaagt het om te keren, o, wat is het dan moeilijk om geloof te oefenen, om te geloven, dat de Heere recht is en dat God Zich niet vergist, ook niet in onze weg. Indien de Heere ons dan niet verborgen ondersteunde, wij zouden in droefheid en moedeloosheid het opgeven.

Maar, laten wij u dan mogen verkondigen; in zulke wegen kan de Heere Zich juist geven. Dan is er plaats voor Hem, Die grote Ontfermer, Die eeuwig leeft en regeert, altijd helpt en verlost, nooit beschaamd en verwijt.

O, tot zulke zielen hebben we ook nu Gods Woord te verkondigen. En wel dit! Ge kunt het lezen in Jesaja 40. En wij verzoeken u dringend: lees het thuis nog eens zo mogelijk biddend na, wat er geschreven staat in vers 29-31: *Hij geeft de moede kracht en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen; maar die de HEERE verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden, zij zullen lopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden.*

Wat zou dit een weldaad zijn, wanneer het werd toegepast. Want dan had ge iets geleerd van de onmogelijkheid om eerst te geloven; de moeilijkheid om gedurig te geloven; de heerlijkheid om blijvend te geloven.

Rest ons nu nog om stil te staan bij de heerlijkheid des geloofs. Ook dat willen wij u prediken. Hebben wij de bezwaren, welke de gelovigen zo menigmaal benauwen, niet verzwegen, wij mogen u ook de heerlijkheid des geloofs verkondigen.

O, wanneer het geloof, gewrocht door de Heilige Geest, in ons hart werkzaam is en Gods Geest ons wijst vanuit al onze ellende op Christus Jezus, waarvan de apostel Petrus zulk een heerlijke beschrijving geeft in 1 Petrus 2:23-25: *Die, als Hij gescholden werd, niet wederschold, en als Hij leed, niet dreigde, maar gaf het over aan Dien, Die rechtvaardiglijk oordeelt; Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout, opdat wij de zonden afgestorven zijnde, der gerechtigheid*

leven zouden; door Wiens striemen u genezen zijt. Want u waart als dwalende schapen, maar u zijt nu bekeerd tot de Herder en Opziener uwer zielen.

Zie, dan vergeten we al onze moeiten en wanneer dit in de praktijk beleefd wordt, dan genieten we van de heerlijkheid des geloofs.

Al is de weg dan moeilijk, ons kruis zeer zwaar, ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand van de troon Gods (Hebr. 12:2), gaan wij moedig voorwaarts, gelovende, *dat hoe donker ooit Gods weg moog' wezen, Hij ziet in gunst op die Hem vrezten.*

Die heerlijkheid des geloofs is ons tot blijdschap. Blijvend, onder alle omstandigheden, zal de Heilige Geest u telkens wijzen op de kortheid van de strijd en de eeuwigheid der gelukzaligheid.

En daarom ook in deze ure klinkt het wachtwoord van de grote Koning: Heft uw hoofden opwaarts, want uw verlossing is nabij. Op Zijn tijd roept Hij de Zijnen uit dit aardse tranendal naar het Huis Zijns Vaders, waar vele woningen zijn. Letten we nu ten laatste nog op:

Ten 5e een verzekerde zaligheid

Wat bedoelen we hiermee? Wel, in onze tekst ligt ook dit opgesloten. Luister maar: Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben.

Het is niet een zaligheid, die weer verloren kan worden, zoals Adam dat gebeurd is in het Paradijs.

Nee, deze gewaarborgde, verworven, gepredikte en geloofde zaligheid, is ook verzekerd, dat wil zeggen is niet verliesbaar. Niet, dat de gelovigen ze bewaren, want ze is verzekerd of ligt onwrikbaar vast in Gods Raadsbesluit. In de Goddelijke verkiezing, ja in Gods eeuwig welbehagen, in God Zelf!

En nu wordt dit ook in de harten der gelovigen bekend gemaakt. En in welke wegen? Ten eerste in wegen van beproeving.

Dat dit noodzakelijk is, leert ons ook Petrus, als hij in 1 Petrus 1:6, 7 zegt: *In Welken gij u verheugt, nu een weinig tijds (zo het nodig is) bedroefd zijnde door menigerlei verzoeking; opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus.*

Er komt dus zeker beproeving, die door Gods genade het zaligmakend geloof deelachtig is, zal niet ontkomen aan beproeving. Op zichzelf genomen is dit nimmer aangenaam, en ook niet één gelovige zal ernaar verlangen en als ze aanwezig is, is ze een zaak van grote droefheid.

Maar lieve lessen worden ook hierin geleerd!

Want dan blijkt juist de echtheid des zaligmakende geloofs. Het historisch geloof gaat gepaard met het zaligmakend geloof.

En het wondergeloof wordt niet ontkend. Want menigmaal redt God Zijn gekenden uit grote noden. Het zaligmakend geloof is wel verenigd met het historisch geloof, want de gelovige aanvaardt de ganse Heilige Schrift. En ook erkent hij dan de wonderen, die de Heere gedaan heeft. Maar op zichzelf genomen is noch historisch -, noch tijd-, noch wondergeloof zaligmakend.

Het zaligmakend geloof wordt daarom zo zwaar beproefd, opdat de zuiverheid blijke, mede in de beproeving. En tevens, omdat de gelovigen niet altijd het midden van de paden des rechts houden. Zo ervaren zij ook ten tweede, de kastijding. Ook die wordt met droefheid ervaren en het wordt wel eens met Asaf de gelovigen een raadsel, een

ondoorgegrondelijk raadsel, dat de goddelozen voorspoed hebben en zij daarentegen zoveel tegenheden ontmoeten en dan wordt Psalm 73 bij bevinding verstaan, dat ook wij nijdig zijn op der goddelozen voorspoed, en het onmogelijk met God en Zijn wegen eens zijn, totdat ook wij in Gods heiligdom ingaan en wanneer dan doorleefd wordt Ps. 73:23-26: *Ik zal dan geduriglijk bij u zijn; u hebt mijn rechterhand gevat; u zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult u mij in heerlijkheid opnemen. Wien heb ik nevens u in de hemel! Nevens u lust mij niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid.*

Zie, dan erkennen wij met David: eer dat ik verdrukt werd dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw geboden! (Ps. 119:67). Dan wordt iets doorleefd van wat de apostel ook optekent in Hebr. 12:4, 5, 6 en 11: *Gij hebt nog tot de bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde; En gij hebt vergeten de vermaning, die tot u als tot zonen spreekt: Mijn zoon, acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijk niet, als gij van Hem bestraft wordt; Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijk zoon, dien Hij aanneemt. En alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen, die door dezelve geoefend zijn.*

O, geliefde gemeente, wij kunnen u geen andere weg prediken, want er is geen andere naam onder de hemel gegeven, om zalig te worden, maar ook geen andere weg. Hier, in dit aardse tranendal, wij kunnen en mogen het u niet verhelten, wordt de rust niet gevonden. O zeker, er worden rusttijden gekend en werkelijk zulke zalige rustperioden, dat de pelgrim weer bemoedigd de reis staf opneemt, om de reis weer voort te zetten.

Maar de rust, die er overblijft voor het volk van God komt later pas. Hebben ze hier beproeving en kastijding, ook - en dat is het derde stuk - verdrukking is menigmaal hun deel. Zij kunnen soms in zulke drukwegen komen, dat nergens uitkomst is te zien en het schijnt, dat ze geheel verlaten zijn.

Hoe geweldig kan het dan van binnen stormen, wanneer de vijand (Satan) van binnen en van buiten u toeroept:

*Waar is God, op Wien u bouwdet,
en aan Wien g' uw zaak vertrouwdet?*

Het water komt dan wel eens aan de lippen, maar hoe hoog de nood mag gaan, nooit gaat ze hoger als Hij het wil. En straks is het weer volkomen waar: met de beproeving geeft Hij de uitkomst; onder de kastijding geeft Hij te zwijgen.; na de verdrukking geeft Hij rijke zegeningen: *Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, en ongetrooste! Zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten. En uwe glasvensteren zal Ik kristallijnen maken, en uwe poorten van robijnstenen, en uw ganse landpale van aangename stenen* (Jes. 54:11, 12).

Die zaligheid, welke wij u mogen verkondigen, is zo zeker, dat bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar het Verbond des Vredes blijft tot in eeuwigheid.

O, gelukkig is dat volk, dat van deze zaken iets geleerd heeft, want hun zaligheid is gewaarborgd in God Drie-enig, is verworven door hun Borg Jezus Christus, wordt hun telkens gepredikt door Gods knechten en is door hen gelovig aangenomen, omdat zij overreed zijn geworden door de onweerstaanbare werking van Gods Geest en zij is verzekerd, hoe of hun weg ook moge gaan door dit moeilijke leven. Geen nood, er is geen afval der heiligen en nog een kleine tijd en de strijd is gestreden, de loop is geëindigd en het einddoel bereikt en dan wacht u de beloning. Niet een beloning uit

verdienste, maar uit loutere genade.

Dit heeft de Heere Zelf beloofd aan al de Zijnen. Na de aardse loopbaan wordt de gelovige gekroond!

O, welk een vooruitzicht wacht hen. In Hem zijn ze meer dan overwinnaar. Niet alleen is het hun beloofd, maar het zal hun ook zeker geschonken worden. Op aarde kan het gebeuren, dat mensenkinderen elkaar wat beloven, maar nimmer hun belofte houden.

Maar de Heere is een Waarmaker van Zijn Woord. Hij is de Getrouwe.

Er is nog een vijand, de dood, dit is de laatste en daar kan nog wel eens vreze voor zijn, maar hij is ontwapend, de prikkel des doods is voor de gelovigen weggenomen. De dood der uitverkorenen is een afsterven van het lichaam der zonde en des doods en een doorgang tot het eeuwige leven der zaligheid.

Welgelukzalig zal straks Gods volk zijn; beloond uit genade; eeuwig vol van God; eeuwig thuis; eeuwig met de Heere.

Zingen: Psalm 89:7, 8.

Toepassing

En nu nog een laatste woord in dit avonduur. Onze komst zal één van beide voor u zijn: ten leven of ten dode. Het behage de Heere ons in uw midden te stellen, om de rechtvaardigen aan te zeggen: *het gaat hen wel, maar wee de goddelozen: het zal u kwalijk gaan.*

Petrus mocht getuigen in het laatste gedeelte onzer tekstwoorden: Waarvan ik de voornaamste (zondaar) ben.

Ook wij mogen getuigen hiervan geen vreemdeling te zijn, maar ook ons is barmhartigheid geschied. En daar ik hiervan in de intrepredicatie te Enkhuizen iets heb meegedeeld, zo laten wij dit nu rusten.

Wij hopen, dat de Heere ons verwaardigen mag in uw midden te doen zijn als een, die dient. En de Heere bekrone onze arbeid met Zijn onmisbare zegen, opdat er nog toegebracht mogen worden tot de Gemeente, die zalig wordt. Dan wordt Zijn Naam geprezen tot in eeuwigheid. AMEN.

Slotzang: Psalm 72:11

Verklaringen ds. C. Kramp

De toespraken tot B. & W. en de verschillende afgevaardigden, zomede tot ds. Van 't Hoog en ds. De Jonge, vermelden wij niet. Alleen maken wij melding van het woord van ouderling Vinke, die ons namens de gemeente 's Heeren zegen bij onze arbeid toewenste en ons liet toezingen Psalm 119:3.

Hiermee voldoe ik tevens aan veler wens, om deze uitgesproken predicatie in drukvorm te doen verschijnen. Ze is geruime tijd na 29 juni 1939 opgetekend en kan dus niet woordelijk weergeven, wat toen door mij is gesproken. Hoofdzaak en bedoeling is echter hetzelfde gebleven, dat zult ge wel bemerken! De Heere schenke over deze uitgave Zijn onmisbare zegen.

Dat is de wens van de schrijver.

Grafhorst, september 1939.

6. Sions Pelgrims in donkere tijden (1) Predicatie te Grafhorst

Zij gaan van kracht tot kracht

Psalm 84:1

Psalm 84

Psalm 12:1, 2

Vooraf spraak

Mijne hoorders! Wij lezen in Exodus 33:14 en 15: *Hij dan zeide: Zou Mijn aangezicht moeten medegaan, om u gerust te stellen? Toen zeide hij tot Hem: Indien Uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken!*

Er was wel reden voor, dat de Heere weigerde met Israël verder op te trekken. Zij, de Israëlieten, hadden immers tijdens Mozes' afwezigheid het gouden kalf gemaakt en met toestemming van Aäron een feest gevierd. Het zou dus rechtvaardig zijn, als de Heere dat volk niet meer wilde kennen. En toch! De Heere zou hen nog niet verwerpen, maar een Engel voor hen heen zenden.

Doch Mozes, de knecht des Heeren, spande de Tent der Samenkomst buiten het leger. En toen Mozes uitging naar de Tent, stond al het volk op, en stelde zich in de deur zijner tent. Zo zagen zij Mozes ingaan in de Tent, terwijl de wolkkolom nederwaarts kwam en in de deur der Tent daalde.

Eerbiedig boog zich al het volk ter aarde. Hier was het een ontmoeting van de Heere met Mozes. En hier pleitte hij voor het schuldige volk. Ja, ook hier beloofde de Heere Mozes, weer met Zijn volk te zullen optrekken, om Zijn onwankelbare trouw te betonen aan een ontrouw volk.

Israël reisde uit het diensthuis van Egypte naar het vrije Kanaän, maar is het ook niet zo met 's Heeren volk. Ook zij waren eens dienstbaar in het huis der zonde en konden zichzelf daar ook nimmermeer uit verlossen. Daar was, evenals voor Israël een uitgestrekte Arm en een sterke Hand voor nodig.

Van nature liggen we in de drievoudige doodsstaat, en niet één schepsel zal hierover wenen en naar verlossing vragen. Totdat het de Almachtige behaagt met Zijn Adem ons levend te maken. Welk een stonde! Welk een wonder! Welk een genade! Maar ook... welk een smart! Welk een gewaarwording! O, die zonde, die zonde!

Ze heeft ons van God gescheiden en nimmer kunnen wij de kloof tussen de Heere en ons overbruggen. En zo de Heere niet van eeuwigheid een weg tot zaligheid had uitgedacht en in de tijd had laten openbaren en ons verkondigen, hoe zouden wij ooit van die weg geweten hebben?

Ja, de Heere doet nog meer. In de harten der Zijnen, welke Hij van eeuwigheid kent en in de tijd opzoekt, daarin legt Hij de gebaande wegen, dat wil zeggen, Hij komt uit eeuwige liefde hen bekend te maken met hun ontzettende ellendestaat, zodat zij een droefheid ontvangen naar God, welke een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid. Maar ook zal hun worden bekend gemaakt, hoe zij, met behoud van Gods recht, en de verheerlijking Zijner deugden, in de Heere Jezus Christus, kunnen zalig worden. Om hen in dit heilgeheim in te leiden maakt Hij hen tot een pelgrim op de weg des levens.

Nu, bij Sions pelgrims wensen wij u te bepalen, terwijl u onze tekstwoorden opgetekend vindt in de u voorgelezen Psalm 84, waar wij in het 8e vers, het eerste gedeelte, aldus lezen:

Zij gaan van kracht tot kracht.

Aler wij tot de verklaring van genoemde tekstwoorden overgaan; laat ons eerst 's Heeren heilige Naam aanroepen, om Zijn onmisbare zegen.

Zingen: Psalm 17:3.

Inleiding

In Psalm 84 bezingt de dichter zijn smachtend verlangen naar de voorhoven des Heeren. Evenals Psalm 42 en 43 behoort ook Psalm 84 aan David, en is door hem in dezelfde tijd en onder dezelfde omstandigheden vervaardigd, namelijk op zijn vlucht voor Absalom.

Geheel de inhoud, taal en beeldspraak, het pleit ervoor, dat David er de dichter van is. Met welk een liefde is hij vervuld voor 's Heeren voorhoven, de Tabernakel. Een les voor ons allen, om de plaats des gebeds toch nimmer om gezochte redenen te verzuimen. David doet het van harte leed, dat hij niet kan opgaan, naar 's Heeren Huis. Hoe menigeen, die wel verhinderd is om op te gaan onder de feesthoudende menigte, kent toch niet de smart over het gemis om te kunnen opgaan. Maar David zegt niet: Zie de Heere weet het, dat ik niet kan gaan en dus zal ik erin berusten.

Nee! Zijn ganse ziel is begerig en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven des Heeren: zijn hart en zijn vlees roepen uit tot de levende God. Mocht het zó toch bij ons allen zijn. Ons gemis véél groter dan ons bezit; het is de les voor elke pelgrim. Hoe eerbiedig spreekt hij over de dienst des Heeren en hoe gelukkig ziet hij dezulken, die in het huis des Heeren wonen. Maar ook noemt hij die mens welgelukzalig, in welks hart de gebaande wegen zijn. En dan denkt David hier, hoe Israël jaarlijks optrekt naar de grote feesten. En hoe gelukkig dan het ware Sion is, dat toch alleen de ware vrede en het zuivere geluk mag doorleven.

En dan roept hij uit met meeleven in zijn eigen ziel:

Zij gaan van kracht tot kracht.

Staan wij achtereenvolgens stil bij de navolgende gedachten:

SIONS PELGRIMS IN DONKERE TIJDEN, REIZEND TOT GOD

- ten 1e als een pelgrim;
- ten 2e op de reisweg;
- ten 3e met een Leidsman;
- ten 4e door het Tranendal;
- ten 5e naar de Godsstad.

Ten 1e als een pelgrim

Groot was de heerlijkheid, waarmee Adam versierd was in het Paradijs. Hij was profeet, priester en koning.

Groot was zijn geluk. Hij deelde in de Godsgemeenschap. Doch die heerlijkheid, dat geluk, die gemeenschap heeft hij verloren. Moed- en vrijwillig heeft hij de band der gemeenschap verbroken en is daardoor gevallen in de diepste jammerstaat, zodat de heerlijkheid veranderde in een vreselijke ellende.

Hij werd uitgedreven om nimmer in dit Paradijs weer te keren. Doch, Gode zij dank, de Heere beloofde een Verlosser te zenden, die hetgeen Adam verloren had, weer terug zou verdienen. Dat was de moederbelofte: Ik zal vijandschap zetten.

Dit nam niet weg, dat de gevolgen der zonde ook door Adam en Eva gedragen moesten worden. Het is waar, de Heere nam hen weer in Zijn verbond op, doch zij zouden hun ganse leven weten, tegen Wie zij gezondigd hadden. Als ballingen zijn zij uitgedreven en wij, hun nakomelingen delen ook in hun diepe ellendestaat.

Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzo de dood tot alle mensen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben (Rom. 5:12). Zo zijn alle mensen van nature buiten God en Zijn gemeenschap. Doch, wanneer het nu de Heere behaagt, om een mens tot zichzelf te brengen, dan wordt het hem bekend gemaakt, dat hij als een balling buiten God omzwerft. Dezulken worden van een balling een pelgrim.

Er is onderscheid tussen een pelgrim én een pelgrim. Wat is een pelgrim?

Wel, een pelgrim reist van het land zijner geboorte naar een land, waar hij zeer gelukkig hoopt te zijn. Een pelgrim in de zin van Gods Woord is iemand, die de wereld en haar begeerlijkheid verlaat, om zich te begeven dóór deze wereld naar het Kanaän dat Boven is, en zich in alles begeert te onthouden om het beoogde doel te bereiken.

En waar het echte geld altijd wordt nagemaakt en het nagemaakte geld veel meer glans heeft dan het echte, zo is hier onderzoek geboden. Ook in het geestelijk leven past grote voorzichtigheid om onze kostelijk ziel niet te bedriegen voor een nimmer eindigende eeuwigheid. Want alle pelgrims zijn niet begerig naar de Heere.

De meeste reizigers naar Sion gaan uit gewoonte, of om familie of vrienden te ontmoeten of om andere redenen, maar in geen geval met een begeerte naar God. Zij willen de feesten wel bijwonen, maar hebben geen bijzondere verlangens.

Anderen zijn er, die wél begerig zijn naar 's Heeren dienst. Zij zijn dat zo gewoon en kunnen ook niet anders zeggen, dan, dat het een gemis zou zijn voor hen, wanneer zij niet konden meetrekken met de pelgrims naar Jeruzalem.

We hebben ze meermalen ontmoet, die niet meer opgingen naar 's Heeren huis, want er was geen bediening meer, behalve een enkele leraar, die dan nog in de gunst viel en daar ging men dan met bid- of dankdag heen.

Wij vroegen eens, of zulk een dag een rijke zegen voor hen afwierp, waarop het antwoord luidde: Ja natuurlijk, want men ziet dan weer eens vele oude vrienden en familie. (Dit was de zegen!).

Wij beleven ontzettende tijden en zij zijn hierom zo bedroevend, dat de Kerk des Heeren zo verdeeld en van haar plaats is. De één zegt: Er is in 't geheel geen bediening meer; weer een ander gaat zover niet, doch noemt u nog één, of op zijn hoogst twee leraars, die nog zuiver zijn. Een derde heeft een andere maatstaf; die rekent de kerk, waartoe hij behoort als de enig zuivere kerk, met de zuiverste leraars enz., enz.

Laten we maar ophouden.

De ware pelgrim behoort zó niet te zijn. Als balling buiten God heeft de Heere hem of haar opgezocht en met zichzelf bekend gemaakt, opdat er een oprecht berouw zou geboren worden over al het kwade, door hen bedreven. Dat volk kan noch durft zich bij Gods volk voegen, maar als met Zijn hand brengt Hij ze tot de Kerk, opdat zij als ware pelgrims zullen leren alles schade en drek te achten om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus. Er is onderscheid onder de pelgrims. Maar ze kunnen ook niet buiten onderwijs.

Onderwijs hadden al de reizigers naar Jeruzalem nodig. Ze moesten onderwezen zijn in de inzetten en rechten des Heeren. Ook nu kan de ware pelgrim niet buiten onderwijs. Immers, de kennismaking van hun zonden en de verdraagzaamheid en lankmoedigheid Gods, doet hen erkennen, dat de schuld hunner is. De pelgrim

verlangt naar licht en waarheid. O, kon hij toch goed maken, wat door hem bedorven is.

Juist de ware pelgrim wordt naar zijn ballingschap teruggeleid. Hij wordt door de Geest Gods ingeleid in die ontzettende scheiding, die er bestaat tussen de Heere en zijn persoon. De genade Gods wordt hem echter ook geopenbaard, dat de Heere een barmhartig en genadig God is, wat de pelgrim in die tijd zeer tot troost is. Natuurlijk is hij hier niet blijvend mee getroost. Dat kan niet, want, hoe de Heere ook opbeurt, telkens weer komt hij ledigheid in de ziel te ontdekken, omdat er meer geleerd moet worden en er dan meerdere genade aan de ziel geschonken kan worden.

De inzetten en rechten des Heeren zijn onmisbaar voor de ware pelgrim. Hoe noodzakelijk is het, daaruit onderwezen te worden. De Heilige Geest zal dit zeker doen. Als een, die bereid is alles achter te laten, om zich alleen uit te strekken naar de dienst des Heeren, zo moet het in de ziel van de pelgrim worden. Daartoe werkt Gods Geest, maar ook de onderhouding van al Gods volk is Zijn werk.

Hij zal hen in hun ganse leven onderhouden. Sions reizigers zullen op de weg verzorgd worden. Het zal hen aan niets ontbreken. Zij, die van verre zijn of zij, die van nabij komen, de Heere zal hen onderhouden op de weg.

Zij kunnen er op rekenen. Hij zal voor alles zorgen. Hij zal zoveel laten groeien op het land, hun vee zeer zegenen, ja, Hij zal hen overvloedig beweldadigen. En dus behoeven zij niet bevreesd te zijn voor hun teerkost op de weg.

Welk een rijke beloften heeft de Heere voor de Zijnen. Gelijk een Vader zich ontfermt over de kinderen, alzo is de Heere voor Zijn volk. En dan, welk een volk!

O, zo ondankbaar en menigmaal murmurend! Kan de Heere het voor hen eigenlijk wel ooit goed doen? Immers Nee! Zelfs al zijn zij een weinig dieper in het genadeleven ingeleid, dan zullen ze nog te strijden hebben met die opstandige natuur. En toch! Hoe onuitsprekelijk goed is de Heere voor Zijn volk: Hij straft ons wel, maar naar onze zonden niet.

Was het niet om de verdiensten van Zijn lieve Zoon Jezus Christus, het zou onmogelijk zijn, maar dit is de reden: om Zijntentwille! Alleen om Jezus Christus' wil. Er zijn zeer veel zwakke en zieke pelgrims. Voor deze belooft de Heere ondersteuning.

Dit is hun tot grote blijdschap, want als zij zien op anderen, die in hun ogen veel geloviger zijn, veel meer liefde hebben, ach, dan is het voor hen nimmer mogelijk om tot zulk een trap van genade te komen.

Ze gevoelen zich dikwijls zo ongelukkig en zien erg tegen de reis op, omdat ze zo menigmaal van binnen worden aangevallen, dat ze wegens hun geestelijke zwakte en hun gedurige geestelijke krankheid de reis toch niet zullen kunnen volbrengen en de eindbestemming nooit zullen bereiken.

Nu maken alle pelgrims in deze stand van leven dezelfde fout. Ze zien hun medepelgrims voor het merendeel voor sterke, gezonde en krachtige, en niets mankerende gelovigen aan.

Ze denken dikwijls: Had ik een geloof als die, of was ik zo gelukkig als weer een ander. Had ik zo'n gave als dat kind van God. Gelukkig, dat de Heere ook hier Zijn licht zal laten opgaan, en wanneer de over haar eeuwige staat bekommerde Kerk, straks in wat nauwer contact komt met die sterke, gezonde en krachtige gelovigen, dan zult u het uit hun eigen mond beluisteren, dat ze mede nodig hebben: 's Heeren ondersteunende genade en dat zij in plaats van sterk, zwak zijn, en dat hun krankheden vele zijn, hoewel zij de Goddelijke ondersteuning in die weg niet kunnen ontkennen.

Groot is het voorrecht tot die pelgrimsschare te mogen behoren. Zij worden straks ook gebracht op de goede weg. Beluisteren wij dit in onze tweede gedachte:

Ten 2e op de reisweg

Voor de reizigers, op weg naar Jeruzalem, waren de wegen geheel in orde gemaakt, zodat, al waren het geen wegen, zoals wij ze kennen, het toch mogelijk was, om de bestemming te bereiken.

Zo doet de Heere ook voor Zijn volk. Alle pelgrims zullen dit bij de aanvang of bij meerdere onderwijzing leren. Zo heeft de Heere deze weg Zelf uitgedacht.

Van eeuwigheid heeft de Heere gedachten des vredes gehad. De weg tot God was in de bondsbreuk geheel toegesloten. Vandaar, dat de Heere een weg heeft uitgedacht, zó kunstig, dat de engelen zich hebben verwonderd over dit plan.

Wanneer op de aarde een weg aangelegd moet worden, dan moet het plan ontworpen en tot in alle onderdelen uitgewerkt worden. Elke fout moet verbeterd en het is niet mogelijk, hoe kundig de ontwerper ook zijn moge, een weg uit te denken zonder gebreken.

Maar de Heere heeft het plan ontworpen om weer een weg aan te leggen van de hemel naar de aarde; van het Vaderhart naar het hart van de uitverkoren zondaar; en van het hart van de uitverkoren zondaar naar het Vaderhart Gods.

Dit plan is zó zuiver uitgewerkt tot in de kleinste bijzonderheden dat er nimmer een fout is begaan, die verbetering zou behoeven. Dit plan ging uit van de Vader en had de volle goedkeuring van de Zoon en de gehele instemming van de Heilige Geest.

Niemand had ooit van deze Weg geweten, wanneer God de Heere Hem niet in Zijn Woord had laten beschrijven. Bovendien is het ook een aangelegde Weg. Wat zou het de pelgrim baten, als er wel een uitgedachte, maar geen aangelegde Weg was?

Het uitdenken van deze Weg geschiedde in de eeuwigheid en lag in het Raadsplan Gods opgesloten.; doch het aanleggen geschiedde in de tijd.

Reeds in de moederbelofte gaf de Heere een rijke openbaring betreffende deze Weg en later is hij al duidelijker ontsloten. Hoe heerlijk mochten ook de Profeten getuigen van 's Heeren toenadering tot Zijn schepselen.

Ja, zelfs de schaduwdienst en de offeranden predikten die enige Weg van behoud voor een diepgevallen schepsel. En straks wordt de Weg aangelegd, want: *Wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen zouden verkrijgen* (Gal. 4:4, 5).

Is deze Weg door God uitgedacht en aangelegd; hij zal ook worden gebaad, dat wil zeggen in de harten der Zijnen verklaard en toegepast worden. Daarom zegt de dichter: *Welgelukzalig is de mens, wiens sterkte in U is, in welker hart de gebaande wegen zijn* (Psalm 84:6).

De dichter bedoelt: Dezulken zijn welgelukzalig, wier lust en begeerte het is, om naar Gods geboden te leven; en welker hart zich uitstrekt naar de inzettingen en rechten des Heeren.

Hier komt 's Heeren lieve Geest plaats te maken voor de juiste Weg. Welk een arbeid moet er verricht worden in het hart van 's Heeren volk. Wij zijn immers net als de kinderen Israëls, die in Rameses zeer verheugd waren en opgetogen te Sukkoth aankwamen, omdat zij meenden, dat zij in korte tijd het land Kanaän zouden ingaan.

Wat al eigen gekozen wegen, wat al moeite wordt gedaan, om de weg zelf te vinden, om de Heere voor te schrijven, hoe de weg zijn moet. En nu arbeidt 's Heeren Geest in de harten der pelgrims, om hen af te brengen van alle eigen gekozen wegen, om hun dan de enige Reisweg voor te stellen; ja, hen straks op die Weg te doen wandelen.

De Heere Jezus Christus is dus de enige Weg, waarop de pelgrim moet wandelen, om het hemelse Jeruzalem te bereiken. Dat deze spreekwijs figuurlijk is, behoeft geen

nader betoog. Heeft Hij Zichzelf niet menigmaal vergeleken op een zinnebeeldige wijze bij: de ware Wijnstok, de goede Herder, ja, ook bij: een Weg! Spreekt Hij dit niet duidelijk uit in Joh. 14:6: *Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader, dan door Mij?*

Wij mogen het dus zo verstaan, dat de levend gemaakte balling door 's Heeren ontferming aan zichzelf is ontdekt en tevens Gods goedheid en genade ervaren heeft in de weg der onderwijzing. Hij is immers als een balling gevonden buiten God, vervreemd van alle geluk. Hij is aangenomen, om als pelgrim alles te verlaten en zo het aangezicht te wenden naar Jeruzalem.

Als vanzelf, zal de Heere hen nu ook de Weg wijzen. De enige Weg tot de gelukzaligheid: de Heere Jezus Christus.

Welk een waarde heeft die Weg voor hen, die langs zo veel verschillende wegen hebben gepoogd de verloren gemeenschap met God te herstellen, maar nimmer daarin zijn geslaagd. Ja, zij moeten erkennen, dat ze nimmer daar zullen komen, waar hun hart zich naar uitstrekt, zo de Heere Zelf hun de Weg niet wijst. Vandaar, dat de Heere hen ook die Weg doet bewandelen. Is dat dan anders, dan de ontsloten Weg buiten onszelf te zien? Ja, dit is het meer en meer ingeleid worden in de onuitsprekelijke eigenschappen van die door God uitgedachte, aangelegde en gebaande Weg. Hoe meer ge op die Weg wandelt, hoe meer uw onkunde, dwaasheid en blindheid openbaar wordt.

Wandelen in het natuurlijke leven wil zeggen, dat ge rustig en bedaard vooruit gaat op de weg. Maar 's Heeren pelgrims worden gewaar, hoe meer zij op die Weg wandelen, hoe meer zij verkrijgen van de Heere Jezus Christus in Zijn Profetische bediening, hoe meer zij in hun waarneming teruggaan. Andere pelgrims mogen hun zeggen, dat dit voor hen de juiste Weg is; en in de prediking mag hun dit telkens verkondigd worden, dat juist deze gangen vrucht zijn van het zaligmakende werk des Heiligen Geestes; voor hen is en blijft het een smartelijke weg.

Te meer, waar zij bij de aanvang op deze Weg zo verheugd waren en hun verwachting zeer hoog gespannen was, zo is hun teleurstelling nu des te groter.

Hier is weer licht nodig en wanneer dit Goddelijk licht hen straks bestraalt, dan zullen ze met diepe smart erkennen: Het kon niet anders. Hij moet wassen. Hij moet de hoogste plaats in hun hart hebben en tot op heden is dat nog niet zo.

Daarom moeten zij minder worden. Dit is zo noodzakelijk. Wat moeten zij het, wanneer 's Heeren Geest hen erbij bepaalt, hartelijk toestemmen, dat ze wel overkleed willen worden, maar niet ontkleed. En toch zal hun dat straks meer en meer geleerd worden. Zien we dat in de derde gedachte:

Ten 3e met een Leidsman

De ware reizigers of feestgangers naar Jeruzalem hielden dus de gebaande wegen. En waar er leiding nodig was, werd de oudste en bekwaamste onder hen hiervoor aangewezen.

Op zijn bevel rustten de pelgrims uit en op zijn wenk werd de reis weer voortgezet. Hij regelde ook des nachts de wacht, opdat de pelgrim geen gevaren zouden treffen. Hij was dus de verantwoordelijke persoon, maar werd ook door allen gehoorzaamd.

Was het dus nodig voor de Israëlieten, wanneer men gezamenlijk optrok naar Jeruzalem, dat er een bekwame leidsman was; niet minder nodig is dit voor alle geestelijke pelgrims.

Hun Leidsman is van 's Heeren wege aangesteld en heeft deze aanstelling met vreugde aanvaard, wat we lezen kunnen in Hebr. 12:2: *Ziende op de oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke, voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het*

kruis heeft verdragen, en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons van God.

Hij was een bekwame Leidsman. Van Hem kon getuigd worden, dat Hij leerde als machthebbende. En waar bestond dan Zijn bekwaamheid in?

Wel, allereerst was Hij bekwaam om de zaligheid te verwerven en dat heeft Hij ook gedaan. In de plaats der Zijnen heeft Hij geheel voldaan aan de eis Gods en een eeuwige gerechtigheid voor hen verdiend. Dit kon Hij krachtens Zijn Godheid en door het aannemen van onze mensheid door de Heilige Geest uit de maagd Maria, doch zonder zonde.

Maar in de tweede plaats kon Hij deze zaligheid ook toepassen.

Door de Heilige Geest past Hij de verworven zaligheid toe in de harten der pelgrims. En in de toepassing der zaligheid wijst de Heilige Geest de ontblootte ziel op de enige Leidsman, de Heere Jezus Christus.

Op de reisweg is deze Leidsman onmisbaar; nimmer kan de pelgrim buiten Hem. Doch inzonderheid in deze ernstige tijden, die wij beleven. Zijn ze niet gelijk aan de dagen van Noach? Men eet en drinkt en is vrolijk; men geeft en neemt ten huwelijk. Het eten en drinken in de gewone zin wordt hiermee niet veroordeeld; ook niet de gepaste vreugde, nog minder het huwelijk. Nee, dat keurt de Zaligmaker niet af, maar de wijze, waarop men zulks doet.

Er is een geslacht gekweekt, dat onverschillig is omtrent eeuwige dingen. De bekommering gaat bij hen alleen over: Wat zullen wij eten en wat zullen wij drinken en hoe zullen wij hier op aarde het meest genieten? Die hebben natuurlijk geen behoefte aan Christus als Leidsman.

Ze zijn gewillige dienstknechten en dienstmaagden der zonde en des duivels. Anderzijds zijn er in onze dagen ook zeer velen, die de mond vol hebben van de Overste Leidsman, doch niet om Hem te gehoorzamen, maar evenals de Farizeeën en Schriftgeleerden, om Hem te bestrijden; om het Woord van God, als het in hun macht stond, krachteloos te maken. Doch dit is onmogelijk. Want het Woord Gods blijft tot in eeuwigheid.

Er zijn weer anderen, die steeds roepen: Heere, Heere, zoals geschreven staat in Matth. 7:21: *Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is.*

Dezulken spreken wel van de Overste Leidsman en doen volgens hun mening zeer veel voor Hem en zeggen Hem ook lief te hebben. In één woord, ze zijn in eigen oog ook pelgrims naar het hemelse Jeruzalem. Doch beziet ge hen in hun dagelijkse uitleving, dan mist ge dat afhankelijke leven en met droefheid hebben ze afgerekend; er is bij hen een 'gezond' geloofsleven, vol van 'blijdschap'.

Laten we het maar eerlijk zeggen: De van ballingen tot pelgrims omgezette reizigers naar Sion zijn geheel anders. Deze erkennen gedurig aan de Leidsman hun onkunde in 's hemels wegen, leren dagelijks hun diepe afhankelijkheid, hebben telkens de invloed des Geestes zo nodig.

Hun gebedsleven wordt gedurig gezuiverd. Hun geloofsleven telkens vernieuwd; hun hoop steeds verlevendigd en hun liefde gedurig aangewakkerd.

Dit is alles het werk van 's Heeren Geest in hen, waardoor zij die Leidsman zo lief krijgen en Hem meer en meer hun hoogachting betuigen.

Wat wordt Zijn wijsheid bewonderd. Vooral, wanneer Hij hen uiteenzet de van eeuwigheid uitgedachte weg tot zaligheid. Zij moeten het Hem eerlijk belijden, veel, ja, zeer veel is hun nog niet duidelijk. Vooral als Hij spreekt van lijden en sterven, is dit hun onbegrijpelijk. Hij is toch gestorven, begraven en opgewekt: dat behoeft toch

niet weer te geschieden?

Natuurlijk niet, maar dit moet bevindelijk geleerd worden, zoals in Rom. 6:4 staat: *Wij zijn dan met Hem begraven, door de doop in de dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.*

Dit zal hun echter later wel worden opgeklaard. Hoe wonderlijk verzorgt Hij Zijn pelgrims. Hij schenkt hun voor het tijdelijke leven brood, en water, ja, soms veel meer. Ja, Hij verzekert hen, dat al hun wederwaardigheden nog mee zullen werken ten goede. Zelfs in de bangste tijden heeft Hij beloofd hen altijd van het nodige te voorzien. Voor lichaam en ziel voor tijd en eeuwigheid zijn ze voor Zijn rekening.

O, konden de pelgrims dit maar altijd geloven. Ze worden soms zo bestreden, of alles nog eens op een misrekening zal uitlopen. Daarom wijst de Heilige Geest hen gedurig op Zijn onwankelbare trouw; hoe Hij hen altijd zal blijven liefhebben; al zal Hij hen straks een kleine tijd verlaten, zo zal Hij nochtans op een verborgen wijze bij hen blijven.

't Zijn voor hen onbegrijpelijke zaken, namelijk, hoe dat mogelijk zal zijn, dat deze voor hen zo onmisbare Leidsman hen straks zal verlaten. Hoe zullen ze dan toch voor God in Sion verschijnen?

Wanneer ze door Hem in Zijn Profetische bediening onderwezen worden in hun dwaze en verkeerde wegen, dan willen ze die volmondig erkennen; maar, wanneer Hij hen bovendien wijst op Zijn Priesterlijke bediening, de noodzakelijke borgtocht, dan zijn dit voor hen verborgenheden.

En weet ge wat de reden is? Ze hebben nog geen kennis aan de eis van Gods wet, aan hun hemelhoge schuld en de onmogelijkheid bij henzelf tot betaling. Er zullen nog wel meer tranen geschreid worden eer ze in Sion zijn; laten we dit in de vierde gedachte beluisteren:

Ten 4e door het Tranendal

Zo naderen dan de reizigers de plaats hunner bestemming. Hoe gaarne zouden ze de poorten der stad al binnegaan, doch dit is nog niet mogelijk. Want voor hen ligt nog het Bakadal; het Jammerdal; door onze Statenvertalers overgezet door: het dal der moerbeziënbomen. Hun weg loopt door dit dal, willen ze ingaan in Jeruzalems poorten.

Waar dit dal lag en hoe het er uitzag is niet met zekerheid te zeggen. In elk geval, het was er in die dagen. Vandaar ook de beeldspraak: *Stellen zij Hem tot een fontein.* Ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken, wat bedoelt: Was de Heere niet bijzonder tegenwoordig geweest om hen te ondersteunen; ze waren omgekomen.

Nu, dit leren ook de ware pelgrims. Ook zij verlangen om in te gaan, maar vóór hen ligt het Jammerdal of Tranendal. Niemand der pelgrims, die in Jeruzalem is aangekomen, kan zich ontdoen van die geweldige indrukken, die hun van het Tranendal zijn bijgebleven? Wat is hun daar dan overkomen? Wel, dit! Toen ze hun pelgrimskleed ontvingen en met hun reisstaf op de reisweg traden, met de begeerte in hun hart, om de Godsstad te mogen ingaan; toen hadden ze niet gerekend op zoveel wederwaardigheden. Bijzonder zijn ze echter ontdaan over hun tocht door het Tranendal.

Ziet hen daar heentrekken, die pelgrims. Ze dalen af in het Bakadal. Is hier niet het beeld getekend van 's Heeren volk? Zij reizen als pelgrims naar het hemels Kanaän. Ze bewandelen de door God Zelf gelegde reisweg en worden geleid door de onovertroffen Leidsman. Hun reis gaat door dit aardse Tranendal.

Wat een leed moeten ook zij doorworstelen. Soms komt de Heere hen bezoeken met

krankheid of tegenspoeden; soms zó geweldig, dat indien de Heere niet bij hen geweest ware, zij reeds lang in hunne druk waren vergaan. Ja, ook de dood klimt wel eens in hun vensters, om dierbare panden van hun zijde weg te nemen. En dan, ja zo de Heere hen niet met Zichzelf troostte en hun geloof kwam te sterken, ze zouden in hun rouw vergaan.

Ontkomen dus de pelgrims niet aan de gevolgen der zonde en zullen ook zij deze met bittere tranen bewenen, straks worden ze dieper ingeleid in hun breuk tussen God en hun ziel. Hebben ze op de reisweg al menige onderwijzing gehad door hun getrouwe Leidsman; hier in dit Tranendal zullen zij nog meer leren.

De oorzaak, de wortel van onze scheiding met God moet ons bekend worden gemaakt. Een weinig zagen ze ervan, maar nu, in dit dal der verootmoediging, leren ze er meer van.

O, hoe verlangen ze, om hieruit verlost ter worden, want wie wil nu gaarne, dat de ongerechtigheden, door hem of haar bedreven, ordentelijk voor ogen worden gesteld? Toch geschiedt dit niet eerder, dan nadat ze overtuigd zijn van de wijsheid van 's Heeren bedoelingen met hen.

Wanneer de pelgrims in dit dal zijn, zien ze niets van de schoonheid der stad. Ook kunnen ze zich niet opbeuren met hetgeen ze vroeger wel ontvangen of ondervonden hebben.

In dit dal gevoelen ze zich diep ellendig; ja, hun ongeluk is niet uit te spreken. Daarom zuchten ze hier, zoals nog nooit door hen gedaan is. Nog nimmer hebben ze zulke ontzaglijke ogenblikken beleefd; het schijnt soms, of de aarde zich zal openen, om hen voor eeuwig in zich op te nemen.

Hun doodsstaat, hun val in hun bondshoofd Adam, wordt hun een weinig ontdekt. Hierdoor wil de Heere hen hun verdoemelijkheid voor Zijn aangezicht leren. Vandaar die geweldige vrees, om voor God te moeten verschijnen, doch niet te kunnen. Toch is hier nog weer verademing. De Heere komt in dit Tranendal wel dieper te ontdekken, maar hier is de Gerichtsplaats niet.

Nee, zover is de pelgrim nog niet geleid. Nu zijn er wel zielen, die in deze verademing menen vrij te zijn. Nu, geliefden, dit is standelijk voor die ogenblikken waar, maar statelijk is dit niet geschied, want dat heeft pas plaats, wanneer de pelgrim voor God in Sion verschijnt.

Waarin bestaat dan die verademing?

Ze wordt ons genoemd, als de dichter uitroept: Stellen ze Hem tot een Fontein. Dat wil zeggen: De Heere wordt hun hier als die heerlijke Fontein geopend. En natuurlijk is de Drie-enige God de Fontein van alle licht, leven en zaligheid. Doch inzonderheid is de dierbare Christus de Leidsman der pelgrims; en wanneer Hij hun treurende zielen troost, hun dorstige harten komt te verkwikken, welk een blijdschap geniet dan hun ziel.

Hier worden ze dieper in Zijn borgwerk ingeleid. Hebben ze dus een dieper inleven in hun drievoudige doodsstaat en de eis Gods: Zijt heilig, want Ik ben heilig; is Gods heilige wet hun klaarder ontdekt, ook in haar geestelijke strekking, dan kan ook Christus ze als bij de hand nemen en hen wijzen op de noodzakelijkheid van Zijn lijden en sterven. Dan wordt Hij meer als noodzakelijk en onmisbaar aan hen getoond. Ook zal de regen hen gans rijkelijk overdekken. Hier wordt dus gesproken van de regen. Nu, gelijk de regen het uitgedroogde land komt verkwikken en vruchtbaar maken, zo is het hier met de pelgrims.

Hun ziel is een dorstig land gelijk, maar nu de Heere Zich aan hen openbaart als een fontein, worden zij weer geheel opgebeurd. En terwijl zij het dal verder doortrekken wordt een rijke zegen over hen uitgegoten, zodat ze met nieuwe kracht worden

aangedaan en het nu in hun ziel weerklank vindt: Zij gaan van kracht tot kracht. Ze verlangen ernaar, om de stad binnen te treden, maar met bedaardheid trekken zij voort, zich geheel verlatend op hun Leidsman, Die hen zeker zal brengen, waar hun begeerte zich naar uitstrekt: Voor God in Sion!

Ten 5e naar de Godsstad

Gingen de pelgrims bergafwaarts in het Tranendal, thans gaan ze vanuit dit dal bergopwaarts. Zij zijn verkwikt en met nieuwe moed beklimmen zij de hoogten, tot ze straks in verbazing staan voor de poorten van Jeruzalem.

Hun ziel is met blijdschap vervuld. Zie, daar gaan ze de Poorten binnen. Doch ge ziet ze eerbiedig stilstaan, om ter ere van de Heere het heerlijke lied te zingen van Psalm 122. Als dit gezongen is, spoedt iedere pelgrim zich heen, om in de stad een plaats te vinden, om er gedurende de feestweek te kunnen verblijven.

Hier verlaat de Leidsman de pelgrims en ieder zal straks voor God in Sion verschijnen. Persoonlijk, alleen, maar gelukkig, wie in waarheid een pelgrim mag zijn, om dan straks in die hemelstad te mogen ingaan, alleen om het eeuwig welbehagen. De geestelijke pelgrims, die het Tranendal zijn doorgetrokken zullen, wat zij daar ondervonden, nooit vergeten. Altijd zal het hun bijblijven, welk een smart hun ziel toen doorleefde, maar ook nooit zal het uit hun geheugen worden gewist, wat de Heere, inzonderheid dáár, voor hen geweest is. Dit wil niet zeggen, dat de Heere hen voordien niet menigmaal heeft verheugd; Nee! dat zullen ze nooit vergeten; maar toch, in dit Tranendal hebben ze geweest, als nooit tevoren. Nimmer hadden ze zulk een smart, als juist hier en tot roem van Gods genade, wat waren ze weer wonderlijk uitgeholpen.

Toen hun ziel bijna zou bezwijken, was de Heere hen geweest tot een fontein en toen hun krachten hun zouden begeven, heeft een regen hen gans rijkelijk overdekt.

Deze bewaring in dit Tranendal is hun tot grote blijdschap en nu is het hun innige begeerte, om de stad straks te mogen ingaan.

Met nieuwe moed wordt de reis aanvaard. Ze wordt niet gemakkelijker. Het moet bergopwaarts, doch, waar hier de Leidsman voorgaat, zo volgen ze Hem gewillig, vertrouwende, dat Hij de juiste weg bewandelt en dat doet Hij immers altijd, al is het waar, dat het vlees niet gespaard wordt.

Dat vertrouwen hebben de pelgrims echter niet altijd. Wanneer zij vermoeid worden en de reis hun wat lang duurt, dan kan het wel eens zijn, dat zij onderweg moedeloos willen blijven zitten waar ze zijn, niet gelovende, dat ze ooit de Godsstad zullen ingaan.

Gelukkig is de Leidsman getrouw, Die nimmer één pelgrim zal achterlaten. Als vermoeidheid, moedeloosheid of ongeloof hen doet weigeren verder te gaan, dan spreekt deze Leidsman de pelgrim toe, Hij vermaant en ondersteunt hem, Hij beurt hem op, opdat straks tóch de laatste hoogte beklommen zal zijn.

O, dan mogen al de pelgrims een weinig rusten en hun ogen mogen hier van nabij zien: De stad des groten Konings. Verbazing bevangt hen en vreugde, ja, diepe vreugde, vervult het hart van de ware pelgrim, wanneer zij terugdenken aan de vele gevaren, die hen op de reis zijn ontmoet en hoe de Heere alles zo wel heeft gemaakt.

Nog maar een weinig geduld en straks zullen zij door de poorten ingaan in de stad.

Zie, de Leidsman geeft een teken; het laatste gedeelte van de reis moet nog worden afgelegd. Het is, of nieuwe krachten hun geschonken zijn. Hun ogen zien, hun harten verlangen, hun voeten lopen. Ja, zij mogen de dichter een weinig verstaan, toen hij zong: Hoe lieflijk zijn Uw woningen, o HEERE der heirscharen! *Mijn ziel is begerig, en bezwijkt ook van verlangen, naar de voorhoven des HEEREN; mijn hart en mijn*

vlees roepen uit tot de levenden God.

Daar trekken ze de poort door. Welke poort weten we niet. Misschien de Dalpoort of de Mestpoort. In elk geval door een poort. En wat doen nu de pelgrims? Ze blijven eerbiedig staan en waarom? Om hun reislied aan te heffen. Psalm 122.

Hoor, hoe zij de Heere lof en dank brengen en zingen:

*Ik ben verblijd, wanneer men mij
Godvruchtig opwekt: zie wij staan
Gereed, om naar Gods huis te gaan;
Kom, ga met ons, en doe als wij.
Jeruzalem, dat ik bemin,
Wij treden uwe poorten in;
Daar staan, o Godsstad, onze voeten.
Jeruzalem is wél gebouwd,
Wél saâmgevoegd; wie haar beschouwt,
Zal haar voor 's Bouwheers kunstwerk groeten.*

Zo hebben dan de pelgrims hun doel bereikt en zijn zij in Jeruzalem aangekomen.

En toch, Nee, hun doel nog niet. Zeker, ze zijn in de stad, maar er mankeert nog wat aan. Ze moeten nog hoger. De benedenstad is onder hun voeten, maar in de bovenstad, waar 's Heeren Huis is, daar ligt het einddoel en dat hopen ze ook te bereiken.

Nu gaat er echter iets gebeuren, wat hun ziel pijnlijk treft. Hun Leidsman spreekt van hen te verlaten, niet voor altijd, maar voor een kleine tijd en hoe het hun ook leed doet, het is hier Zijn taak niet meer, om Zich te openbaren, maar om Zich te verbergen.

Elke pelgrim mag zich vrij in de benedenstad bewegen, doch hij moet wachten, tot bazuïngeschal hem nodigt, om voor God in Sion te verschijnen. Hoe gaarne zou de pelgrim dit met de Leidsman gedaan hebben, doch hier ervaart hij, dat de Heere alles doet, zo het Hem behaagt.

Zulke pelgrims zullen hun gemis bewenen en hun tranen de vrije loop laten en toch, ... wanneer hier het einde was, ja dan zou er een tekort zijn in de zaligheid.

Straks echter zullen de raadselen worden opgeklaard. Ook deze verberging van de Leidsman. Wanneer de Heere Zich later zal wegschenken, dan zullen ze uitroepen: *Uw weg was in de zee, en Uw pad in grote wateren.*

Zingen we nu van Psalm 43:3, 4.

Toepassing

Wij allen zijn van nature vreemdelingen van God en Zijn heerlijke werken. De oorzaak hiervan ligt bij de mens en niet bij de Heere. O, gawe de Heere allen, die dit nog nimmer doorleefd hebben, het voorrecht, om hiermee bekend gemaakt te worden, want nimmer zullen we als een ware pelgrim de reis door dit Tranendal aanvaarden, voortzetten en straks beëindigen, of we zullen ons als een balling buiten het Paradijs hebben leren kennen.

Wij allen hebben in ons verbondshoofd God verlaten en nog dagelijks betuigt de natuurlijke mens van God en Zijn heerlijke dienst niet te willen weten. O! wat zal het zijn, voor diegenen, die jaar op jaar telkens, ja, schier dagelijks zijn vermaand, om zich toch voor God te verootmoedigen en zich te bekeren, maar die alle vermaningen in de wind hebben geslagen.

O, geliefde jeugd, die dit horen (of lezen) mag, wat wij u bidden mogen, zo u nog

onbekeerd zijt en de paden der zonde, hetzij in het verborgen of in het openbaar, betreedt, keer terug! en luister nog naar 's Heeren roepstemmen. Hij roept ook u nog en zegt: *Mijn zoon, Mijn dochter, geef Mij uw hart!*

En gij, ouden van dagen, die met uw hoofd reeds neigt naar de aarde, ja, ouders, mannen en vrouwen. Hoort des Heeren Woord! Hij laat u nog waarschuwen. Nog staat de Heere als met uitgebreide armen gereed om u te ontvangen.

Wee! Wee! die mens, die op zulk een grote zaligheid geen acht neemt.

Er zullen er echter zijn, die zich zeer gerust gevoelen, omdat zij voor zich geloven, dat die waarschuwingen hen niet aangaan. Ze zeggen: Ik ben een ware pelgrim!

Eilieve! Weet ge dit wel zeker? Heeft de Heere u uit het land der ellende opgezocht en uw ballingschap waarin u u zelf gebracht had, tot een oorzaak van grote droefheid ontdekt?

O, onderzoek uzelf nauw! Waar komt uw rust vandaan? Is het geen valse rust? Moeten wij u niet ernstig toeroepen: Wee de gerusten te Sion, en de zekeren op de berg van Samaria! Wanneer u een ware pelgrim waart, zoudt u niet uw rust in uwe rust zoeken, maar uw verlangen zou zich uitstrekken naar de ware Rust, dewijl u Deze juist zoudt missen. O, de Heere bestrale u met Zijn Goddelijk licht en doe u in ware verootmoediging, als een wenende balling uw zonden belijden, om u dan straks als een ware pelgrim op de reisweg te leiden tot die stad, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.

De pelgrim, die zijn ballingschap heeft leren bewenen, is die ook in ons midden? Zijn er meerdere? De Heere geve het. Wij beleven zeer ernstige, geesteloze en donkere tijden. Vandaar ook, dat er zich velen een pelgrim noemen, maar noch uiterlijk, noch innerlijk wordt dit betoond. De ware pelgrims zijn weinigen. En ook op hen drukt deze geesteloze tijd. Hoe droevig is het vaak met hen gesteld. Het merendeel der pelgrims leeft in een bekommerde staat.

Jaren aaneen kan men hen ontmoeten in hun droeve klacht. En wat is daar toch wel de oorzaak van?

Wel; de Heere heeft een twist met Neêrlands Sion. Het oordeel begint van het huis Gods. De onderlinge verdeeldheid van de Kerk, dat is de oorzaak. In plaats van eenheid, is er verdeeldheid.

Dit is zo droevig. Er is een lasteren en liegen van elkander, in plaats van een dragen van elkanders lasten. Telkens komen er weer nieuwe scheuringen onder 's Heeren Kerk en wie treurt over de verbreking Jozefs? Och! werd Neêrlands Sion eens de schuldige. Dat is de plaats, waar wij behoren. *Als Mijn volk zich zal schuldig kennen, dan zal Ik haar genadig zijn.*

Wij vrezen, dat 's Heeren hand ons eerst nog zwaarder zal moeten drukken, eer dat er een wederkeer tot God zal plaats hebben.

En hoe is het met dezulken, die al een weinig op de reisweg zijn gevorderd? Leven die in zulk een innige gemeenschap met de Heere?

Ook dat volk, dat als een pelgrim geen vreemdeling is van de enige Weg, buiten het schepsel, tot zaligheid; ook zij ondergaan de gevolgen der donkere tijden over Neêrlands Kerk. Och! was ons hoofd eens water, en ons oog een springader van tranen, om Sions breuk te bewenen, hoe geheel anders zou de Kerk des Heeren dan zijn.

Wil dit dan zeggen, dat de Heere Zich geheel en al onthoudt en Zijn gekenden nimmer hoort en bemoedigt? Nee! dat zouden we niet gaarne stellen, maar wel wordt er gemist, zelfs bij het geoefende volk, die dagelijkse omgang met de Heere. Hoe lang moet men soms niet teruggaan, om van een Godsontmoeting te getuigen.

Mochten we allen de hand in eigen boezem steken en als een schuldige, niet alleen

vóór, maar ook énder God invallen, om Hem recht en gerechtigheid toe te kennen. De Heere mocht nog eens opstaan. Hij worde ons getwist eens moede en brenge Sion weder tot de ware eenheid: in de Heere. O, bedroefde pelgrim! De Heere zij u goed en nabij op uw reis. Hij schenke u de ware Leidsman, Jezus Christus, Die u nimmer op verkeerde paden zal brengen. Hij leide u als aan Zijn hand door dit aardse Tranendal, met zijn smart en rouw.

Uw reis, onder vele en smartelijke tegenheden, zal eens een einde nemen. Houd moed! Zonder strijd geen kroon! Uw doel is immers de Godsstad?

Zie daar voor u, vermoeide pelgrim, de stad des groten Konings! Och, zucht ge, zou ik daar wel zeker ingaan? Is mijn kracht wel toereikend? Nee, uw kracht niet, maar in Gods kracht en als antwoord op uw klacht, klinkt het in uw ziel, tot uw heerlijke troost: Zij gaan van kracht tot kracht; een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Sion. AMEN.

Slotzang: Psalm 89:7.

7. Sions Pelgrims in donkere tijden (2) Predicatie te Grafhorst

Een iegelijk van hen zal voor God verschijnen in Sion

Psalm 122:1

Lezen: Psalm 122

Psalm 122:2

Psalm 126:3

Voorafsprak

Mijne hoorders. Onuitsprekelijk was de blijdschap, waarmee het hart der discipelen vervuld was, toen de gekruiste, gestorven en begraven, maar ook opgestane Heere Jezus in hun midden verscheen.

Om de vreze der Joden hadden ze de deuren gesloten en al kunnen ze niet verklaren hoe Hij in hun midden kwam; dat Hij bij hen is, dat geloven zij en dat stemt hen tot grote blijdschap. Straks smaken zij nog dieper vreugde, als, naar de belofte des Vaders, de Heilige Geest in hen wordt uitgestort op de Pinksterdag.

Niet altijd waren ze echter zo verheugd geweest. Zijn zij niet allen van Hem gevloten in die nacht, toen Hij verraden werd? Donkerheid is toen over hun ziel gekomen. Heeft Petrus Hem niet verloochend en heeft Thomas zich niet een gehele week afgezonderd, overstelpt door smart en gemis?

Waren zij niet allen in grote droefheid geweest toen hun verwachting van een aards koninkrijk geheel werd weggenomen?

Evenals alle gelovigen moesten zij leren, dat Christus' Rijk niet aards, maar hemels is. Daarom is Gods volk zo vaak teleurgesteld, omdat de Heere geheel anders met hen handelt, dan zij zouden wensen.

Wat een arbeid heeft Gods Geest met dat volk. Zij willen gedurig overkleed, maar de les is: ontkleed.

Zulke onderwijzingen zijn pijnlijk voor het vlees, want wij hebben een hoogmoedig bestaan. Altijd ligt de vraag bij ons boven: Wie zal de meeste onder ons zijn?

Zijn wij niet gaarne welbespraakte mensen, die mooi kunnen bidden, praten, enz.? Roemen wij niet gaarne in ons weten en kunnen? Nodig is dan ook, dat wij gedurig bepaald worden bij dat kindeke. Wie wil dat zijn? Niemand.

Doch Gode zij dank. Dat wordingsproces zullen wij doorleven. Aardse ouders wensen hun kinderen groot te zien, maar in Gods Koninkrijk moeten we onze eigen grootheid verliezen, om als een hulpbehoevend kindeke de afhankelijkheid van de Heere als een voorrecht te leren beschouwen.

De ware pelgrim, op weg en reis naar het hemelse Jeruzalem, leert van deze zaken wel een weinig.

Zij zullen het eerlijk belijden, dat zij van nature ook hoge staturen hadden, maar dat de Heere hen in liefde onderwezen heeft, zodat het hun al meer en meer duidelijk werd, hoe lager zij zich voor de Heere bogen, hoe rijker hun vertroosting waren.

Vraagt u hen of dit met hun verwachtingen overeenstemt, dan zullen zij u dadelijk antwoorden: Nee. Het is juist 's Heeren bedoeling met hen, dat zij leren geloven, al gaat de weg geheel tegen hun verstand in, dat zij toch 's Heeren wijs beleid moeten aanvaarden en dus onvoorwaardelijk hun vertrouwen op de Heere HEERE moeten stellen.

Bij die wonderlijke wegen, die de Heere met Zijn pelgrims houdt, wensen wij u te bepalen, terwijl u onze tekstwoorden opgetekend vindt in Psalm 84, waar we in het 8e

vers, het laatste gedeelte, aldus lezen:

Een iegelijk van hen zal voor God verschijnen in Sion.

Aleer wij tot de verklaring van genoemde tekstwoorden overgaan, laat ons eerst 's Heeren heilige Naam aanroepen om Zijn onmisbare zegen.

Inleiding

In de vorige predicatie hebben wij de pelgrims gevolgd tot hun aankomst binnen Jeruzalems poorten.

We hebben hen beluisterd in hun schoon gezang en moesten toen vernemen, hoe nu ieder op zichzelf werd aangewezen; hoe elk voor zich een plaats ging zoeken, om beveiligd te zijn voor de nacht.

Wonderlijk zijn 's Heeren wegen ook voor de geestelijke pelgrims, want nooit hebben zij kunnen denken, dat hun Leidsman hen verlaten zou. Nu is dit in werkelijkheid niet zo, hoor! In 't verborgen ondersteunt Hij hen en Hij slaat hen overal gade, maar in de waarneming der ziel is dit wél zo. Zij zien Hem niet meer.

Dit is nog te meer onbegrijpelijk voor hen, omdat Hij nu door hen op zulk een hoge prijs gesteld zou worden. Zij hebben Hem zo lief.

En toch is dit juist de van God goedgekeurde weg. Hier komt de ziel tot nadenken over al wat doormaakt is, en tot een dieper en groter gemis. Hier wordt het bezit tot gemis en hun gemis zo groot, met de hartelijke bede om vervulling.

Hoe het nu verder gaan zal? Och, ze hebben er zeer vele gedachten over, maar in de grond der zaak weet niemand het, dan de Heere alleen.

Zij moeten voor de Heere verschijnen; dat komt hen wel eens met ontroering in het hart en dan zal hun bezit tekort zijn, ziende op hun zonden en hun schuld, die toch nog openstaat. Dit baart hun een grote droefheid. Vandaar, dat de Heere hen ook op Zijn tijd zal roepen, om het hun te leren: Een iegelijk van zal verschijnen voor God in Sion.

SION'S PELGRIMS IN DONKERE TIJDEN, VERSCHIJNEND VOOR GOD.

Staan wij achtereenvolgens stil bij de navolgende gedachten:

- ten 1e als een pelgrim;
- ten 2e op de reisweg;
- ten 3e zonder een Leidsman;
- ten 4e door het Tranendal;
- ten 5e in de Godsstad.

Ten 1e als een pelgrim

Groot is het onderscheid tussen de pelgrim van thans en de pelgrim van voorheen. Dezelfde persoon, maar innerlijk zo veel veranderd.

Voorheen als balling buiten God opgezocht en uit de duisternis gebracht tot Gods wonderbaar licht en daarna, als een pelgrim gebracht op de reisweg. Door de Leidsman onderwezen en geleid; in het Tranendal uit grote benauwdheden verlost en nu in de Godsstad aangekomen, gewaar te worden, dat men het doel nog niet bereikt heeft. Ja, hoe beklemt hen menigmaal de vrees, of dit wel ooit gebeuren zal. En waar de feestgangers wachten op het trompetgeschal, om zich Tempelwaarts te begeven, zo wordt 's Heeren pelgrim innerlijk genodigd om voor God te verschijnen.

Uitwendige belijders maken zich hier niet bevreesd over, omdat zij menen, wel voor

God te kunnen bestaan. Ze geloven immers in de Zaligmaker en dus is er voor hen niet de minste twijfel. Als zij straks voor God in Sion verschijnen, is het zeker met hen in orde.

Zo is het met de ware pelgrims niet. Zodra de Heilige Geest hen onderwijst en indrukt: Schik u om God te ontmoeten, bevangt hen de vrees. Hoe komt dit toch? Zij zijn toch pelgrims? Heeft de Heere hun dan niet beloofd met hen te zijn? O, zeker, deze vreesachtigheid is geen vrucht van het genadewerk des Heeren, maar van het ongeloof.

Ze zijn soms zo bezet met dit verschrikkelijk ongeloof, dat ze aan al hun wegen, die ze doormaakt hebben, beginnen te twijfelen. En, wanneer met de nodiging niet gepaard ging de innerlijke overreding, dit is: de onweerstaanbare kracht des Heiligen Geestes, ze zouden de nodiging niet opvolgen.

Ja, die innerlijke overreding, wat is ze toch een wonderlijke zaak. Uw ongeloof wordt weggenomen; uw twijfel opgeheven. Het is, of uw ziel weer een weinig mag ademen. Uw zonden zijn er niet minder door geworden. Nee, het is, of zij u al meer en meer terneerdrukken, maar... ge kunt er weer over wenen. Soms zelfs is uw ziel een gewaterde hof en ook uw lichaam blijft hier niet buiten. Het is, of alles u benauwt. Ja, ziel en lichaam hijgen naar de levenden God.

In de overreding gebruikt de Heilige Geest krachtige drangredenen ontleend aan 's Heeren Woord, om de pelgrim te overtuigen van de noodzakelijkheid, de pelgrimsstaf weer op te nemen. O, hun verzuchting is dikwijls: Is er toch geen andere weg? Een weg, die niet zo onbegrijpelijk is. Een weg, die overeenkomt met hun begeerten.

Gelukkig, dat deze verlangens nooit bevredigd worden. Nee. De Heilige Geest zal niet rusten, tot zij straks hebben mogen leren: *Sion zal door recht verlost worden en haar wederkerenden door gerechtigheid* (Jes. 1:27).

Door recht? Ja, door recht! Hoe dikwijls maken wij in de toeleidende wegen een verkeerde gevolgtrekking.

Wanneer de Heere ons met Zijn liefde omringt en uit Zijn liefde ons zovele en rijke zegeningen schenkt, dan stellen wij ons voor, dat de Heere ons altijd met Zijn liefde zal blijven omringen en ons steeds zal blijven zegenen.

En nu is dit wel zo, dat de Heere voor Zijn volk een goeddoend Wezen is, maar de Kerk moet ook leren, dat liefde en recht samengaan. Nimmer zal de Heere van Zijn heilig recht afstand doen.

Heeft de pelgrim veel van 's Heeren liefde in de gaven ontvangen, nog meer zal hij ontvangen in 's Heeren recht, want in dat recht ontvangt 's Heeren volk de onuitsprekelijke Gave, namelijk de Christus, als haar Borg en Zaligmaker.

Zulke pelgrims, die genodigd en overreed worden, zijn dus bezwaard en benauwd vanwege hun zonden. Ordentelijk komen zij voor hun aandacht. Nimmer hebben zij de smart zó diep gevoeld, als in deze tijd. Doch het blijft niet bij de zondelast; ook de schuld komt meer en meer op hen aan.

De kennisneming van de gevolgen der zonden is een pijnlijke zaak, maar gebracht te worden bij de oorzaak, is nóg smartelijker.

Waar ligt dan de oorzaak? Wel, in het Paradijs. Adams zonde moet in de weg van ontdekking uw zonde worden, uw schuld. U de schuldige!

Wanneer deze zaken bevindelijk geleerd worden bij de eis van Gods geboden, die ons 's Heeren inzettingen en rechten als het hoogste goed zijn, waar zullen we ons dan heen begeven? In de eenzaamheid?

Nee, zover zijn wij dan nog niet.

Wat we dan doen? Wel, proberen om de Heere nog te bewegen door onze tranen en verzuchtingen. Die dit thans doorleven, of het hebben mogen ervaren, verstaan het.

Zolang wij nog één traan hebben, zullen we hem geven en met één zucht zullen we het nog volhouden: *Gena, o God, hoor mijn gebed!*

Dit alles is nodig, om als een arme pelgrim straks met eeuwige heerlijkheid bevoorrecht te worden. Maar we zeggen erbij: Daarin vinden zij hun verlossing niet.

Toch zijn deze lessen zeer nodig en vruchtdragend. Hun zielsleven wordt nu veel teerder. Voorheen stapten zij nog wel eens over veel dingen heen. Nu is het hun echter onmogelijk.

Hun innerlijke gestalte was vroeger nogal hoog. Veel gebreken zagen zij in andere pelgrims, terwijl zij hun eigen gebrek niet zagen en dus ook niet betreurden. Dit is nu geheel anders geworden. Nu achten zij anderen meer uitnemend en zichzelf tot geen goed werk bekwaam.

De gebreken, die nu ontdekt worden, zijn oorzaak, dat zij zich menigmaal met schaamte in hun hart afzonderen. Ja, het gebeurt wel, dat er pelgrims zijn, die zich voornemen, om maar nimmer verder te reizen, want ze hebben zoveel gebreken, dat de ware pelgrims hen wel openbaar zullen maken als een huichelaar en bedrieger. Dit werkt een gebogen gestalte.

De hooggevoeligheid wordt beweend en de vreze des Heeren is hun hoogste verlangen. De zonde is hun zonde. De schuld is hun schuld.

Zie ze nu eens. Hun gestalte is gebogen en och, wisten ze nu maar een weg, om hiervan verlost te worden. Op 's Heeren tijd zal aan hun verlangen worden voldaan.

Zijn ze genodigd en krachtig overreed en zijn ze in waarheid in een gebogen gestalte, dan mag dit toch geen beletsel zijn, om zich reisvaardig te maken.

De bazuin heeft geblazen. De Heere wil u ontmoeten. Maar, hoe zal dat gaan?

Hoe zal zo'n beladen en belaste ziel de reis kunnen voortzetten? Zou het niet beter zijn, dat de Heere nu bij hen kwam, om tot hen van vrede te spreken?

Ja, dat zou de pelgrim wel wensen, doch dat doet de Heere niet. Nee, met kracht zal Hij hen versterken en met moed bezielen, want een iegelijk van hen zal voor God verschijnen in Sion. Niet één zal er gemist worden. Daar is geen andere boodschap en geen andere mogelijkheid, dan om te gehoorzamen.

En de pelgrim zal weer voorttrekken, al is de weg moeilijk, al kan hij niet meer zo snel, als voorheen. Laat ons dit bezien in de tweede gedachte:

Ten 2e op de reisweg

Voor de feestgangers, die zich op het bazuingeschal bergopwaarts begaven, om de feesten bij te wonen, zonder echter een innerlijke begeerte naar God te hebben, voor hen was deze reisweg niet zo moeilijk. Ze mochten bij aankomst wat vermoeid zijn; ze konden hier weer uitrusten en verder zouden ze maar wachten op de dingen, die komen zouden.

De ware pelgrim, die een innerlijke betrekking had op de Heere, ging geheel anders bergopwaarts. In zijn hart was diep ontzag en vreze, vanwege 's Heeren Majesteit, Die hij straks zou ontmoeten.

Zo ook de geestelijke pelgrim. Als een beladen en belaste bergopwaarts te klimmen is geen gemakkelijke zaak en wanneer er ook geen wonderlijke ondersteuning was; zou het een onmogelijkheid zijn het zelfs aan te vangen, laat staan het doel te bereiken.

Met welk een moed begeeft de pelgrim zich op reis.

De Heere roept. Hij zal komen. Langzaam bestijgt hij de bergen. Menige zucht slaakt hij. Zijn gehele ziel is ontroerd. Och, zijn krachten worden minder. Zijn geloof wordt aangevochten en daarom zucht hij: O, Heere, help mij. Ondersteun mij in deze weg.

Soms is het, of zij in plaats van vooruit achteruit gaan. Het is hun alles een raadsel. O, als ze nu maar zeker wisten, dat ze werkelijk een echte pelgrim waren. Hebben zij niet

meermalen horen verhalen van mensen, die tot aan de hemelpoort kwamen en er toch buiten bleven? Wordt ieder niet ernstig gewaarschuwd in de gelijkenis van De Tien Maagden, hoever het wel gaan kan en dan nóg mis?

Als zij daaraan denken, zouden ze wel terug willen keren, maar dat kan ook niet. De brug is achter hen opgehaald. En dan dat ongeloof, dat de Heere anderen wél aan zal nemen, maar hen niet. O, ze zijn soms tot aan bezwijken toe.

Zijn ze dus aan het zuchten, dan is dit juist een zuiver kenmerk van de ware pelgrim. Immers, de lieden die zuchten, worden getekend en zullen in de oordelen verschoond worden (Ezech. 9).

Niet alleen zuchtend, maar ook vrezend zijn zij. Hun zonden zijn zo veel. O, veel meer als van andere mensen. En dan hun schuld. Ze zouden niet gaarne willen, dat iemand hen van binnen kon bekijken, want, zoals zij zijn is er niemand op de gehele aarde, en omdat zij bij ogenblikken indrukken hebben van Gods rechtvaardigheid en alwetendheid, zijn zij bevreesd, dat de Heere zo'n zondaar nimmer in genade zal aannemen. Hun vrees is soms zó aangrijpend, dat hun ziel en lichaam er van beven.

Hoe kunnen ze toch zo vrezen?

Heeft de Heere alles niet gewrocht om Zijns Zelfs wil? Is Hij dan geen Waarmaker van Zijn Woord?

Is Hij dan een mensenkind, dat Hij liegen zou?

Nee! Nee! Maar hier ligt een andere oorzaak en wel deze. Toen zij voorheen op de reisweg waren, smaakten zij veel liefde des Heeren en ze mochten iets verstaan en geloven van de uitgedachte weg tot zaligheid van eeuwigheid en tevens mochten zij iets aanschouwen van die aangelegde weg in de tijd. Hoe de Heere Jezus Christus in de tijd voor zulke snode schepselen wilde komen om hen te verlossen.

Maar ook mochten zij in hun hart de gebaande wegen ervaren en menigmaal mochten zij hun weg in blijdschap bewandelen. Ja, als zij hun reisweg bezien en die vergelijken bij die van voorheen, dan weten zij er geen oplossing aan te geven.

Dit is mede oorzaak van hun vrezen. Het is nu geheel anders als voorheen en volgens hun gedachten is dat niet in orde. Wanneer het immers goed was, moest hun reisweg toch niet met droefheid, maar juist met blijdschap afgelegd worden. En nu weten zij wel, dat dit de juiste weg is, maar de pelgrim is daar niet mee geholpen.

De Heere leert deze zaken Zelf bevindelijk in de harten van alle ware pelgrims. Vandaar, dat ook de twijfel zulk een grote plaats inneemt in het zo aangevochten hart. Hadden ze nu hun vorige bevindingen nog maar, dat zou de reis veel vergemakkelijken, maar juist die vroegere ervaringen kunnen hen in deze omstandigheden niet helpen.

Hun gemis van de vorige ontmoetingen op deze reisweg brengt hen zo in twijfel omtrent hun staat voor de eeuwigheid, dat benauwdheid en droefenis rondom is. O, konden zij zich toch uit deze zo grote aanvechtingen verlossen, want zolang ze nog enige kracht menen te hebben, zullen zij zichzelf helpen. Deze praktische onderwijzingen zijn echter onmisbaar, om de ziel in al de vezels van haar verdorvenheid in te leiden. Zij zullen het leren, dat de zaligheid, niet alleen in haar uitdenking en verwerving, maar ook in haar toepassing, geheel alleen een werk is van de Drie-enige God.

Natuurlijk zijn de twijfelingen, waarmee de pelgrim in deze stand van leven te kampen heeft geen werk van Gods Geest. Verre, zeer verre zij de Almachtige van goddeloosheid!

Nee, deze zijn vrucht van het zo verschrikkelijk ongeloof. De pelgrim heeft hiermee een zeer zware strijd. Soms neemt hij zich waar, als in opstand tegen God en de weg, die de Heere met hem komt te houden.

Dit zijn wel de droevigste tijden, welke de pelgrim meemaakt. Ze zijn zo aangrijpend en schier onmogelijk weer te geven.

Nu zou men kunnen opmerken: Maar waarom grijpt Gods Geest in dit zo bestreden hart niet in? Het is toch maar één wenk van de Almachtige om hen hieruit te verlossen?

Zo redeneert het verstand. Maar al deze zaken moeten in deze weg door hen geleerd worden, opdat ze het zullen erkennen, wanneer zij straks weer ruimer zullen ademen, dat er nooit enige reden in hen was, waarom 's Heeren goedheid aan hen bewezen werd.

En, wanneer 's Heeren vertroosting in deze weg op Zijn tijd hun ziel weer komen verkwikken, dan is het, of de reisweg hen niet meer zo moeilijk valt. Zij strekken zich uit en verlangen, om de reis weer voort te zetten. Het is, of de krachten vernieuwd en de voeten weer gewilliger zijn. Ja, hun ogen zien, al is het heel in de verte, de Bovenstad.

O, als ze daar toch eens mochten komen en in die Stad vrede voor hun gewonde ziel mochten ontvangen; het zou onuitsprekelijk groot zijn, want naar vrede en rust verlangt de pelgrim. Op 's Heeren tijd zal hun ook de ware vrede en de zoete rust geschonken worden, maar niet eerder en niet later, dan wanneer ze als ontledigde en ontgrondde, ja, als uitgeputte pelgrims zich bevinden voor Gods aangezicht.

Zo gaat hun reis weer voort, laat ons dit beschouwen in de derde gedachte:

Ten 3e zonder een Leidsman

Hoe? Moeten deze pelgrims de reisweg dan bewandelen zonder Leidsman? Is dat dan niet onverantwoordelijk?

Nee, voor de gewone Israëlitische feestgangers, die alleen leefden voor de uiterlijke godsdienst, was dit in het geheel geen bezwaar. Zij zagen duidelijk, waar 's Heeren Huis gelegen was en bovendien, de duizenden, die uit alle oorden gekomen waren, om de feesten bij te wonen, gingen immers met hen.

De ware feestganger, die overreed en overtuigd was, dat er innerlijk tussen God en zijn ziel wat in orde gemaakt moest worden, werd gewaar, hoe moeilijk de reis was, omdat het niet ging, om uiterlijk 's Heeren inzettingen te houden, maar om in het hart te ervaren: De herstelling van de door eigen zonde en schuld verbroken gemeenschap met God.

Vandaar ook, dat een geestelijk pelgrim veel dieper nadenkt, dan een uitwendige belijder, hoe zuiver ook zijn belijdenis mag zijn. Het is dus van de Heere, dat de pelgrims het thans zonder Leidsman moeten doen.

Wij weten echter wel met alle pelgrims, die een weinig van deze zaken mogen doorleefd hebben, dat het toen niet verstaan werd, nog minder door hen als noodzakelijk erkend werd. Waar is het echter, dat de Heere met Zijn volk nooit een andere weg heeft gehouden.

Daarom gaan deze pelgrims peinzend voort op de reisweg, niet wetend, dat de Heere van zo nabij gadeslaat. Hij zal hen nimmer doen omkomen en hen in 't verborgen ondersteunen. Voor de waarneming der pelgrims is het echter, alsof zij nu deze reisweg geheel alleen moeten bewandelen. Ze peinzen en zingen wel eens zachtkens, met de dichter Asaf in Psalm 77, het 2e vers:

*'k Schatte mij geheel verloren;
'k Mocht van geen vertroosting horen;
Als mijn ziel aan God gedacht,
Loosd' ik niet dan klacht op klacht;*

*Peinsd' ik aan mijn vrucht'loos kermen,
 Vrucht'loos roepen om ontfermen,
 Dacht ik, hoe God anders helpt,
 Mijne ziel werd overstelpt.*

Hoe geheel anders was het voorheen, toen die lieve onderwijzingen hun werden gegeven door de Leidsman. Bovendien, welk een bekwaamheid bezat Hij. De ene moeilijkheid na de andere loste Hij op. En dan die trouwe zorg voor hen, dag en nacht en die menigvuldige uitredingen uit tijdelijke, lichamelijke en geestelijke noden.

Wat was het hen toen beter dan nu. Hoe zullen ze toch de reis voortzetten? Gelukkig! De Heere weet van al deze dingen en daarom bestuurt de Heere op een verborgen wijze hun gangen en doet hen vaak verbaasd staan bij de wonderlijke bewaring in deze voor hen zo raadselachtige wegen.

Niet alleen peinzend, maar ook missend zijn ze hier. Hun gemis wordt hier veel dieper ontdekt dan ooit tevoren. Het gaat nu niet alleen over het gemis van de Leidsman, maar over nog veel meer andere zaken. Niet, dat zij het niet betreuren, dat zij hun Leidsman niet meer kunnen spreken om Hem zo te bewonderen, maar zo langzamerhand worden zij ingeleid, wat het nu toch wel zijn zal God, dat volzalige Wezen te moeten missen.

Zij ervaren het, dat alles wat zij vroeger ondervonden hebben niet opweegt tegen hun tegenwoordig gemis van het wezen Gods in Zijn onderscheiden deugden, die allen God Zelf zijn. Hij wordt hun voorgesteld als vlekkeloos heilig en volmaakt en... zo begeerlijk, dat hun ziel als bezwijkend uitroept: O, dat ik die gelukzaligheid nu missend ben!

Zij waren peinzend en ook missend en daarom moeten ze wenen. Hier laat de pelgrim de tranen de vrije loop, terwijl dit in waarheid de droefheid naar God is, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Konden ze dat in deze nameloze droefheid maar geloven!

Dit zijn de tranen die in Gods fles worden vergaard; tranen, die vloeien als vrucht van het ontblotend werk des Heiligen Geestes. Daar kunnen dan dagen zijn, dat zij onbekwaam zijn voor de tijdelijke dingen. Dit éne vervult hun ziel: Hoe kom ik ooit tot God bekeerd? Hoe zal het toch tussen God en mij weer goed komen? Ondragelijk wordt de last der zonde en schuld. Hoe zullen ze ook daarvan verlost worden?

Die dit doormaken strekken hun handen en harten hemelwaarts. O, kon het zijn, Heere, ontferm u mijner!

Hoe zouden ze anders kunnen? Ze moeten toch behouden worden. Dit is de gedachte, die in zulke zielen leeft. Nee, niet verloren, maar behouden!

Ook dit laatste bolwerk moet geslecht en wel op deze wijze. Ze leren door de Heilige Geest, wie toch de oorzaak is van alle ellende, waarin zij verkeren en dat is niet God de Heere, maar, dat is de pelgrim zelf.

Niet de Heere, maar zij - zij hebben gezondigd. Zij hebben kwaad gedaan in Zijn heilige ogen. Zij hebben de breuk gemaakt. Zij hebben 's Heeren majesteit aangerand. Zij hebben God in het Paradijs naar kroon en troon gestaan.

Hoe smartelijk zijn deze bekendmakingen. Nee, ontkennen baat niet. Hun hart moet volmondig toestemmen, dat dit alles volkomen waar is.

Weet ge, waar de Heere hen brengen wil? Naar de noodzakelijke onmogelijkheid.

Zijn zij daar dan nog niet? Nee, dit wordt nog later geleerd. Zolang de ziel niet geheel is afgesneden, blijft ze nog leven en hopen, om langs de door haar gewenste weg zalig te worden. Al moet de pelgrim telkens terrein verliezen, elke voet grond, om door de werken der wet zalig te worden, wordt verdedigd tegen de leer van vrije genade, door

Gods Geest gepredikt.

Het moet geleerd worden: *Doch dengene, die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid* (Rom. 4:5).

Het is juist de bedoeling van elke ware pelgrim, om die weg van onmogelijkheid te ontkomen. De weg wordt hier al nauwer, het pad schier onbegaanbaar.

O, 't is waar, nu de Heere hen als bij de hand neemt en in het

Paradijs rondleidt en vraagt: *Hoe heb Ik u geschapen?* Moeten zij eerlijk antwoorden: Naar Uw beeld en Uw gelijkenis, versierd met kennis, gerechtigheid en heiligheid.

En was er enige oorzaak in Mijn Goddelijk wezen, om Mij moed- en vrijwillig te verlaten?

Dan zullen ze antwoorden: Nee, nogmaals Nee! De oorzaak van hun drievoudige doodsstaat ligt hier naakt en geopend voor hen. De straf, die op de overtreding gesteld is, is de ontzaglijke dood. Ten dage, als u daarvan eet, zult u de dood sterven!

Sterven? Maar dat is immers ontzettend! Is er dan geen mogelijkheid om deze welverdiende straf te ontgaan? Is dan God niet barmhartig? Kan God geen genade voor recht laten gelden? Zulke en nog meer dergelijke vragen bestormen de ziel van deze zo verslagen pelgrim.

En wat antwoordt de Heilige Geest deze zo in 't nauw gedreven ziel?

Dat God nimmer van Zijn recht afstand kan doen; dat de geschonden deugden opgeluisterd en Gods wet in alles volbracht moet worden.

O, welk een gewaarwording! Hier stemt zij toe, dat dit niet anders kan. Ja, soms is het hen, of de aarde zich zal openen, om zulke snode, ondankbare, goddeloze schepselen te doen vergaan. Deze indrukken gaan niet alleen gepaard met toestemming van Gods alwetendheid, maar ook met de erkenning van Zijn rechtvaardigheid.

Doch de pelgrim moet weer verder. Daarvoor vragen wij uw aandacht in de vierde gedachte:

Ten 4e door het Tranendal

Zijn de feestgangers naar Jeruzalem dit dal dan niet reeds doorgetrokken?

Jawel, dat dal des geweens, vlak voor de ingang van Jeruzalem zijn zij allen gepasseerd, en de ware pelgrim zal dat ook nooit vergeten. Maar, zult ge vragen, is het dan nodig, voor de pelgrim, om weer een tranendal door te trekken?

Wanneer wij spreken over de aarde, die om onzer zonde wil vervloekt is, dan is het voor de pelgrim een onomstotelijke waarheid: De wereld is een tranendal.

De geestelijke pelgrim passeert echter in de praktijk van het leven, wanneer hij mag komen tot de zalige geloofsomhelzing van een Drie-enig God, een tranendal, waarin de Leidsman hem ondersteunt en doorhelpt. Een tranendal, waarin de pelgrim niet anders denkt, dan, dat hij hier nooit meer uit verlost zal worden.

In dat eerste tranendal - we hebben het in de eerste predicatie mogen beluisteren - werd ook veel geweend en een weinig van onze diepe doodsstaat ontdekt. Wij zeggen: een weinig. Wij bedoelen niet, dat de smart daar niet groot was, maar die smart in dat wenen had niet die diepte als in dit tweede tranendal.

Voorheen was nog verademing en toen het bange was, kwam er uitkomst. De Fontein werd geopend en de regen overdekte hen rijkelijk. Het kon daar zó benauwd niet zijn, of er kwam vertroosting.

In dit tranendal is het juist geheel anders. Bevend gaan ze hier in. Hier klagen zij en zingen snikkend:

*O God, Gij zijt mijn Toeverlaat;
Mijn God, U zoek ik met verlangen,*

*Zo ras wij 't morgenlicht ontvangen,
 Bij 't kriecken van de dageraad;
 O HEER', mijn ziel en lichaam hijgen,
 En dorsten naar u in een land,
 Dat dor en mat van droogte brandt,
 Waar niemand lafenis kan krijgen.*

Hoe bang is het hier met hen gesteld. Het lijkt, of het rechtvaardige Wezen Zijn volle gramschap over hen wil uitgieten. Hier zal de Heilige Geest hun tonen: de alwetendheid Gods en hun ganse leven daar tegenover. Zelfs de diepste schuilplaatsen des harten zullen doorzocht worden.

Bij die alwetendheid ontdekt de Heilige Geest ook Gods onkreukbare rechtvaardigheid, die nimmer van Zijn recht afstand kan doen en dus de schuldige geenszins onschuldig zal houden. Daarbij komt ook de Goddelijke almacht. Niemand kan ontvluchten, want Zijn almachtige arm zal de vluchteling zeker grijpen en voor Zijn vierschaar dagen.

Is het dan wonder, dat de pelgrim over al zijn leden beeft? En wat zal hij er tegenin kunnen brengen?

Niets. In de waarneming van de pelgrim is het soms, of ook de plaats op aarde hem niet meer toebehoort. En toch! Een onweerstaanbare macht stuwt hem voort. Hij moet verder, maar spreken kan hij niet meer. Het is onmogelijk, om hier nog enig geluid voort te brengen. Het is, alsof zijn ziel weigert te zuchten.

Zwijgend torst hij de last der zonde en schuld. O, hoe schrikkelijk zal het zijn straks voor dat Heilige en Rechtvaardige Wezen te verschijnen. Nee, niets kan door hem tegen de beschuldigingen worden ingebracht. En toch! Zou er dan geen ontkomen mogelijk zijn? Zou de Heere dan nooit meer van ontferming weten?

O zeker, ziel, maar op grond van het heilig recht. En als ge straks dat recht hebt lief gekregen, zult ge het toch zo goedkeuren. Wat? Wel, de weg, die de Heere met u gehouden heeft. Bevend en zwijgend trekt de pelgrim voort. Hij kan haast niet verder. Zie, hoe hij worstelt. Het is meer een kruipen, dan een voortgaan. Zijn laatste krachten spant hij in en in het diepst zijner ziel erkent hij, dat alles, wat hem overkomt, niet anders is dan de rechtvaardige straf, welke de Heere moet zenden.

Zijn gestalte is gebogen. De lasten zijn bijna niet meer te dragen. *O, wee mij, wee mij, dat ik zo gezondigd heb.*

Eigen schuld, eigen schuld, wordt in waarheid erkend. Waarmee zal de pelgrim deze ontzettende afstand tussen God de heilige, onkreukbare en rechtvaardige God en zijn vuile, schuldige en doemwaardige ziel, overbruggen?

Vroeger, ja, toen was het volgens de pelgrim nog wel mogelijk, om God in Sion te ontmoeten, maar sinds de pelgrimsreis van de Benedenstad naar de Bovenstad gaat, heeft de pelgrim wat anders geleerd. Nee, hoe smartelijk het ook is, hij moet het belijden: Hij kan het onmogelijk weer goed maken, wat er door hem bedorven is. Nimmer kan de kloof van zijn kant overbrugd worden. Klaar en duidelijk wordt het hem; er is geen ontkoming.

Hij moet het aanvaarden, dat hij voor God in Sion moet verschijnen en mocht hij voorheen nog verwachting hebben, deze is thans geheel vergaan.

En hoe zal het daar gaan?

Dat weet de pelgrim niet, maar dit weet hij wel: er is niet de minste waardigheid in hem. Zijn ongerechtigheden hebben hem van God gescheiden en zijn eigen gerechtigheden hebben hem de gemeenschap Gods niet terug kunnen geven. Ja, volkomen zal hij het aanvaarden: al zijn gerechtigheden zijn voor God een

wegwerpelijk kleet.

Hier geen vragen meer om genade, maar een erkennen van Gods gerechtigheid. Als een verloren pelgrim, die niet verloren gaat, maar krachtens zijn diepe val in zijn verbondshoofd Adam verloren is.

Als hij dit nu heeft geleerd, dan zal hij komen, Nee, niet om te smeken om genade, maar, gelijk eens de Zaligmaker de verloren zoon in de gelijkenis tekende, als een zoon, die niets meer te wachten heeft dan de rechtvaardige straf.

Zo komt ook deze pelgrim en zegt: Ik zal opstaan en tot God gaan en zeggen: Ik heb gezondigd en kwaad gedaan en ben niet meer waardig, om een gave van u te ontvangen.

Zo komt de pelgrim, om zich straks gewillig te buigen onder Gods heilig recht.

Mijn hoorder (of lezer), hebt u kennis aan deze zaken? Kent u het onderscheid tussen het eerste en het tweede tranendal? Zulke pelgrims zullen nog verder geleid worden. Laat ons dat nader bezien in onze vijfde gedachte:

Ten 5e in de Godsstad

Zijn de pelgrims nu genaderd tot de Tabernakel, de plaats waar de Heere Zich aan Zijn volk beliefd te openbaren en Zich weg te schenken, dan zullen de offers gebracht worden. Allerlei offers! En de gehele dienst zal zich voordoen aan gans Israël, dat hier tegenwoordig is, als een dienst, waarin de Heere Zich neerbuigend komt aan te bieden tot zaligheid, in Zijn Zoon Jezus Christus, door Zijn Heilige Geest, aan verloren schepselen.

Dit juist maakt het grote onderscheid tussen die duizenden feestgangers. Allen zagen of konden het tenminste zien, wat de priesters in de Voorhof deden. Allen waren of konden er getuige van zijn van de gebrachte offers. Maar... en hier ligt juist het verschil, de ware pelgrim was het niet om het uiterlijke, maar om de diepe betekenis der zaken te doen.

Het was hem niet te doen om de priester alleen te horen in het uitspreken van de zegen: *De Heere zegene u en behoede u. De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig. De Heere verheffe Zijn aangezicht over u, en geve u vrede!* (Num. 6:24-26).

Het merendeel van de feestgangers was tevreden, wanneer zij het uitwendige maar aanschouwden.

Zo zijn er ook nu nog zo velen, die met de belijdenis, zonder beleving, weltevreden zijn. Zij nemen de middelen wel waar, doch zij dringen door die middelen niet door tot de kern der zaak.

De ware pelgrim kan het onmogelijk doen met woorden der zaken; de zaken der woorden zijn voor hem of haar van het hoogste belang. Ook kan hij het niet doen met het gebruiken der middelen alléén, maar dóór de middelen wordt hem juist al zijn gebrek geleerd. En, waar deze pelgrim nu door het tranendal de Godsstad binnengekomen is, zo is zijn waarneming geheel anders dan die van de andere feestgangers.

Zijn zij verheugd en vol aandacht over hetgeen in de Voorhof geschiedt, deze pelgrim komt hier als een belaste en beladene, ja, als een veroordeelde.

Hier - dat wordt hem op het hart gedrukt - hier moet hij verschijnen voor God in Sion. Zie, hoe nadert deze pelgrim tot deze heilige plaats. Als hij kon, zou hij vluchten, maar dat is onmogelijk. In de dadelijkheid daagt God hem hier voor het gericht.

Nee, geen enkele tegenreden brengt hij in. Aan de overtreding van al Gods geboden is hij schuldig. Het is in zijn ziel, of het heilige Wezen Gods voor hem staat. Hij smelt weg bij de glans der Goddelijke Majesteit en, wanneer dan ook het schuldig over deze

pelgrim wordt uitgesproken, is er eenswillendheid in zijn ziel met deze handeling Gods. Hij zou het vonnis niet anders wensen.

Hier is de schuldige zondaar het volkomen met Gods recht eens en hij wenst ook niet anders, dan wat de Heere wil. Hier zwijgt het schepsel.

Is de schuldige zondaar het dus met God eens, dat het recht gehandhaafd moet worden en de straf, op de overtreding bedreigd, ten uitvoer moet worden gebracht, dan is dat de drievoudige dood.

Voorwaar, het is een ontzaglijk ogenblik, als we onder Gods recht bezwijken. Dat éne ogenblik, daar onder God!

Niet anders verwachtend, dan, dat het rechtvaardig verdiende oordeel ook uitgevoerd zal worden. Ge hebt het, als met eigen hand, ondertekend: Ik ben des doods waardig!

En nu dit onbegrijpelijke voor uw ziel! In plaats dat ge voor eeuwig uit de tegenwoordigheid Gods wordt weggeworpen in die poel, die brandt van vuur en sulfer, wordt ge lieflijk omhelst, ja, er wordt tot uw ziel van vrede en eeuwige zaligheid gesproken.

Hoe is dat mogelijk?

Wel, het heeft de Volzalige God behaagd, om met behoud van Zijn recht en de verheerlijking Zijner deugden, uit eeuwige liefde, in Zijn Zoon, een Weg ter verlossing te schenken. Hier, op deze plaats, 't is bijna ondenkbaar, moogt u Hem weer ontmoeten, maar hoe geheel anders is Hij. Uw ogen zien Hem en toch, ge vraagt u af: Is Hij Dezelfde, Die mij tot Leidsman was op mijn eerste reisweg?

In Zijn diepe vernedering hebt ge Hem een weinig gekend, maar luister, Hij zal spreken en Zichzelf verklaren: "Deze Mijn handen en voeten zijn doornageld en deze Mijn zijde is doorstoken aan het vloekhout des kruises. Daar betaalde Ik uw schuld en verzoende uw zonde. Ik ging de dood in, om het eeuwige leven voor u te verwerven en het u ook te schenken. In het graf werd Ik gelegd, om uw graf te heiligen tot de jongste dag. Ik ben uit de dood verrezen, om ook uw opstanding te waarborgen. Ja, het handschrift, dat tegen u was, heb Ik uitgewist en nu: Zie, hier ben Ik! De Vader heeft Mij lief, en omdat Ik alles voor u voldaan heb, zal Hij u niet meer straffen, maar juist liefhebben."

O, dat: *Zie, hier ben Ik!* En dan die omhelzing door deze Borg en Zaligmaker van de pelgrim. Brengt het beste kleet! Zo klinkt het. Het kleet van Christus' gerechtigheid. Hier is de pelgrim onuitsprekelijk gelukkig.

Naakt, en nu gekleed. Ledig en nu vervuld. Schuldig en nu vrij. Zondig en nu verzoend. Verloren en nu behouden. Wat is deze reis toch meegevallen!

O, het is maar een bewonderen van die Borg. Eerbiedig buigt de pelgrim zich voor Hem neer, Hem ootmoedig dankend voor deze heerlijke verlossing.

De pelgrim mag echter nog meer leren.

Deze dierbare Borg en Zaligmaker is voor hem opgestaan, maar ook ten hemel geveren, om de ganse Kerk, als een reine Maagd, zonder vlek of rimpel, aan Zijn Vader voor te stellen. Onuitsprekelijk groot is het, als de pelgrim dat leren mag. Immers, de pelgrim heeft zich eerbiedig voor Zijn Leidsman en Borg neergebogen, maar nog niet voor de Vader en de Heilige Geest.

O, dat buigen voor Christus is zulk een lief werk. We kunnen er soms tijden in leven. Soms onbekwaam voor ons tijdelijk beroep.

Het is goed, wanneer we daar verkeren, doch we worden nog een weinig dieper in het heilgeheim ingeleid, wanneer we door hem tot de Vader gebracht worden.

Niet alleen de Zoon, maar ook de vader, Die in het gericht uw Rechter was, zal dan tegen u spreken. En waarvan zal de Vader dan spreken? Wel, luister!

Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met

goedertierenheid (Jer. 31:3). Ik heb u uitverkoren van voor de grondlegging der wereld. Ja, nog veel meer zal de Vader dan getuigen.

Dan buigt ge u ook neer voor de Vader en ook Hem moet ge eerbiedig loven en prijzen, voor wat Hij voor u gedaan heeft. En nu de Pinkstergeest. O, die Heilige Geest, wat heeft Hij altijd op een verborgen wijze in u gearbeid. Hier wordt Hij u ook geopenbaard. Ja, wat meer is, Hij wordt u geschonken. Hij zal in u wonen en u in al de Waarheid leiden. Ook voor Hem buigt ge u neer, vol eerbied, om Hem te erkennen voor Zijn leidingen, met u gehouden. Een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Sion. Ze krijgen een plaats in Sion, in de levende Kerk.

En zolang zij nog in dit Mesech zijn, hebben zij nog steeds de bewaring des Heeren nodig. De pelgrim kan zich niet anders dan hoogst gelukkig voelen en nimmer zal dit goede deel van hem worden weggenomen.

O, machten wij deze zaken toch bevindelijk leren, of kent ge ze reeds? Dan zult ge ook ervaren hebben, dat ge als een pelgrim hier nog steeds bewaard en beveiligd moet worden en, dat ge maar gedurig leren moet: Zonder Mij kunt u niets doen!

Nee. Zij moeten hier ook na hun aanneming tot kinderen soms nog menigmaal door donkere wegen, maar eens zullen ze in die Stad ingaan, waar alle pelgrims hun Thuis zullen hebben. Daar zullen zij altijd bij de Heere zijn, om Hem eeuwig te loven en te prijzen.

Zingen we er nu van, uit Psalm 130:1, 2.

Toepassing

Een gewichtige vraag komt nu tot ons allen: Zijn wij ware pelgrims? Die belangrijke vraag wordt ons allen persoonlijk gevraagd op weg en reis naar de eeuwigheid, want eenmaal zullen we voor God moeten verschijnen en: Wee, die mens, die voor God komt, zoals hij geboren is!

Hoe ontzaglijk zal die ontmoeting zijn voor dezulken. En nu leven we nog in die welaangename tijd en in de dag der zaligheid. De deur staat nog open.

O, onbekeerde schepselen! De Heere binde de noodzakelijkheid der bekering eens op uw ziel. Het behage Hem, om u eens toe te roepen: *Wat is u, u hardslapende?*

Is de Heere niet met Zijn oordelen over de aarde? Leven we niet in zeer ernstige tijden? Wie weet, wat de toekomst ons brengen zal?

De volkeren wapenen zich tot in het uiterste en zo de Heere het niet verhoedt - want Hij regeert - dan, ja, wat kan er dan niet gebeuren? Het is schier niet te zeggen, maar dat het een vreselijke tijd zal zijn, is zeker.

O, laat de schrik des Heeren u tot bekering leiden. De waarachtige bekering zal gekend moeten worden door eenieder. Hoeveel zijn er niet, die het huis hunner zaligheid op een zandgrond bouwen. Ziet toch toe, hoe ge bouwt. Het begin moet goed zijn!

Velen hopen, dat hun einde vrede mag zijn, maar, geliefde hoorders: Hoe zal uw einde, uw sterven vrede zijn, als de grondslag niet deugt?

De Heere mocht uw aller blinde zielsogen nog openen, voor en aleeer het voor eeuwig te laat zal zijn.

O, jonge mensen, die dit hoort, bedenkt het, ge moet eens van alles rekenschap geven. Vliedt de paden der zonde. Zoekt toch het Koninkrijk Gods, want de wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheid.

Ja, oud en jong, rijk en arm! De Heere roept ook nu nog. Hij wil u zalig maken.

En zijn er nu onder ons nog ware pelgrims, die niet kunnen ontkennen, dat zij opgezocht zijn, die hun ballingschap door ontdekkende genade hebben leren kennen?

U weet, dat zegt ons Gods Woord, er is veel schijn, zonder zijn. Nauw onderzoek is dus geboden! Is het begin niet uit God, deugt onze gehele reis niet, dan kunt ge wel meereizen met de ware pelgrims en een uiterlijke vertoning maken, maar... ge kent niet de ware gangen, die de door God opgezochte en door Hem geleide pelgrim geleerd heeft. Een gedaante van godzaligheid en dus een ontzettende zelfmisleiding.

Komt laat ons enkele vragen aan u mogen doen.

Toen God u met uzelf bekend maakte en ge uw omzwerven buiten God leerde bewenen, werd ge toen niet smartelijk overtuigd van uw zonden? Toen uw zonden u tot droefheid werden, kwam er toch een ommekeer bij u?

Er is een algemene verlichting des Geestes, waardoor de belijder der Waarheid wel ontsteld wordt en zich enigszins verbeterd, vanwege consciëntie-overtuigingen. Dit wordt genoemd de uiterlijke hervorming. Maar bij de ware pelgrim begint de hervorming van binnenuit.

Zeker, ook het uiterlijke ondergaat veel verandering, maar de grootste strijd wordt van binnen gestreden. Hoe zal alles, wat nu in verwarring temeer ligt, weer in een rechte verhouding tot God komen?

Zijt ge hier geen vreemdeling van en kunt ge het hier niet mee doen, ziet, dan is er hope voor u, dat ge meer licht en ook meer waarheid zult ontvangen. Dat is onmisbaar voor elke pelgrim. Want dit is een zuiver kenmerk van de ware pelgrim, die bij de aanvang op de reisweg is, dat hij werkelijk de eigenschappen bezit van de reiziger, die eenmaal het hemels Kanaän zal bereiken.

Wat is het dan ook een voorrecht, wanneer ons straks die getrouwe Leidsman wordt geopenbaard. Welk een blijdschap smaakt de ziel dan in die eerste tijden. Hoe lief is dan 's Heeren dienst, en met welk een ijver zijn wij dan bevangen. Was nu alles maar zuiver geestelijk, maar later gaan onze ogen er voor open, namelijk, dat wij in die tijd nog zo vleselijk waren. Doch de Heere leert het op Zijn tijd.

Wie dit moet toestemmen, omdat hij dit bij ervaring geleerd heeft, is ook geen vreemdeling van het tranendal, het dal des geweens. Hier in dit dal is die Leidsman zo dierbaar, beminnelijk, maar ook noodzakelijk. Het hart van de ware pelgrim gaat hier open en hier blijkt de zuiverheid van het Godswerk.

Dit zullen ze voor zichzelf persoonlijk niet altijd geloven. Wel eens bij ogenblikken, maar het is hier nog geen statelijke zekerheid, maar een standelijke verruiming.

Zelfs, als 's Heeren volk als een ootmoedige pelgrim de poort mag doorgaan en in de Benedenstad ingaat, dan is dat voor die ogenblikken wel aangenaam, maar het is niet de verschijning voor God in Sion.

O, welk een donkere tijden beleven we! Zoveel pelgrims in onze zo geesteloze dagen zijn tevreden met hun verblijf in de Benedenstad. Ze kunnen het er wel uithouden en zijn met hun spreken over de reisweg en de Leidsman: de Christen. Zij houden zich met de wetenschap op de been, terwijl zij de gemeenschap met de Leidsman missen.

De Heere ontdekke hen en doe hen luisteren naar de bazuin des Heeren.

Hij roept hun toe: Ge moet hoger op, om dieper te buigen! En zij, die de nodiging en overreding des Heiligen Geestes hebben ervaren, zijn dieper in de heilgeheimen ingeleid.

O, als een ontkleedde, ontblootte en ontgrondde pelgrim en voor hun waarneming zonder Leidsman zijn zij voortgetrokken. Dat was nog een andere reis dan uw vorige! En dan het tranendal, waar ge door moest. Welk een aanvechtingen, maar ook, welk een onderwijzing is u daar geworden.

Daar werden al uw eigengerechtigheden u ontnomen, om het straks in Sion voor God te verliezen en met een eeuwige winst verblijd te worden. Hersteld in het beeld Gods

in de Drie-enige Verbonds-Jehovah.

Welk een ontgoocheling zal het daarentegen zijn voor diegenen, die slechts de gedaante van een pelgrim hadden! Zij droegen een eigengemaakt pelgrimskleed en hadden een pelgrimsstaf van eigen maaksel, maar zij misten een pelgrimshart.

Een pelgrimshart! Dat is de eerste zaak!

Dan een pelgrimskleed en daarna ook een pelgrimsstaf, om daarmee straks, door de kracht Gods bewaard in de donkerste tijden, in te mogen gaan in die Stad, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is (Hebr. 11). De Heere geve het! Om Zijns Zelfs wil. AMEN.

Slotzang: Psalm 73:12

8. Der gelovigen Bevrijder Predicatie te Grafhorst

En er zal een Verlosser tot Sion komen

Psalm 25:10
Lezen Jesaja 59
Psalm 27:3
Psalm 32:4

Voorafsprak

In het zesde hoofdstuk van de profeet Micha lezen we in het derde vers: *O, Mijn volk, wat heb Ik u gedaan, en waarmede heb Ik u vermoeid? Betuig tegen Mij.*

Hier wordt Israël herinnerd aan de wonderlijke verlossing uit Egypte en de niet van minder wonderen getuigende woestijnreis, en het uitdelen der erfenis.

De Heere is zeer beledigd door Israëls grote ondankbaarheid. Met deze klacht wilde de Heere Israël tot schuldbelijdenis en wederkeer vermanen. Want, immers kan niet één schepsel iets tegen de Heere getuigen. Zo handelt de Heere, als de Getrouwe Verbondsgod ook tegen het volk van Nederland. De Heere heeft ons wonderlijk verlost uit de macht van de verdrukker. En hebben wij nu als Nederlands volk éénparig de Almachtige onze dank gebracht?

Hebben wij ons in het stof neergebogen om met de dichter van Psalm 116 uit te roepen:

*Wat zal ik, met Gods gunsten overlaân,
Dien trouwen HEER' voor Zijn genâ vergelden?
'k Zal, bij de kelk des heils, Zijn Naam vermelden,
En roepen Hem met blijd' erkent'nis aan?*

Ach kon dat maar getuigd worden. Het is juist andersom. De grote massa van ons volk denkt er niet aan, om zich voor God te verootmoedigen, maar heeft een vermaak in zondige en goddeloze genietingen. De Godsverzaking neemt hand over hand toe. Maar, zult ge zeggen, is ons volk dan geheel ontbloot van godsdienst? Nee, dit te stellen zou een onwaarheid zijn. Juist de godsdienst wordt door velen nog wel betracht, maar de Godsvreze, die wordt bijna overal gemist. Godsdienst, daarin kan de mens wat worden, maar Godsvreze, daar moet de mens (tegen zijn natuur in) worden, wat hij door de zonde werkelijk is. In de kennismaking een diep ellendig, jammerlijk, blind en dwaas schepsel, dat een Bevrijder nodig heeft. Bij dien Bevrijder, de Heere Jezus Christus, wensen wij uw aandacht te bepalen, terwijl u onze tekstwoorden kunt opgetekend vinden in het u voorgelezen Schriftgedeelte van de profeet Jesaja en daarvan het 59e hoofdstuk, het 20e vers, het eerste gedeelte:

En er zal een Verlosser tot Sion komen.

Aleer wij tot de verklaring van genoemde tekstwoorden overgaan, laat ons 's Heeren heiligen Naam aanroepen om Zijn onmisbare zegen.

Zingen: Psalm 32:4.

Inleiding

Welk een bange tijd heeft Israël moeten doorworstelen. Zeventig jaar in gevangenschap, om der zonden wil, en dat terwijl de profeten hier jaren aan Nee voor hadden gewaarschuwd, maar ze namen geen acht op deze zo ernstige vermaningen.

Even gelijk heeft Nederlands volk gehandeld. Jaren van tevoren gewaarschuwd, maar al deze waarschuwingen in de wind geslagen. En toen kwamen de oordelen. Welk een onzettende nacht was het, toen ons land (in 1940) werd overrompeld. En hoe groot is het lijden geweest van velen van ons volk. Het is met geen woorden uit te spreken, nog minder met de pen te beschrijven. En toch heeft de Heere nog geen einde willen maken aan ons volksbestaan. We mogen in die zin weer in vrijheid leven.

En we behoeven dit niet klein te achten, maar van veel grotere waarde is de geestelijke bevrijding, waarbij wij uw aandacht wensen te bepalen, zoals onze tekst het uitsprekt, in Jesaja 59:20a:

En er zal een Verlosser tot Sion komen.

Staan wij achtereenvolgens stil bij de navolgende gedachte:

DER GELOVIGEN BEVRIJDER

En bezien daarbij:

ten 1e Zijn Persoon;

ten 2e Zijn komst;

ten 3e Zijn taak;

ten 4e Zijn doel.

Ten 1e Zijn Persoon

O, welk een heerlijkheid straalt van Hem uit! Hij, Die Eenwezens met Zijn Vader is! Een schoonheid, die onuitsprekelijk is, en weet ge waarom? Omdat Gods Kerk, die vanwege haar zonden en bondsbreuk in Adam geleerd heeft, zich nimmer uit deze schande te kunnen oprichten, hier geloven mag, dat Zijn heerlijkheid haar schande bedekt.

Welk een gewaarwording, dit te mogen doorleven. Al uw zonden en schuld door Hem verzoend, volkomen vergiffenis geschonken, hoewel de straf rechtvaardig gebillijkt, ja, volkomen aanvaard werd. Het klonk als hemelse muziek in onze oren: De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden. En weet ge de reden, waarom? Wel, om Zijn waardigheid! Niemand der schepselen kon onze bevrijding wezen. Ja, alle schepselen tezamen waren niet bij machte om één zonde te verzoenen, zodat er aan onze zijde geen mogelijkheid bestond, om uit onze diepe val opgericht te worden. Maar... was er dus geen bloot schepsel, dat de straf kon dragen en de wet volbrengen, daar was een Middelaar, de Middelaar Gods en der mensen, de Mens Jezus Christus, die ook waarachtig en eeuwig God is en blijft.

Hij is waardig, dat wil zeggen, deze heerlijke Persoon beantwoordt volkomen aan de Goddelijke eisen. Hij kan als God, met God, voor ons spreken. Hij kan als Mens, ondersteunt door Zijn Godheid, de straf, die wij rechtvaardig verdiend hadden, dragen - ja doordragen, en dus de Zijnen er voor eeuwig van bevrijden.

En bovendien is de ganse Kerk het er mee eens, dat Zijn waardigheid haar onwaardigheid voor God bedekt, zodat zij uit louter genade, doch op grond van recht, door Christus aangebracht, gerekend worden, waardig te zijn in de Goddelijke ogen, alleen door Hem.

Dit te mogen ervaren doet ons dan ook zien, ja levendig beseffen, Zijn hoedanigheid. O, hoe onuitsprekelijk schoon is Hij ook daarin! Met welk een bewondering mag de Kerk dat beschouwen, ja die er zich in verliezen mag, verlustigt zich in de Heere.

Daar zijn vooreerst Zijn namen: Jezus en Christus. Jezus, Zaligmaker, dat wil zeggen, Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Christus, Gezalfde, dat wil zeggen, van eeuwigheid gezalfd tot zulk een heerlijk werk en wel, van de Vader en de Heilige Geest, om naar Zijn mensheid bekwaam gemaakt ook ten volle de last van Gods eeuwige toorn te kunnen dragen.

Ten tweede zijn daar Zijn ambten. Gezalfd tot Profeet, Priester en Koning. Waar wij deze ambten in het Paradijs hadden verloren, zo komt Hij in onze harten, door de Heilige Geest, om ons ambtelijk zalig te maken en deze ambten terug te schenken. Hij onderwijst ons gelijk een Maria aan Zijn voeten, als de grote Profeet. Hij verklaart ons dat Hij niet is de Hogepriester naar de lijn van Aäron, maar naar de ordening van Melchizédek.

Dus niet alleen van voorspraak, gelijk Mozes, of van verzoening, gelijk Aäron, maar van verzoening en toewijding, ten volle bekwaam om ook onze dankende en biddende Hogepriester in de hemel te zijn. En dan: de eeuwige Koning. David, Salomo en andere koningen mochten lang geregeerd hebben, toch kwam er een einde aan hun regering. Maar Zijn Koninkrijk duurt tot in eeuwigheid! Welk een voorrecht is het dan, om Hem te mogen kennen in Zijn heerlijkheid, waardigheid en hoedanigheid, maar tevens in Zijn bereidwilligheid. Van eeuwigheid was Hij reeds spelende in de wereld Zijns aardrijks met de mensenkinderen. Welk een liefde betoont Hij, om met een heilig Ja! te beloven, Zichzelf te geven tot in de dood, ja tot in de smadelijke, smartelijke en vervloekte kruisdood en daardoor het eeuwige leven voor de Zijnen te verwerven.

Het waren vijanden, die nooit naar Hem zouden vragen, onwilligen, ja dwaze en blinde schepselen! Maar dit belet Hem niet, om Zich volkomen te geven voor hen, om dan straks door Zijn Heilige Geest, Die uitgaat van de Vader en de Zoon, in hun harten plaats te laten maken voor Hem, zodat zij straks als hongerigen en dorstigen naar Zijn gerechtigheid uitzien, om bij het ontvangen van die grote weldaad te roemen in Zijn onpeilbare liefde, aan zulke zondaren bewezen.

Ten derde zijn er ook Zijn naturen. Hij heeft een Goddelijke en een menselijke natuur. Hij is waarachtig en eeuwig God, maar ook waarachtig en rechtvaardig mens. Dit moest Hij zijn, om Zijn Kerk weer terug te brengen in de Goddelijke gemeenschap.

Ten vierde zijn daar ook nog Zijn staten. De staat der vernedering en de staat der verhoging. Hoe diep is Hij vernederd in Zijn geboorte. Geboren in een beestenstal, en wat is Zijn lijden zwaar geweest op aarde! Vooral in het laatst van Zijn leven. En dan Zijn dood! Hoe bang was het hem in die drie-urige duisternis. En dat alleen uit grondeloze liefde voor van nature Hem vijandige schepselen. Dit is eeuwige, ondoorgrondelijke liefde. Gedenk, zo het u gegeven mag zijn, aan Zijn begrafenis en dan niet te vergeten Zijn nederdaling ter hel, die ontzettende helse angsten, die Hij voor Zijn volk heeft doordragen. Maar dit is het einde niet! O, nee.

Hij is waarlijk opgestaan, want Hij is de Overwinnaar van dood en graf. Daarom voer Hij ten hemel op, vol eer, om de troon te beklimmen, de troon der heerlijkheid, na een volkomen overwinning over Satan, zonde en wereld. Hij is bovendien gezeten aan Gods rechterhand om daar in de hemel der heerlijkheid ten goede bezig te zijn voor de

Zijnen. Daar is Hij de dankende en biddende Hogepriester en eenmaal komt Hij weer, om te oordelen de levenden en de doden. Want al de verworven weldaden, die Hij verdiend heeft, zal Hij de Zijnen schenken. Zij zullen delen in de vergeving der zonden, de gemeenschap der heiligen, ja ook in de opstanding des vlees en het eeuwige leven.

Ten 2e Zijn komst

Mochten wij u in de vorige gedachte wijzen op Sions Bevrijder en wel in het bijzonder op Zijn Persoon, waarin uitblonk Zijn heerlijkheid, waardigheid, hoedanigheid en bereidwilligheid, om zondaren te willen zalig maken, laten we nu zo het de Heere behaagt, eens een wijle toeven bij Zijn komst. Zijn komst op aarde, om ons in alles gelijk te worden, uitgenomen de zonde. Ja, om daardoor als Mensenzoon het bevrijdingswerk aan te vangen en te voleindigen, ondersteund door Zijn Goddelijke kracht.

Deze komst was noodzakelijk. Indien Hij niet was gekomen, zouden we nooit hebben geweten, hoe lief de Heere Zijn Kerk had! Want, weet ge wel, mijn medereiziger naar de eeuwigheid, dat ons Bondshoofd Adam en wij allen in Hem, in de bondsbreuk de hemel hebben toegesloten en dat wij nimmer bij machte zijn deze gesloten hemel weer te openen? Daarom smeekte het schuldige overblijfsel in de oude dag: *Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen voor Uw aangezicht vervloten.* Jes. 64:1.

En zie, eerst eeuwen daarna zou het geschieden, dat de waarheid in vervulling zou gaan, wat zo vele profeten hadden mogen voorzeggen en waarnaar, door 's Heeren gunstgenoten, zo reikhalzend werd uitgezien, wat geschreven staat in Jes. 9:5: *Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst.*

En naar 's Heeren belofte zou Hij naar het vlees uit het zaad Davids zijn en geboren worden te Bethlehem. En heeft er één belofte gefaald? Nee, want al de beloften Gods zijn in Christus Jezus ja en amen, Zijn eeuwige Naam tot heerlijkheid. Daarom was Zijn komst vervolgens ook wonderlijk. Hoe geheel anders was de schepping van Adam. Deze werd in volle heerlijkheid geschapen en Sions Bevrijder werd in diepe vernedering geboren.

Jawel geboren, maar niet zoals wij! Onze geboorte geschiedt zonder ons weten, maar Zijn geboorte is een daad. Hij wilde geboren worden! En dan op een bovennatuurlijke wijze. Zonder aardse vader, maar ontvangen van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria. Naar Zijn Godheid heeft Hij alleen een Vader!

Ondoorgrondelijk mysterie! Wie zal dit vatten! En straks komt Hij als een kindeke op deze wereld. Geen plaats in de herberg. Een beestenstal Zijn geboortehuis. Kunnen wij het eigenlijk nog wel een huis noemen? O, welk een diepe vernedering voor de Koning der koningen, om zo laag te bukken, dat Hij de armste en diepst gezonken zondaar kan zalig maken. Wanneer wij dit mogen leren kennen, brengt het ons op de knieën, om als een belaste en beladene vanwege de zonden op Hem te zien, het Geschenk des Vaders aan een verloren wereld. O, indien wij daar dan liggen voor deze geschonken Mensenzoon, in de geest Hem ziende, in doeken gewonden en liggende in de kribbe, terwijl het in ons hart klinkt: *Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al de volken wezen zal; namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus, de Heere, in de stad Davids. En dit zal u een teken zijn, u zult het Kindeken vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe,* Luk. 2:10-12, dan wordt ons hart ganselijk ontroerd en vervuld met grote blijdschap voor

zoveel liefde! Ja, welk een onvergetelijke stonde zal dit voor ons zijn.

Want in Zijn komst wordt ons verklaard: Gods onpeilbare liefde en het onkreukbare recht. Maar weet ge, wanneer Hij ook voor u, mijn hoorders, profijtelijk is in Zijn komst?

Wanneer uw blinde zielsogen geopend worden en ge uw ellendige staat buiten God moogt leren bewenen: als u ontvangen hebt een droefheid naar God, welke een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, als u al uw gerechtigheden ziet als een wegwerpelijk kleet; wanneer ge buiten hope zijt met uzelf en u alles ontvalt, en uw geloofsoog mag dan gericht worden op dit zo onuitsprekelijk wonderlijk Godsgeschenk, dan zal uw ziel zijn als een gewaterde hof.

Misschien zegt uw ziel: Ga maar verder, want er is nog meer te leren dan een geboren kindeke. Ik heb Hem ook leren kennen in Zijn plaats-bekledende verlossing onder Gods recht. Ja, ik weet uit ervaring, wat het is: al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen. Ja, laten we u nog even dieper inleiden. Ge zoudt doorleefd kunnen hebben: Niemand komt tot Mij, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke en niemand komt tot de vader, dan door Mij. Ja, ge zoudt het geleerd kunnen hebben, dat ge uw leven met Christus verborgen wist in God. Dit kan zo zijn, doch wij leren dit alles zo God wil, trapsgewijs.

Profijtelijk is Hij onze ziel reeds, als Hij ons als de enige Weg des behouds ontsloten wordt, nadat wij met alles, behalve onszelf, aan het einde komen. Want als we ook met onszelf aan het einde komen, verliezen we ons leven, om op grond van recht behouden te worden in Christus Jezus. Maar ook in de liefde, geniet de ziel in die heerlijke Persoon. Hij komt, zo jubelt de ziel, Hij komt zeker. Zo wordt het ervaren. O, welk een schatten worden in Hem ontdekt. En hoe gaat onze ziel dan uit vanwege Zijn onmisbaarheid, beminlijkheid, dierbaarheid en noodzakelijkheid. O, hoe bieden wij ons in deze weg vele malen aan, en toch worden wij niet aan- of overgenomen. Wij hebben hier nog geen kennis aan het onderscheid tussen onze aanbidding, op grond onzer liefde en Gods schenking, op grond van het eeuwige welbehagen. O, hoe aanbeddelyk is dit wonder der zaligheid. Wij mochten toch verwaardigd worden, om Zijn komst in ons innerlijk leven te ervaren, want Zijn komst alleen zal ons dan tot grote vreugde zijn. We hebben u nu een weinig van Zijn Persoon en komst genoemd, laten we nu gaan letten op de derde gedachte.

Ten 3e Zijn taak

Deze diep vernederde Zaligmaker zal op aarde getuigen. Al wat Hem opgedragen is, zal Hij gewillig doen. Hij zal getuigen van 's Vaders ondoorgroendelijke liefde, maar ook van Zijn onkreukbaar recht. Hoe er geen andere mogelijkheid was, om weer met onze Schepper verzoend te worden, dan door Zijn persoonlijke komst op aarde, maar ook door de Hem opgedragen taak ten volle uit te voeren.

De taak, om te getuigen, heeft Hij vrijwillig op Zich genomen. Drie jaar lang heeft Hij op aarde gewandeld en al die tijd getoond, dat Hij waarlijk was de Bevrijder, de beloofde Messias. Maar, aan het einde van Zijn driejarige arbeid moest Hij wenende uitroepen: Och, of u ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient, maar nu is het verborgen voor uw ogen (Luk 19:42). Maar ook nu, al is Hij naar Zijn menselijke natuur niet meer op de aarde, zal Hij getuigen door Zijn Woord en Geest. De taak om te getuigen heeft Hij vrijwillig op Zich genomen. En daarom zal Hij, al wordt Hij tegengestaan, van allen, die op hun eigengerechtigheden bouwen, getuigen, dat er maar één weg is tot God door Zijn Zelfofferande. Wat heeft Hij op aarde met ernst, maar niet minder met liefde, getuigt tegen de zonde!

Hoe scherp kon Hij, evenals Johannes de Doper, waarschuwen voor een gedaante van

godzaligheid! Maar hoe kon daartegenover Zijn spreken uitlokkend zijn voor ware verlegene zielen. Het was door Simeon voorzeggd, ingeleid door de Heilige Geest: Deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israël, en tot een teken dat wedersproken zal worden. Getuigen zal Hij van 's Vaders eeuwige liefde, om Zijn Zoon te zenden op deze zo zondige wereld, maar ook van Goddelijk recht: dat de Zoon des mensen alzo lijden moest, want er was geen andere weg, om Gods deugden te verheerlijken en zondaren zalig te maken!

Ook het onderwijzen is Hem opgedragen. Welk een voorrecht was het voor de discipelen, om door zulk een Goddelijke Leraar onderwezen te worden, ja nog heden ten dage voor allen, die Hem mogen volgen en hoogachten als hun Leraar. Welgelukzalig, die in zijn hart mag leren kennen: een getuigende en onderwijzende Zaligmaker! Dan leren wij een mishagen aan onszelf te hebben en wij erkennen Zijn gadeloze liefde, om voor dezulken op aarde te komen. Om ook hen te doen delen in het ondoorgrondelijke wonder van zaligheid, dat alleen op grond van recht geschonken kan worden. Hij is de getrouwe Getuige op Wiens lippen genade is uitgestort. Hij is de hemelse Leraar, Die Zijn leerlingen onderwijst op een geheel enige wijze, zodat zij leren: Hij moet wassen en wij minder worden. En om te waarborgen, dat de Zijnen, van Hem door de Heilige Geest zouden ontvangen dat Goddelijk onderwijs, moest Hij alle schuld der Zijnen betalen.

Daarvoor liet Hij Zich aan het kruis nagelen, om alzo aan Gods gerechtigheid te voldoen, opdat ook al de zonden der Zijnen konden geworpen worden in de zee van eeuwige vergetelheid. Nee, niet voor Zichzelf, maar voor hen, die in Hem zullen geloven, moest de zonde verzoend en de schuld betaald worden. Van Hem kon getuigd worden: Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan! Van Hem zegt de apostel: Want zodanig een Hogepriester betaamde ons: heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren en hoger dan de hemelen geworden. Maar van degenen, die door genade worden toegebracht, o, daar moet van worden gesproken als van vervreemden, die moed- en vrijwillig hun Schepper en Formeerder de rug hebben toegekeerd. En die nimmer uit zichzelf waren weergekeerd. Doch het behaagde de HEERE Hem te verbrijzelen,

Hij heeft Hem krank gemaakt; als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkig voortgaan. (Jes. 53:10).

En juist daarom, omdat Christus is verbrijzeld geworden, worden ook degenen, die Hij roept tot Zijn wonderbaar licht, verbrijzeld, opdat zij bevindelijk zullen leren, dat ze gezondigd hebben, een openstaande schuld tegen hen getuigt, ja, dat ze van nature vijanden van het kruis van Christus zijn en vanwege hun diepe val in hun bondshoofd Adam verloren zijn! O, die betaling is onuitputtelijk groot. Wanneer de begenadigde zondaar dit eens overdenken mag, blijft er met de koningin van Scheba geen geest meer in hem. Heeft Hij getuigd, onderwezen en betaald, ook bevrijden behoort tot Zijn taak.

Bevrijden uit de heerschappij der zonde, der wereld en mede uit Satans macht. Hij was daartoe van de Vader verkoren. De Drie-enige God, dus Vader, Zoon en Heilige Geest waren het volkomen eens, om naar de Goddelijke Raad, de verlossing op zulk een wijze uit te werken. O, die trekkende liefde des Vaders, met de koorden van eeuwige liefde de zondaar trekkende, net zo lang, tot er naar waarheid gekend wordt: een droefheid naar God, en men met een door schuld belaste en beladen ziel voor Hem invalt, bekende: *Uw doen is rein! Uw vonnis gans rechtvaardig!* O, die

verlossende liefde des Zoons, die in de openbaring hiervan onuitsprekelijk begerlijk is. Welk een dierbare betrekking ontvangt de ziel op Hem, om dan met alle genegenheden der ziel naar Hem te verlangen. Welk een zo menigmaal herhaalde aanbieding van de heilbegerige ziel. O, welk een arbeid verricht men om toch in deze weg zalig te worden. Tot op 's Heeren tijd volgt: die wonderlijke schenking dezer zo begeerde vereniging en gemeenschap. Alle gronden ontvallen ons dan, alle steunsels worden ons ontnomen. Het Goddelijk recht eist volkomen betaling. Ach, wie zal bestaan! Maar, o wonder der liefde, tot verheerlijking van het recht. De openbaring van Christus doet begeren naar Hem, doch de schenking van Christus doet Hem aanbidden, want nu ontvangt ge Hem!

O, die toepassende liefde des Heiligen Geestes, Die zolang in ons heeft gearbeid, om er plaats te maken voor de Heere Jezus Christus. Die ons bearbeide, zonder dat wij wisten, Wie het toch was, Die dit deed. O, nu die heerlijke openbaring van Hem, als de Geest der uitbranding en des oordeels, maar ook als de Geest der genade en der gebeden. Om ons op te zoeken en te overreden, te onderwijzen en op te leiden, als de Geest van Christus, om ons uit Hem te bedienen. Ja, zo het de Heere behaagt, ons niet alleen in te leiden in de heerlijke verlossing van Christus door Zijn lijdelijke gehoorzaamheid, maar ook op ons hart te binden, door 's Geestes lieve onderwijs, Zijn dadelijke gehoorzaamheid: *Toen zeide Ik: Zie, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands* (Psalm 40:8, 9).

Laten wij u nu vervolgens wijzen op:

Ten 4e Zijn doel

Het heerlijk oogmerk van Hem is, om de Zijnen, welke Hij van eeuwigheid kent, tot Hem te doen komen. Daarom kwam Hij op de aarde, om door Zijn Geest Zijn heerlijk verlossingswerk toe te passen. Uit alle talen, natiën en volken zullen ze komen met geweën en met smeking, om Hem als hun eeuwige Koning te eren. Met geweën, omdat ze komen met aanvankelijk berouw over hun zonden. Ja, ze komen met voortgaand berouw over de bergen van bitterlijk wenen vanwege hun waarneming in hun innerlijk bederf. Hier worden ze in de oorzaak ingeleid. O, dat bitterlijk berouw over de oorzaak der zonden. Och, werd het wat meer doorleefd!

Wat zou er dan ook gesproken kunnen worden: *De Heere is waarlijk opgestaan*. En is door mij gezien. Ja, gelovig gezien. Dit is toch Zijn bedoeling. Hij wil Zijn volk zalig maken! Zalig maken van hun zonden! En wanneer er geen kennis van zonden is, kan er ook geen belijdenis van gedaan worden! Vanzelf kan dan nooit in uw ziel klinken: Mijn zoon (Mijn dochter) uw zonden zijn u vergeven! Hij laat Zijn Woord, Wet en Evangelie, verkondigen, opdat de harten, evenals op de Pinksterdag in verslagenheid zullen uitroepen: *Mannen broeders, wat moeten wij doen om zalig te worden?*

O, dan te mogen verstaan, dat wij niets kunnen doen tot de zaligheid, want al het onze is te kort, maar Hij heeft er alles voor gedaan! Door Zijn volkomen gehoorzaamheid is er een eeuwige verlossing teweeggebracht. Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden.

Welzalgig is dan de mens, die, alhoewel God hem naar recht kon verwerpen, toch door Hem mag aangenomen worden, alleen uit vrije genade op grond van recht, door Christus' verdienste. Hij laat ze door Woord en Geest nodigen tot die heerlijke bruiloft des Lams, maar ook overreden, dat wil zeggen, dat de Heilige Geest met kracht in hen komt werken, om alles schade en drek te leren achten, om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus. Daartoe stelt Hij Christus in de verslagen harten voor in Zijn uitnemende heerlijkheid, als de Schoonste der mensenkinderen, waarin een

volheid is van genade, barmhartigheid en ontferming, goedertierenheid, trouw en waarheid. Hierop wordt de ziel zo verliefd, dat ze niet anders wenst, dan met Hem verenigd te zijn en dan ook met Hem in ondertrouw te mogen komen. O, gelukkige Kerk, die alles verliezen mag, wat geen grond voor de eeuwigheid is, en haar behoudenis mag ontvangen uit de onnaspeurlijke rijkdom van Christus. Want het goede werk, dat de Heere begonnen heeft, zal Hij ook voleindigen tot op de dag van Jezus Christus.

En Hij zal Zijn doel bereiken. Ze moeten teruggebracht worden in hun Schepper en Formeerder. Zij zullen uit Zijn volheid bediend worden, en daarom eerst ontledigd worden. Voor ontledigde, ja ontblootte en ontgrondde zielen, die nergens geen houvast aan hebben, die voorheen nog wel eens geloofden, dat hun werken wel vol bij God waren, maar nu bekennen niet één gerechtigheid te bezitten: ziet, voor dezulken is Hij de algenoegzame Verlosser, Die komen zal. Zij konden tot Hem niet komen. Hun zondelast was zó zwaar! Hun schuldenlast zó groot, hun vijandschap zó smartelijk. Hun verlorenheid een onloochenbaar feit, vandaar dat ze zuchten uit het diepst hunner zielen: O, God, wees mij zondaar genadig! Zulke zielen zullen het ervaren: Hij komt om alles voor hen te zijn. zij zullen uitgeleid worden uit de werken der wet, en zullen leren, dat niet die werkt, maar alleen die gelooft, zijn geloof gerekend wordt tot rechtvaardigheid! O, wonderwerk van Gods Geest. Zij worden zalig gemaakt. Zij wilden zalig worden, door hun uiterste best te doen, in alle godsdienstige werken. Doch al hun arbeid is uitgelopen op de kennismening hunner diepe verdorvenheid en de onmogelijkheid, om langs de weg van doen behouden te worden. Daarom zal Hij ze inleiden in het heerlijke Verlossingsplan. Zij smeekten om genade en werden geleid in het recht. Zij werkten om behouden te worden en moesten hun leven verliezen. Doch toen zij dit mochten doorleven en achter het wondergeheim blikten, hebben ze het uitgejubeld: *De Heere heeft heerlijke en grote dingen gedaan!* Gods deugden liever dan onze zaligheid. Gods deugden verheerlijkt, Gods eer het hoogste en daaruit vloeiend onze zaligheid, ja mijn zaligheid. Uitgeleid uit het werkverbond, maar ook ingeleid in het genadeverbond. Alle schatten ons daaruit trapsgewijs ontsloten, ja veel meer... geschonken. Dat uitleiden uit het werkverbond zegt ons: u kunt de eis der wet niet volbrengen, maar uw Borg en Middelaar heeft uw schuld betaald, de zonden verzoend en in uw plaats ook de wet volbracht.

Maar nog wonderlijker is het inleiden in het Genadeverbond, want dit zegt ons: *Ge hebt deel aan al de verdiensten, aan al de schatten des verbonds! Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.*

Maar nog veel hoger heeft Hij Zijn doel gesteld. Hij is tot Sion gekomen om Sion een Thuis te verwerven en ook Thuis te brengen. De bedoeling was niet, om met Christus verenigd te worden en daarmee het besluit. Nee, schuldvergiftenis is zeer groot, maar dieper en zaliger is nog de aanneming tot kind. Gewassen en gereinigd, bekleed met de mantel der gerechtigheid, gebracht tot de Vader, uw Borg en Middelaar ook uw Oudste Broeder, ja u een lid van de Bruidskerk. Hij, uw verheerlijkt Hoofd. Uw kindschap verzegeld. Gods Geest getuigt met uw geest, dat ge Gods kind zijt. Uw staat vastgelegd en bewaard in God. Het beeld Gods hersteld in u, in beginsel aangevangen. Eeuwig en onveranderlijk. Uw staat vast in God. Looft, prijst, aanbidt Hem, de God des eeds en des verbonds, uw volzalige Schepper en Formeerder, en gij, Zijn rein schepsel, welgelukzalig.

Zingen we nu Psalm 42:4, 5.

Toepassing

Welk een wonder is het, om door de Heere zalig gemaakt te worden. Dat is een arbeid, die hier op aarde dan pas eindigt, wanneer Gods Kerk het lichaam der zonde aflegt en mag ingaan in 's Heeren hemelse vreugde. Dikwijls hoort men spreken over een doorgeleid volk, maar is dit wel waarheid? Laten we eens even uw aandacht vragen voor het navolgende. Wanneer u nu eens het grote voorrecht te beurt gevallen is, dat uw ziel en lichaam niet meer uzelf, maar de Heere Jezus Christus toebehoren. En ge nog bovendien wist, door levendige en zielsverkwikkende bevindingen, dat uw leven met Christus verborgen is in God, zijt ge dan doorgeleid? Houdt het onderwijs dan op? Wij geloven, dat het hier wederom begint op een nog veel wonderlijker wijze, dan ge voorheen hebt doorleefd, doch daarover straks.

En nu mijn hoorders (of lezers), hoe staat het met u op weg en reis naar de eeuwigheid? Kent ge reeds iets van deze verhandelde zaken? Heeft het u nog nimmer aangegrepen? Geschapen voor een eeuwigheid en geboren om te sterven, dat wil zeggen God ontmoeten. Laten we u nu onze gedachten over Zijn Persoon, komst, taak en doel, nogmaals mogen voorstellen, doch thans van anderen af.

Dus eerst Zijn doel. Om te laten prediken en nodigen, u allen te bepalen bij de ernst van het leven, opdat ge nooit zoudt kunnen zeggen: Ik heb het niet geweten. Hij wil Zich een volk voorbereiden, dat eenmaal volmaakt God zal verheerlijken. O, wat moet menigeen zich wel diep wegschamen vanwege de hardigheid des harten. Jaren reeds geleefd onder dit heerlijke aanbod, telkens weer genodigd, maar nog altijd geweigerd zich te laten bekeren.

O, hoe diep is de mens toch wel gevallen. Hij kan niet, maar wil ook niet komen. Daar zal een innerlijke overreding moeten plaats grijpen, in het binnenste van het schepsel. Gelukkig, die dit doorleven mag: niet alleen overtuigd van zonde, gerechtigheid en oordeel, maar ook een overbuigend hart om God gelijk te geven: wij de schuldigen. Hoe velen hebben wel enigermate kennis van zonde en schuld, en belijden dit ook voor God en smeken om genade en geen recht. Maar het ware levend gemaakte volk buigt zich diep in het stof voor de Allerhoogste en bij hen is het niet: genade en géén recht, maar een overbuigen tot, en een toestemmen en aanvaarden van Gods recht. Natuurlijk zeggen wij niet, dat dit altijd tegelijk doorgemaakt wordt. Nee, veelal gaat dit geleidelijk. Maar het is toch de beleving van Gods Kerk. Zijn doel is, om door Zijn Geest plaats te maken voor Zijn taak in onze ziel.

O, wanneer wij door Gods Geest bearbeid zijn, om het wenende te erkennen, dat bij ons alles tekort is, om God te behagen, dan kan er gewezen worden op de oorzaak. Deze ligt in het Paradijs en met een diepe droefheid wordt in dit gezicht toegestemd, dat we nergens geen recht op hebben, doch het alleen een meevallen kan zijn, wanneer de Heere nog bemoeienissen met ons zal houden. Want hier heeft wel een afsnijden plaats, maar niet van zijn leven. Hier leert hij of zij kennen dat in heel zijn doorgemaakte leven zoals droefheid, tranen, gebeden, uitreddingen, gebedsverhoringen niet de minste grond is om zalig gemaakt te worden, deze grond ligt buiten het schepsel. Vandaar dat Christus door Zijn Geest hier Zijn taak bekend maakt in de zielen. Hij gaat getuigen van 's Vaders ondoorgrondelijke wijsheid, onpeilbare liefde en onveranderlijke trouw, en van Zijn liefde tot hen.

O, welk een vreugde doortintelt dan de ziel, welk een verlangen en hartelijke genegenheid is er dan naar en tot Hem. Geeft Hij een uitnemend getuigenis van 's Vaders liefde en openbaart Hij ook Zijn liefde, eveneens nodigt Hij de ziel zeggende:

Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.

En gaarne zouden ze dit aanbod aanvaarden, maar, hoe zullen ze tot Hem komen? Ze kunnen het niet verklaren, maar... zouden ze dan niet anders als nu moeten wezen? In het eerst merkten ze dat niet zo, maar het is of ze dagelijks meer gebreken ontdekken. Ja veel meer, en waren het nog maar gebreken. Het is veel droeviger; ze zijn totaal verdorven van hun hoofdschedel tot aan hun voetzool. En nu gaat Hij hen bovendien inleiden, dat ze een plant moeten worden in de gelijkmaking Zijns doods, om ook een plant met Hem te worden in de gelijkmaking Zijner opstanding.

En dat Hij gekomen is om Sion op grond van recht te verlossen. Dit zijn geheimen in die tijd voor Gods Kerk.

Zijt u misschien zo gesteld? Zijt ge uzelf een raadsel? Straks, wanneer ge het niet alleen toestemt, dat uw val in Adam zo ontzettend diep was, maar wanneer ge als één zijt in uw bondshoofd Adam, wat betreft uw moedwillig los maken van God, en ge overbuigt in uw ziel om Gods deugden te lieven boven uw zaligheid, o, welk een onuitsprekelijke weldaad wordt u dan geschonken. De verlossing uit al uw benauwdheden, de vergeving uwer zonden, de betaling uwer schuld en nog zoveel meer. Dan te mogen blikken in Zijn komst.

O, wanneer Hij niet was gekomen op de aarde, om de verlossing te verwerven, nimmer zou de gelukzaligheid uw deel kunnen zijn. Maar bovendien, en dat is wel het onuitsprekelijke wonder, Hij kwam in hart en leven de hoogste plaats innemen. Hoe laag bukt hier de ziel voor Zijn zo wonderlijke geboorte. Hoe noodzakelijk was het.

O, nimmer zou hun dit geluk ten deel zijn gevallen, zo Hij niet gekomen was en dan die profijtelijkheid voor de ziel. Hij heeft een volheid om haar te vervullen, een gerechtigheid om haar te dekken.

Daarom, hier zinkt de Kerk voor Hem neer, om aanbidding, lof en dank Hem toe te brengen. En dan, als ze ingeleid worden in Zijn Persoon. Welk een heerlijkheid bezit Hij. En dan, het onuitsprekelijke, Zijn heerlijkheid wordt nu de hunne om haar schande te bedekken en voor eeuwig weg te nemen voor God. Zijn waardigheid wordt hun waardigheid om hun onwaardigheid, waar ze nu zulk een diepe kennis van omdragen, voor God te bedekken. En dan Zijn hoedanigheden, welke Hij bezit, aan hun ziel verklaard. Wanneer dit plaats grijpt, worden ze boven 't stof verheven, zoals daar is die heerlijke Naam Jezus.

O, mijn Zaligmaker. O, mijn Christus, Gezalfde, gezalfd tot Profeet, Priester en Koning. Verloren in het Paradijs. Maar nu zalig gemaakt, gezalfd, ja voor Zijn Kerk het beeld Gods van ware kennis, gerechtigheid en heiligheid terug verworven.

En dan ingeleid te worden in Zijn Goddelijke en menselijke natuur, beide nodig voor de verlossing der Kerk. En dan, hoe heeft Hij in Zijn staten het plaatsbekledend werk verricht? Geboren, geleden, gekruist, gestorven, begraven, nedergedaald ter helle, maar ook opgestaan en opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods, des almachtige Vaders.

O, hier is het een zwijgend erkennen: *Door U, door u alleen, om 't eeuwig welbehagen.* Hier komen we even terug op hetgeen we straks opmerkten, dat Gods volk, zelfs na de grootste weldaad, niet doorgeleid is, maar telkens weer nodig heeft de dagelijkse bekering.

We zeiden toen, al was u op goede gronden bewust, dat uw staat in God opgelost was, dan wordt de uitleving toch een dagelijks sterven. Dan wordt u in de weg van allerlei onderwijzingen, bekend gemaakt, dat de strijd nog niet ten einde is, maar hier een zo geheel ander doel heeft. Het gaat nu niet om uzelf, doch om God. Want Gods Geest,

Die dan in Gods volk woont, zal hen dagelijks inleiden in hun afhankelijkheid, onbekwaamheid, en als de grote Kinderleider hen wijzen op hun verheerlijkt Hoofd. O, in kruis en druk en zoveel verzoeken, vanuit dit tranendal naar omhoog te mogen zien, wat kan dat bemoedigend zijn. Ja, om bij ogenblikken nog eens ingeleid te mogen worden in de vastigheid hunner staat. En dat ze, hoewel door vele verdrukkingen, toch straks zullen ingaan in het huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen, om daar te ontvangen de onverderfelijke, onbevleete en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen voor hen wordt bewaard. AMEN.

Slotzang: Psalm 111:5

9. Der gelovigen levenswandel (1)

Want u waart eertijds duisternis, maar nu zijt u licht in de Heere; wandelt als kinderen des lichts

Psalm 147:6
Lezen Eféze 5
Psalm 142:1, 2

Voorafspraak

Geliefde toehoorders, wenen, droefheid, smart, het werd in de staat der rechtheid niet gevonden. Hoe onuitsprekelijk gelukkig moet het eerste mensenpaar geleefd hebben! Versierd met Gods beeld, met kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Ja, God, hun Schepper volkomen kennende en liefhebbende, terwijl zij Hem telkens mochten ontmoeten. Zij leefden in die schone lusthof, waar alles volmaakte vrede ademde.

Maar... dit is helaas niet zo gebleven. Hoe smartelijk moet het toch wel geweest zijn, uit zulk een heerlijke staat uit te vallen. O, naamloos diep was hun val en niet alleen de hunne, maar ook de onze, omdat God uit ene bloede het ganse menselijk geslacht schiep. En als verbondshoofd stond Adam mede verantwoordelijk voor al zijn nakomelingen. Dat alle mensen mede met het bondshoofd gevallen zijn, behoeft geen nader betoog, want zij allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. Maar in plaats van deze zo schrikkelijke staat te bewenen, zien wij allerwegen een zich uitleven in de zonde, een wegdoezelen van dit zo vreselijke feit. Ja, er is bij de zo diep gezonken mensheid maar één roep: Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij.

En zó diep zit de lust tot zondigen er in, dat de geweldige oordelen, die de gehele wereld nu nog teisteren, niet de minste verootmoediging hebben uitgewerkt. Ja, nog veel meer en verschrikkelijker openbaring, om verder van God af te wijken, te zien geven.

Ware het niet, dat God Zelf Zich in gadeloze ontferming tot de van Hem afgeweken mensheid neerboog, er zou er niet één tot wederkeer komen, maar Gode zij dank, wat Hij al eeuwen achtereen gedaan heeft, zal Hij ook nu nog doen: Hij zal uit de diep gezonken mensheid de Zijnen roepen uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, opdat ze Zijn deugden zouden verkondigen. Nu, daarbij wensen wij u te bepalen, terwijl u onze tekstwoorden opgetekend vindt in het u voorgelezen Schriftgedeelte, en wel: Eféze 5:8, waar geschreven staat:

Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere: Wandelt als kinderen des lichts.

Doch zoeken wij vooraf het aangezicht des Heeren.

Zingen Psalm 36:3.

Inleiding

De grote heidenapostel Paulus was niet alleen een man van veel kennis, maar ook een door God geroepen en bekwaamd apostel. In gevangenschap te Rome zijnde, gaan zijn gedachten uit naar al de gemeenten, waar hij eens het heerlijk Evangelie mocht brengen.

Wat heeft de Heere dit Zijn Woord rijk willen zegenen. Zeker, het heeft hem met droefheid vervuld, dat zijn broederen naar het vlees dat Evangelie verwierpen, maar anderzijds heeft God der heidenen hart geopend en velen zijn door het gepredikte Woord toegebracht en dit was een pleister op deze wonde: Gods dierbare Geest wrocht mede. Onder al die gemeenten, welke zo na aan des apostels hart lagen, was ook Eféze, en vandaar, dat hij haar deze zo leerzame brief heeft gezonden. In die brief gewaagt de schrijver van de grote weldaden, die God hun geschonken had en vermaant hen toch te blijven bij de genade Gods. Ja, ernstig worden zij gewezen, om te midden van een krom en verdraaid geslacht te zijn een lichtend licht en zoutend zout, waarom hij ook in ons teksthofdstuk vermaant om aller zonden vijand te zijn en godzalig te leven en dit dringt hij ernstig aan met het u reeds genoemde tekstwoord: Want u waart eertijds duisternis, maar nu zijt u licht in de Heere: Wandelt als kinderen des lichts.

Staan wij achtereenvolgens stil bij de navolgende gedachte:
DER GELOVIGEN LEVENSWANDEL

En overdenken daarbij:

- ten 1e door levenslicht tot levensernst;
- ten 2e van levensernst tot levenssmart;
- ten 3e van levenssmart tot levensvreugde.

Ten 1e door levenslicht tot levensernst

Wat de apostel Paulus schrijft aan de gemeente van Eféze, dat zij eertijds duisternis waren, is nog dezelfde ervaring van al Gods gunstgenoten. Zodra God hen bestraalt met Zijn Goddelijk licht, worden zij gewaar, dat zij midden in de dood liggen. Dit is een kennismening, die hen met diepe droefheid vervult. Hun gehele innerlijke leven wordt voor Gods alwetendheid geplaatst, vandaar dat door dit levenslicht de levensernst een stempel op hun geheel erna volgende leven gaat zetten. Nee, het is niet een verlaten van enkele zonden, of een trachten door enige verbetering te komen tot vernieuwing des harten, maar een hartelijk voornemen om naar al Gods geboden te leven. Met welk een ernst zondert men zich af en buigt zich in het stof neer voor de Allerhoogste. Met welk een innig berouw beweent men dan de zonde. Hoe laat men daar de tranen de vrije loop. Door niemand bespied, zo alleen met God, belijden zij hun zo menigvuldige zonden. Van dag tot dag en van nacht tot nacht worden zij gewaar, dat hun zondekwaal niet beter, maar erger wordt. Zeker, voor het uiterlijke zijn zij aller zonden vijand geworden en hebben zij, zodra dat hemels licht hen innerlijk verlichtte, een scheidbrief gegeven aan zonde, wereld en duiveldienst.

Maar... als ge hen nu vraagt, hoe hun ervaring is en zij verkrijgen vrijmoedigheid, wat zij menigmaal moeten missen, om dit eens onomwonden te zeggen, o, dan zullen zij met smart het u meedelen, dat de zondelast zó zwaar is, dat zij de wereld van binnen gevoelen, zo zij het zich nooit gedacht hadden en dat zij gewaar worden aan Satan gebonden te zijn. O, klagen zij, hoe wordt ik hiervan toch verlost.

Doch niet alleen, dat hun innerlijk leven een gehele omwenteling vertoont in bidden, zich afzonderen, Gods Woord onderzoeken, enzovoorts, ook hun uiterlijk leven toont de ernst, waarmee zij vervuld zijn. Zij kunnen met alles niet meer mee, zij walgen van die zouteloze gesprekken, zien met droefheid, hoe hun medemensen zich vermaken met de ijdele dingen dezer wereld. Ja, met smart bedenken zij: Dat deed ik voorheen ook. Zij zouden datgene, wat daar binnen bij hen plaats grijpt, maar liefst verbergen en er met niemand over spreken, maar dit is toch ook weer niet mogelijk. Het liefst

gaan zulke zielen alleen hun weg. Zij hebben zich voorgenomen goed te maken, wat door hen bedorven is. Als dat doel bereikt is, dan hopen ze wel eens wat te vertellen, maar tot zolang wensen zij biddend, smekend en werkend hun weg liefst alleen te gaan. Maar, wanneer ze eens een ontmoeting mogen hebben met iemand, die dezelfde ervaringen heeft opgedaan, ja, dan komen de tongen wel eens los: Wonderlijk, roepen beiden uit, dat onze beleving zo overeenstemt!

En toch, hoe aangenaam het ook is eens van hart tot hart te kunnen spreken, hiermee is de ellende, waarin zij verkeren, niet weggenomen. Juist na zulke tijden wordt de smart over de zonde en de ellende, daaruit voortkomende, nog erger. O, wat is de mens blind in 's hemels wegen. Juist doordat God hun genade heeft geschonken, roepen zij: Och, Heere, bewijs mij toch eens genade.

En blijft die genade (naar hun waarneming van binnen), waarom zij bidden en smeken, dan weg, o, dan menen zij, dat ze nog ernstiger, nog stipter moeten gaan leven. Zij zullen hun leven nog meer gaan inrichten naar de eis van Gods Woord. Niets is hun teveel, geen last hun te zwaar, als ze maar hun doel kunnen bereiken, om zó voor God te verschijnen, dat ze waardig zijn om genade te verkrijgen.

Dat ze als een schuldige en doemwaardige, een verlorene moeten komen, of anders gezegd, gezaligd moeten worden, dat is hun nu nog niet duidelijk. Later zullen zij het leren, dat de weg geheel anders is. Wanneer zij leven onder die ernst, dan gaan ze ook getuigen, allereerst in hun levenswandel. Deze, dit wordt klaar betoond, is geheel anders dan voorheen. Wat hun vroeger een lust was, is hun nu een last geworden en omgekeerd, wat voorheen een last was, is nu een lust. Dat blijkt duidelijk in het lezen van Gods Woord. Welk een eerbied heeft men dan bij het lezen en onderzoeken. Voorheen, zo men opgevoed was onder de waarheid, las men uit gewoonte, maar nu is er behoefte. En had men er voorheen het minste bezwaar niet tegen, wanneer men zelf nog at onder het lezen, of de huisgenoten zo deden, en er dus totaal geen eerbied was, nu treft dit des te meer en gaat men ook hierop wijzen. Soms midden onder de aardse bezigheden heeft men een levendige behoefte om Gods Woord te onderzoeken en zo het maar even kan, neemt men die gelegenheid waar. Hoe verheugd kan de ziel dan zijn, als het vertroostend, verkwikkend en bemoedigend ontsloten wordt. En wat ze voorheen nimmer hebben durven doen, dat wordt nu een vanzelfheid al is het nog met heilige schuchterheid, zij prijzen 's Heeren dienst aan en beginnen openlijk te getuigen, hoe goed God is voor zulk een zondig schepsel. En hoe meer ze vertroost mogen worden, met des te meer vrijmoedigheid prijzen zij de dienst van God aan.

Niet alleen, dat zij uit behoefte Gods Woord mogen onderzoeken, ook de bediening van Gods getuigenis, door de van Godswege geroepen knechten, heeft hun volle belangstelling. Sommigen, die God uit de wereld komt te trekken, zijn nog wel eens aan het omzwerven, maar door de Goddelijke voorzienigheid komen ze wel onder die prediking, waar God op 't hoogst wordt verheerlijkt en het schepsel op het diepst vernederd. Nee, zij kunnen het niet houden onder een prediking, waar de mens aan 't werk wordt gezet en alzo het eenzijdige werk Gods in het zaligmaken van zondaren wordt geloochend. O, wat gaan ze (indien ze kunnen opgaan) geheel anders op naar Gods huis dan voorheen. Wat is het hun een wonder, dat God hun dit voorrecht nog verleent. Hoe velen zijn reeds in de eeuwigheid en o, indien zij onbekeerd zijn gestorven, hoe verschrikkelijk zal hun einde geweest zijn. Zij huiveren bij deze gedachte. Daarom is hun wens: Laat Uw Woord toch zijn een reuke des levens te leven! Ach, wees mij toch genadig. O, verleen mij toch een zegen voor tijd en eeuwigheid. Hoe verheugd gaan ze huiswaarts, wanneer de eigenschappen worden

genoemd, die in de aanvang op de weg geleerd worden. Natuurlijk zal de van God geroepen leraar het hierbij niet laten, maar ook het gemis blootleggen. Maar om dit gemis weer te verstaan, is 's Heeren Geest nodig. En wanneer ze door ontdekking leren, dat hun gemis veel groter is dan hun bezit, hoe pijnlijk zijn ze dan getroffen.

Want hun gemis is zo groot, omdat hun leven een verbroken leven is. Dat hadden ze nog nooit zo gezien! Ja, hun zonden hadden ze met droefheid beweend en getracht door zo heilig mogelijk te gaan leven, alzo voor God aangenaam te zijn, maar nu... dat alles weegt niet op tegen dit gemis. Een verbroken leven wil zeggen: o, droevig feit, buiten God - buiten Zijn gunst, gemeenschap, liefde en genade. Ja, hier wordt in de waarneming erkend: O, dan sta ik nog overal buiten!

De levend gemaakte zondaar kan krachtens zijn ligging nooit anders dan op zijn behoud aan werken en Gods Geest werkt krachtens Gods soeverein plan tot zaligheid nooit anders dan op het verlies aan. Dit is voor zulke zielen een ondoorgrondelijk raadsel. Maar al deze dingen worden later verstaan. De Heere zal Zijn Eigen werk wel tot een Godverheerlijkend einde brengen. Doch dit doet de Heere op een geheel andere wijze dan wij ons hadden voorgesteld. Laten wij dit nader bezien in de tweede gedachte:

Ten 2e van levensernst tot levenssmart

Zij, die zalig zullen gemaakt worden, leren niet alleen een verbroken, maar ook een verduisterd leven kennen. Doordat zij in hun bondshoofd Adam in de drievoudige doodsstaat zijn gevallen, is de gemeenschap met God verbroken en zijn ze gekomen in een ontzaglijke duisternis.

Het leven is alzo geheel anders geworden. Ver van God leven, naar het goeddunken van het boze hart, dat is het uitleven van de mens buiten God. Maar nu is dit bij de levend gemaakte zondaar praktijk geworden. Het zegt zoveel voor hem of haar. Ze meenden reeds iets dichter, ja soms al zelfs heel dicht bij God te zijn gekomen en nu worden zij gewaar er nog veel verder vanaf te zijn dan ooit tevoren. Hebben zij dan geen licht gehad? Is het dan geen werk van God geweest? Hebben zij zich dan gans en al bedrogen? Ziet daar enkele bange vragen, die hun ziel bestormen. Zien ze terug op alles, wat ze doorleefd hebben, het kan hen nu niet meer troosten. O Heere, geef eens uitkomst uit deze benauwdheden, zo kermen ze. En hierin blijkt Gods trouw; op verborgen wijze worden ze wonderlijk ondersteund, want ze moeten nog veel meer leren van dat grote gemis. Zij zijn niet alleen verduisterd in het verstand, maar zo diep zit de kwaal, dat er niets is overgebleven van het eens zo schone beeld Gods. Nu zijn ze bovendien verdoemelijk voor God, dat wil zeggen: God heeft nu het volle recht om de allerhoogste straf toe te passen, welke op deze overtreding staat. En dat is de dood.

O, konden ze toch maar een weg vinden, om dit vonnis te ontgaan. Zij roepen uit alle macht: Gena, o God, hoor mijn gebed! Zij beloven aan God alles te zullen doen, wat Hij ook van hen eisen wil. Alleen neem toch die verdoemelijkheid weg. Wat hier echter ook gebeden en beloofd wordt, deze waarheid blijft onveranderlijk. Hier leert de ziel zeer laag voor God te bukken en bij ogenblikken blikht hij in het Paradijs, waar de mens eens goed en recht geschapen is. Daar wil God Zijn schepsel juist hebben, want daar ligt de breuk. Daar ligt de scheiding tussen Schepper en schepsel, daar is de mens zo nameloos diep gevallen. Daar sprak God: ten dage als u daarvan eet, zult u de dood sterven! Vroeger hebben ze wel gelezen, of horen prediken, hoe Adam en al zijn nakomelingen van God waren afgevallen in het Paradijs, maar dit greep hen toch niet aan, maar nu gevoelen zij zo'n pijnlijke wond. Zij zijn de oorzaak van hun ellendige

staat buiten God. Ja, ook de onomstotelijke waarheid van het verdoemelijk zijn voor God wordt nu als een onloochenbaar feit aanvaard. Deze zaken hebben hen zeer diep hun ellende doen inleven. O, welk een gewaarwording. God, dat volzalige Wezen te moeten missen. Ja, en wanneer zulke zielen zich voor God mogen en moeten neerbuigen, dan kermen zij het uit: O, God te moeten en toch niet te kunnen missen!

Daar is een werk in hun binnenste gaande (dat kunnen zij zelf niet besturen) en dat innerlijke, die droefheid naar God, wordt juist nu zo levendig ervaren. Ze hebben wel eens gelezen, dat de droefheid naar God een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, maar of het een ware droefheid is, dat kunnen ze zelf niet beoordelen. Wat ze wel voor waar kunnen houden, is dit, dat hun tranen hun tot spijs zijn dag en nacht en ook moeten ze het uitschreeuwen: Mijn ziel dorst naar God, naar de levenden God!

Welk een onderscheid is hier te aanschouwen bij de naamchristen. Deze heeft slechts één begeerte, om op de gemakkelijkste wijze de hemel in te gaan. Hebben zij al enige zonden en droefheid, 't is meest angst voor de straf, en nimmer vreze voor de zonde en voor God.

Ze gaan (zo menen zij) tot de Verlosser en Deze helpt hen, volgens hun zeggen. Maar, o, hoe zullen zij zich bedriegen. Vreselijk zal het zijn, te menen in te gaan en eeuwig buiten geworpen te worden.

Nee, dan zal het voor de ware gelovigen meevallen. Die leren, dat ze op de zaligheid het minste recht niet hebben, maar als ze ooit verwaardigd mogen worden om de hemelse vreugde in te gaan, dan zal het alleen eindeloze ontferming zijn.

Ja, zeggen de naar God dorstende zielen, dat zal Gods volk zeker geschonken worden, maar hoe zal ik ooit tot deze zo heerlijke zaak komen? Moeten deze nu maar lijdelijk gaan neerzitten en stil afwachten? Ja, als ze het konden, maar dat is niet mogelijk. Ze willen leven en niet sterven. En wanneer hun dan bekend gemaakt wordt, dat ze zeker zalig zullen worden, wanneer ze aan de eis van Gods wet voldoen: Doe dat en u zult leven. Een onmogelijkheid. En toch, hoe zwaar die eis ook is, ze zullen trachten de wet te volbrengen. Hebben ze ooit stipt geleefd, dan zullen ze het nu nog stipter doen. Tot in de kleinste bijzonderheden wensen ze aan de eis van Gods wet te voldoen om alzo weer in Gods gunst te worden aangenomen.

Voorheen hebben ze ook getracht door verbetering van hun leven bij God genade te verkrijgen, maar nu zullen ze zich nog meer inspannen en het eindresultaat is, de onmogelijkheid. O, wat moeten ze toch beginnen. Is er dan nergens een weg ter ontkoming? Is er nog een weg die welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen? Wat zouden zulke zielen wel willen geven om uit deze grote benauwdheid verlost te worden.

Waar ze echter ook heen blikken, nergens is uitkomst te verkrijgen. O, en die strijd van binnen. Is God dan niet barmhartig? Waarom vertoont Hij nu zulk een fronsend aangezicht? Is God dan niet onrechtvaardig om van de mens te eisen, wat hij niet meer kan volbrengen? Daarom zal het onderwijs des Geestes ons wijzen op het recht van God. God kan krachtens Zijn Wezen niet anders handelen. U moet door die eis tot de oprechte belijdenis komen, dat ge zelf van alles de schuld draagt en zo wordt ge dan ontdekt, dat ge uit en van uzelf onbekwaam zijt om God ook maar enige gerechtigheid toe te brengen, waarop Hij u zou kunnen aannemen en weer terugbrengen in Zijn gemeenschap. Wat dan? Nog één zaak zult ge moeten toestemmen, en wel, dat ge niet verloren gaat, maar verloren zijt of ligt. Is er dan geen ontkoming? Maar, o God, wat wilt u dan? Zo kermt, zo zucht de in de engte gedreven ziel. Wel, de Rechter wil u zo overtuigen van uw totale schuld, opdat Hij u straks de Borg en Middelaar kan ontsluiten.

Kunt u uzelf de schuld niet ontnemen, kunt u nimmer betalen, de Rechter weet het wel en er zal betaald worden, maar dat kunt u niet geloven. Uw smart is schier ondragelijk. Wilt ge terug, dat kunt ge niet. Wilt ge vooruit, dat is ook niet mogelijk. Wat dan? De weg naar boven, is die nog open? Voor uw waarneming is ook die gesloten. Er is nog slechts één weg open, dat is de weg naar het Paradijs. Daar ziet ge nu veel duidelijker dan voorheen, hoe daar de oorzaak ligt van uw zo verschrikkelijke ellende. Daarnaast moet ge terug, niet om er te blijven, maar om er maar even een blik in te werpen. Later moet ge er even in toeven, doch nu moet ge als het ware voor de poorten er toch in zien. Daar leert ge, dat God niet onechtvaardig is, maar dat u zelf in alles de schuldige zijt.

Door Gods Geest overreed, stemmen zij hier toe, dat God volkomen vrijuit gaat en zij in alles de straffen rechtvaardig verdiend hebben. En hier blijkt Gods trouw en goedheid om de tweede Adam te openbaren. Wij zeggen: openbaren! Zeker, er zijn er van Gods gunstgenoten, die hier dadelijk dieper ingeleid worden, aan wie Christus niet alleen geopenbaard, maar ook geschonken wordt. Doch dan wordt het toch nog weer een dieper en heerlijker doorleven. We laten dit voor straks en houden ons nu bij de ontsluiting in de tweede Adam.

Wij vragen nu uw aandacht voor onze derde gedachte.

Ten 3e van levenssmart tot levensvreugde

Welk een aanblik heeft dat Paradijs nu voor de toestemmende zondaar? Wel, een overweldigende aanblik, dat wil zeggen, daar worden ze gewaar, dat 's mensen afval volkomen is en er daardoor aan hun zijde geen mogelijkheid meer bestaat om het verlorene weer terug te krijgen. Hier zinken ze weg in de onmogelijkheid en dadelijk wordt dan ervaren de openbaring der mogelijkheid van zalig worden, buiten zichzelf, in de Persoon des Middelaars. Hier hebt ge de standsverruiming. Doorleefd was reeds de staatsverwisseling, de standsverwisseling, de standsvertrouwing en de standsverkwikking en nu de standsverruiming in de Persoon van Christus. Voorheen zijn ze menigmaal vertroost en verkwikt uit het Woord.

De Heilige Geest (al wisten zij niet, dat Hij het was) ontsloot Gods Woord voor hen tot vertroosting. Daarna werden ze door datzelfde Woord Gods menigmaal verkwikt. Maar later werden zij ingeleid in Gods beloften aangaande des Heeren komst in het vlees. Maar nimmer hadden zij dit verwacht. Nu ingeleid in de Persoon des Middelaars. O, welk een vreugde, ze kunnen nu nog behouden worden! Welk een liefde straalt hun tegen. Het is of al hun vrezes nu weg valt en hun ziel wordt vervuld met innige dank voor deze heerlijke openbaring.

Hier zijn de zonden en is de schuld bedekt, maar niet vergeven en betaald, al meent de ziel dit dan wel eens.

Hier ontvangt de ziel verruiming van stand. Hebben ze voorheen steeds gearbeid om God te behagen, nu wordt hun begeren gericht op de dierbare Middelaar, Jezus Christus. Welk een vreugde, wanneer de ziel het Goddelijk onderwijs mag volgen om dan uit Zijn mond de woorden des eeuwige levens te beluisteren. Ja, zij kunnen alles nog niet verstaan, hetwelk Hij hen uiteenzet, maar daar denken ze nu niet zo diep over door. Ze hopen en wensen door Hem gezaligd te worden. Hoe, dat weten ze niet. Ja, het is de een langer vergund dan de ander om Hem in deze Openbaring te leren hoogachten. Sommigen hebben hier jaren gelegerd; hoewel ze veel onderwijs ontvingen, bleven ze toch nog hier staan, of wilt ge, liggen voor eigen rekening. Gelukkig weer zijn ze, die na korter of langer tijd ook weer meer mogen leren. Hoewel het weer 'n weg is tegen ons vlees. En wanneer Gods Geest dan weer gaat

wijzen op de absolute waarheid: *Dat ge met Hem moet gekruisigd, wilt ge ook deel hebben aan Zijn opstanding*, ziet, dan staat ge weer voor een onoplosbaar raadsel.

En dan is het te verstaan, dat zulk een ziel zichzelf afvraagt: Heb ik dan mijn zonden niet leren kennen? Heb ik dan geen smart gevoeld over mijn schuld? Is de bondsbreuk in Adam, mijn honds- en stamhoofd, mij dan niet van harte leed geworden? En heb ik dan niet met innerlijke overreding van harte toegestemd, dat dit alles mijn eigen schuld was? Is het daar niet mijn oprechte belijdenis geweest, dat ik schuldig was aan de overtreding van al Gods geboden?

O zeker, dat wordt niet tegengesproken, maar weet ge, waar de hapering ligt? Ge hebt wel alles gezien en toegestemd en ge zijt er wel door ontroerd geworden en zijt weggezonden in de onmogelijkheid om zalig te worden. En toen werd u uit eeuwige liefde de weg des behouds geopenbaard in de enige Naam, gegeven tot zaligheid. Doch de wijze, hoe dit alles geschiedt moet in de aanvaarding, dat is nog voor u verborgen, dat konden de discipelen voor de opstanding ook niet verstaan. Hier worden de verslagen zielen onderwezen in dit wondere heilgeheim door de profetische bediening des Heeren. En dit is wel het raadselachtige, dat al, wat ge thans geniet van Zijn bediening u in de waarneming uwer ziel verder van Hem af doet zijn. Maar dit doet de ziel zich dan des te meer aanbieden, want ze kunnen Hem niet missen, dan is het voor hen verloren.

Met welk een liefde bieden zij zich aan: *Heere, zeggen zij, Ik heb u zó lief! O Heere, u bent mijn Alles. Ja Heere Jezus, u bent toch zó beminnelijk, zó gepast, zó onmisbaar voor mij*. O, wat hier afgeworsteld wordt om op grond onzer liefde zalig te worden, dat laat zich niet beschrijven. En toch op grond van de liefde van het gevallen schepsel kan de verlossing niet plaats hebben. Een ander fundament is gelegd in God Drie-enig. En dit vaste fundament zal ook in de ziel gelegd worden. Hiertegen verzet zich alles in de ziel.

O nee, roepen ze, *behoud mij toch, o red mij. O Heere, zal het nu alles op mijn ondergang uitlopen?*

Dodelijke angsten grijpen de ziel aan. Benauwdheden en smarten nog nimmer in zulk een mate doorleefd, worden ervaren.

Ze komen hier met alles aan het einde. Hier moeten ze het leven verliezen. Hebben ze voorheen, toen ze blikten in het Paradijs, toegestemd, dat zij de schuldigen waren en hebben zij toen de ellende gezien, aangericht door de ongehoorzaamheid van hun Bondshoofd Adam en hebben ze toen ook erkend, dat zij er ook schuldig aan waren, het zal nu een doorleven, ja een aanvaarden worden, niet met een hoop op gratie, of een mogelijkheid van verlichting der straf.

Nee, het wordt nu een éénzijn met Adam, de staatsvervreemding wordt nu smartelijk ervaren. In uw waarneming is niet Adam de schuldige, maar gij. Ge wordt zo verenigd met Adam, dat, wanneer God straks roept: Adam, waar zijt gij? dan zult ge persoonlijk voor God verschijnen. O, hier in dit Paradijs, is de mens goed en recht geschapen. Hier in deze lusthof Eden schiep God Zijn schepsel naar Zijn beeld en gelijkenis in ware kermis, gerechtigheid en heiligheid. O, dit hier een ogenblik te mogen doorleven doet ons het Godsgemis des te smartelijker bewenen. Hier ontvangen wij liefde tot al Gods deugden. Ja, dus ook de deugd van Gods rechtvaardigheid, want de deugden zijn God Zelf.

Hier aanvaarden wij de straf op de moedwillige vervreemding van God en, hoe ontzaglijk het ook is, er is een overbuiging des harten om niet meer te roepen om genade, maar het recht Gods te aanvaarden en liever te hebben dan de zaligheid onzer ziel. O welk een stonde, de beschuldigers rondom ons en een heilig en rechtvaardig God bóven ons. Ja, in de waarneming vóór ons, ja in ons. O, hoe bang! Allen getuigen

tegen ons, Satan, Wet en Evangelie. Wat hebben we toch menigmaal overtreden. O, hoe vaak het Evangelie ook ongehoorzaam geweest. En onze consciëntie moet mede alles aanvaarden. Ja, en dan de Majesteit Gods, welke doordringt tot in ons binnenste wezen. Schuldig! Schuldig! Uw doen is volkomen rein! Zo erkennen zij.

O, welk een liefde voor al Gods deugden. En waar ze daar voor eeuwig buitengesloten zijn, worden ze, o ondoorgrondelijk wonder, behouden voor eeuwig. Hun Borg en Middelaar was gereed hen op te nemen in Zijn liefdesarmen. Welk een ontmoeting! Welk een gewaarwording! In plaats van eeuwig buitengesloten, wonderlijk omhelst en van binnen, daar grijpt zulk een wonderproces plaats, zo nemen ze het waar. Hun zonden vergeven, hun schuld betaald. Hun tranen afgewist, hun droefheid veranderd in blijdschap. Licht, waarheid, genade, gunst, het is hun deel. Welk een heerlijke schenking valt hun hier ten deel. De gezegende Borg en Middelaar omhelst hen, spreekt tot hen: u zijt de Mijne! En o, met heilige schuchterheid zeggen ze: En ik ben de Uwe, voor eeuwig de Uwe. Ja, dat mogen en kunnen ze in deze zo heerlijke Godsontmoeting wel zeggen. Welk een vreugde: God is niet meer toornig op hen. De Rechter van hemel en aarde nam genoegen met een plaats bekledend, tussentredend en alles betalend werk van de tweede Adam. Ja, Zijn fronsend aangezicht veranderde in vriendelijkheid en goedheid straalde hun tegen.

Welk een zoetheid, zaligheid en onuitsprekelijke blijdschap vervult hier de ziel, nu zij in de staatsopenbaring wordt ingeleid. Want dit is nog geen staatsverzekering, dan moeten ze nog aangenomen worden als kinderen Gods, doch hierover straks. Voor het tijdelijke is hier geen plaats; boven het stoffelijke verheven wordt hier genoten een hemelse vreugde. Hoe wordt hier het onderscheid gezien tussen de ontsluiting in de Persoon van de Zaligmaker en de schenking van een gemeenschap met Hem. In de ontsluiting was het de liefde, die voorop ging en het recht volgde nog. Doch hier is het recht vergezeld van de liefde. Ja, volkomen waar is het, dat, al weet de Kerk dit dan nog niet, de goedertierenheid voor het recht heen gaat, anders zou de Kerk niet onder het recht kunnen verkeren. Volkomen waar is het, de Kerk gaat, al kan zij dit nooit verklaren, met Christus onder het recht, wordt met Christus verlost door het recht en roemt met Christus uit het recht.

Zo zien wij het in de schenking nu zo geheel anders, want nu hebben wij leren kennen een bevredigd Rechter en Christus als een dierbare Borg en Middelaar. Dikwijls nu wordt hier de fout gemaakt om in deze ervaring de rechtvaardigmaking te stellen. Wij hebben dit voorheen zelfs menigmaal van de kansel horen verkondigen. Dit nu is de grote onkunde, want denk nu zelf maar eens na. Als de schuld, die wij gemaakt hebben, betaald is, is dan de zaak in orde? Immers Nee. Dan is de ongehoorzaamheid wel door Christus weggenomen. Maar u moet nog leren: de gehoorzaamheid. Nu moet immers de Wet nog volbracht worden. Lees maar het Evangelie van Johannes, hoofdstuk 1:12 en 13: *Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven; welke niet uit de bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn.* En evenzo in Gal. 4:5: *Opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden.*

Dit is nu weer een nadere daad ná de schuldvergiffenis. Ook kan en zal Christus' Geest ons in deze weg weer onderwijzen. Uw gemis zal ontdekt worden, dat ge wel een Rechter en een Borg en Zaligmaker hebt, maar ge kent geen Vader, Zoon en Heilige Geest en hebt nog geen Thuiskomen.

Weer pijnlijke en smartelijke ontdekkingen, die op Gods tijd ook vervuld zullen

worden. Het kindschap wordt nog gemist. En wanneer dit geschiedt, is het een nog dieper ingeleid worden in Gods wondere heilgeheimen. Door de Priester-koning gebracht als een reine, zondeloze maagd voor het aangezicht des Vaders. Ja, uws Vaders, en omhelsd en aangenomen als kind.

Sommigen van Gods volk hebben tot deze zaak wel *onderwijzingen*, maar missen de *toepassing* ervan.

Maar wanneer deze weldaad geschonken mag worden, verklaart ze wondere zaken.

- Uw Vader, Die u aanneemt.
- Uw Borg en Zaligmaker, Die u verlost heeft, maar nu veel meer voor u is, uw oudste Broeder, uw Ziele-Bruidegom, uw verheerlijkt Hoofd, uw Koning, uw dankende en biddende Hogepriester.
- En dan de Derde Persoon, de Heilige Geest, Die u in alle waarheid geleid heeft en nog leidt. Drie Goddelijke Personen, Die de zaligheid in u hebben uitgewerkt.

Hier wordt u mede toegerekend boven uw schuldvergeving van uw ongehoorzaamheid, de gehoorzaamheid aan de Wet, zodat gerekend wordt, of ge nooit overtreden hebt. Doch wat nu na deze staatsverzekering geschiedt, is nog wonderlijker.

Ge wordt ingeleid in God, Die u liefhad van eeuwigheid en u daarom verloor in Christus om u weer terug te brengen in Hem. En daar in Zijn Goddelijk Wezen wordt uw staat vastgelegd. Dat wordt genoemd de staatsoplossing.

Deze staat, zo wordt u verklaard, blijft in het wezen Gods, opdat ge Hem nimmermeer zoudt kunnen verliezen, gelijk Adam. Ge krijgt nu de standsuitleving in de heiligmaking des Geestes, waarin Gods Kerk weer wonderlijk geleid wordt, doch dit hopen wij in de volgende predicatie voor uw aandacht uiteen te zetten.

De Heere onderwijze ons tot roem van Zijn Wezen in de weg des behouds.

Zingen wij eerst Psalm 102:10, 11.

Toepassing

Het zijn grote en heerlijke zaken, die Gods Kerk op aarde reeds mag ontvangen, maar het blijft een persoonlijke vraag voor eenieder.

O, hoe velen onder ons zullen het moeten erkennen niet de minste kennis van het verhandelde te hebben. Zeker, u allen zult voor 't merendeel wel godsdienstige mensen zijn, die u houdt aan veel Christelijke gewoonten. Maar... wat baat ons al de Christelijkheid uit gewoonte. De Heere ziet niet naar onze gewoonten, maar of wij behoefte hebben aan hetgeen ons wel- getroost kan doen leven en zalig sterven. Zijn er nu onder u, die het niet durven ontkennen, dat zij geen vreemdelingen zijn van het Goddelijk levenslicht.

Welk een voorrecht is het om door dat licht tot de ernst des levens gebracht te worden. Ge hebt immers toen in uw hart de keus gedaan om uw leven in 's Heeren dienst te besteden. Ach, zal er misschien een in zijn hart zeggen, zeker, dat is waar, maar hoe ben ik teleurgesteld met mezelf uitgekomen. Ik meende wel veel te kunnen, later dacht ik nog wel iets te kunnen bereiken, maar nu moet ik met diepe schaamte erkennen, dat ik nooit iets goeds kan verrichten. Ik word gewaar, hoewel ik mij van alle zonden tracht te onthouden, dat ik toch innerlijk steeds groter zondaar word.

Mijn lieve vriend, het is in de weg van ontdekking nooit anders geweest. De Heere laat ons met onszelf aan het einde komen. Allen, die door levenslicht tot levensernst worden gebracht, hebben het nooit anders ervaren. Maar, zal een andere hoorder, in

zichzelf zeggen, hoe komt het dan, dat er zoveel mensen zijn, die zich Christenen noemen, die ook verklaren, dat ze de Bijbel erkennen als Gods Woord en die ook met blijdschap getuigen dat ze gelovig zijn, dat ze nimmer twijfelen, geen strijd hebben en zo ze zeggen, zeker zijn van hun zaligheid. Ja, ze zijn veel meer thuis in de Bijbel dan ik en noemen mij een ziekelijk Christen. Ik zou u hierop dit kunnen antwoorden: Wij behoeven niemand te oordelen, dat doet God wel. Maar Gods Woord zegt ons duidelijk, dat er nimmer blijdschap kan zijn, of wij moeten weten, wat droefheid is.

Dan, staat er niet op menige plaats der Heilige schrift aangetekend, hoe ver het met algemene genade kan gaan? Lees eens 1 Korinthe 13, wat er wezen kan zonder de liefde. Laten wij ons houden bij de praktijk der godzaligheid, hetwelk zo duidelijk is weergegeven in onze Heidelbergse Catechismus, waar met duidelijke taal de weg wordt aangewezen, wat ieder mens zal moeten kennen tot zaligheid:

ten 1e hoe groot mijn zonde en ellende is;

ten 2e hoe ik van al mijn zonde en ellende verlost word;

ten 3e hoe ik Gode voor zulk een verlossing zal dankbaar zijn.

Wij geloven, dat we de veilige weg gaan, zo wij ons in zulk gezelschap begeven.

Wat wordt de levensernst toch bitter weinig gevonden. Hoe menigmaal huppelt men op een zogenaamde Christelijke wijze door het leven. Wat is er veel, wat de naam heeft van leven en dat midden in de dood ligt. O, dat wij toch de ernst des levens mochten beseffen.

En wie waarlijk door Goddelijk licht werd bestraald, openbaart als een van zelfheid deze ernst. Wordt hij ook bij u gevonden? Hebt u uzelf al eens afgevraagd, hoe het met u staat voor de eeuwigheid?

Uw innerlijk leven moet geheel omgezet worden en dit moet blijken in uw uiterlijke levenswandel. Die er waarlijk wat van mogen leren, openbaren dit in het midden van de hunnen, maar ook in de wereld. In uw uitleving moet blijken, dat u door Goddelijk licht zijt bestraald en tot de ernst des levens gebracht zijt.

Natuurlijk bedoelen wij niet, dat dezulken onder de volmaakten kunnen worden gerekend. Nee, dit zou niet kunnen, maar wel wordt hun tere godsvrucht aanschouwd. En hoe vaak ze zichzelf ook moeten afkeuren en als onwaardigen moeten aanmerken, toch is hun leven gericht met al hun genegenheden op de dienst des Heeren.

Nu, geef eens antwoord tussen God en uw ziel! Is dit bij u waarlijk zo? Zijt ge door de arbeid van Gods Geest gebracht in de kennismeming van de levenssmart? Dit is geen begeerlijke zaak voor ons vlees, en zo het mogelijk ware, zouden de begenadigde zielen deze weg liever niet betreden. En toch, hoe noodzakelijk is ook dit onderwijs.

Wie niet persoonlijk de smart over zijn verbroken leven met God leert bewenen, kan nimmer met God verzoend en bevredigd worden. Wat dringt Gods Woord toch altijd met ernst aan op een nauw onderzoek en hoe duidelijk worden de kenmerken van het ware leven steeds naar voren gebracht. En daarom kunnen degenen, die door Gods Geest worden bearbeid, niets aannemen, tenzij het hun van Godswege wordt geschenken.

O, hoe heerlijk is het, na een tijd van droefheid en gemis, vertroost en bemoedigd te worden. Hoe ruim kan het geloofsgezicht dan zijn, wanneer de Heere te midden onzer grote droefheid en diepe smart over onze zonden en schuld, afdaald in onze ziel met Zijn heerlijke en rijke vertroostingen. Want, indien de Heere ons nimmer zou vertroosten in deze weg van smarten, die ons overkomt, omdat wij God door onze zonden vertoornd hebben, wij zouden bezwijken.

O, mijn vrienden, wat zal het toch zijn, indien ge nog nooit iets van deze zaken geleerd hebt! Wel geleefd onder het aanbod van genade, misschien ook nog wel vóór de Waarheid en toch geen kennis aan levensernst en levenssmart. Wij moeten allen eens sterven en dat is God ontmoeten. Denkt daar toch eens ernstig over na! Dan zal ook Goddelijk licht ons bestralen, de een tot zijn eeuwig geluk, maar de ander tot zijn eeuwig verderf. Dan zal het een ernstige stonde zijn, die een overweldigende indruk op ons zal maken. Niemand kan u verklaren, wat dat zijn zal. Dan zullen de levensboeken van ons worden opengelegd. Dan zullen al onze gedachten, woorden en werken getoetst worden aan Gods volmaakte eis van gehoorzaamheid. O, wie zal bestaan? Hier zal geen foutieve uitspraak kunnen zijn. Wanneer het klinken zal: Gaat weg, u vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is! zal dit een rechtvaardig vonnis zijn. En dan dit om eigen schuld, eeuwig buiten God. O, nooit geen terugkeer mogelijk, zelfs niet de minste verademing!

O, mijn medereiziger naar de eeuwigheid, het mocht u nog eens ernst worden. Ge mocht door levenslicht eens komen tot levensernst en ge mocht de levenssmart eens doorleven, dat ge zo zwaar en menigmaal gezondigd hebt tegen God, dat goeddoende Wezen. Want, indien ge het nu, in deze welaangename tijd nog leren moogt dan zoudt ge ook de levensvreugde nog leren kennen, buiten uzelf, in de Heere Jezus Christus; en God zou u in Zijn Zoon alles weer terug schenken, wat ge in uw bondshoofd Adam verloren hebt. En eenmaal zult ge dan het grote, onuitsprekelijke voorrecht genieten, om toegesproken te worden met de heerlijke uitspraak des Heeren: *Komt, gij gezegende Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, hetwelk u weggelegd is van voor de grondlegging der wereld.*

En dan niet om enige waardigheid of verdienste, maar alleen, om het eeuwig welbehagen.

O, laat ons allen neerbuigen voor Die grote Koning, Die Zich zo diep heeft willen vernederen tot de dood, ja, de vervloekte dood des kruises en dat uit enkel liefde. Immers, indien zij niet waren opgezocht en overreed en hun hart niet was vernieuwd en ze niet verbrijzeld waren geworden en met droefheid vervuld, nimmer zouden ze hebben kunnen delen in Zijn vreugde. Maar, misschien zullen er zijn, die bij zichzelf zeggen: Ge hebt gelijk, dat het niet genoeg is, dat we vóór de Waarheid zijn; het moet worden: achter de Waarheid! En zie, dat mag ik niet ontkennen, dat dit mijn verlangen is, maar hoe kom ik achter dit geheim?

Wel, mijn lieve vriend, dat kan geen mens u leren. Wanneer ge waarlijk aangegrepen zijt door de Waarheid, dan zult ge zeker kennis hebben aan levenslicht. Maar wij kunnen u wel verstaan: u kunt het niet houden voor Goddelijk licht, want zegt ge, dan moest ik veel anders zijn. Ge zegt menigmaal tot uzelf: Als ik de ware levensernst had, zou ik veel ernstiger in Gods Woord lezen, mijn bidden zou veel inniger moeten zijn! Kortom, ge zegt: Het zal wel geen Goddelijk licht en ware ernst zijn. En dan de droefheid, die mijn ziel zo dikwijls doet kermen: O, dat ik toch Gods gunst mis! Ik weet niet, hoe ik ooit weer in Zijn gunst hersteld zal worden!

Och, zonder strijd zal het nimmer gaan. De Heere is bezig u bekend te maken, dat uw werk onvolkomen is, om u straks te onderwijzen in de levensvreugde. O, welk een voorrecht, wanneer ons dat geschonken mag worden. Hier in beginsel, die vreugde in de Heere. Hier op aarde zijn er ogenblikken, waarin 's Heeren gunstgenoten iets mogen ervaren van die hemelse vreugde.

In alle standen van leven betoont de Heere zo menigmaal Zijn goedertierenheden,

maar eens zullen er geen bekommernissen meer zijn voor 's Heeren volk. Dan zal er geen licht meer zijn, om onze zonden te ontdekken, maar dan zullen zij volkomen wandelen in eeuwige heerlijkheid, in het licht Zijns aanschijns. Dan worden alle tranen afgewist en zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging. Hier is het een kennen ten dele. Hier een strijdende Kerk, door Hem, Die ons heeft liefgehad met een eeuwige, onveranderlijke, zich gevende liefde. Daar zullen ze geen droefheid meer kennen, geen rouw en smart wordt daar gevonden.

O, hoe zal Gods Kerk de Heere loven en prijzen, want de eeuwige zaligheid, welke dan hun deel zal zijn, is hun geworden alleen omdat God hen heeft gekend van eeuwigheid, heeft opgezocht in de tijd, hen in dit tranendal heeft onderwezen en geleid, totdat ze als een wonder Gods ingaan in de vreugde huns Heeren. AMEN.

Slotzang Psalm 44:2

10. Der gelovigen levenswandel (2)

Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere: Wandelt als kinderen des lichts.

Psalm 119:53

Jakobus 1

Psalm 144:1

Voorafpraak

Geliefde toehoorders, kostelijk zijn de lessen, welke de apostel Paulus door de leiding des Heiligen Geestes heeft beschreven in zijn brief aan de gemeente te Rome.

Klaar en duidelijk is zijn betoog, dat het wonder der gelukzaligheid niet alleen de Jood kon te beurt vallen, maar dat God ook de heidenen had geroepen om mede-erfgenamen van het heil in Christus te zijn. En dan gaat de apostel bovendien helder uiteenzetten, dat het Jodendom niet het minste vóór heeft boven het heidendom. Nee, natuurlijk ontkent de apostel niet Gods verkiezing van Abram tot Abraham en van Sarai tot Sara als de vader en moeder van het volk Israël. En hoe God aan Abraham, Izak en Jakob beloofd had Israëls uitbreiding en grootheid.

Ook ontkent de apostel niet Israëls bevoorrechting boven andere volken als draagster der heilsbelofte, dat uit haar de Messias zou geboren worden, maar hij wil zeggen: Al deze uiterlijke voorrechten, zelfs de besnijdenis maken u nog tot geen schepselen, die met God verzoend en bevredigd zijn.

Het voornaamste zal wezen, zo verklaart hij, de besnijdenis des harten. En dan wordt met klimmende ernst gewezen op de totale doodsstaat van de mens, ook van het bondsvolk. Want, zegt de apostel: *Zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is. Welke God voorgesteld heeft, tot een Verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die tevoren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in dezen tegenwoordigen tijd; opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof van Jezus is. Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Nee, maar door de wet des geloofs. Wij besluiten dan, dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet.* Rom. 3:23-28.

O, welk een kostelijk onderwijs wordt ons in deze brief aan de Romeinen gegeven.

Mochten onze harten er voor ingewonnen worden. Hoe duidelijk wordt ons vervolgens getekend de doodsstaat van de mens in zijn eerste bondshoofd Adam. Maar hoe innemend kan hij dan ook voorstellen hoe in de tweede Adam volkomen verlossing is zonder de werken van de wet. Hoe krachtig klinkt zijn taal:

Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus, en dan weer verder: *Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods.*

Hieruit blijkt duidelijk dat de apostel geen vreemdeling is van deze heerlijke zaken.

Hoe zou het ook kunnen, wanneer we zelf de rijkdom der bevrijding in Christus Jezus niet doorleefd hadden, hoe zullen we het ooit anderen met ernst, liefde en aandrang kunnen aanprijzen? We zeiden doorleefd hadden, maar laten we het maar getuigen, nog dagelijks mogen doorleven, tot roem van Gods genade.

Dus besluit deze gezant des Heeren, *de mens wordt alleen gerechtvaardigd uit het geloof zonder de werken der wet.*

Maar, zult u zeggen: is dan de brief aan de Romeinen, door Paulus geschreven, niet in flagrante tegenspraak met de brief van Jakobus aan de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn?

Nee, dat heeft wel enige schijn bij oppervlakkige lezing, maar het is geen werkelijkheid. Laten wij beide brieven even wat nader toelichten.

In de Romeinenbrief wijst de apostel op de onmogelijkheid, om op grond van de werken der wet zalig te worden.

Dus om het duidelijk te zeggen: Dat niemand uit een verbroken werkverbond ooit iets goeds voor God kan voortbrengen. Vandaar dat alleen Christus wordt voorgesteld, om in Hem te geloven, Die de straf heeft gedragen en de wet heeft volbracht. En nu ontkent Paulus niet, dat er geen goede werken moeten wezen als vrucht van de verzoening met God, maar hij wil er de nadruk niet op leggen, dat onze werken, die met zonden bevekt zijn, nimmer een brug kunnen zijn, om tot God te genaken.

En nu wijst de apostel Jakobus juist op de *vrucht* der rechtvaardigmaking.

Hij wil dit zeggen: Die waarlijk door God is vrijgesproken van schuld en straf op grond van de toegerekende gerechtigheid van de Heere Jezus Christus, die moet krachtens deze heerlijke verzoening met God, waarbij hem verzekerd werd de aanneeming tot kind en een volkomen zalig eeuwig leven, vruchten van dankbaarheid voortbrengen.

Het moet nu blijken, in de standsuitleving na de staatsoplossing, of de heiligmaking nu in u is aangevangen, en daarbij wensen wij dan uw aandacht te bepalen. Ons tekstwoord vindt u opgetekend in de brief van de apostel Paulus aan de gemeente van Eféze, hoofdstuk 5:8.

Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere: Wandelt als kinderen des lichts.

Doch vragen wij vooraf des Heeren onmisbare zegen over ons samenzijn.

Psalm 143:10.

Inleiding

Welk een onvergetelijke lessen ontvangt de begenadigde zondaar in de weg van toeleiding tot de rechtvaardigmaking. O, wanneer de ware gelovige de weg eens overdenken mag, welke de Heere met hem of haar gehouden heeft, dan roepen ze wel eens uit: Heere, u alleen hebt mij erdoor geholpen. Wat is hun ziel menigmaal in twijfel geweest, of het alles, wat ze mochten ervaren, wel van zuiver gehalte was. En hoe menigmaal dachten ze onder de vele smarten te bezwijken. Maar ook hebben zij zich menigmaal mogen verheugen in 's Heeren goedertierenheden. Hoe menigmaal zijn ze vertroost in dagen van droefheid, en hoe dikwijls opgebeurd in dagen van druk en tegenheden. Al met al zegt hun ziel, nu zij door de Heere zo wonderlijk zijn geleid: De Heere heeft grote dingen gedaan, dies zijn wij verblijd.

En toen zij een weg buiten zichzelf mochten leren kennen, toen meenden zij, er nu wel spoedig te zullen zijn. Doch, later erkennen zij, zij hebben zich toen vergist. En weer later, toen zij mochten geloven, dat hun zonden vergeven waren en hun schuld betaald, ook toen was hun gedachte: Ik ben nu de strijd wel te boven, doch ook dat bleek geen waarheid te zijn. Maar nu zij zulk een heerlijke bevrijding hebben

doorgemaakt, waarbij hun ziel zo zalig gesteld was, waarbij ze in zulke wonderlijke zaken werden ingeleid, dat ze met God werden verzoend, nu mochten ze geloven, dat hun staat vast in God lag. En bovendien, een Drie-enig God heeft hen verzekerd van hun vastigheid, dat ze nooit meer uit God kunnen vallen.

Bovendien hebben ze nu een Oudste Broeder. Ja, zelfs verzekerd eenmaal te mogen aanzitten aan de hemelse bruiloftsdis met haar Koninklijke Bruidegom, terwijl ze ook nog een verheerlijkt Hoofd hebben, Die hen straks tot Zich zal nemen. En verder: Is Hij ook niet hun dankende en biddende Hogepriester? En heeft de Heilige Geest niet in hen getuigd met hun geest, dat zij kinderen Gods zijn? Nu geloven ze, dat ze het einddoel bereikt hebben, ze zullen nu wel zo zachtjes voort treden, totdat de Heere hen thuishaalt. Doch, ook hierin vergissen zij zich weer, want ook Goddelijk onderwijs zal nodig blijven tot de laatste ademsnik. Het zal nog lager met u aflopen als in welke stand van tevoren ooit beleefd.

Ge zult in uw armoede ingeleid worden, opdat dan ook de rijkdom van uw verheerlijkt Hoofd u kan geschonken worden. Laten we deze zaken dan met 's Heeren hulp voor uw aandacht trachten open te leggen in de reeds genoemde tekstwoorden. Efése 5:8.

Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere; Wandelt als kinderen des lichts.

Staan wij achtereenvolgens stil bij de navolgende gedachte:

DER GELOVIGEN LEVENSWANDEL

En bezien daarbij:

ten 1e van levensvreugde tot levenservaring;

ten 2e van levenservaring tot levensbestemming.

Ten 1e van levensvreugde tot levenservaring

Hier in deze levensvreugde; door de apostel genoemd Licht in de Heere, zouden ze wel willen blijven verkeren. O, welk een rijke weldaad is hun ten deel gevallen. Loven, prijzen, Psalmzingen, Hem groot maken, het is hun hartelijk voornemen. Doch, die dit waarlijk doorleefd hebben, zullen vanwege de onuitsprekelijke grootte van het ontvangen goed er niet toe bekwaam zijn. Hun lichaam bezwijkt schier van de zalige genietingen. Wanneer ze het zouden pogen om het doorleefde weer te geven, dan zijn er geen woorden voor te vinden.

Want het hier wordt ervaren: Ze worden dronken van de vettigheid Uws huizes. In God dat volzalige Wezen weer te mogen ervaren de eeuwige liefde tot Zijn schepsel. Immers toen God Adam schiep, en in hem de ganse mensheid, schonk God hem als zijn Schepper, Zijn liefde, welke vanzelf leidde van 's mensen zijde tot wederliefde. Maar toen Adam viel, beliefdde het God om een gedeelte der gevallen mensheid in hun ongehoorzaamheid te laten liggen, en een ander deel op te richten uit deze zo ontzaglijke doodstaat.

En dan spreken we over schepselen-liefde. Immers God verkoos de Zijnen in Christus, opdat de tweede Adam zou verwerven voor de uitverkorenen, wat de eerste Adam in zijn ongehoorzaamheid had nagelaten. Maar, ook was de eeuwige Zone Gods bereid om in Zijn mensheid de straf te dragen, die op de overtreding van Gods gebod gesteld was.

Dus de Vader trekt (door schepsel-liefde tot de Zijnen) tot Christus in de verborgen werking van de Heilige Geest. Maar zij ervaren in deze trekking dat zij een diep gevallen zondaar zijn. En als straks dat uitverkoren schepsel als een diep ellendig

zondaar mag aangenomen worden op grond van Christus' volmaakte gerechtigheid, welke hun wordt toegerekend door de Vader, en dit alles wordt bekrachtigd door de verzegeling des Heiligen Geestes, dan openbaart zich de liefde van de Schepper: Vader, Zoon en Heilige Geest, nog weer dieper, en wel in het oorspronkelijke, zo het was voor de val, toen er nog geen scheiding had plaats gegrepen, maar het schepsel nog Zijn Schepper op een rechte wijze kende en mocht ontmoeten. Hier wordt de ziel in dit ondoorgrondelijk mysterie een weinig ingeleid. We zeggen een weinig, en dan bedoelen we, een stipje van het heilgeheim, hetwelk toch reeds zo groot is, dat we ons verliezen in Gods zalige gemeenschap. Hier is het zo onuitsprekelijk gelukzalig; dit overtreft alle ervaringen en genietingen van voorheen.

Ver boven 't stof verheven geniet de ziel iets van de oorspronkelijke staat voor de val. Wat zal het eenmaal voor Gods gunstgenoten zijn, om weer versierd met Gods beeld, van ware kennis, gerechtigheid en heiligheid, volmaakt Hem te kennen. Doch hoe heerlijk en begerenswaardig dit leven ook is, het wordt na korter of langer tijd weer verdonkerd. De gelovige woont nog in het Mesech der ellende en het onderwijs is nog niet voltooid.

Ge hebt toch wel gelezen van de grote heidenapostel, dat hij opgetrokken werd tot in de derde hemel, en daar onuitsprekelijke dingen gehoord had, hetwelk een mens niet betaamde uit te spreken? En dat daarna, toen hij weer gewaar werd nog op aarde in dit tranendal te zijn, een engel des Satans hem met vuisten sloeg, opdat hij zich niet zou verheffen? Nu, waar de Heere weet, hoe hoogmoedig zelfs Zijn kind is, zo gaat de Heere Zich in Zijn liefdesuitlatingen een weinig verbergen, want wat geeft de Heere als antwoord aan Zijn lieve knecht Paulus?

Zegt Hij, de Heere, tegen Paulus: Ik zal zorgen, dat die engel des Satans van u heengaat en in uw verder leven zult u niet de minste hinder van Satan meer ondervinden, ook zult ge nooit meer in moeilijkheden komen?

Nee, de Heere zegt eenvoudig, als antwoord op Paulus ernstige en dringende bede, om hiervan verlost te worden: *Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht* (2 Kor. 12:9). *Opdat de kracht van Christus in hem wonen zou.*

En hiermee werd Paulus het volkomen eens, want hierop volgt als antwoord: Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in noden, in vervolgingen, in *benauwdheden, om Christus' wil, want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.* Dit is nu de vrucht van de rechtvaardigmaking (vers 10), namelijk, de heiligmaking. Dit is niet het verlangen naar heiligheid, zoals in de toeleidende wegen, maar het onderwijs van de inwonende Heilige Geest om eens- willend gemaakt te worden met alle wegen, die God in deze levensgang met ons gaat houden. Dit is de arbeid van Gods Geest in ons, om te mogen ervaren, wat de vernederde Zaligmaker beloofde in Zijn verhoging te zullen schenken. Hoort hierover met aandacht Jezus' woord: *Maar wanneer Die zal gekomen zijn, namelijk de Geest der waarheid, Hij zal u in al de waarheid leiden; want Hij zal van Zichzelven niet spreken, maar zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken, en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. Die zal Mij verheerlijken; want Hij zal het uit het mijn nemen, en zal het u verkondigen* (Joh. 16:13, 14).

Hier hebt ge het grote onderscheid tussen de werking van Gods Geest in ons bij de aanvang van de waarachtige bekering, in zijn arbeid, om de ziel geheel te ontledigen, opdat er plaats kome voor de Borg en Middelaar, en de bediening van Diezelfde Geest, Die Zich daarna openbaart als de Geest van Christus om Hem te openbaren, en straks, wanneer ge weer dieper ingeleid wordt in Gods weg, om u te dienen, met de verdiensten van Christus tot uw rechtvaardigmaking, en weer later als de Geest Gods om u te verzegelen van uw aandeel in de Goddelijke gemeenschap. Doch hier is het de

inwonende Persoon des Geestes. Zo verklaart Hij Zich. Hij heeft nu op Zich genomen, om u te onderwijzen in de gehoorzaamheid. Want het stuk van dankbaarheid bestaat in: God lief te hebben boven alles en uw naasten als uzelf En dit juist wordt weer een groot gemis, wat tot diepe droefheid stemt. Immers de ere Gods, daar strekt hun ziel zich dan naar uit. Maar wat worden ze nu gewaar. Wel dit! Dat ze dit doel nog niet eens benaderen kunnen. Luister maar eens, wat zulke zielen ervaren.

De zoete en zalige invloeden van Gods Geest (hoewel Hij in ons woont) trekken zich in onze waarneming terug. Dit is weer heilige noodzaak, om weer als een afhankelijk kind de Heere in alles nodig te hebben.

O, hoe smart dit de ziel. En toch het moet worden ervaren: De rechtvaardige zal uit het geloof leven.

En was het nu alleen de verberging maar, die zij nu zo waarnemen, maar ze worden nu juist gewaar dat de inklevende verdorvenheid zich gaat openbaren. Hoe is het mogelijk, zeggen ze, ben ik dan niet door God bevrijd van al mijn vuile zonden? Heeft de Heere dan geen grote wonderen aan mij gedaan? O, welk een struikelingen worden ze zo dagelijks en ook in de nacht gewaar. Hoe ellendig en arm zien zij zich in deze toestand liggen. Hoe komen ze hier ooit weer uit verlost?

Nooit hebben ze dit kunnen indenken, dat het zo met hen zou gaan. O, wat houdt de Heere een wonderlijke (maar, later wordt het verstaan), toch alleen wijze wegen. O hoe ver zijn ze nu toch van die vorige bevindingen af. En, konden ze zichzelf nu maar weer oprichten en wederkeren, doch dit is hun niet mogelijk. Tot op een verrassende en innemende wijze die lieve Heilige Geest, Die in hen woont, hen wijst op dat verheerlijkte Hoofd, op hun dankende en biddende Hogepriester, op hun oudste Broeder, op hun dierbare Bloedbruidegom.

Met welk een oog van liefde ziet Hij hen aan, en met welk een majesteit is Hij bekleed. Ze verstaan nu iets van 't geen de apostel Johannes op het eiland Patmos mocht doorleven: *En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan Zijn voeten, en Hij legde Zijn rechterhand op mij, zeggende tot mij: Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste. En Die leef en Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods.*

Wij zullen niet zeggen, dat ieder, die hier in mag blikken evenveel als Johannes mag ervaren. Maar dat ze bij de aanschouwing van hun verheerlijkt Hoofd diep bukken, dat is een absolute waarheid. Zijn arbeid als de verheerlijkte Priesterkoning zal nu in hen aanvangen. Tevens zullen ze ook wel eens met hun oudste Broeder in de Geest mogen verkeren, om in 't Huis des vaders ingeleid te worden. Maar ook mogen ze wel eens een voorsmaak genieten van het eeuwige huwelijksverbond met hunner ziele Bruidegom. Terwijl het natuurlijk een eeuwige waarheid blijft, dat Hij hun verheerlijkt Hoofd Zich also in Zijn onderscheiden ambten en genegenheden, aan Zijn Gemeente openbaart als de ene en eeuwige Koning der duurgekochte Kerk.

Dus wij hebben niet een verheerlijkt Hoofd en daarbij een Priesterkoning en dan vervolgens een oudste Broeder en Bruidegom. Nee, en nogmaals Nee.

Maar al deze onuitsprekelijke wonderen vloeien uit Hem: *Mijn Heere en mijn God.* Mijn eeuwig gezegend, eeuwig lofwaardig verheerlijkt Hoofd, dat ik straks in volmaaktheid, eeuwig, zal loven en prijzen.

We gaan nu verder.

Wanneer zij struikelen, kunnen zij zichzelf niet oprichten, maar zij worden, o wonder van Gods goedheid, weer opgericht en hersteld. Met onuitsprekelijke verzuchtingen richten zij zich tot de verheerlijkte Mensenzoon. Ja, de Heilige Geest Zelf zucht in hen. O, welk een geheel andere arbeid grijpt er plaats in hun innerlijk leven, zij

worden steeds gewezen op de noodzakelijkheid om te leven tot de ere Gods. O zeker, in hun ziel is er een sterk verlangen naar volmaaktheid maar ze moeten het met de apostel uitroepen: *Niet dat ik het alrede gekregen heb of alrede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben. Broeders, ik acht niet, dat ik het zelf gegrepen heb. Maar één ding doe ik, vergetende hetgeen dat achter is, en strekkende mij tot hetgeen voor is, jaag ik naar het wit tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus* (Filipp. 3:12-14).

Het kleine beginsel der gehoorzaamheid, door God in hen gelegd, wordt ook door Hem onderhouden. Zich te laten leiden en onderwijzen, dat is hun heerlijk voorrecht. Ze worden gedurig ingeleid in hun onbekwaamheid, om ooit God uit en van zichzelf te kunnen verheerlijken. Maar juist in de weg van deze kennisneming wordt hun verheerlijkt Hoofd hun dierbaar. Ze worden in deze weg van heiligmaking zeer wonderlijk bearbeid. Maar met deze bedoeling, dat hun onbekwaamheid, om iets te kunnen doen tot de verheerlijking Gods, hun duidelijk voor ogen wordt gesteld.

Zodra Gods Kerk dit alles gaat doorleven, wordt de rijkdom van hun verheerlijkt Hoofd hun op Gods tijd toegepast.

Zij niets... Hij alles!

Doch laten wij u nu nog bepalen bij de volgende gedachte:

Ten 2e van levenservaring tot levensbestemming

O wat leert de Heere Zijn volk toch wonderlijke dingen, die de natuur nooit verstaan zal. Wij noemen zelfverloochening, verdraagzaamheid en onderworpenheid.

De zelfverloochening om nimmer zichzelf te bedoelen, noch zichzelf vooraan te plaatsen, maar altijd de Heere alleen op het oog te hebben, Zijn deugden alleen op 't hoogst te verheerlijken. O, wat zinken zij dan laag voor Hem op de knieën. Verdraagzaamheid. Welk en les. Wanneer men u scheldt, niet weer te schelden of lastert of liegende alle kwaad van u spreekt, om dan een waar discipel te zijn van hem, Die als Hij leed niet dreigde, en als Hij gescholden werd niet weder schold. Voorwaar, hier is de Heere nodig, om ons dit te leren.

En dan de onderworpenheid om in alle wegen, welke de Heere voor ons nodig zal keuren te buigen en lijdzaamheid te betonen. En dit geschiedt menigmaal onder smartelijke eerbergingen van Zijn vriendelijk aangezicht. O, om met lijdzaamheid de loopbaan te lopen, welke ons wordt voorgesteld, daartoe is nodig het geloof in Hem, de verheerlijkte Immanuël, Die voor de vreugde, welke Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen, de schande veracht en is gezeten aan de rechterhand des troons Gods. Hij is immers onze overste Leidsman, Die ons in dagen van smart en verdrukking toeroept: Heft uw hoofden opwaarts, want uw verlossing is nabij. In al deze wegen leren ze de vergankelijkheid kennen van al het aardse en worden ze bearbeid, om te verwachten die stad, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.

O, geheel anders hebben ze gedacht over heiligmaking, ze meenden dit voorheen zelf wel te kunnen, maar nu wordt het hun een weinig opgeklaard. Het is Gods werk, want het woord heiligmaken zegt het immers.

Een ander, en dat is de Heere, zal het in hen uitwerken. Ze ontvangen elke dag nieuwe onderwijzingen. En met de apostel roepen ze wel eens uit, ziende op de broosheid hunner lichamen en de heerlijkheid des nieuwe levens: *Maar wij hebben dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes en niet uit ons. Als die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig; vervolgd, doch niet daarin verlaten; nedergeworpen doch niet verdorven; altijd de doding van de Heere Jezus in ons lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus*

in ons lichaam zou geopenbaard worden (2 Kor. 4:7-10).

Het doel, dat God Zich heeft voorgesteld in het zaligen van zondaren is, dat ze als Zijn schepselen Hem eeuwig zouden loven en prijzen. Daartoe had Hij ze lief en verkoor ze, zocht ze op, onderwees hen, bevrijdde ze, nam ze aan als de Zijnen, en dat goede werk in hen begonnen, zal Hij zeker voleindigen. Natuurlijk blijven ze steeds de onderwijzing des Heeren volgen, maar deze wordt meer dienstbaar gemaakt om hen lossen te maken van het aardse, het vergankelijke. Het beweeglijke wordt hun klaarder en duidelijker, als voorbijgaand verklaard, maar het onbeweeglijke, het vaste, daar wordt hun oog meer en meer op gericht. Zij hebben voorheen moeten leren, wat de apostel beschrijft in Handelingen 14:22: Dat zij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods. Dat is: zij moeten een vaste waarheid leren, dat eerst droefheid wordt gekend en daarna heerlijke blijdschap. Later leren ze weer, wat opgetekend staat in Rom. 8:18: Want ik houd het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waarden tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden.

Doch nu worden de ervaringen meer dienstbaar gemaakt om hen te doen jagen naar het doel der heerlijke volmaking. En dan leren ze niet alleen: Ik moet, maar ik kan lijden. Maar straks bij meerdere onderwijzingen die gevolgd worden door overbuijgingen des harten met de bede: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheilgd, Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede, gelijk in de hemel also ook op de aarde.* Dan zijn zij bereid om met de Kerk in de heiligmaking ook te zeggen: ik wil lijden, naar 2 Kor. 12:10: *Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden om Christus wil, want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.*

Wat zijn dit toch wonderlijke zaken; daar verstaat de natuurlijke mens niets van. Ja, al zouden wij de godsdienstigste mens op aarde zijn, dit zijn geestelijke raadselen. Dit strijdt toch tegen ons natuurlijk verstand. Ja zelfs de begenadigde ziel, die in de weg van toeleiding tot rechtvaardiging reeds vele lieve ervaringen mocht doormaken, maar nog voor eigen rekening staat, ook zij staat hier voor onoplosbare zaken. Ze kan dit nu nog niet verstaan.

Dit strijdt tegen ons natuurlijk verstand. Een welbehagen in sterkte en eer, in voorspoed, in bewaringen, in vreugde, zie, als we dit van de apostel vernamen, dat zou de mens wel aanstaan. En toch heeft Paulus gelijk, juist in zwakheden is het verheerlijkt Hoofd de Kracht van de Zijnen, evenzo in smaad en nood en vervolging is Hij hun nabij. Hij verheerlijkt Zich in het zwakke, vervolgde en verdrukte, dan komt Zijn kracht, gunst, goedheid en genade heerlijk openbaar en men looft en prijst Hem als de Koning, Die alleen bevrijdt. Tot ze ook nog leren, wat beschreven staat in Handelingen 5:41: *Zij gingen dan heen van het aangezicht des Raads verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest, om Zijns Naams wil smaadheid te lijden.* Dit is: Ik mag lijden. Ik moet lijden, dit is door God Zelf bepaald.

Evenzo heeft God gewild, dat wij leren: *Ik kan lijden.*

Tevens wordt ons ook niet verzwegen, dat Gods Kerk leert in deze weg: *Ik wil lijden.* En eindelijk, dat door inwinnende en overwinnende bearbeiding van Gods Geest, wij ons vlees gewillig overgeven om te lijden, ja, dat het 'n voorrecht voor ons wordt, om te mogen getuigen: *Ik mag lijden.*

Dit wordt dus een stervend leven, een meer en meer ingewonnen worden voor Gods Vaderlijke leiding. Soms kan hun verlangen levendig en reikhalzend naar Huis zijn. Hier op aarde zijn ze vreemdelingen, ze zijn hier niet Thuis. Zij hebben een vermaak

naar de inwendige mens in de wet Gods. En daarom strekt zich hun verlangen somtijds uit naar dat volmaakte, om storeloos altijd bezig te zijn in Godsverheerlijking.

Daar heeft hun Bruidegom, hun een plaats bereid aan de ronde tafel. Daar zullen ze met hun oudste Broeder(O, hoe zullen we het met de diepste eerbied uitspreken) wandelen in dat nieuwe Jeruzalem, in die stad des groten Konings. Dan zullen ze volmaakt genieten en aldaar zal geen nacht meer zijn. Heeft Hij op aarde niet gesproken over: *Ik ga heen om u plaats te bereiden en daarna kom Ik weder om u ook daar te brengen?* Zij verlangen niet alleen naar Huis, maar ook naar Zijn komst, Zijn wederkomst ten oordeel. O, dat Hij komen mocht. In de geweldige oordelen, die ook ons dierbaar vaderland hebben getroffen, werden zij Zijn voetstappen gewaar.

Steeds nader komt die laatste dag. O, hoe weinig wordt hier aan gedacht. Die dag van totale afrekening voor de goddelozen, maar ook die dag van eeuwige vreugde voor Gods gunst- genoten. Wanneer ze hier een levendige indruk van mogen hebben, dan beleven ze: mijn nieren verlangen zeer in mijnen schoot. O, wanneer ze bij ogenblikken worden ingeleid in dat heerlijke zalige, waarvan de apostel getuigt in zijn brief aan de Kolossenzen, hoofdstuk 3:1-4: *Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God. Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, Die ons leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid.*

Verborgen in God, welk een onuitsprekelijke weldaad. Ons leven, dat leven, dat God ons schonk, met Christus verborgen in God. Heimwee hebben sommigen van Gods kinderen en ze worden zo begerig om naar Huis te gaan, dat de Heere dit verlangen vervult.

O, het is voor zulke ingewonnen keurlingen maar een overstap. De prikkel des doods is de zonde; en de kracht der zonde is de wet; Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus (1 Kor. 15:56, 57).

Anderen van Gods Kerk, die de Heere mede iets van deze wondere zaken geleerd heeft, moeten nog hun plaats in de Kerk blijven innemen, om voor deze en gene van Gods gekenden tot een hand en voet te zijn. De Heere blijft ook hierin een vrijmachtig Wezen. Evenwel onderhoudt Hij in hen Zijn eigen werk.

De Kerk des Heeren is zeer ver van hun plaats, maar toch zijn er nog enkelen overgebleven, die, zo hun ziel onder God mag komen, de noden van land en volk met smarten dragen. Maar dit zijn dezulken, aan wie de Heere, toen ze vrijgesproken werden van schuld en straf, eveneens een kinderlijk recht ten eeuwige leven schonk, en daarna onderwees in de weg van beproevingen. Die op hun ziel gebonden gekregen hebben, wat geschreven staat in Jes. 43:1, 2: *Maar nu, alzo zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob! en uw Formeerder, o Israel! vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, u zijt Mijn. Wanneer u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer u door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken.*

Ja, wat hier beschreven staat, is in hun leven bewaarheid geworden. Zij hebben in deze zo smartelijke beproevingen, zulke kostelijke Gods-ontmoetingen gehad, dat ze met de dichter van Psalm 71:16-18 uitriepen: *Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN; ik zal Uw gerechtigheid vermelden, de Uwe alleen. O God, u hebt mij geleerd van mijn jeugd aan, en tot nog toe verkondig ik Uw wonderen. Daarom ook, terwijl de ouderdom en de grijsheid daar is, verlaat mij niet, o God, totdat ik dit*

geslacht verkondige Uw arm, allen nakomelingen Uw macht.

Want immers na de verberging van Zijn vriendelijk aangezicht, mochten ze weer zo wonderlijk verkwikt worden. O, als ze aan 't vertellen gaan van Gods wonderen, ze kunnen het getal niet weergeven.

Hoe ze onder kruis en druk droevig gesteld waren, maar verrassend kwam de Heere hen weer eens bij hun staat bepalen.

En hun verheerlijkt Hoofd gaf hun zulke zalige onderwijzingen en Gods Geest gaf hun zulk een kostelijk vertrouwen, dat ze er soms nog dagen en nachten van mochten genieten, van de voorsmaak des hemels. Het was hun soms of ze niet meer op aarde waren. Ze genoten reeds iets van de Bruiloftsdis. Het was of ze reeds met Hem aanzaten en hoe hun Bruidegom almaar sprak: *Hoe schoon zijn uw gangen, o Prinsendochter*, en wat dies meer zij.

En het gebeurde, dat Hij met hun sprak, als hun oudste Broeder: *Mijn zuster, mijn broeder. Ik ben opgevaren tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.* Eeuwig zult ge in deze heerlijkheid delen. En ook verklaarde Hij hun te zijn hun dankende en biddende Hogepriester.

En hoe Hij verlangt als verheerlijkt Hoofd naar Zijn leden. Hij liet hen hun namen lezen op Zijn Hogepriesterlijke borst en schouders. Hun de vastigheid tonende van hun eeuwige heerlijke staat.

Doch dit zijn hier ogenblikken, al mogen zij er dan nog dagen en nachten de zoete nasmaak en het heerlijk licht van hebben. O, als ze dan nog terugdenken, toen ze ingeleid werden in 's Vaders onwankelbare trouw en liefde en des Heiligen Geestes wonderlijke ondersteuning in al hun wederwaardigheden.

Maar Gode zij dank, eens komt de eindpaal in 't zicht, eens wacht de kruisgemeente de kroon. Eens zal de moede reiziger de Godsstad ingaan. Bevrijd van alle smart en pijn. En dan zullen de moede pelgrim de tranen worden afgewist om eeuwige vreugde te ontvangen en te behouden.

Zingen we ervan, uit Psalm 65:5, 6.

Toepassing

De tijden waarin wij leven, zijn bijzonder ernstig. Na vijf bange jaren van oorlog en oorlogsellende is er enige verademing gekomen. Wij zeggen, verademing, want de vrede is er nog niet. Of ze ooit weer komen zal? Op aarde zal het wel blijven: geruchten van oorlogen en daarna weer nieuwe oorlogen. Zo is ons in Gods Woord voorzgd. Onder de geweldige oordelen heeft God ook ons volk tot wederkeren genodigd.

Maar... Neêrlands volk heeft zich niet bekeerd. Zal het nu, nu er een weinig verkwikking gebracht is, zich voor God verootmoedigen? Zullen wij allen nu gaan leven naar Gods getuigenis? Zal er een wederkeer plaats hebben tot der vaderen God? Wij vrezen! Wanneer wij allerwegen de uitleving in de zonden aanschouwen, dan mag bange vrees ons wel aangrijpen, dat ons nog zwaardere oordelen te wachten staan. En zien we nu allerwege ook onder de kerken, een wederkeer tot de leer der godzaligheid, waar onze vaderen goed en bloed voor gegeven en gestort hebben? Is er een algemene schuldbelijdenis voor God, dat wij allen schuldig zijn? Het ware wel te wensen! Maar is er bij de ware gelovigen wel verootmoediging? O, hoe ver leeft Gods volk van de plaats, waar ze behoort te zijn, de plaats van door schuldbesef getroffen en verslagen te zijn. Mocht Sions overblijfsel, dat in ons zo diep in de zonde weggezonden vaderland nog overgelaten is, toch eens het boetekleed aandoen, en met een

verscheurd hart de breuk van land, volk en kerk bewenen. O, mocht de Heere eens opstaan en Zich over Zijn erfdeel ontfermen.

En nu blijft het voor ons altijd de persoonlijke vraag: Kennen wij iets van de verhandelde zaken?

Ik weet, wat ge zeggen zult. Ge zult mij toeroepen: Maar die in de weg van heiligmaking oefeningen mag doormaken, deze bevoorrechten vindt ge toch maar niet om de andere deur!

Nee, maar het is ons voornemen ook niet, om u te gaan vragen of ge reeds iets kent van de heiligmaking. Nee, op weg en reis naar die ontzaglijke eeuwigheid gaan wij u bepalen bij de Staatsverwisseling.

Die het geleerd mogen hebben kunnen er niet van zwijgen, want de zonde werd hun toen ontdekt en met diepe schaamte hebben zij zich voor God neergebogen, maar ook mochten zij blikken in Gods heerlijke genade, en hun taal was: Wie weet, God mocht Zich nog mijner ontfermen. Vraag u nu eens af, kent ge hier iets van? Ja, of Nee? Zo niet, nog is het heil te verkrijgen. Ge wordt nog vermaand en genodigd. Keer weder, keer weder, beken uw zonden, belijd uw schuld en God zal u zeker genade schenken op grond van recht. Daarna wordt geleerd de Standsverandering.

Zo wordt met droefheid waargenomen, en hoe pijnlijk ook, het schuldbesef wordt diep in ons leven ingegrift. Wij hebben niet alleen zonden, maar ook schuld. Gods wet zo heilig en goed, gaat er ons aan ontdekken. Gods recht wordt ons voorgehouden, en het Paradijs, waarin wij in Adam van God zijn afgevalen wordt ons getoond of ontsloten. Droefheid, smart, berouw, over deze Godsverlating wordt hier gekend en beleden. Hebt ge hier kennis aan, of moet ge ook hier uw Nee herhalen? Dit wordt door allen, die hun treden op de weg des behouds gezet hebben, geleerd. Maar nu volgt Gode zij dank de Standsvertrouwing.

Welk een wonder! Hoe schuldig of ge ook waart, hoe onmogelijk voor u om aan Gods eis en recht te voldoen, het Evangelie, Gods dierbaar Woord, wordt u ontsloten, en ge smeekt uit het diepst van uw ziel: *O Heere, ontferm u mijner*. Ook dit is een les, die de Heere de Zijnen komt te leren. Welk een voorrecht, hier geen vreemdeling van te zijn. Maar de Heere blijft hier niet staan, maar gaat weer verder en wel in de Standsverkwikking. De rijkdom van Gods beloften wordt u voorgehouden, en welk een rijkdom wordt daarin aan de Kerk beloofd! En hoe wordt uw ziel verkwikt, als ge hier ook geloof moogt ontvangen!

Heerlijke zaken, zo u in Gods beloften moogt worden ingeleid. Maar, ook hier geldt het voor al zulke zielen: Ge moet met de belofte werkzaam worden op de Belover, om de beloofde zaak deelachtig te worden. Doch alleen wie sterft aan de belofte, ontvangt de beloofde zaak. Zie maar aan Abram en Saraï.

Zie Martha en Maria, ja dit is de ervaring van al Gods gekenden. Wanneer ge straks niet meer kunt geloven, dat u zulk een voorrecht te beurt zal vallen en ge u buiten de beloften ziet: ziet; dan is het tijd voor de Standsverruiming.

Hierin kunt ge behouden, gered, gezaligd worden, want Hij, de diep vernederde Mensenzoon, is om uwentwil arm geworden, om voor u een eeuwige rijkdom te verwerven.

Welk een liefde, welk een genade! Looft, prijst en dankt Zijn Naam voor zulk een wondere daad. En welk een liefde gevoelt ge voor Hem, o ge zoudt dit wel eens onder woorden willen brengen, maar dat is u niet mogelijk. O, zulk een Zaligmaker verlangt uw ziel. Hier leeft de ziel uit de vrucht van de Persoon. En, voorwaar, het is te verstaan, waar men hier zulke zoete en leerzame vruchten geniet, dat ze hier wel

blijven willen, en de betrekking tot deze zo dierbare Zaligmaker gedurig sterker wordt. Doch ook deze zo aangename verruiming, is geen blijvend genot. We kunnen er geen verklaring van geven, maar hoewel wij o zo gaarne in ondertrouw zouden gaan, deze zaak gaat niet door.

O, waarom toch dat gemis nu? Wel, de ondertrouw kan nog niet doorgaan, omdat Hij eerst een diep gezonken en gevangen Kerk bevrijdt; en Hij ondertrouwt een reine maagd; en deze zaken kent ge immers nog niet. En nu moeten bevrijding en ondertrouw nog geleerd worden voor uw persoonlijk zielsleven. Om hiertoe te geraken, wordt ge geleid in de Staatsvervreemding.

O, die verberging van Zijn genegenheden!

O, die ontdekking van Gods gramschap en toorn. Die in- en omleiding in het Paradijs, die eenheid in Adams bondsbreuk. O, dat ontzaglijke! Gods rechterstoel! Nee, ontkoming is er niet. Bevend, over al de leden in- en uitwendig, als een dood- en doemwaardige daagt God u voor Zijn vierschaar. Geen mogelijkheid om te ontkomen, noch om te ontkennen. Hier is het voor u in uw waarneming: **VOOR EEUWIG AFGEDAAN.**

Alles rolt als het ware dan op die mens aan. Satan, Gods wet, de eigen consciëntie. En in volkomen aanvaarding van de rechtvaardigheid der straf kiest deze mens tegen zichzelf, de zijde Gods. Rechtvaardig. Volkomen rechtvaardig is God! De schaal gaat over. God is recht. Zijn doen is rein. Daar schitteren al Gods deugden en in verlies van eigen leven, omhelzen ze de deugden Gods. En ze verwachten nu ook niet anders dan, dat God Zijn toorn zal uitgieten en hen eeuwig in de verdoemenis zal werpen. Daar zijn ze dan bij de duivelen, waar hun worm niet zal sterven en het vuur niet zal uitgeblust worden.

Doch, wat gebeurt?

In plaats van duisternis omschijnt hun hemels licht. En in hun ziel klinkt het: *De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden.*

Hier heeft plaats de Staatsopenbaring.

O, dat hemelse licht. O, die hemelse vreugde. Licht... leven... zaligheid is nu hun deel. De Rechter sprak hen vrij. Hoe kon dat toch? Hoe was het mogelijk? Wel, de eeuwig gezegende Zaligmaker werd, Nee, wás hun Borg en Middelaar, maar er was nu pas plaats voor, om dat bekend te maken.

De verheerlijkte Middelaar in de kracht Zijner opstanding is hun hier geschonken. Verder nog niet.

Doch daar hebben ze nu nog geen begrip van. Ze horen het in hun ziel uitspreken: *Mijn zoon, Mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven, uw schuld is betaald.* En dan die openbaring Zijner heerlijke ambten. O, onuitsprekelijk groot is deze openbaring. Maar na korter of langer tijd heeft de Heere een nog groter verrassing voor de Zijnen: en waarin bestaat die?

Wel, in de Staatsverzekering.

Is dat dan weer meer, dan wat ze reeds ontvangen hebben? Ja, de Heere komt in de staatsopenbaring u kennis te geven van de toerekening van de lijdelijke gehoorzaamheid onder de wet van Christus, zodat de straf op de overtreding geleden en God dus hierin volkomen verzoend is. Maar nu moet ge in de staatsverzekering leren kennen de toerekening der dadelijke gehoorzaamheid in Christus tot vervulling der wet: Doe dat en u zult leven, want deze eis blijft God handhaven.

Wanneer deze zaak dus uw deel wordt, zult ge nog lager voor God leren bukken.

Dit is de aanneming tot kinderen. U zijt gebracht tot Jezus Christus, door een

wonderlijke bearbeiding des Heiligen Geestes, maar nu zult u worden gebracht tot Zijn God en Vader, opdat ge de aanneming tot kind verkrijgen zult, en een thuiskomen moogt hebben. Welk een gelukzaligheid doortintelt hun ziel!

Aangenomen als kind, alsof ze nooit dit Huis hadden verlaten, gedrukt aan 's Vaders hart; genietende 's Vaders omhelzing in de zalige geloofs- en Persoonsgemeenschap met de Zoon en de Heilige Geest.

Voorheen bij de aanvang en voortgang in de weg van toeleiding tot staatsopenbaring werkte of arbeidde Hij in ons, maar wij wisten het niet, want wij leerden door Hem iets van God en onszelf kennen, en daarna bediende Hij ons in de staatsopenbaring uit de volheid van Christus' verdiensten. Wij zeggen natuurlijk niet, dat de Heilige Geest nimmer bedient voor het stuk van de staatsopenbaring. Nee, wel terdege zal Hij bij tijden en ogenblikken de bearbeide ziel bedienen met onderwijzingen en vertroosting en verkwikkingen, zelfs met verruimingen, maar Zijn hoofdbedoeling blijft in die tijd, het uitverkoren schepsel ontledigen en ontgronden, om plaats te maken voor een volkomen Zaligmaker.

En nu, in deze zo heerlijke weldaad, verzegelt Hij en getuigt met uw geest, dat u nu mét de Vader én de Zoon én de Heilige Geest gemeenschap hebt.

Ja en dat is nog weer heerlijker, dat u Gods kind zijt. Ja, eeuwig, ondoorgrondelijk wonder! Jezus Christus, de eeuwige Zone Gods, ook uw oudste Broeder, uw Zielsbruidegom, uw verheerlijkt Hoofd, uw dankende en biddende Hoge priester, uw eeuwige Koning. Hier zinkt ge neer vol aanbidding, sprakeloos, vanwege dit onuitsprekelijk geluk. En, nee, dat gaat alle verstand te boven, nog hóger stijgt uw geluk, wanneer ge nu in de dodelijkheid gebracht wordt in de Staatsoplossing.

Want er kan wel een tussenruimte liggen in de toepassing voor de ziel tussen *staatsopenbaring en staatsverzekering*, maar nimmer tussen *staatsverzekering en staatsoplossing*.

O, ondoorgrondelijk mysterie!

Uw heerlijke staat, waar ge uitgevallen zijt, daar zult ge in teruggebracht worden. Ge wordt hier in het Wezen Gods hersteld in het beeld Gods van ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Dit wordt u toegepast. Ge wordt als het ware ingebracht in dat wondere kabinet, waar God u liefhad van voor de grondlegging der wereld. Van eeuwigheid kende Hij u reeds en in Zijn soevereine liefde waart ge reeds de Zijne. Hier, zo wordt u bekend gemaakt, ligt uw staat en blijft eeuwig in God vast. Dit smaken Zijner liefde kent op aarde zijn weerga niet. Op grond van deze liefde werd Gods Kerk in Christus verkoren tot dit eeuwige wondere geluk.

Ge zult misschien zeggen: Nu is Gods volk met zoveel Godsbemoeiingen wel doorgeleid.

Welnee, hier begint God opnieuw te onderwijzen in de heiligmaking. Nu krijgt ge kennis aan *Standsuitleving* na de staatsoplossing.

O wee, wat er nu gaat gebeuren, is zo'n ondoorgrondelijk raadsel, dat bij deze lessen ons de haren ten berge rijzen. Er komt na deze zo heerlijke en onuitsprekelijke verlustiging in God, dus nadat de omhelzing en aanneming door de Vader, Zoon en Heilige Geest geleerd is, een zo diep gemis en zeer diep inleiden in de overgebleven verdorvenheid. Dit zouden wij kunnen noemen *Standsverdonkering*.

Alles ontvalt u, uw bekering, uw heerlijke genietingen, ja zelfs de kostelijkste zaken. Ge kunt er bij niet één meer komen. Ge wordt bij vernieuwing ontbloot en ontgrond, om wederom in deze stand van leven te leren een afhankelijk schepsel te blijven. Uw

leven ligt daar Boven verborgen in God. In deze kennisneming van verdonkering over al uw doorgemaakte zaken roept u uit: *Heere, bekeer mij.*

Zie, dat hoort de Heere zo gaarne! Ze moeten nu door de wateren der beproeving. Lees Jesaja 43:1 en 2, om de echtheid van dit zo heerlijke Godswerk uit te leven. Ge moet ook leren zelfverloochening, verdraagzaamheid en onderworpenheid, 't welk reeds in de predicatie uiteengezet is. In deze zo noodzakelijke lessen komt Gods Geest, Die nu in u woont, u te openbaren uw verheerlijkt Hoofd en wel in de Standsverheldering.

Nu mogen ze op zo'n wonderlijke wijze weer gemeenschap met God oefenen. Niet meer zoals voorheen, maar geheel anders. Ingeleid in de eigenschappen van hun verheerlijkt Hoofd. O, welk een vreugde smaakt nu weer hun ziel. Hij is hun Hoofd, zij zijn Zijn leden. O, zij kunnen niet Gode betamelijk bidden, zij kunnen ook niet Gode welbehagelijk danken. Hier verstaan ze iets van Paulus' uitroep: *Ik, ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods? Ik dank God door Jezus Christus, ONZEN HEERE.*

En dan die lieve terugleiding, uit alle kruis en druk voor die ogenblikken verlost, om dan weer eens door de Staatsverlichting te genieten van hun staatsoplossing.

Dan, doet de schoenen van uw voeten, want hier is het heilig land, een heilige poort of ingang.

Zie de poort gaat open en het wonder grijpt bij vernieuwing plaats, doch niet zoals voorheen, toen 't u voor 't eerst geschonken werd, direct na de staatsverzekering.

Nee, het zijn u nu geen vreemde zaken, en toch is het weer nieuw. O, dat zoen- en zoutverbond. O, dat vervulde werkverbond. O, dat heerlijke genadeverbond. O, die zalige verkiezing. O, dat soevereine welbehagen.

O, eenmaal zal hun verheerlijkt Hoofd hun dierbare oudste Broeder, hun Zielsbrudegom, hun eeuwige Koning, het Koninkrijk aan de Vader overgeven, en dan zal GOD ZIJN, ALLES EN IN ALLEN.

Doch ook dit is weer zó genoten en weer zó opgesloten. Afwisselend zal de uitleving in de heiligmaking blijven. Ze komen nooit verder dan het kleine beginsel der gehoorzaamheid hier op aarde, tot eens door hen de *Staatsverheerlijking* zal doorleefd worden, wanneer ze uit dit tranendal zullen verlost worden, om altijd bij de Heere te wezen. Ja, ten volle zullen Gods gunstgenoten de zaligheid genieten, niet alleen naar de ziel, maar met een verheerlijkt lichaam en een reine ziel in de Staatsvolkomenheid. Dan zullen ze geheel volmaakt God loven en prijzen in de nieuwe hemelen en op de nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont, om eeuwig hun Schepper te verheerlijken. AMEN.

Slotzang: Psalm 16:5.